

รายงานผลการพิจารณาศึกษา
เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน
ด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน
จากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ของคณะกรรมการการปกครอง
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๙/๕๑๕

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗

มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการศึกษาของคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑๘) ในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

(๑) นายไพจิตร ศรีวรขาน	ประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสมคิด เชื้อคง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายสุรชัย ศรีสารคาม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายเอกราช ช่างเหลา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายอารี ไกรนรา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นายจิรทัต ไกรเดชา	โฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายวุฒินันท์ บุญชู	โฆษกคณะกรรมการ
(๙) นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	เลขานุการคณะกรรมการ
(๑๐) นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๑) นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์	กรรมการ
(๑๒) นางสาวพิมพ์พร พรพฤตพันธ์	กรรมการ
(๑๓) นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร	กรรมการ
(๑๔) นายเดชอิศม์ ขาวทอง	กรรมการ
(๑๕) นายนพดล มาตรศรี	กรรมการ

ต่อมา นายสุรชัย ศรีสารคาม ได้พ้นจากกรรมการในคณะกรรมการการปกครอง เพราะสมาชิกภาพสิ้นสุดลง และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ เป็นกรรมการแทน

หลังจากนั้น ในคราวประชุมคณะกรรมการการปกครอง ครั้งที่ ๒๓ วันอังคารที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ครั้งที่ ๒๕ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒๙ วันพุธที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมมีมติแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) นายไพจิตร ศรีวรขาน	ประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสมคิด เชื้อคง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายเอกราช ช่างเหลา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

(๔) นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่สาม
(๕) นายอารี ไกรนรา	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่สี่
(๖) นายเดชอิศม์ ขาวทอง	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่ห้า
(๗) นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่หก
(๘) นายจิรทัต ไกรเดชา	โฆษกคณะกรรมการธิการ
(๙) นายวุฒินันท์ บุญชู	โฆษกคณะกรรมการธิการ
(๑๐) นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	เลขานุการคณะกรรมการธิการ
(๑๑) นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการ
(๑๒) นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์	กรรมการธิการ
(๑๓) นางสาวพิมพ์พร พรพฤตพันธ์	กรรมการธิการ
(๑๔) นายเกื้อกุล ด่านชัยวิจิตร	กรรมการธิการ
(๑๕) นายนพดล มาตรศรี	กรรมการธิการ

บัดนี้ คณะกรรมการธิการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ไพจิตร ศรีวรรชาน

(นายไพจิตร ศรีวรรชาน)

ประธานคณะกรรมการธิการการปกครอง

สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการธิการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๐๐๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ committee.a2563@gmail.com

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวกัลยรัชต์ ชาวสำอางค์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการธิการ ๒

นางสาวสาวิตรี นาวิระ/ร่าง

นางสาวภัทธนัน ทัดธนนันท์/พิมพ์

นางมนสิชา สุขคง/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ นางสาวสุภาพิชญ์ ธีระวัฒน์

ครั้งที่ ๒ นางสาวนิตยาชล ปักการะโน

ครั้งที่ ๓ นายนิสสรณ์ ศรีประภาพพัฒน์

ครั้งที่ ๔ นางสาวสาวิตรี นาวิระ

รายนามคณะกรรมการการปกครองสภาผู้แทนราษฎร

นายไพจิตร ศรีวรขาน
ประธานคณะกรรมการ

นายสมคิด เชื้อคง
รองประธานฯ คนที่หนึ่ง

นายเอกราช ช่างเหลา
รองประธานฯ คนที่สอง

นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์
รองประธานฯ คนที่สาม

นายอารี ไกรนรา
รองประธานฯ คนที่สี่

นายเดชอิศม์ ขาวทอง
รองประธานฯ คนที่ห้า

นายฉลอง เท็ดวีระพงศ์
รองประธานฯ คนที่หก

นายจิรทัต ไกรเดชา
โฆษกคณะกรรมการ

นายวุฒินันท์ บุญชู
โฆษกคณะกรรมการ

นางสาวกิตติธัญญา วาจาดี
เลขานุการคณะกรรมการ

นางสาวกุลลาลี นพอมรบดี
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

นางสาววินนาด ตาศีย์
กรรมการ

นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์
กรรมการ

นายเกื้อกุล ต่านชัยวิจิตร
กรรมการ

นายนพดล มาตรศรี
กรรมการ

รายนามคณะอนุกรรมการการปกครอง คณะที่สอง
ในคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร

นายสมคิด เชื้อคง
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายวุฒินันท์ บุญชู
อนุกรรมการ

นางสาวกิติธัญญา วาจาดี
อนุกรรมการ

นายฉลอง เทอดวีระพงษ์
อนุกรรมการ

นายสุเทพ โกมลภมร
อนุกรรมการ

นายจันทัก ไชยมงคล
อนุกรรมการ

นายไชยพงศ์ พรพฤฒิพันธุ์
อนุกรรมการ

นายธีรโชติ ไกรเดชา
อนุกรรมการ

นายอรุณ ศรีระยับ
อนุกรรมการ

นายชนสิทธิ์ ยอดฉิม
เลขานุการคณะอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการปกครอง คณะที่สอง ประกอบด้วย

๑. นายธานินทร์ สุภาแสน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายไกรก้อง ไวทยการ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นายวันชัย สุทธิวรชัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นายอาทิตย์ ภาคอินทรีย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นายสัญญาชัย เตชนิมิตวัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. นายเกียรติศักดิ์ กิตติธัญวงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอร ภูเจริญ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปุ่น เทียงบูรณธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม ภูณาวงค์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. นางสาวพบสุข ชำชอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. นายสมชาติ เจศรีชัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นางดวงนภา เสียงเสนาะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นางผุสดี กลิ่นทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์ศรุตดา สมพอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายสหัสชัย อนันตเมฆ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายประหยัด เสนวิรัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. รองศาสตราจารย์สิริวัฒน์ ศรีเครือตง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นางสาวจิณห์นิมาศ วงศ์ประไพ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
-

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการการปกครอง คณะที่สอง เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีการพิจารณาติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเป็นการติดตามและศึกษา ๓ ส่วน คือ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน และการติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค โดยได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในที่ประชุมคณะอนุกรรมการ และมีการรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานร่วมกับคณะอนุกรรมการ และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว คณะกรรมการมีข้อสังเกตเพื่อให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การปรับปรุงการให้บริการประชาชน

๑.๑ ควรมีการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ ให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อขอรับบริการจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการเงินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และในมาตรฐานเดียวกัน

๑.๒ ควรมีการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์เพื่อสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยสามารถใช้แทนเอกสารในการสมัครสมาชิกพรรคการเมืองและสามารถส่งข้อมูลต่าง ๆ ของผู้สมัครสมาชิกพรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองให้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันที

๑.๓ ควรมีการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์แทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อประหยัดงบประมาณในการจัดทำบัตร อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้ที่ได้รับสิทธิ เช่น ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสียชีวิต การเปลี่ยนชื่อหรือนามสกุล การเปลี่ยนแปลงทางรายได้ เป็นต้น

๑.๔ ควรมีการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์เชื่อมโยงข้อมูล เพื่อลดการใช้เอกสารหลักฐาน และบริการแบบ One Stop Service ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และในมาตรฐานเดียวกัน เช่น การรับบริการด้านสุขภาพ โดยประวัติผู้ป่วยของแต่ละโรงพยาบาลควรสามารถเชื่อมโยงกันได้ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิต่างโรงพยาบาลได้ หรือการให้บริการทางการศึกษา ควรมีการจัดทำประวัติการศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และให้มีฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันได้ หรือการตรวจสอบข้อมูลประวัติอาชญากรรม ควรต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

๒. การปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน

๒.๑ ควรมีการพัฒนาการใช้สิทธิในการเลือกตั้งและการลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และโปร่งใส โดยการพัฒนาระบบการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ ควรมีการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์แทนบัตร ATM สำหรับการใช้จ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ

๓. การปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

๓.๑ ควรมีการปรับบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อให้การทำงานของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๒ ควรมีการปรับหน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง
ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้ชัดเจนและไม่ทับซ้อน

๓.๓ ควรมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศในทุกๆระดับ ทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด
ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน และในการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาจังหวัดควรเป็นทิศทาง
เดียวกัน และมีจุดเริ่มต้นมาจากการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน

๓.๔ ควรมีการบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base) และส่วนราชการ
(Function) ให้มีความสอดคล้องกัน

๓.๕ ควรมีแนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นเรื่องการพัฒนา
ด้านจิตใจและสร้างวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน โดยจะต้องมีการพัฒนาตั้งแต่ระดับเด็กจนถึงผู้สูงอายุ ทั้งนี้
เพื่อพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างมีเหตุผล ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่าง
สันติสุข

๓.๖ ควรมีแนวทางการส่งเสริมการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ให้มีทิศทางในการ
ดำเนินการที่ชัดเจน และมีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของ
ประชาชนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดให้เกิดความเท่าเทียมกัน

๓.๗ ควรมีการปรับปรุงระบบการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมให้สามารถมีบทบาทและ
มีศักยภาพในการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง

สารบัญ

	หน้า
รายนามคณะกรรมการ	ก
รายนามคณะอนุกรรมการ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน	๑
ด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค	
๑. การดำเนินงาน	๒
๒. วิธีการพิจารณาศึกษา	๓
๓. ผลการพิจารณาศึกษา	๑๕
ส่วนที่ ๑ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน	๑๖
๑.๑ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการภาครัฐ	๑๖
เอกชน และสถาบันการเงิน	
๑.๒ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อสมัครสมาชิกพรรคการเมือง	๒๔
๑.๓ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	๒๗
๑.๔ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เชื่อมโยงข้อมูล	๓๒
เพื่อลดการใช้เอกสารหลักฐาน และการบริการแบบ One Stop Service	
ส่วนที่ ๒ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน	๔๑
๒.๑ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งและการลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชน	๔๑
แบบอเนกประสงค์ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร	
๒.๒ การใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ	๔๔
โดยการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์แทนบัตร ATM	
ส่วนที่ ๓ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค	๔๗
๓.๑ บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด	๔๘
๓.๒ หน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง	๖๕
ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น	
๓.๓ ข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัด	๗๒
๓.๔ การบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base)	๘๙
และส่วนราชการ (Function)	
๓.๕ แนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ	๙๖
๓.๖ แนวทางการส่งเสริมการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City)	๑๐๘
๓.๗ ศูนย์ดำรงธรรม	๑๓๓
ส่วนที่ ๔ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	๑๔๑
ภาคผนวก	
ผนวก ก รายงานผลการศึกษาการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ	
ผนวก ข ภาพกิจกรรมการประชุมและการเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะกรรมการและ	
คณะอนุกรรมการ	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑	๓๖
ตารางที่ ๒	๔๘
(Paradigms Shift in Public Administration)	
ตารางที่ ๓	๕๑
ตารางที่ ๔	๕๕
ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	
ตารางที่ ๕	๖๖
และส่วนท้องถิ่น	
ตารางที่ ๖	๙๘

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ ๑ AGR : Area Governance Reform 2020	๖๔
แผนภาพที่ ๒ ทางเลือกการเชื่อมโยงของ Agenda – Function – Area	๗๑

รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎร
และบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค
ของคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑๘) ในการกระทำการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายไพจิต ศรีวรขาน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสมคิด เชื้อคง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสุรชัย ศรีสารคาม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายเอกราช ช่างเหลา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายอารี ไกรนรา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายจิรทัต ไกรเดชา	โฆษกคณะกรรมการ
๘. นายวุฒินันท์ บุญชู	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๐. นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๑๑. นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์	กรรมการ
๑๒. นางสาวพิมพ์พร พรพฤตพันธ์	กรรมการ
๑๓. นายเกื้อกุล ด่านชัยวิจิตร	กรรมการ
๑๔. นายเดชสิทธิ์ ขาวทอง	กรรมการ
๑๕. นายนพดล มาตรศรี	กรรมการ

ต่อมา นายสุรชัย ศรีสารคาม ได้พ้นจากกรรมการในคณะกรรมการการปกครอง เพราะสมาชิกภาพสิ้นสุดลง และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ เป็นกรรมการแทน

หลังจากนั้น ในคราวประชุมคณะกรรมการการปกครอง ครั้งที่ ๒๓ วันอังคารที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ครั้งที่ ๒๕ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒๙ วันพุธที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมมีมติแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ดังนี้

๑. นายไพจิต ศรีวรขาน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสมคิด เชื้อคง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายเอกราช ช่างเหลา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

๔. นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่สาม
๕. นายอารี ไกรนรา	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่สี่
๖. นายเดชอิศม์ ขาวทอง	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่ห้า
๗. นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่หก
๘. นายจิรทัต ไกรเดชา	โฆษกคณะกรรมการธิการ
๙. นายวุฒินันท์ บุญชู	โฆษกคณะกรรมการธิการ
๑๐. นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	เลขานุการคณะกรรมการธิการ
๑๑. นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการ
๑๒. นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์	กรรมการธิการ
๑๓. นางสาวพิมพ์พร พรพฤตพันธ์	กรรมการธิการ
๑๔. นายเกื้อกุล ด่านชัยวิจิตร	กรรมการธิการ
๑๕. นายนพดล มาตรศรี	กรรมการธิการ

บัดนี้ คณะกรรมการธิการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ ดังนี้

๑. การดำเนินงาน

คณะกรรมการธิการได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการการปกครอง คณะที่สอง เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาระบบราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการ และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑) นายสมคิด เชื้อคง	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายสุรชัย ศรีสารคาม	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) นายวุฒินันท์ บุญชู	อนุกรรมการ
๔) นายจิรทัต ไกรเดชา	อนุกรรมการ
๕) นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	อนุกรรมการ
๖) นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	อนุกรรมการ
๗) นายไชยพงศ์ พรพฤตพันธ์	อนุกรรมการ
๘) นายจำนงค์ ไชยมงคล	อนุกรรมการ
๙) นายชนสิทธิ์ ยอดฉิม	อนุกรรมการ
๑๐) นายธีรเศรษฐ์ พัฒน์วราพงษ์	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

ต่อมา คณะกรรมการธิการได้มีมติเปลี่ยนแปลงอนุกรรมการ ดังนี้

๑) ในคราวประชุมคณะกรรมการธิการ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติให้ นายจิรทัต ไกรเดชา พ้นจากการเป็นอนุกรรมการ และได้มีมติตั้งนายธีรโชติ ไกรเดชา เป็นอนุกรรมการ

๒) ในคราวประชุมคณะกรรมการธิการ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติให้ นางสาวกุลวลี นพอมรบดี พ้นจากการเป็นอนุกรรมการ และได้มีมติตั้งนายสุเทพ โภมลภรณ์ เป็นอนุกรรมการ

๓) ในคราวประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติให้ นายสุรชัย ศรีสารคาม พ้นจากการเป็นอนุกรรมการฯ และได้มีมติตั้งนายฉลอง เทอดวิระพงศ์ เป็นอนุกรรมการฯ

๔) ในคราวประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติให้ นายธีรเศรษฐ์ พัฒน์วราพงษ์ พ้นจากการเป็นอนุกรรมการฯ และได้มีมติตั้งนายอรุณ ศรีระยับ เป็นอนุกรรมการฯ

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ได้มีมติตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๒ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และวันหยุดที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

๑) นายธานินทร์ สุภาแสน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๒) นายไกลก้อง ไททยการ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๓) นายวันชัย สุทธิวรชัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๔) นายอาทิตย์ ภาคอินทรีย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๕) นายสัญญาชัย เตชนิมิตวัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๖) นายเกียรติศักดิ์ กิตติธัญวงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอร ภูเจริญ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปุ่น เทียงบุญธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม กุณาวงค์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๐) นางสาวพบสุข ชำซอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๑) นายสมชาติ เจศรีชัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๒) นางดวงนภา เสียงเสนาะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๓) นางผุสดี กลิ่นทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๔) รองศาสตราจารย์ศรุดา สมพอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๕) นายสหัชชัย อนันตเมฆ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๖) นายประหยัด เสนวิรัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๗) รองศาสตราจารย์สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ
๑๙) นางสาวจิณห์นิมาศ วงศ์ประไพ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้นำเสนอกรอบประเด็นการติดตามและศึกษาการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ต่อที่ประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ดังนี้

๑) การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน

(๑) การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงิน

(๒) การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อสมัครสมาชิกพรรคการเมือง

- (๓) การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- (๔) การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อลดการใช้

เอกสารหลักฐาน และการบริการแบบ One Stop Service

๒) การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน

(๑) การใช้สิทธิในการเลือกตั้งและการลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

(๒) การใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ โดยการใช้อัตราบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์แทนบัตร ATM

๓) การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

(๑) บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

(๒) หน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค

และส่วนท้องถิ่น

(๓) ข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัด

(๔) การบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base) และส่วนราชการ

(Function)

(๕) แนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

(๖) แนวทางการส่งเสริมการสร้างจังหวัดอัจฉริยะ (Smart City)

(๗) ศูนย์ดำรงธรรม

๒.๒ คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาโดยได้มีการประชุม จำนวน ๑๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๓ วันจันทร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

กรมการปกครอง

- นายสัญญา เตชนิมิตวัช

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศและระบบข้อมูล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) นายสมพล พรผล

ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมือง

(๒) นายสมเกียรติ ริวเหลือง

รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

(๓) นายอมร รัชตังกูร

ผู้อำนวยการฝ่ายระบบฐานข้อมูล

พรรคการเมือง

(๔) นายไพฑูรย์ พันธุ์ขาว

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ

ฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียง

ประชามติ ๑

(๕) นายทรงยศศักดิ์ กนกวรรณจรัส

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ

ครั้งที่ ๔ วันจันทร์ที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

กรมการปกครอง

- นายสัญญาชัย เตชนิมีตวัช ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบข้อมูล

กรมบัญชีกลาง

- (๑) นางสาวทิวาพร ผาสุข ผู้อำนวยการกองบริการการรับ - จ่ายเงินภาครัฐ
 (๒) นางอรวรรณ อนันตพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิเคราะห์การคลัง
 (๓) นางวัลภา นุตโร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ
 (๔) นางสาวจุลลิกา พานิชเจริญ นักวิชาการคลังชำนาญการ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

- (๑) นายฤทธิ์ ศยามานนท์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี
 (๒) นางสาวสลิล พิงวัฒนานุกูล เศรษฐกรปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

- (๑) นางชนิษฐา งามวงศ์สถิต ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบราชการ
 (๒) นางสาวพรรณลดา ฉากทองคำ นักพัฒนาระบบราชการปฏิบัติการ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

- (๑) นายสุพจน์ เขียวรุฒิ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
 (๒) นางไอรดา เหลืองวิไล รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
 (๓) นายอาศิส อัญญาโพธิ์ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาดิจิทัล โซลูชันส์ ๑ (พต.)
 (๔) นางสาวพัชชา นิลาพันธุ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์

สมาคมธนาคารไทย

- (๑) นายกอบศักดิ์ ดวงดี เลขาธิการสมาคมธนาคารไทย
 (๒) นายสุปรีชา ลิมปิภาญจนโกวิท ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
 (๓) นายยศ กิมสวัสดิ์ ประธานสำนักระบบชำระเงิน
 (๔) นายรณน แก้วสุทธิ ผู้อำนวยการอาวุโส
 (๕) นางสาวธัญญาพร ผดุงการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสมาคมธนาคารไทย

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

(๑) นายสมคิด จิรนนตรัตน์	ที่ปรึกษาธนาคารกรุงไทย
(๒) นายสัญญา ตั้งพงศ์ประสิทธิ์	ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส ผู้บริหาร
ฝ่ายทีม Business Solutions
(๓) นายวิสันต์ สุเมธินันทวงศ์	ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส Digital
Strategy and Innovation

ครั้งที่ ๕ วันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๑) นายทรงกลด สว่างวงศ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
ช่วยราชการสำนักงาน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย
(๒) นายเอกพงษ์ ศิริพันธ์	ผู้อำนวยการกลุ่มขับเคลื่อน
การปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ
และสร้างความสามัคคีปรองดอง
(๓) นายสยาม อินทรสกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริม
การบริหารราชการจังหวัด
(๔) นางพรรณวิภา ปิยะบุตร	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
(๕) นางสาวดรุดศิริ แพน้อย	รักษาการนักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
(๖) นางสาวฉัตติมา สถาพรจิตรกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
(๗) นายชาญชัย วีระชิงชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๘) นายสรวิช วรรณธิ	นิติกรปฏิบัติการ
(๙) นางสาวรสชรินทร์ ศิริเงิน	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
(๑๐) นายสหทัศน์ มั่นเมือง	นักศึกษาฝึกงาน

กรมการปกครอง

(๑) นายพิริยะ ฉันทดิลก	รองอธิบดีกรมการปกครอง
(๒) นายนพรัตน์ ปรียาเหม	ผู้อำนวยการส่วนแผนงานยุทธศาสตร์
(๓) นางสาวกนกวรรณ อรรถการุณพันธ์	หัวหน้าฝ่ายแผนยุทธศาสตร์และ
พัฒนาระบบงาน
(๔) นายศุภิญา ทองนวล	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
(๕) นายวรรณพงศ์ วิไลรัตน์	นิติกรชำนาญการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๑) นายทวี เสริมภักดีกุล	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
(๒) นางคณิตา ราษฎร์นุ้ย	ผู้อำนวยการกองพัฒนาและส่งเสริม
การบริหารงานท้องถิ่น
(๓) นายชำนาญ มีขำ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานแผนพัฒนาท้องถิ่น
(๔) นายนภาคล แยมมณฑา	เลขานุการรองอธิบดีกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น

กรมการพัฒนาชุมชน

(๑) นายนิวัติ น้อยผาง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
(๒) นายธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว	ผู้อำนวยการกองแผนงาน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(๑) นายธนศักดิ์ มังกรไธย	ผู้อำนวยการกองพัฒนาระเบียบราชการ
ส่วนภูมิภาคและความสัมพันธ์กับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(๒) นายสุมิทธิ์ เกศพิทักษ์	นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(๑) นางสาวแก้วตา ศรีสังข์	นักทรัพยากรบุคคลเชี่ยวชาญ
(๒) นายคมกฤช พอนอ่วม	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
(๓) นายอิสรภาพ สาลี	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

สำนักงานงบประมาณ

(๑) นางนิยะดา อภิชาติกาญจนากุล	นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ
(๒) นายมนพรรณ ตั้งสกุล	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) นายวิฑูร เอี่ยมโสภาส	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น
(๒) นายวิทยา โชคเศรษฐกิจ	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผน
การกระจายอำนาจ
(๓) นายพูนศักดิ์ ต้นทุละ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ครั้งที่ ๒ วันจันทร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๑) นายสมคิด จันทมฤก	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
(๒) นางสาวปัทมพร ปานฉาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ
(๓) นายจิรภัทร ปุชิมากร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมการปกครอง

(๑) นายกฤษฎี ฉายรัศมีกุล	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
(๒) นางสาวสร้อยสุรีย์รัตน์ พลพรนสิฐ	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
(๓) นางสาววาสนา ครุทธิเศษ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๔) นายศุภิญาญ ทองนวล	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

กรมการพัฒนาชุมชน

(๑) นายโชคชัย แก้วป่อง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
(๒) นายจำเริญ แหวนเพชร	ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งชุมชน
(๓) นายชัยยา ข้าสะอาด	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาชุมชน
(๔) นายรังสรรค์ หังสนาวิน	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริม
การบริหารจัดการชุมชน
(๕) นายธนโชติ จันทร์ดวง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
(๖) นายจักรพงษ์ การีชุม	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
(๗) นายวิโรจน์ น้ำหอม	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(๑) นางอรวรรณ สุทธางกุล	รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
(๒) นางสาวอารีรัตน์ กิตติสมบูรณ์สุข	นักวิชาการสถิติชำนาญการพิเศษ
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- นายอุสรา วิจารณ์านนท์	ผู้อำนวยการฝ่ายที่ปรึกษาดิจิทัลโซลูชันส์
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
(๑) นายสรวิชัย เปรมชื่น	ผู้เชี่ยวชาญ สกสว.
(๒) นางสาวชลธิชา ขุนทอง	เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนวิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

(๑) นายภาสกร ประถมบุตร	รองผู้อำนวยการใหญ่
(๒) นายเสกสันต์ พันธุ์บุญมี	หัวหน้ายุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัล
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
(๑) นายธนศักดิ์ มังกรไทย์	ผู้อำนวยการกองพัฒนาระเบียบราชการ
ส่วนภูมิภาคและความสัมพันธ์กับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(๒) นางสาวมนวดี จันทิมา	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนา
ระบบราชการ
(๓) นายสุเมธี เกศวิทักษ์	นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการพิเศษ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- (๑) นายเอนก มีมงคล รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๒) นางสาวชมชื่น จันทรมบูรณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักงบประมาณ

- (๑) นางนิยะดา อภิชาติกาญจนากุล นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ
- (๒) นายมนพรรณ ตั้งสกุล นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

- (๑) นายรพีพัทธ์ อัครวัลลภ ผู้อำนวยการส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค
- (๒) นายรอม อรุณวิสุทธิ เศรษฐกรชำนาญการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

- (๑) นายทรงกลด สว่างวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (๒) นายชัยรัตน์ แก้วเพียงเพ็ญ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
- (๓) นางสาวปัทมพร ปานฉาย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
- (๔) นายสิตมา เพ็ชรประกอบ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
- (๕) นายจิรภัทร ปุชิตาการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม/สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

- (๑) นายภาสกร ประถมบุตร รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
- (๒) นายพรชัย หอมชื่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
- (๓) นายเสกสรรค์ พันธุ์บุญมี หัวหน้างานยุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัล
- (๔) นางสาวกนกศิลป์ ใจทัน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

จังหวัดเชียงใหม่

(๑) นายวิรุฬ พรรณเทวี	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
(๒) นายศเนติ จิรภาสอังกร	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์
และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
(๓) นายธีระพงษ์ ขจรเดชากุล	แนวทางหลวงเชียงใหม่ที่ ๒
กรมทางหลวง
(๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤกษ์ อักกะรังสี	อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(๕) พลโท ภาณุ โรจนวสุ	รองนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่
(๖) นางสาวเปรมกมล ธีโรภาส	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
เชียงใหม่
(๗) นายปรัชญา โกมณี	นักส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลอาวุโส
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
(๘) นายทรงวุฒิ ชันดี	ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนระบบไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาค (ส่วนกลาง)
(๙) นายณัฐวุฒิ สิริแสงสว่าง	ผู้อำนวยการกองโครงการไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาค (ส่วนกลาง)
(๑๐) นายเอกรัฐ มานะกิจ	หัวหน้าแผนกวางแผนระบบไฟฟ้า
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต ๑
(ภาคเหนือ) เชียงใหม่
(๑๑) นายสุทธิชัย เรืองประภาวุฒิ	วิศวกร ระดับ ๖ กองการโครงการ
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต ๑
(ภาคเหนือ) เชียงใหม่
(๑๒) นายวัฒนา สามศรีโพธิ์แก้ว	วิศวกร ระดับ ๕ กองจัดการ
โครงการ ๑ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
(ส่วนกลาง)

จังหวัดภูเก็ต

- นายสุพจน์ รอดเรือง ณ หนองคาย รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
- ครั้งที่ ๘ วันอังคารที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- นางปภาวรินทร์ เรืองประจวบกุล ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- (๑) นายอานนท์ คำชู ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายและ
ยุทธศาสตร์
- (๒) นางสาวพิมพ์นิภา บัวชุม ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินผล
- (๓) นายสุทธิศักดิ์ เกษร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

- (๑) นายประพันธ์ ตันวัฒนา ผู้ตรวจราชการ
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- (๒) นายกิตติศักดิ์ แก้ววิเชียร ผู้อำนวยการกลุ่มคุ้มครอง
พระพุทธศาสนา
- (๓) นายชิษณุพงศ์ แฉล้มรัมย์ นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

กรมการปกครอง

- (๑) นายอดิศักดิ์ ปัญญา ผู้อำนวยการส่วนการเมืองและ
การเลือกตั้ง
- (๒) นายธนกร อ่างดำ เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- (๑) นายไสว สีหวงษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม
การศึกษานอกระบบ ศิลปวัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (๒) นางประภาพร แก่นจันทร์ นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

กรมการพัฒนาชุมชน

- (๑) นายชัยยา ข้าสะอาด ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาชุมชน
- (๒) นายรังสรรค์ หังสนาวิน ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริม
การบริหารจัดการชุมชน
- (๓) นายจักรพงษ์ การิ์ชุม นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ครั้งที่ ๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

- (๑) นายทรงกลด สว่างวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
ช่วยราชการ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (๒) นายบุญส่ง ไทยมณี ผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรม
กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

- นายมานิช โพธิ์เนียม หัวหน้ากลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรม
ส่วนอำนวยความสะดวก
สำนักการสอบสวนและนิติการ

กรมที่ดิน

- (๑) นายสุรวิทย์ นวลแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมกรมที่ดิน
 (๒) นางสาวจารุนันท์ อภัย นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

จังหวัดเพชรบูรณ์

- (๑) นายสืบศักดิ์ เอี่ยมวิจารณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 (๒) นางสาวนวิรัตน์ เหลี่ยมไทย ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
 (๓) นายอำนาจ พัวตะนะ เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

จังหวัดภูเก็ต

- นายสุพจน์ รอดเรือง ณ หนองคาย รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดกาญจนบุรี

- (๑) นายสุเทพ แก้วทอง ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
 ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกาญจนบุรี
 (๒) นายเพชรพงศ์ ว่องธัญญการ นิติกรปฏิบัติการ
 (๓) นายศุภศิษย์ อธิสุขธิวงค์ เจ้าหน้าที่
 ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดสุรินทร์

- นางสาวสิริจรรย์นิชภา กลีบเอ็จ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
 ศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดสุรินทร์

ครั้งที่ ๑๐ วันพฤหัสบดีที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

สภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

- บิชอปยอแซฟ ชูศักดิ์ สิริสุทธิ์ ประมุขแห่งเขตศาสนปกครอง
 นครราชสีมา

สภาคริสตจักรในประเทศไทย

- นายประเวศน์ คีตอ่าน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนา
 และบริการสังคม

สำนักจุฬาราชมนตรี

- นายประสาร บุญส่ง รองเลขาธิการคณะกรรมการกลาง
 อิสลามแห่งประเทศไทย

ครั้งที่ ๑๑ วันอังคารที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

กรมการปกครอง

- (๑) นายวีระชาติ ดาริชาติ ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน
 คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
 (๒) นายวินัย ธรรมพรม หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนา
 การบริหารงานท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- (๑) นางสาวกวิตา วาจากิจ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
- (๒) นางนพวรรณ เนตรคำ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ

กรมการพัฒนาชุมชน

- (๑) นายชัยยา ขำสะอาด ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาชุมชน
เลขานุการคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
- (๒) นางสาวนัฐธีรา จันทพล นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- (๑) นางอรวรรณ สุทธางกูร รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
- (๒) นางสาวอารีรัตน์ กิตติสมบุญรสขุ ผู้อำนวยการกลุ่มประสานสถิติระดับพื้นที่
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

- (๑) นายนรพัทธ์ อัสววัลลภ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
- (๒) นายกวิน เอี่ยมตระกูล เศรษฐกรชำนาญการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- (๑) นางสาวสุรุ่งลักษณ์ เมฆะอำนวยชัย รองเลขาธิการ ก.พ.ร.
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
- (๒) นางศิริเนตร กล้าหาญ ผู้อำนวยการกองติดตามและประเมินผล
การพัฒนาระบบราชการ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกองติดตามตรวจสอบและ
ประเมินผลการพัฒนาระบบราชการ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
- (๓) นางสาวอารยา กองกาญจนาทิพย์ นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ
- (๔) นางสาวขวัญกมล ศาสตรระรุจิ นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ

สำนักงานงบประมาณ

- (๑) นางนิยะดา อภิชาติกาญจนากุล นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ
- (๒) นายมนพวรรณ ตั้งสกุล นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
- (๓) นางพิศวง ธีระธรรม นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- นายกิตติศักดิ์ โหมทย์วาริสร์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการพิเศษ

ครั้งที่ ๑๒ วันพฤหัสบดีที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๑๔ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(๑) นางสาวอุษา ปัญญาวดี	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนา
ระบบราชการ
(๒) นางศิริเนตร กล้าหาญ	ผู้อำนวยการกองติดตามและประเมินผล
การพัฒนาระบบราชการ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกองติดตามตรวจสอบและ
ประเมินผลการพัฒนาระบบราชการ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
(๓) นางสาวขวัญกมล ศาสตรระรุจิ	นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
(๑) นางอรวรรณ สุทธางกูร	รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
(๒) นางสาวอารีรัตน์ กิตติสมบูรณ์สุข	ผู้อำนวยการกลุ่มประสานสถิติระดับพื้นที่
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ

กรมการปกครอง

(๑) นายวิชัย ปัทมวิภาค	นายอำเภอแม่พริก ช่วยราชการ
สำนักบริหารการทะเบียน
(๒) นายนิคมกิจ สิทธิโสม	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
(๓) นางสาวนิภาพร สาลีพันธ์	นิติกรปฏิบัติการ

กรมการพัฒนาชุมชน

(๑) นายชัยยา ขำสะอาด	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาชุมชน
เลขานุการคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
(๒) นางสาวพรประภา สิ้นธนูวา	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาตรฐาน
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(๓) นางสาวดวงใจ พัฒมุข	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

สำนักงบประมาณ

(๑) นางนิยะดา อภิชาติกาญจนากุล	นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ
(๒) นางพิศวง ชีระธรรม	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ
คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

- นายพิชัย ร่วมภูมิสุข	ที่ปรึกษาดิจิทัลอาวุโส

กรมส่งเสริมการเกษตร

(๑) นางวัชรินทร์ วิทยกฤตศิริกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๒) นางสาววนิดา ดากรม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๒.๓ คณะกรรมาธิการร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการได้เดินทางไปศึกษาดูงาน ดังนี้

๑) เรื่อง “การให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน จากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค” เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมบัวแก้ว ชั้น ๒ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

๒) เรื่อง “การดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของจังหวัดเชียงใหม่” ระหว่างวันอังคารที่ ๑๗ - วันพุธที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

๓) เรื่อง “การดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของจังหวัดภูเก็ต” ระหว่างวันศุกร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม - วันเสาร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดภูเก็ต

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ปรากฏผลการพิจารณาศึกษาสรุปสาระสำคัญ แบ่งเป็น ส่วนที่ ๑ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน ส่วนที่ ๒ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน ส่วนที่ ๓ การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และส่วนที่ ๔ ข้อเสนอของคณะกรรมาธิการ ดังนี้

ส่วนที่ ๑

การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน

๑.๑ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงิน

๑.๑.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ปัจจุบันในการแสดงตัวตนหรือเจตจำนงของประชาชน เพื่อเข้ารับบริการจากภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงิน ยังคงมีความยุ่งยากในการยื่นแสดงหลักฐานหลายประเภท และประชาชนได้รับผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายในการสำเนาเอกสารหลักฐาน ทั้งนี้ บางหน่วยงานของภาครัฐได้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการโดยยกเลิกการยื่นแสดงหลักฐานหลายประเภทในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังมีอีกหลายหน่วยงานที่รูปแบบการให้บริการประชาชนยังคงเรียกเอกสารหลักฐานจากประชาชนทั้งในรูปแบบฉบับจริงหรือสำเนา เช่น บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้าน หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีการติดตามการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงินที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้บริการประชาชนในการแสดงตัวตนที่ใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว หรือไม่สามารถดำเนินการได้ หรือมีกระบวนการใดที่ยังไม่ได้ดำเนินการ มีเหตุขัดข้องหรือมีอุปสรรคประการใด เพื่อติดตามเร่งรัดในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการประชาชนด้านทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน การทะเบียนอื่นที่อยู่ในความรับผิดชอบ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนให้เป็นบัตรแบบอเนกประสงค์ที่ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อขอรับบริการจากภาคส่วนข้างต้นได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับการดำเนินงานของรัฐบาลในยุค ๔.๐ หรือยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

๑.๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงินจากหน่วยงานต่าง ๆ

๒) เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อขอรับบริการจากภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงิน

๑.๑.๓ เป้าหมาย

ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและได้รับการบริการจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการเงินได้อย่างสะดวก ไม่เสียค่าใช้จ่าย และในมาตรฐานเดียวกัน

๑.๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน ในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการจากภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงินจากหน่วยงานต่าง ๆ

๒) ประชาชนได้รับความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการจากภาครัฐและเอกชน ลดความสับสนและยุ่งยากของการใช้บัตรหลายประเภท รวมทั้งไม่เสียค่าใช้จ่ายในค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จากการทำบัตรหลายประเภท

๓) หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ต้องเสียงบประมาณในการจัดทำบัตร

๑.๑.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

ระบบงานทะเบียนราษฎร และวิวัฒนาการของบัตรประจำตัวประชาชน

บัตรประจำตัวประชาชนมีต้นกำเนิดมาจากหนังสือเดินทางของคนไทย ซึ่งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๙๐ กำหนดให้ กรมการอำเภอเป็นพนักงานทำหนังสือเดินทางสำหรับราษฎรในท้องที่อำเภอซึ่งจะไปมาค้าขายในที่อื่น ดังนั้นหนังสือเดินทางของคนไทยจึงถือเป็นต้นกำเนิดบัตรประจำตัวประชาชนที่เป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้เพื่อแสดงตน โดยมีการใช้หนังสือเดินทางนี้แสดงตนตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๗ จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๖ รวมเวลา ๒๙ ปี ต่อมาได้มีการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ประชาชน โดยบัตรประจำตัวประชาชนเป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้แก่ผู้มีสัญชาติไทย เพื่อพิสูจน์ทราบและยืนยันตัวบุคคล ซึ่งเป็นเอกสารที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นเอกสารชิ้นแรกที่น่าไปใช้แสดงสิทธิในด้านต่าง ๆ โดยการพัฒนาระบบงานทะเบียนราษฎร และวิวัฒนาการของบัตรประจำตัวประชาชนแบ่งออกเป็น ๕ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ปี ๒๔๘๙ - ๒๕๒๖ ได้มีการสำรวจสำมะโนประชากรทั้งประเทศ มีการจัดทำเอกสารครัวเรือนซึ่งถือเป็นเอกสารตั้งต้นในระบบทะเบียนราษฎรของประเทศไทย โดยใช้วิธีบันทึกรายการต่าง ๆ ด้วยมือสำหรับบัตรประจำตัวประชาชนนั้นออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่กำหนดให้กรมการปกครองจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่คนไทยทุกคนที่อายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเพื่อใช้ในการพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล (ต่อมาพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มีการเปลี่ยนแปลงอายุในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีการเปลี่ยนแปลงอายุในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นอายุครบ ๗ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔)

ระยะที่ ๒ ปี ๒๕๒๗ - ๒๕๓๙ ได้มีการสร้างฐานข้อมูลประชากรและบ้านเป็นครั้งแรกโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์แบบส่วนกลาง มีการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก และเลขรหัสประจำบ้าน ๑๑ หลัก และบันทึกข้อมูลจากเอกสารเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ศูนย์ประมวลผลการทะเบียน วงษ์เขียฯ ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมดได้พิมพ์ใหม่เป็นทะเบียนบ้านฉบับคอมพิวเตอร์ และฐานข้อมูลกลางนี้จึงได้เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สามารถออกสถิติจำแนกตามพื้นที่ปกครอง อายุ เพศ ตลอดจนพิมพ์บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ สำหรับบัตรประจำตัวประชาชนนั้น ในช่วงปี ๒๕๓๐ - ๒๕๓๙ ได้เริ่มใช้ฐานข้อมูลในการออกบัตรประจำตัวประชาชนโดยใช้เวลารอรับบัตร ๖ - ๘ สัปดาห์

ระยะที่ ๓ ปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๗ ได้เข้าสู่ยุคของการปฏิรูปสำนักทะเบียนและการบริการ มีการเปลี่ยนจากระบบมือเป็นระบบคอมพิวเตอร์แบบออนไลน์เรียลไทม์ทั้งหมด โดยสามารถให้บริการประชาชนในการพิมพ์ทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านแบบเล่ม เอกสารสูติบัตร มรณบัตร เอกสารสำคัญการสมรส และการหย่าได้อย่างรวดเร็ว และสามารถออกบัตรประจำตัวประชาชนแบบแถบแม่เหล็กได้ภายในเวลาเพียง ๑๕ นาที รวมทั้งมีการจัดเก็บภาพใบหน้าและภาพลายนิ้วมือไว้เพื่อพิสูจน์ตัวบุคคลต่อไป (ปัจจุบันมีการออกบัตรประจำตัวประชาชนจำนวนประมาณ ๕๐,๐๐๐ ใบต่อวัน) สำหรับระบบเครือข่ายนั้น กระทรวงมหาดไทยได้ร่วมกับบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในการวางระบบสื่อสารข้อมูลให้มีความปลอดภัยสูง นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้ร่วมกับกรมการกงสุลริเริ่มการบริการงานทะเบียนและบัตรให้กับคนไทย ณ ต่างแดน (ปัจจุบันมีบริการในสถานทูต ๙๘ แห่ง) และมีการขยายการบริการในรูปแบบอำเภอเยี่ยมและชุดบริการเคลื่อนที่เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่อีกด้วย

ระยะที่ ๔ เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ สำนักทะเบียนกลางเริ่มเปิดให้บริการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรด้วยเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อบริการข้อมูลบุคคลและบ้าน ตลอดจนภาพใบหน้า ลายนิ้วมือ จากกรมการปกครองให้แก่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ โดยหน่วยงานที่ใช้บริการมากที่สุด ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมสรรพากร กรมการขนส่งทางบก โดยในระยะที่ ๔ นี้ได้เริ่มมีการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) ซึ่งในปี ๒๕๕๑ สมาคมธนาคารไทยได้ทำบันทึกข้อตกลงในการนำข้อมูลส่วนบุคคลในบัตร Smart Card มาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการของธนาคาร และได้มีการขยายไปยังผู้ให้บริการด้านเครือข่ายการสื่อสารต่าง ๆ และภาคธุรกิจเอกชนอื่น ๆ นอกจากนี้ กรมการปกครองยังได้เพิ่มทางเลือกการบริการด้วยตนเองผ่านเครื่องบริการประชาชนอเนกประสงค์เพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอีกด้วย และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป้าหมายต่อไปของการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชน คือ การออกบัตรประจำตัวประชาชนอาเซียน ซึ่งเป็นบัตรประจำตัวระหว่างประเทศที่สามารถผ่านด่านชายแดนและจุดตรวจสอบได้

ระยะที่ ๕ เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ได้มีมติคณะรัฐมนตรี ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ กำหนดแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ ดังนี้

๑) ให้สำนักทะเบียนกลางเป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการและทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูลตามที่ส่วนราชการร้องขอ

๒) ให้ส่วนราชการจัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองโดยใช้เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นดัชนี และปรับปรุงฐานข้อมูลให้ครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

๓) ให้ส่วนราชการที่มีฐานข้อมูลประชาชนจัดทำ Service เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลาง

๔) ให้หน่วยงานราชการปรับปรุงระบบการให้บริการประชาชนให้รองรับการอ่านบัตรและเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อเรียกใช้ข้อมูลประชาชนจากหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์สำนักทะเบียนกลาง

บัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card

ปัจจุบันในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card หนึ่งใบมีต้นทุนในการจัดทำบัตรประมาณ ๓๗ บาท และต้นทุนเครื่องอ่านบัตรตามราคามาตรฐานครุภัณฑ์เครื่องละ ๗๐๐ บาท แต่ราคาที่กรมการปกครองเคยประมูลได้จำนวนประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ เครื่อง ราคาเครื่องละ ๑๙๖ บาท ซึ่งกรมการปกครองได้ส่งมอบเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในรอบล่าสุดไปแล้ว รวม ๑๑๘ หน่วยงาน จำนวน ๒๑๔,๗๐๓ เครื่อง และที่ผ่านมาได้มีการจัดฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน ดังนี้

๑) การพัฒนาโปรแกรมอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน (Offline) จำนวน ๕๔๘ หน่วยงาน ๓,๙๘๕ คน (ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน)

๒) การพัฒนาโปรแกรมการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลประชาชน (Linkage Center) ๑๘๗ หน่วยงาน ๙๙๕ คน

ดังนั้น เมื่อนำบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card ไปใช้กับเครื่องอ่านบัตรของกรมการปกครอง นอกจากจะสามารถอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชนได้แล้วยังทำให้เจ้าหน้าที่ที่ทราบว่าบัตรดังกล่าวเป็นบัตรจริง บัตรปลอม หรือบัตรนั้นใช้งานได้หรือไม่ด้วย

สำหรับกรณีโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ประสบปัญหาในการพัฒนาโปรแกรมของตนเองนั้น สำนักบริหารการทะเบียนได้มีการจัดการอบรมเพื่อให้ สพฐ. นำองค์ความรู้ไปพัฒนาโปรแกรมด้วยตนเอง เนื่องจากแต่ละหน่วยงานจะทราบข้อมูลของตนเองมากที่สุด สำนักบริหารการทะเบียนจะเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือในการแนะนำวิธีการเชื่อมต่อและการดำเนินการทั้งหมดให้ แต่ความสมบูรณ์ของฐานข้อมูลต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับแต่ละส่วนราชการนั้น

ส่วนเทคโนโลยีเลขเลเซอร์หลังบัตรประจำตัวประชาชน ภาคเอกชนได้นำเทคโนโลยีนี้ไปใช้ เนื่องจากภาคเอกชนไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าใช้ระบบฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย จึงจำเป็นต้องมีการสร้างระบบเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของบัตรประจำตัวประชาชนในการนำไปใช้งาน โดยการกรอกข้อมูลหน้าบัตร คือ เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด และเลขเลเซอร์หลังบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งเป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลและบุคคลนี้มีตัวตนจริง บัตรสามารถใช้ได้จริง บัตรไม่ได้ถูกยกเลิก และบัตรนี้ไม่ได้แจ้งหาย เนื่องจากเลขเลเซอร์หลังบัตรจะถูกผูกไว้กับบัตรที่เป็นปัจจุบัน แต่ไม่ได้เป็นการยืนยันตัวตนผู้ทำธุรกรรมเพราะอาจเป็นการนำข้อมูลของบุคคลอื่นมากรอกข้อมูลได้ โดยระบบที่ใช้นี้ทำให้ภาคเอกชนยอมรับระบบของกรมการปกครอง และมีความมั่นใจในการใช้บัตรประจำตัวประชาชน ทั้งนี้ ปัจจุบันมีภาคเอกชนประมาณ ๕๐๐ หน่วยงานที่ขออนุญาตใช้ประโยชน์จากบัตร Smart Card โดยการนำไปประยุกต์ใช้ เช่น สมาคมธนาคาร สมาคมประกันชีวิต ค่ายมือถือทุกค่าย เป็นต้น

สำหรับในยุคต่อไปของบัตร Smart Card จะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Data Interchange (EDI) ซึ่งสำนักบริหารการทะเบียนได้มีทำงานร่วมกันกับสำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือ สพร. เพื่อหาวิธีการ แนวทางว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป และร่วมกัน สร้างต้นแบบ โดยมีการตั้งคณะทำงานศึกษาแนวทางในการดำเนินการที่จะต้องสร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือ ให้เกิดขึ้นมากที่สุด

ระบบ Digital ID (Digital Identity)

Digital ID (Digital Identity) คือ ระบบที่จะเชื่อมต่อการยืนยันตัวตนจากทุกภาคส่วนเข้ามาไว้ด้วยกัน เพื่อลดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ เช่น ความล่าช้าในการดำเนินธุรกิจ การปลอมแปลงเอกสาร หรือการ สวมสิทธิต่าง ๆ โดยระบบ Digital ID ในปัจจุบัน กรมการปกครองอยู่ระหว่างการเตรียมการจัดทำโครงการ ให้มีความชัดเจน โดยมีหลักการว่าให้ประชาชนเป็นผู้ให้ความยินยอมในการใช้ข้อมูลของตนเองด้วย โดยหน่วยงานสามารถดึงข้อมูลระหว่างกันได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนที่เป็นเจ้าของข้อมูลด้วย ระบบการแจ้งผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ไปยังประชาชน หากประชาชนเจ้าของข้อมูลยินยอมให้มีการเข้าถึง ข้อมูลได้ ระบบจะเปิดข้อมูลให้ แต่หากไม่ยินยอมระบบจะปฏิเสธการให้ข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ ได้มีแนวคิด ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และกรมสรรพากรเป็นต้นแบบของการดำเนินการ ซึ่งจะได้ มีการวางแผนและออกแบบเบื้องต้น

การยืนยันตัวตนบนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Identification (eID)) ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ จัดทำของกรมการปกครอง โดยวิธีการคือ ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลจะต้องเป็นผู้อนุญาต ซึ่งมีการให้บริการในกรณี ที่ธนาคารประสงค์ใช้ข้อมูลของประชาชน ระบบจะมีการแจ้งเตือนไปยังประชาชนที่เป็นเจ้าของข้อมูล เพื่อให้เจ้าของข้อมูลอนุญาตให้ข้อมูล โดยในระบบจะถามว่าจะอนุญาตให้ข้อมูลใด เมื่อมีการอนุญาตแล้ว ธนาคารจะสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ กรณีนี้จะถือว่าไม่เป็นการขัดกฎหมายที่ห้ามเอกชนเชื่อมโยงข้อมูล เนื่องจากประชาชนเจ้าของข้อมูลเป็นผู้อนุญาต ทั้งนี้ การอนุญาตให้ข้อมูลไม่ใช่เพียงข้อมูลของกรมการปกครอง

ยังมีอีกจำนวน ๑๙๐ บริการจากส่วนราชการอื่นที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลประชาชนกลาง (Linkage Center) ซึ่งใช้หลักการเดียวกัน โดยหากภาคเอกชนประสงค์ใช้ข้อมูลใดประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูลจะเป็นผู้อนุญาต ซึ่งในระบบนี้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่ามีส่วนราชการหรือหน่วยงานใดนำข้อมูลของตนเองไปใช้

โดยสรุปแล้ว การแสดงตัวตนในปัจจุบัน ประชาชนแสดงตัวตน ๒ วิธี คือ ๑) แสดงด้วยบัตรประจำตัวประชาชน และ ๒) แสดงด้วยโปรแกรมแอปพลิเคชัน หรือทางดิจิทัล ในรูปแบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital Identity)

ความเห็นของภาคสถาบันการเงินเกี่ยวกับการแสดงตัวตนด้วยบัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว

เห็นด้วยในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการแสดงตนทางกายภาพ (Physical) เพื่อติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงาน ซึ่งช่วยประหยัดงบประมาณของประเทศชาติและเป็นการเพิ่มความสะดวกให้กับประชาชน

ข้อเสนอของภาคสถาบันการเงินเกี่ยวกับระบบ Digital ID (Digital Identity)

๑) ปัจจุบันไม่มี Official Digital Identity ที่สามารถใช้ได้อย่างแพร่หลาย ซึ่งกรณีนี้จะต้องมีการร่วมมือกับกรมการปกครองและสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ทั้งนี้ การแสดงตัวตนด้วยระบบ Digital ID มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เทคโนโลยีไบโอเมตริกซ์ (Biometric Technology) โดยหากไม่ได้ข้อมูลลักษณะบุคคล (Biometric) จากกรมการปกครอง การแสดงตัวตนด้วยระบบดังกล่าวจะเกิดกรณีข้อขัดข้องหรือความไม่สะดวกในการดำเนินงาน

๒) การสร้าง Digital ID ควรมีการใช้เทคโนโลยีไบโอเมตริกซ์ (Biometric Technology) ที่มีการจัดเก็บไว้ที่กรมการปกครองมาช่วยในการดำเนินการ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการร่วมกันระหว่างกรมการปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างกรมการปกครอง และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

๓) หากพิจารณาถึงอนาคต การสร้าง Digital ID ไม่ใช่เพียงการดำเนินการแบบ Citizen ID เท่านั้น แต่รวมถึง Passport และใบอนุญาตขับรถ ซึ่งในกรณีของ Citizen ID กับใบอนุญาตขับรถสามารถดำเนินการให้เป็นมาตรฐานในประเทศได้ ส่วนในกรณีของ Passport ต้องเป็นมาตรฐานที่ใช้กับต่างประเทศได้ด้วย โดยมีตัวอย่างในท่าอากาศยานของราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ และประเทศแคนาดา ซึ่งมีการแสดงตัวตนโดยไม่ใช้ Passport แต่ใช้เทคโนโลยีตรวจจับใบหน้า

๔) ปัญหาทางปฏิบัติเกี่ยวกับระบบของ National Digital ID (NDID) คือ NDID เริ่มจากการที่ประชาชนได้ไปธนาคารและพิสูจน์ตัวตนด้วยบัตรประจำตัวประชาชนกับธนาคาร โดยธนาคารจะจัดเก็บรูปไว้เพื่อทำ Face Recognition (เทคโนโลยีเปรียบเทียบใบหน้าเพื่อพิสูจน์ตัวตนลูกค้า) ซึ่งธนาคารมีต้นทุนสูงเนื่องจากมีการเสียค่าบริการ ๒๐๐ บาท/ครั้ง จากปัญหาดังกล่าวประกอบกับเพื่อประโยชน์ในอนาคต จึงเห็นว่าควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้การยืนยันตัวตนทางดิจิทัลเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึง อันเป็นการสร้างโอกาสการเติบโตทางธุรกิจ

๕) หากอนาคตต้องการให้ประเทศไทยเป็นสังคมดิจิทัล เห็นว่าควรให้บุคคลธรรมดาหรือองค์กรเข้าถึงในการขอข้อมูลได้ เนื่องจากข้อมูลบางรายการมีความจำเป็นในภาคธุรกิจ เช่น กรณีที่ประชาชนมาขอเปิดบัญชีจากธนาคาร เป็นต้น หากภาคธุรกิจสามารถถึงข้อมูลได้จากกรมการปกครองจะถือเป็นการลดขั้นตอนเป็นอย่างมาก รวมถึงลดงบประมาณของประเทศได้

๖) หากพิจารณาภาพรวมของประเทศในลักษณะ Single ID ปัจจุบันภาคเอกชนจะต้องมีการขอข้อมูล ซึ่งทราบว่ามีข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย โดยอาจมีการปรับแก้ไขกฎหมายได้หรือไม่ สำหรับข้อมูลใน National Digital ID (NDID) เป็นการแสดงให้เห็นว่ามีหน่วยงานใดดำเนินการเรื่องใด ซึ่งจะไม่มีข้อมูลของประชาชนเก็บไว้ ทั้งนี้ กรมการปกครองถือเป็นหน่วยงานสำคัญของ NDID ที่จะทำให้การดำเนินของระบบนี้ครบทุกรูปแบบ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการปกครอง กรมสรรพากร กระทรวงแรงงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของ NDID อยู่ระหว่างการทดสอบของภาคธนาคารในการพิสูจน์ตัวตนและอื่น ๆ พอสมควร จึงประสงค์ให้มีการระดมความคิดเห็น และหาแนวทางให้ภาครัฐและภาคเอกชนสามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างสูง

๗) กรณีที่มีการเรียกเก็บเงินจำนวน ๒๐๐ บาท ในระบบ National Digital ID (NDID) ไม่ได้เป็นการเรียกเก็บประชาชนที่เป็นลูกค้า โดยการเรียกเก็บนั้นเป็นกรณีที่ธนาคารได้มีการเปิดบัญชีให้ลูกค้า เมื่อข้อมูลได้ผ่านระบบ NDID แล้ว จะเป็นการใช้งานผ่านระบบ Digital โดยธนาคารหนึ่งที่ได้เปิดบัญชีก่อน ได้ยืนยันข้อมูลให้อีกธนาคารที่ได้เปิดบัญชีภายหลัง ซึ่งถือเป็นการลดต้นทุนของธนาคารที่มีการเปิดบัญชี ภายหลัง ดังนั้น การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเป็นการเรียกเก็บระหว่างธนาคารที่ได้มีการตกลงร่วมกันแล้ว อย่างไรก็ตาม ระบบของ NDID มิได้เข้าซ้อนกับระบบของกรมการปกครอง โดยบุคคลที่จะสร้าง NDID ทั้งหน่วยงานและประชาชนที่ขอใช้ ต้องมีข้อมูลต้นทางซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมการปกครอง ทั้งนี้ ในปัจจุบัน NDID ได้มีการเก็บข้อมูลลูกค้าส่วนหนึ่งไว้แล้ว โดยจะได้มีการสอบถามความถูกต้องของข้อมูลจากกรมการปกครองด้วย

๑.๑.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) เนื่องด้วยปัจจุบันในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card หนึ่งใบมีต้นทุนในการจัดทำบัตรเพียง ๓๗ บาท และกรมการปกครองได้ประมูลเครื่องอ่านบัตรในราคาเครื่องละ ๑๙๖ บาท และได้ส่งมอบเครื่องดังกล่าวไปให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ แล้วจำนวนกว่า ๒๐๐,๐๐๐ เครื่อง เพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน แต่การใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อราชการยังไม่ครอบคลุมทุกกระบวนการ

๒) บัตรประจำตัวประชาชนที่ออกโดยกรมการปกครองเป็นบัตรที่มี Chip Card ซึ่งสามารถสร้าง Applet เพิ่ม โดยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือสมาคมธนาคารไทย เพื่อเป็นบัตรกดเงินสดแบบ ATM หรือใช้สำหรับระบบเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) จึงไม่ใช่ข้อจำกัดทางด้านเทคนิคที่จะพัฒนาให้บัตรประจำตัวประชาชนเป็นบัตรแบบอเนกประสงค์ในการรับบริการจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้ การเพิ่ม Applet ขอให้สมาคมธนาคารหรือกรมการปกครอง จะดำเนินการในรายละเอียดอย่างไร

๓) ควรมีทางเลือกให้ประชาชนในกรณีที่ประชาชนได้มาขอเปิดบัญชีจากธนาคารและมีการตรวจสอบแล้ว อาจให้บริการรวมถึงสอบถามความประสงค์เกี่ยวกับการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเป็นบัตร ATM เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔) ในอนาคตการใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวอาจไม่ใช่แล้ว เนื่องจากจะเป็นยุคของการยืนยันตัวตนบนอิเล็กทรอนิกส์ หรือ eID ซึ่งผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้นอกจากนี้ ร้านธงฟ้าบางร้านไม่ได้ใช้เครื่องอ่านบัตรแล้วซึ่งดำเนินการผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ การใช้บัตรหลายใบจึงมีความจำเป็นน้อย ทั้งนี้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรฐานว่าจะทำอย่างไรให้การบริการต่าง ๆ ก้าวเข้าสู่ระบบ eID

๕) แนวคิดในการดำเนินงานมุ่งหวังให้มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประหยัด และมีความสะดวกต่อประชาชนในยุคสังคม ๔.๐ แต่ปัจจุบันพบว่า หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้แยกจากกัน โดยหน่วยงานหลัก คือ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และหน่วยงานที่มีบทบาท คือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานพัฒนา

รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สมาคมธนาคาร รวมถึงส่วนราชการผ่านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการ ดังนั้น จึงควรมีโครงสร้างหรือรูปแบบการขับเคลื่อนของหน่วยงานที่มีเอกภาพและสามารถบูรณาการ
ทำงานได้อย่างแท้จริง

๖) การเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ๒๐๐ บาท ในระบบ National Digital ID (NDID) แม้จะเป็นค่าใช้จ่าย
ที่เรียกเก็บระหว่างธนาคาร แต่ท้ายที่สุดจะกระทบไปถึงลูกค้าในทางอ้อม

๗) เมื่อกำลังเข้าสู่สังคมยุค ๔.๐ แล้ว ในฐานะที่รัฐเก็บภาษีประชาชน รัฐต้องบริการประชาชน
โดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยหน่วยงานที่ควรบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน คือ (๑) กรมการปกครองในฐานะที่เป็น
แหล่งข้อมูลแรกที่สำคัญและมีบทบาทมาก ซึ่งมีอำนาจทางกฎหมาย และจะได้มีการจัดทำระบบ National
Certificate Authority โดยมีการจัดให้ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบดิจิทัล และระบบ E - mail ในการสื่อสาร
ให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีการสื่อสารในสังคมที่มีความปลอดภัยสูงและมีผลทางกฎหมาย
ด้วยการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (๒) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนา
รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ในฐานะเป็นผู้ดำเนินการในเชิงนโยบาย การบูรณาการและส่งเสริมการใช้ระบบ

๘) ในแง่ของกฎหมายไม่ควรมีการยึดโยงอดีต ควรมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขตามยุคสมัยได้
เนื่องจากการยืนยันตัวเองเพื่อแสดงข้อมูลตัวบุคคลทางดิจิทัลมีลักษณะเดียวกันกับการนำบัตรประจำตัวประชาชน
ใช้ในการยืนยันตัวตนเพื่อแสดงข้อมูลตัวบุคคล แต่ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบดิจิทัลจะทำให้ประชาชน
มีความสะดวกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ กรมการปกครองมีระบบการยืนยันตัวตนด้วยเทคโนโลยีไบโอเมตริกซ์
(Biometric Authentication) อยู่แล้ว

๙) เรื่องที่ควรมีการพัฒนาในอนาคต เช่น การพัฒนาเพื่อบูรณาการให้บัตรประจำตัวประชาชน
เป็นใบอนุญาตขับรถด้วยนั้น ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐต่อไป โดยขอให้สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการผลักดันกรณีนี้ด้วย และการผลักดันให้มีผลต่อระบบ e - Passport
โดยขอให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมนำเข้าสู่การหารือร่วมกันในอาเซียนเพื่อให้ดำเนินการ
เป็นมาตรฐานร่วมกันได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของทะเบียนบ้านอาจมีการยกเลิกในอนาคต เนื่องจาก
ข้อมูลทั้งหมดจะปรากฏในบัตรประจำตัวประชาชน

๑๐) แผนในการดำเนินการให้ไปสู่การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว เพื่อให้ประชาชน
สะดวกในการรับบริการเป็นอย่างไร และอยู่ในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ใด

๑๑) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ถือเป็นหน่วยงานหลักตามพระราชบัญญัติ
การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งหลักสำคัญตามพระราชบัญญัตินี้
คือ ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange Center (GDX)) และมีเนื้อหาลักษณะ
คล้ายระบบ Linkage Center ของกรมการปกครอง ซึ่งในอนาคตบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
จะต่างกันอย่างไร ตลอดจนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้นมีความหมายรวมถึงการทำมาตรฐานของการเชื่อมโยงข้อมูล
มาตรฐาน Application Programming Interface (API) มาตรฐานของระบบรักษาความปลอดภัย มาตรฐาน
ระบบแอปพลิเคชัน ที่มีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลของภาครัฐหรือไม่อย่างไร และถือเป็นหน้าที่หลักของ
สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ในอนาคตหรือไม่ ซึ่งบทบาทนี้จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชน
สามารถมีบัตรประจำตัวประชาชนในการติดต่อขอรับบริการจากภาครัฐหรือไม่ หรือการมีระบบ eID ในอนาคต

๑๒) เมื่อจะมีการพัฒนาให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการเข้ารับบริการ และพัฒนาไปจนถึง National Digital ID (NDID) เรื่องที่หน่วยงานหลักควรร่วมกันดำเนินการ คือ การทำ Ecosystems เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เห็นภาพของการเชื่อมโยงในแต่ละหน่วยงานมีปัญหาใดหรือไม่

๑๓) ผลที่ปรากฏในที่ประชุมโดยทุกฝ่ายมีความเห็นในทิศทางเดียวกันที่จะดำเนินการเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน โดยเมื่อมีการทำภาพรวมให้ปรากฏชัดแล้ว ควรมีการให้ข้อมูลว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับในระดับชาติเป็นจำนวนเงินเท่าใด เพื่อนำไปสู่การสนับสนุนจากภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ในทางเทคนิคที่อาจเป็นปัญหา คือ ในแต่ละหน่วยงานที่มีซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ที่เป็นเฉพาะของตนเอง ซึ่งหากหน่วยงานนั้นมีการจัดทำมาตรฐานให้เหมือนกันจะทำให้มีความง่ายขึ้นในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๗ สรุปผล

เพื่อความสะดวกและลดความสับสนของประชาชนในการรับบริการจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ และประหยัดงบประมาณของประเทศ ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการพัฒนาให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อขอรับบริการจากทุกงานบริการและทุกหน่วยงาน จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้มีการตรวจสอบหาสาเหตุที่หน่วยงานยังไม่ได้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนให้เป็นบัตรเอกประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เพื่อรายงานต่อรัฐบาล และดำเนินการติดตามผลความคืบหน้าในภายหลัง เนื่องจากการเร่งรัดให้ดำเนินการจะทำให้เกิดความสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

๒) ขอให้กรมการปกครองมีการเพิ่มระบบ ๓ ระบบ คือ (๑) ระบบการยืนยันตัวตนแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ eID (Electronics Identification) ในการดำเนินการ Digital ID เนื่องจากกรมการปกครองเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความมั่นคงและมีระบบความปลอดภัยสูง จึงขอให้จัดทำ API ของ eID ให้กับส่วนราชการและภาคเอกชนได้มีการใช้งานโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้ไม่เป็นภาระต่อประชาชนในการเสียค่าบริการในท้ายที่สุด (๒) ในส่วนของ Biometric ซึ่งในการอนุญาตอยู่ในส่วนของกรมการปกครองอยู่แล้ว เพียงดำเนินการผ่านการ Identity เพื่อเข้าสู่ระบบการบริการในขั้นตอนต่อไป และ (๓) จัดทำระบบ National Certificate Authority ให้ประชาชน เพื่อให้มีการลงลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Blockchain ในการดำเนินการเกี่ยวกับ Digital Paper หรือ Digital E - mail ซึ่งจะส่งผลไปยังการใช้ e - Voting ที่จะต้องมีความปลอดภัยสูง พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งระบบ E - mail โดยการใช้แอตเดรสจากเลขประจำตัวประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีการสื่อสารเมื่อต้องการส่งข้อความถึงกัน มีการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และมีความปลอดภัยสูง รวมทั้งมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายซึ่งในการเชื่อมโยงนั้น จะผ่านทางธนาคารกรุงไทยและเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน โดยในการรายงานนั้นจะไปถึงกรมการปกครอง อย่างไรก็ตามในการดำเนินการนี้ ต้องมีการลดต้นทุนในการดำเนินการซึ่งการให้บริการประชาชนดังกล่าวจะต้องเป็นบริการที่ประชาชนไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงค่าบริการต่าง ๆ ภาครัฐไม่ควรเรียกค่าใช้จ่ายในหน่วยงานเอกชน เพื่อผลักดันให้ระบบการบริการทั้งหมดดังกล่าวมีความเป็นไปได้

๓) ขอให้กรมการปกครองพัฒนาระบบ National Digital ID (NDID) และระบบ National Certificate Authority ให้ประชาชน พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งระบบ E - mail โดยการใช้แอตเดรสจากเลขประจำตัวประชาชน

๔) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนาเปลี่ยนแปลง

๑.๑.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมการปกครอง
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

๑.๒ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์เพื่อสมัครสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๒.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ปัจจุบันการเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีความสำคัญมาก เนื่องจากสมาชิกพรรคการเมืองมีภารกิจต่อพรรคการเมืองหลายอย่าง เช่น เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งพรรคหรือจัดตั้งสาขาพรรค การลงคะแนนคัดเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขั้นต้น (Primary Vote) เป็นต้น อีกทั้งต้องหาสมาชิกเพิ่มอีกให้ครบ ๕,๐๐๐ คน ภายใน ๑ ปี และ ๑๐,๐๐๐ คน ภายใน ๔ ปี และหากพรรคการเมืองใดไม่สามารถปฏิบัติตามได้สามารถขอขยายเวลาได้ไม่เกิน ๓ ปี แต่เมื่อครบระยะเวลาแล้ว ยังทำไม่สำเร็จ บทลงโทษ คือ พรรคการเมืองจะสิ้นสภาพไป

การเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากบุคคลที่จะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนด อีกทั้งยังคงมีความยุ่งยากในการยื่นแสดงหลักฐานการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพราะที่ยังคงต้องใช้สำเนาเอกสารประกอบในการสมัคร เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล และต้องส่งข้อมูลต่าง ๆ ให้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และปัญหาการมีสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกับพรรคการเมืองอื่น เป็นต้น ทำให้ประชาชนที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้รับผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการสำเนาเอกสารหลักฐาน นอกจากนี้ฐานข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองส่วนกลางไม่ทันสมัย ข้อมูลไม่เรียลไทม์ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบสถานภาพผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ตรงตามความเป็นจริง เช่น กรณีที่บุคคลได้ลาออกจากพรรคการเมืองเดิมแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของรัฐบาลในยุค ๔.๐ หรือยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จึงต้องมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ เพื่อใช้แทนเอกสารในการสมัครสมาชิกพรรคการเมืองและสามารถส่งข้อมูลต่าง ๆ ของผู้สมัครสมาชิกพรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองให้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันที ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและช่วยลดปัญหาการมีสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกับพรรคการเมืองอื่น

๑.๒.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ทราบข้อมูล ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ เพื่อสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
- ๒) เพื่อให้ทราบแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน และการพัฒนาระบบในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์เพื่อสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๒.๓ เป้าหมาย

๑) ประชาชนมีความสะดวกในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพียงใบเดียวในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๒) ลดปัญหาการมีสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกับพรรคการเมืองอื่น

๑.๒.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ทำให้ทราบข้อมูล ปัญหา และอุปสรรค ในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๒) ทำให้ทราบแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน และการพัฒนาระบบในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๒.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

การสมัครสมาชิกพรรคการเมือง เป็นเรื่องภายในของพรรคการเมือง และตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดว่า พรรคการเมืองจะต้องกำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมือง รวมทั้งการทำทะเบียนสมาชิกและการประกาศรายชื่อให้ประชาชนทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศรายงานสมาชิกพรรคการเมือง โดยให้พรรคการเมืองรับสมัครสมาชิกพรรคการเมืองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ เมื่อรับสมัครเรียบร้อยแล้วแจ้งรายละเอียดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและประกาศให้ประชาชนทราบ ปัจจุบันพรรคการเมืองไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารประกอบในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) เพียงแต่พรรคการเมืองต้องรายงานจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองว่ามีการเพิ่มหรือลดจากเดิมอย่างไรให้สำนักงาน กกต. ทราบเท่านั้น ซึ่งสำนักงาน กกต. มีระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยข้อมูลพรรคการเมืองที่สำนักงาน กกต. จะต้องจัดให้มีอย่างน้อยต้องมีข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง งบการเงิน และการรับบริจาคของพรรคการเมือง ส่วนข้อมูลที่พรรคการเมืองจะต้องนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองด้วยตนเอง มีอยู่ ๑ ข้อมูล คือ ข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งสำเนาเอกสารประกอบการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่กำหนดให้ผู้สมัครสมาชิกพรรคการเมืองส่งสำเนาเอกสารประกอบ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมือง

การที่พรรคการเมืองได้กำหนดในข้อบังคับว่าการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาเอกสารประกอบนั้น เกิดจากกรณีเมื่อปี ๒๕๔๙ มีการทุจริตการเลือกตั้ง โดยมีการขนย้ายคนเข้าไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งเป็นจำนวนมาก และเมื่อสำนักงาน กกต. ได้รับเรื่องร้องเรียนว่าผู้ร้องมีรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่ง แต่ผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ซึ่งถ้าพิสูจน์ได้ว่าผู้ร้องไม่ได้มีการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจริง ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำความผิดด้วยมิโทษตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์กรณีเช่นนี้

การรับสมัครสมาชิกพรรคการเมืองที่มีรายชื่อชื้อช้อนกับรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น สามารถแก้ไขได้ โดยวิธีการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง คือ เมื่อพรรคการเมืองลงทะเบียนกับสำนักงาน กกต. แล้ว พรรคการเมืองจะได้รับรหัสผ่านของพรรคการเมือง โดยมีบุคคลจำนวน ๔ คน เป็นผู้ได้รับรหัสแก้ไข คือ นายทะเบียนพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวกับการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งสามารถรับสมัครสมาชิกพรรคการเมืองได้ โดยเมื่อมีการรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะนำข้อมูลเข้าระบบ และระบบจะประมวลผลไปที่กรมการปกครอง เพื่อตรวจสอบความมีตัวตนของผู้สมัครและส่งข้อมูลกลับมาที่สำนักงาน กกต. ซึ่งสำนักงาน กกต. มีข้อมูลพื้นฐาน เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล การตาย และที่อยู่เท่านั้น โดยข้อมูลที่อยู่จะระบุถึงตำบล อำเภอ จังหวัด แต่ไม่ระบุละเอียดไปถึงเลขที่บ้าน

สำนักงาน กกต. สามารถใช้ฐานข้อมูลของกรมการปกครองได้ โดยกรมการปกครองไม่เก็บค่าใช้จ่ายในการขอใช้ฐานข้อมูล ซึ่งระบบฐานข้อมูลของกรมการปกครองมีความพร้อมให้บริการเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคล และทะเบียนบ้าน สำหรับข้อมูลอื่น ๆ ส่วนราชการจะต้องจัดทำข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ด้วยตนเอง ทั้งนี้ ในปัจจุบันหากพรรคการเมืองจะขอใช้ฐานข้อมูล พรรคการเมืองต้องมีหนังสือขออนุญาตการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชน โดยการขออนุญาตนั้นไม่สามารถเชื่อมต่อเข้าระบบเองได้ แต่จะได้ข้อมูลสถานภาพบุคคลเท่านั้น เพราะพรรคการเมืองเป็นหน่วยงานเอกชน

๑.๒.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) พรรคการเมืองแต่ละพรรคสามารถดำเนินการขออนุญาตการอ่านบัตรจากกรมการปกครอง และสำนักงาน กกต. ได้ รวมทั้งตรวจสอบและปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนพรรคการเมืองของแต่ละพรรคที่เก็บไว้ที่ส่วนกลางของสำนักงาน กกต. ได้โดยตรง

๒) สำนักงาน กกต. ควรพัฒนาระบบการรับสมัครสมาชิกพรรคการเมืองและการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแต่ละพรรคใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๓) พรรคการเมืองสามารถแก้ไขข้อบังคับพรรคการเมืองที่เกี่ยวกับการรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง โดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้าน และสามารถทำหนังสือขออนุญาตใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนกับกรมการปกครองได้

๔) คุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีหลัก ๓ หลัก คือ หลักสัญชาติ หลักภูมิลำเนา และหลักความสามารถ ซึ่งถ้าส่วนราชการจะเรียกสำเนาเอกสารนั้น จะต้องคำนึงถึงว่านำไปตรวจสอบอะไร โดยในปัจจุบันสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการติดตั้งตู้คีออสก์ (Kiosk) ที่ศาลากลางจังหวัดครบทุกจังหวัดแล้ว ซึ่งส่วนราชการสามารถเข้าไปดูข้อมูลได้ที่ตู้ดังกล่าว โดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านจากผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๒.๗ สรุปผล

เพื่อใช้แทนเอกสารในการรับสมัครสมาชิกพรรคการเมืองและสามารถส่งข้อมูลต่าง ๆ ของผู้สมัครสมาชิกพรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองให้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันที และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและช่วยลดปัญหาการมีสมาชิกพรรคการเมืองชื้อช้อนกับพรรคการเมืองอื่น พรรคการเมืองสามารถแก้ไขข้อบังคับพรรคการเมืองที่เกี่ยวกับการรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง โดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้าน และสามารถทำหนังสือขออนุญาตใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนกับกรมการปกครองได้ รวมทั้ง ส่วนราชการสามารถเข้าไปดูข้อมูลต่าง ๆ ได้ที่ตู้คีออสก์ (Kiosk) ณ ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัดได้อีกด้วย

๑.๒.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- พรรคการเมืองทุกพรรค

๑.๓ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์เพื่อแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๑.๓.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นบัตรที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาลในการผลักดันยุทธศาสตร์ National E - Payment ซึ่งมุ่งการโอนเงินสวัสดิการแห่งรัฐผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ประชาชนที่มალงทะเบียน และผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วว่าเป็นผู้มีรายได้น้อย กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังจึงออกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อเป็นการแสดงตนและเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเติมเงินได้ เป็นบัตรที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เฉพาะกลุ่ม และมีการเติมเงินลงในบัตรตามห้วงเวลา ขึ้นอยู่กับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยในการจัดทำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นจะใช้งบประมาณจำนวนมาก ทั้งที่ความเป็นจริงสามารถประหยัดงบประมาณได้ โดยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนที่มีอยู่ให้เป็นบัตรเนกประสงค์แทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการใช้บัตรใบเดียว อีกทั้ง การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางครั้งมีกรณีสปัญหา เช่น กรณีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสียชีวิต แต่มีบุคคลอื่นสามารถนำบัตรนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ และกรณีเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่ การเปลี่ยนชื่อนามสกุล และการเปลี่ยนสถานภาพจากผู้มีรายได้น้อยตามที่กำหนดเป็นผู้มีรายได้เกินที่กำหนด (คนจนเป็นคนไม่จน) รวมทั้งในกรณีที่ผู้มีรายได้น้อยที่กำหนดแต่กลับได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (คนไม่จนจริงได้สิทธิของคนจน) ดังนั้น จะทำอย่างไรให้สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อนำไปสู่การประหยัดงบประมาณ การสร้างความสะดวกให้กับประชาชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากกรณีปัญหาข้างต้น

๑.๓.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์เพื่อใช้แทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- ๒) เพื่อประหยัดงบประมาณของประเทศที่เกิดจากการทำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- ๓) เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาลแทนการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๑.๓.๓ เป้าหมาย

ประหยัดงบประมาณของประเทศ และประชาชนทุกคนที่มีสิทธิได้รับบริการจากภาครัฐ ในด้านสิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาล สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์เพียงใบเดียวในการรับบริการนั้นได้

๑.๓.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์เพื่อใช้แทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- ๒) ลดความสิ้นเปลืองของงบประมาณที่เกิดจากการจัดทำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๓) ประชาชนมีความสะดวก โดยสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับสิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล แทนการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๑.๓.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

สวัสดิการที่รัฐจัดให้สำหรับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ตามความในพระราชบัญญัติการจัดพระราชรัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๒ กำหนดให้ การจัดพระราชรัฐสวัสดิการที่เป็นการให้ความช่วยเหลือในการดำรงชีพแก่ประชาชน ผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้ดำเนินการผ่านบัตรสวัสดิการ ทั้งนี้ การจัดพระราชรัฐสวัสดิการอาจแตกต่างกันตามความเหมาะสมและความจำเป็น และในการออกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ให้กระทรวงการคลัง เป็นผู้ออกให้ รวมทั้งการออกและการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ คณะกรรมการกำหนด

สวัสดิการที่รัฐจัดให้ในการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยซึ่งเป็นผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีจำนวน ๕ รายการ ได้แก่

๑) ค่าใช้จ่าย ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท / เดือน ตามแต่ละรายได้ของผู้ถือบัตร

๒) ค่าโดยสารรถไฟ ๕๐๐ บาท / เดือน

๓) ค่ารถโดยสารบริษัท ขนส่ง จำกัด ๕๐๐ บาท / เดือน

๔) ค่ารถโดยสารรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ที่เดินทางในกรุงเทพมหานคร สำหรับผู้ถือบัตรในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๕๐๐ บาท / เดือน

๕) ค่าก๊าซหุงต้ม ๔๕ บาท / ๓ เดือน

โดยการช่วยเหลือทั้ง ๕ รายการข้างต้น จะไม่ได้เป็นลักษณะนำเงินเข้าบัตรแต่จะเป็นลักษณะการให้สิทธิต่อ ๑ เดือน หรือ ๓ เดือน ตามแต่ละรายการ หากสิทธินั้นไม่ถูกนำมาใช้เงินจะไม่ถูกนำออกมาจากกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ สิทธิที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวนประมาณ ๑๔ ล้านคน ที่นำไปใช้เกือบทุกคน คือ สิทธิการได้รับค่าใช้จ่ายในรายการข้อ ๑) สำหรับในส่วนของค่าโดยสารรถสาธารณะตามรายการข้อ ๒) - ๔) หากประชาชนไม่ได้เดินทางสิทธิดังกล่าวจะไม่ได้ถูกนำมาใช้

นอกจากนี้ ได้มีการช่วยเหลือในส่วนของค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้า รวมทั้งได้มีการชดเชยในเรื่องของเงินค้ำประกันมูลค่าเพิ่ม สำหรับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและใช้บัตรซื้อสินค้าตามที่กำหนด รวมทั้งยังมีสวัสดิการที่จัดให้เป็นครั้งคราว เช่น ค่าครองชีพ เป็นต้น ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการภาครัฐดังกล่าวเป็นการให้ในลักษณะเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money : e - Money) โดยการเติมเงินเข้าบัตรที่มีลักษณะคล้ายบัตร ATM โดยประชาชนสามารถนำบัตรนี้กดเงินสดได้จากตู้ ATM ของธนาคารกรุงไทย หรือนำไปใช้ซื้อสินค้าและบริการผ่านร้านธงฟ้า โดยในกรณีการซื้อสินค้าผ่านร้านธงฟ้า เมื่อประชาชนซื้อสินค้าผ่านร้านธงฟ้าแล้ว ภายหลังจากการซื้อสินค้านั้นจำนวน ๑ วันทำการ กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางจะโอนเงินให้ร้านธงฟ้าดังกล่าว โดยสรุปแล้ว การใช้งานของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ การใช้งานเสมือนบัตร ATM เพื่อกดเงินสด และการใช้งานในการรับสิทธิต่าง ๆ

โดยสรุป การรับบริการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนผู้ถือบัตรแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) การซื้อสินค้าจำนวนประมาณเกือบร้อยละ ๑๐๐ และ ๒) ใช้สำหรับการเดินทางโดยสารจำนวนประมาณร้อยละ ๓๐ - ๔๐ โดยผู้ถือบัตรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑลซึ่งใช้สิทธิในการเดินทางจำนวนประมาณร้อยละ ๑๐ ทั้งนี้ วงเงินสวัสดิการที่จัดทำให้ประชาชนมี ๒ ส่วน คือ วงเงินสิทธิที่ผู้ถือบัตรนำไปใช้จ่ายในการซื้อสินค้า โดยข้อมูลของบัตรจะส่งไปทางระบบหลังบ้านของธนาคารกรุงไทยเพื่อตรวจสอบการใช้งานนั้นว่าเป็นผู้มีสิทธิจริง และวงเงินในกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e - Money)

กรณีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสูญหายและมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้ถือบัตร

๑) กรณีผู้เป็นเจ้าของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทำบัตรสูญหายจะต้องดำเนินการแจ้งความ และแจ้งอายัดบัตร จากนั้นให้ดำเนินการแจ้งธนาคารกรุงไทยเพื่อดำเนินการออกบัตรใหม่ให้ ซึ่งในระหว่างการอายัดบัตรนั้นจะมีการระงับสิทธิของการใช้บัตรโดยธนาคารกรุงไทยจะดำเนินการผลิตบัตรใหม่ให้ภายในระยะเวลา ๒ สัปดาห์

๒) กรณีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐย้ายที่อยู่ หากผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความประสงค์ไม่เปลี่ยนที่อยู่จะสามารถใช้บัตรใบนั้นต่อเนื่องได้ แต่หากประสงค์เปลี่ยนที่อยู่ข้ามประเภทจากเดิมที่อยู่ในภูมิภาคและประสงค์ย้ายที่อยู่เข้ากรุงเทพมหานคร ซึ่งจะต้องใช้บริการจากองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพสามารถแจ้งขอเปลี่ยนประเภทบัตรได้ สำหรับกรณีเปลี่ยนชื่อต้องเปลี่ยนที่ฐานข้อมูลโดย ณ ขณะนี้กรมบัญชีกลางจะยังไม่ดำเนินการให้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการใช้สิทธิระบบจะตรวจสอบจากเลขประจำตัวประชาชนเพื่อตรวจสอบสิทธิจากฐานข้อมูล

๓) กรณีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเสียชีวิต ทราบได้โดยในทุกเดือนจะมีการตรวจสอบข้อมูลกับกรมการปกครอง เพื่อตรวจสอบว่าผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผู้เสียชีวิตหรือไม่ และจะได้นำข้อมูลนั้นแจ้งธนาคารกรุงไทยเพื่อระงับสิทธิการใช้บัตรนั้น

ข้อมูลการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เริ่มตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีอายุการใช้งาน ๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕) โดยประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ได้มีการลงทะเบียนไว้ในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๑,๔๖๙,๑๘๕ คน และในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓,๑๓๘,๑๒๔ คน รวมมีผู้ลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๑๔,๖๐๗,๓๐๙ คน

ประเภทและต้นทุนของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ บัตรสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาค จำนวน ๗๐ จังหวัด และอาศัยอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล เนื่องจากลักษณะการใช้งานมีความต่างกัน โดยผู้ถือบัตรในกรุงเทพและปริมณฑลสามารถได้รับบริการจากรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ และรถไฟฟ้า โดยเหตุของการแบ่งประเภทบัตรเนื่องจากความต่างของต้นทุนการผลิต ซึ่งบัตรที่ใช้ในกรุงเทพและปริมณฑลมี Chip จำนวน ๒ Chip ต้นทุนการผลิต ๑๐๐ บาท และบัตรที่ใช้ในภูมิภาคมี Chip จำนวน ๑ Chip ต้นทุนการผลิต ๕๐ บาท

ฐานข้อมูลของการใช้จ่ายผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ฐานข้อมูลใหญ่ของการใช้จ่ายผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ถูกเก็บไว้ที่กรมบัญชีกลาง โดยในส่วนของ การใช้สิทธิของผู้ถือบัตรที่มีการใช้สิทธิในร้านใดนั้น ฐานข้อมูลจะถูกเก็บไว้ที่ธนาคารกรุงไทยด้วย เพื่อเก็บไว้สำหรับการประมวลผลให้กรมบัญชีกลางโอนเงินให้ร้านค้าหรือหน่วยงานที่ให้บริการผู้ถือบัตรดังกล่าว

ข้อจำกัดและปัญหาเกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๑) ปัญหาของการลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ในการลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เมื่อปี ๒๕๖๐ และปี ๒๕๖๑ มีปัญหาใหญ่ ๒ กรณี คือ คนจนไม่ได้รับบัตร และคนไม่จนได้รับบัตร ซึ่งคาดว่าในการลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรอบใหม่ ปัญหาดังกล่าวจะลดลง เช่น กรณีนักศึกษาที่บิดา มารดามีฐานะไม่ได้ยากจน และได้รับการสนับสนุนจากบิดา มารดาอยู่แล้ว แต่เป็นผู้มีคุณสมบัติอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไป ซึ่งเมื่อตรวจรายได้แล้วไม่ปรากฏการมีรายได้จึงเป็นผู้ผ่านเกณฑ์และได้รับบัตรนั้น และกรณีคู่สมรสที่ปรากฏว่าสามีประกอบอาชีพและมีรายได้อยู่แล้ว แต่ภรรยาไม่ได้ประกอบอาชีพ และไม่มียุทธศาสตร์ จึงเป็นผู้เข้าหลักเกณฑ์การได้รับบัตรตามที่กำหนด เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าว จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการไม่ให้เกิดปัญหาเมื่อมีการเปิดรับเพื่อลงทะเบียนรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในครั้งใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม กรณีที่ปรากฏทางสื่อมวลชนว่า มีบุคคลต่างด้าวได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังยังไม่ได้รับทราบ ซึ่งหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับบัตรนี้ต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย

ในการตรวจสอบการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อวิเคราะห์ให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติถูกต้อง คือ เป็นผู้มียาได้น้อยจริงซึ่งมีสิทธิได้รับสวัสดิการ และเป็นผู้มียาได้น้อยไม่จริงซึ่งไม่มีสิทธิได้รับสวัสดิการ เพื่อมิให้เกิดปัญหาเช่นในอดีต คณะกรรมการประชารัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม จะมีการพิจารณาและนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนด

๒) ปัญหาการใช้บริการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

การไม่สามารถใช้บัตรในการรับบริการค่าโดยสารรถสาธารณะ เนื่องจากในการใช้บัตรนั้น ดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ จึงมีปัญหาทางด้านสัญญาณเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพได้ใช้เครื่องรับบัตรหรือรูดบัตร (Electronic Data Capture (EDC)) มาใช้บนรถโดยสารเพื่อรับชำระค่าโดยสารของผู้เดินทางที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นบางขณะ สัญญาณอาจมีความล่าช้า และเนื่องจากเครื่องนี้มีความจำเป็นต้องใช้แบตเตอรี่ ซึ่งอายุการใช้งานของแบตเตอรี่ประมาณ ๘ ชั่วโมง โดยในบางครั้งเมื่อรถหมดช่วงการเดินทาง รถโดยสารคันดังกล่าวจะต้องนำไปชาร์จแบตเตอรี่ หากไม่ชาร์จจะทำให้เครื่องดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้งานได้ ประชาชนจึงไม่สามารถชำระค่าโดยสารผ่านบัตรดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ได้มีการแก้ไขปัญหาโดยธนาคารกรุงไทยที่ได้จัดส่งเครื่อง EDC สำรองให้ใช้ในอัตราส่วน ๑ ต่อ ๑ โดยรถโดยสารประจำทางมีจำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ คัน ธนาคารกรุงไทยจัดส่งเครื่อง EDC ให้จำนวน ๖,๐๐๐ เครื่อง

๓) ปัญหาฐานข้อมูลที่มีอยู่ ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้ที่ได้รับสิทธิหรือไม่ได้รับสิทธิ

กรณีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ในภายหลังเป็นผู้มียาได้แล้ว เช่น มีอาชีพ เป็นต้น แต่ไม่ได้นำบัตรนั้นกลับมาคืน จึงทำให้ยังคงใช้สิทธิจากบัตรนั้นได้เช่นเดิมแม้ว่าจะเป็นผู้มียาได้แล้ว ซึ่งกรณีนี้ กรมบัญชีกลางไม่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากฐานข้อมูล ณ ปัจจุบันเป็นการลงทะเบียนเมื่อปี ๒๕๖๐ และหลังจากนั้น ยังไม่ได้มีการลงทะเบียนหรือตรวจสอบฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจทั้งรายได้หรือทรัพย์สินของผู้ถือบัตร จึงยังคงใช้ฐานข้อมูลเดิม นอกจากนี้ ยังรวมถึงกรณีที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ประกอบอาชีพ และเข้าสู่ระบบสวัสดิการจากหน่วยงาน เช่น ประกันสังคม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะยังไม่มี การเชื่อมข้อมูลแจ้งมายังกรมบัญชีกลาง อย่างไรก็ตาม มีกรณีที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวนประมาณเกือบ ๒๐,๐๐๐ คน ได้นำบัตรมาคืนเมื่อไม่เข้าหลักเกณฑ์เป็นผู้มีฐานะยากจนแล้ว โดยเป็นการนำมาคืนด้วยความสมัครใจ

๔) สวัสดิการที่รัฐจัดให้บางส่วนเป็นการโอนเงินเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะมีรหัสในการถอนเงินสดจากตู้ ATM ของธนาคารกรุงไทย จึงเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนในการเข้าถึงสวัสดิการนี้ และสวัสดิการรอบแรกที่ใช้บัตรเพื่อโดยสารรถประจำทางในกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยบัตรดังกล่าวต้องใช้ Chip อีกประเภท ซึ่งต่างจาก Chip ที่อยู่ในบัตรประจำตัวประชาชน

สรุปภาพรวมความเห็น และข้อเสนอของภาคสถาบันการเงินเกี่ยวกับการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อใช้แทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๑) ควรให้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวโดยนำสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนมาใส่ไว้ในบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งบัตรดังกล่าวมีอายุ ๕ ปี โดยมีอายุถึงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ทั้งนี้จากระยะเวลาดังกล่าวยังมีช่วงเวลา ๒ ปี กว่าบัตรจะหมดอายุ หากดำเนินการทำระบบนี้ได้จะเป็นการดี

๒) เนื่องจากสวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนในส่วนของวงเงินในกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e - Money) ไม่มั่นใจว่าบัตรประจำตัวประชาชนจะสามารถรองรับการให้สวัสดิการนี้หรือไม่

๓) กรณีที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับสิทธิตามสวัสดิการแล้ว ในภายหลังสถานะของผู้ถือบัตรเปลี่ยนแปลง กรณีนี้หากสามารถมีการให้ข้อมูลระหว่างกันว่าสถานะของบุคคลดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลง และในการตรวจสอบได้มีการเปิดข้อมูลตลอดแล้ว จะสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ได้ทันที

นอกจากนี้ จากการพิจารณาติดตามประเด็นนี้ ได้รับทราบข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทยว่าการบูรณาการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับบัตรประจำตัวประชาชนให้เป็นบัตรใบเดียวกัน หากเป็นเจตจำนงของรัฐบาลจะต้องมีการขอแก้กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลทางการเงินและรายได้ของผู้ถือบัตร ซึ่งเป็นข้อมูลเฉพาะส่วนบุคคลในหน่วยความจำของบัตรประจำตัวประชาชน และมีข้อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถเชื่อมโยงข้อมูลทางการเงินไปใช้ประโยชน์ด้านการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และสามารถสอบทานข้อมูลย้อนหลังได้

๑.๓.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) ในส่วนของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ปัจจุบันไม่สามารถนำสวัสดิการนี้ไว้ในบัตรประจำตัวประชาชน หากมีการเพิ่มสวัสดิการอื่นจะต้องมีการเพิ่มข้อมูลในบัตรใหม่หรือไม่

๒) ความต่างของราคาบัตรประจำตัวประชาชนของกรมการปกครอง ในราคา ๓๕.๘๖ บาท และบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในราคา ๕๐ บาท และ ๑๐๐ บาท ในแต่ละประเภทนั้น กรณีนี้ถือเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของประเทศ

๓) กรณีปัญหาผู้ถือบัตรที่ไม่ควรได้รับบัตรแต่ในความเป็นจริงได้รับบัตร และผู้ที่ไม่ควรได้รับบัตรแต่ในความเป็นจริงไม่ได้บัตร ซึ่งควรเป็นบัตรที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยของทางราชการ ส่วนการเปลี่ยนแปลงข้อมูลจะอยู่ในระบบฐานข้อมูล

๑.๓.๗ สรุปผล

เพื่อประหยัดงบประมาณของประเทศ สร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ เพิ่มความสะดวกและลดความสับสนของประชาชนในการรับบริการจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการเพิ่ม Applet สวัสดิการผู้มีรายได้น้อยไว้ในบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้สามารถใช้บริการในระบบยืนยันตัวบุคคล (Identity) ด้วยบัตรประจำตัวประชาชน จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้กระทรวงการคลังกำหนดแผนและทิศทางการเปลี่ยนผ่านเพื่อนำไปสู่การใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวให้ชัดเจน

๒) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนาเปลี่ยนแปลง

๑.๓.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กระทรวงการคลัง
- กรมการปกครอง
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

๑.๔ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เชื่อมโยงข้อมูล เพื่อลดการใช้เอกสารหลักฐาน และการบริการแบบ One Stop Service

๑.๔.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ กำหนดแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ ได้แก่

๑) ให้สำนักทะเบียนกลางเป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการ และทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูลตามที่ส่วนราชการร้องขอ

๒) ให้ส่วนราชการจัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองโดยใช้เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เป็นดัชนี และปรับปรุงฐานข้อมูลให้ครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

๓) ให้ส่วนราชการที่มีฐานข้อมูลประชาชนจัดทำ Service เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลาง

๔) ให้หน่วยงานราชการปรับปรุงระบบการให้บริการประชาชนให้รองรับการอ่านบัตรและเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อเรียกใช้ข้อมูลประชาชนจากหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์สำนักทะเบียนกลาง

ในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของบุคคลนั้น แม้ว่าภาครัฐจะได้มีการดำเนินการเรื่องดังกล่าวในระดับหนึ่งแล้ว แต่ปัจจุบันพบว่า ยังมีกรณีปัญหาหรือความไม่สะดวก เช่น กรณีการให้บริการด้านสุขภาพ โดยประวัติผู้ป่วยของแต่ละโรงพยาบาลยังไม่สามารถเชื่อมโยงกัน ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิต่างโรงพยาบาลได้ และปัญหาการเข้าคิวเพื่อรอการรับบริการในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน จึงควรพัฒนารูปแบบการบริการให้สามารถจองคิวล่วงหน้าได้ กรณีการให้บริการทางการศึกษาที่จำเป็นต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนควรมีการจัดทำประวัติการศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และให้มีฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันได้ เพื่อให้การตรวจสอบวุฒิการศึกษาดำเนินการได้สะดวก และรวดเร็ว และกรณีการตรวจสอบข้อมูลประวัติอาชญากรรม ควรต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เป็นต้น จากกรณีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนในฐานะผู้รับบริการที่ยังมีความยุ่งยากในการขอรับบริการ และในบางบริการประชาชนต้องเสียค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จากหน่วยงานผู้ให้บริการ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อหน่วยงานภาครัฐในฐานะผู้ให้บริการที่ไม่สามารถนำข้อมูลของบุคคลมาใช้ เพื่อเป็นการบริการให้ประชาชนได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ หน่วยงานที่ดำเนินการเรื่องดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง เช่น สำนักงานที่ดินในบางพื้นที่สามารถยกเลิกการใช้สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านได้แล้ว เป็นต้น ซึ่งเหตุใดส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น

จึงควรมีการติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน สำหรับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของบุคคลเพื่อให้ลดการใช้เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ในการติดต่อขอรับบริการในทุกการบริการของภาครัฐ และประชาชนได้รับการบริการจากภาครัฐแบบจุดเดียว (One Stop Service) อย่างแท้จริง

๑.๔.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน เพื่อลดการใช้เอกสารหลักฐาน และการบริการแบบ One Stop Service

๒) เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก และรวดเร็วจากการให้บริการจากหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๔.๓ เป้าหมาย

ประชาชนทุกคนได้รับความสะดวก และรวดเร็วจากการให้บริการจากหน่วยงานของทุกภาคส่วน

๑.๔.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน เพื่อลดการใช้เอกสารหลักฐาน และการบริการแบบ One Stop Service

๒) ประชาชนได้รับความสะดวก และรวดเร็วจากการให้บริการจากหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๔.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

ความเป็นมาของการลดการใช้สำเนาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ

การลดสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการลดสำเนาเอกสารต่าง ๆ โดยจะมีการลดสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนก่อน และเป็นผู้ดำเนินการเร่งรัดกำหนดเป็นตัวชี้วัดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โดยเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ “มาตรการไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้จากประชาชน” ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ คำสั่ง คสช. ที่ ๒๑/๒๕๖๐ ดังกล่าว โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังนี้

- ยกเลิกการขอสำเนาเอกสารราชการที่ราชการออกให้จากประชาชน
- ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูล และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาระบบให้ประชาชนสามารถดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเองและใช้บริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ได้

- ให้บริการที่เป็นตัวเงิน ผ่านระบบ National e – Payment

ทั้งนี้ มาตรการมี ๓ ระยะ ได้แก่

๑) มาตรการระยะสั้น ให้ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ต้องทำ MOU เพื่อให้การบริการให้เร็วที่สุด เมื่อประชาชนมายื่นเรื่องให้หน่วยงานส่งพิมพ์เอกสารจากระบบที่เชื่อมโยงไว้

๒) มาตรการระยะกลาง ให้หน่วยงานปรับปรุงระบบสารสนเทศหรือแอปพลิเคชันที่ให้บริการประชาชนเพื่อเชื่อมต่อกับ Linkage Center ของกรมการปกครอง ในกรณีนี้ หน่วยงานสามารถดึงข้อมูลของประชาชนจาก Linkage Center เพื่อกรอกลงในแบบคำร้องดิจิทัลของหน่วยงานได้โดยอัตโนมัติ และให้พิจารณาลดรายการเอกสารที่ไม่จำเป็น

๓) มาตรการระยะยาว หน่วยงานภาครัฐสามารถเรียกดูและบันทึกเอกสารทางราชการระหว่างหน่วยงานได้ และสามารถให้บริการออนไลน์ และประชาชนสามารถดูข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และใช้บริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ได้

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ “การออกเอกสารหลักฐานของทางราชการผ่านระบบดิจิทัล” ซึ่งจะเป็นการพลิกโฉมงานบริการภาครัฐ เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการจัดทำเอกสารจากรูปแบบกระดาษไปสู่รูปแบบข้อมูลดิจิทัลที่มีมาตรฐานและความปลอดภัยส่งตรงถึงประชาชนผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟน หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ จะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็ว ลดภาระค่าใช้จ่ายในการใช้บริการจากภาครัฐ และยังสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับในภายหลังได้ ทำให้ภาครัฐสามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูล ไปสู่การให้บริการระบบ e - Service ได้อย่างเต็มรูปแบบ

โดยได้มอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบการออกเอกสารหลักฐานของทางราชการผ่านระบบดิจิทัล ซึ่งปัจจุบันมี ๒๕ หน่วยงานนำร่องเข้าร่วมในการพัฒนาระบบดังกล่าว โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ ก่อนจะขยายผลไปยังหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ต่อไป

บทบาทหน้าที่ของกรมการปกครองในการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center)

กรมการปกครองได้เปิดระบบการเชื่อมโยงให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถตรวจสอบข้อมูลประชาชนจากฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ เช่น การตรวจสอบข้อมูลหมายจับจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขณะให้บริการออกหนังสือผ่านแดนทั่วประเทศ ซึ่งช่วยป้องกันการหลบหนีของผู้มีหมายจับ การตรวจสอบสิทธิในการรักษาพยาบาลและสถานพยาบาลจากฐานข้อมูลหลักประกันสุขภาพ เป็นต้น รวมทั้งเปิดระบบการเชื่อมโยงเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถตรวจสอบข้อมูลประชาชนจากฐานข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียนได้ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใช้ในการตรวจสอบฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนไว้ กรมบัญชีกลางใช้ในการตรวจสอบสถานภาพการมีชีวิต การมีตัวตน หรือคุณสมบัติอื่น ๆ และส่วนราชการต่าง ๆ ใช้ข้อมูลบุคคลเพื่อประโยชน์ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง เช่น การพิสูจน์ตัวบุคคลกรณีการพบศพไร้ญาติ และการเก็บลายนิ้วมือแฝงในที่เกิดเหตุ เป็นต้น

ข้อมูลพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงและนำไปใช้ได้ตามกฎหมายนั้น คือ ข้อมูลตามทะเบียนบ้าน การเกิด การตาย และทะเบียนประวัติ ซึ่งอนุญาตโดยอธิบดีกรมการปกครอง เนื่องจากเป็นนายทะเบียนกลาง ซึ่งหลักเกณฑ์การให้บริการเพื่อให้แต่ละหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นดำเนินการโดยอาศัยหลักการว่า หน่วยงานใดต้องการใช้ข้อมูลของหน่วยงานใดให้มีการขออนุญาตเจ้าของข้อมูลของหน่วยงานนั้นเสียก่อน เมื่อมีการอนุญาตแล้ว ให้แจ้งมายังกรมการปกครอง ซึ่งจะดำเนินการเปิดระบบที่เป็นเส้นทางการเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินการต่อไป โดยจะปรากฏฐานข้อมูล (Database) ต่าง ๆ ในระบบ Linkage Management อีกทั้งจะปรากฏปริมาณของข้อมูลในแต่ละฐานข้อมูล โดยในแต่ละฐานข้อมูลนั้นความสมบูรณ์ของฐานข้อมูลจะมีความต่างกัน ทั้งนี้ ในรายละเอียดของหลักเกณฑ์การเข้าถึงข้อมูล คือ การใช้งานของส่วนราชการที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการในการขอใช้ข้อมูล โดยในอดีตจะต้องมีการทำบันทึกข้อตกลงซึ่งได้มีการยกเลิกภายหลังแล้ว โดยให้ดำเนินการเพียงการจัดทำหนังสือขออนุญาต ซึ่งจะมีคณะกรรมการพิจารณาว่าเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการในการใช้ประโยชน์เพื่อการบริการประชาชน เพื่ออนุญาตในการขอใช้ข้อมูล

แต่สำหรับข้อมูลส่วนอื่นที่กรมการปกครองมีนั้น ตามกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการอนุญาต ซึ่งเดิมกำหนดว่าให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี และในส่วนของข้อมูลของส่วนราชการอื่น เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีข้อมูลหมายจับ ประวัติอาชญากรรม เป็นต้น โดยข้อมูลนี้หากส่วนราชการใดจะนำมาใช้ ต้องดำเนินการขออนุญาตสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อส่วนราชการเจ้าของข้อมูลได้อนุญาตแล้วจะสามารถเข้าถึงข้อมูลโดยการผ่านระบบ Linkage Center โดยที่หน่วยงานนั้นไม่จำเป็นต้องจัดการระบบการเชื่อมต่อรับส่งข้อมูล (Network) เพื่อเชื่อมต่อไปยังหน่วยงานต่าง ๆ โดยหน่วยงานทั้งหมด ๒๕๑ หน่วยงาน ได้มีการเชื่อมโยงมาที่กรมการปกครองแล้ว ซึ่งในแต่ละหน่วยงานสามารถเชื่อมต่อข้อมูลกันได้

เพื่อเป็นการลดการใช้สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนในการติดต่อราชการ กรมการปกครองได้มีการจัดหาเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ (Smart Card Reader) จำนวนประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ เครื่อง แจกจ่ายให้กับส่วนราชการต่าง ๆ ประมาณ ๑๐๐ กว่าหน่วยงาน โดยอ่านข้อมูลของประชาชนใน Chip Card แทนการถ่ายสำเนาเอกสารได้ทันที และได้ดำเนินการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้พัฒนาโปรแกรมประยุกต์ของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้ส่วนราชการที่ได้รับการจัดสรรเครื่องอ่านบัตรสามารถนำเครื่องอ่านบัตรไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ อำนาจความสะดวกแก่ประชาชน และลดภาระในการสำเนาเอกสารหรือกรอกแบบฟอร์ม นอกจากนี้ การอ่านข้อมูลโดยตรงยังช่วยลดความผิดพลาดจากการบันทึกข้อมูลไม่ถูกต้องอีกด้วย

นอกจากนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการจากหน่วยงานภาครัฐอย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง กรมการปกครองได้มีการขับเคลื่อนปรับปรุงระบบการบริการประชาชนของส่วนราชการให้รองรับการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเพียงใบเดียวในการขอรับบริการ และได้เตรียมการวางแผนการลดสำเนา (Zero Copy) โดยได้เตรียมการศึกษาให้บริการผ่านแอปพลิเคชันไว้เบื้องต้นแล้ว ซึ่งกรมการปกครองได้ร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดังกล่าวให้ชัดเจน โดยทางสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดูเรื่องการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ส่วนสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ร่วมกับกรมการปกครอง ดูเรื่องการพัฒนา ระบบ ทั้งนี้ กรมการปกครองคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด เพื่อรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนให้ปลอดภัย

การดำเนินการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน

- หน่วยงานของรัฐที่มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ด้วยการออนไลน์แบบเรียลไทม์มีจำนวน ๒๕๑ หน่วยงาน ซึ่งในจำนวนนี้มีจำนวนกว่า ๗๐ หน่วยงาน ได้ทำระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center เป็นรูปแบบการให้บริการจำนวน ๑๙๒ บริการของการดำเนินการ หรือ ๑๙๒ ฐานข้อมูล ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนและนำข้อมูลผ่านระบบดังกล่าวจากหน่วยงานข้างต้นมาใช้ได้ และหน่วยงานเอกชนมีจำนวน ๕๕๐ หน่วยงาน ซึ่งมีการทำข้อตกลงการขอใช้ข้อมูลใน Chip Card ดังกล่าว ซึ่งการเชื่อมโยงฐานข้อมูลนั้นจะเป็นการตรวจสอบว่าบัตรประจำตัวประชาชนที่ใช้ติดต่อกาหรานั้นเป็นบัตรที่แท้จริงหรือมีการปลอมแปลงได้ทันที

- กระบวนการภาครัฐที่ใช้ข้อมูลจากบัตร Smart Card หรือฐานข้อมูลประชาชนกลาง (Linkage Center) แทนการขอสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน มีจำนวน ๓๐๙ กระบวนการใน ๖๘ หน่วยงาน เช่น กระบวนการเกี่ยวกับคำร้องขอมีหนังสือเดินทางของกรมการกงสุล ใบรับแจ้งเอกสารหายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การขึ้นทะเบียนกองทุนทดแทนและกองทุนประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคม เป็นต้น

ทั้งนี้ ส่วนราชการหลายหน่วยงานได้มีการดำเนินการแล้ว เช่น กรณีของกรมที่ดินที่ได้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลและเป็นหน่วยงานที่เข้าสู่ระบบ Linkage Center โดยกรมที่ดินได้มีหนังสือสั่งการแจ้งเวียนชัดเจนว่าให้ลดการเรียกสำเนาเอกสารทั้งหมด ดังนั้น หากพบว่ามีกรเรียกสำเนาเอกสารต่าง ๆ คาดว่าเป็นเรื่องในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงาน

หน่วยงานที่ไม่ใช้สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนครบทุกกระบวนการ

ปัจจุบันหน่วยงานที่ไม่ใช้สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนครบทุกกระบวนการมีจำนวน ๖๐ หน่วยงาน ได้แก่

ตารางที่ ๑ หน่วยงานที่ไม่ใช้สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนครบทุกกระบวนการ

๑) กรมการขนส่งทางบก	๒๑) กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	๔๑) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒) กรมการค้าภายใน	๒๒) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	๔๒) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
๓) กรมการจัดหางาน	๒๓) กรมหม่อนไหม	๔๓) สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
๔) กรมการปกครอง	๒๔) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	๔๔) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๕) กรมคุมประพฤติ	๒๕) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๔๕) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
๖) กรมเจ้าท่า	๒๖) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	๔๖) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
๗) กรมทางหลวงชนบท	๒๗) การประปานครหลวง	๔๗) สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๘) กรมท่าอากาศยาน	๒๘) การประปาส่วนภูมิภาค	๔๘) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๙) กรมที่ดิน	๒๙) การไฟฟ้านครหลวง	๔๙) สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
๑๐) กรมบังคับคดี	๓๐) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	๕๐) สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
๑๑) กรมประชาสัมพันธ์	๓๑) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	๕๑) สำนักงานประกันสังคม
๑๒) กรมฝนหลวงและการบินเกษตร	๓๒) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย	๕๒) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑๓) กรมพัฒนาที่ดิน	๓๓) ธนาคารอาคารสงเคราะห์	๕๓) สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
๑๔) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	๓๔) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	๕๔) สำนักงานปลัดกระทรวง พลังงาน
๑๕) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	๓๕) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	๕๕) สำนักงานพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์
๑๖) กรมพัฒนาพลังงาน ทดแทนและอนุรักษ์ พลังงาน	๓๖) สถาบันคุ้มครองเงินฝาก	๕๖) สำนักงานมาตรฐาน สินค้าเกษตรและอาหาร แห่งชาติ
๑๗) กรมโยธาธิการและผังเมือง	๓๗) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	๕๗) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
๑๘) กรมวิทยาศาสตร์บริการ	๓๘) สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณี และเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	๕๘) สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๑๙) กรมศุลกากร	๓๙) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	๕๙) สำนักงานหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ
๒๐) กรมส่งเสริมการเกษตร	๔๐) สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย	๖๐) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓

บทบาทหน้าที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

การเชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อให้บริการประชาชน โดยการใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว มีรายละเอียดข้อมูล ๒ ส่วน คือ ๑) ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของใบอนุญาตหรืออนุญาตเชื่อมโยงข้อมูลมาที่กรมการปกครอง ซึ่งมีส่วนราชการดำเนินการแล้วจำนวนประมาณ ๕๐ - ๖๐ ส่วนราชการ โดยมีเอกสารทั้งหมดที่ใช้ในจำนวนประมาณกว่า ๑๐๐ เอกสาร เชื่อมโยงผ่านระบบฐานข้อมูลประชาชนกลาง (Linkage Center) จากกรมการปกครองตามที่กล่าวข้างต้น ๒) ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่นำข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและเอกสารอื่นของทางราชการไปใช้ประโยชน์ โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนในส่วนนี้ประมาณ ๖๐ ส่วนราชการที่ดำเนินการจัดทำระบบเชื่อมโยงข้อมูลจากทะเบียนราษฎรไปใช้ประโยชน์และลดสำเนาการใช้บัตรประจำตัวประชาชนและทะเบียนบ้าน

ตามพระราชบัญญัติบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ดูแลในเรื่องของการเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ โดยบทบาทหน้าที่ คือ การสนับสนุนให้ส่วนราชการสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล และบูรณาการข้อมูลระหว่างกันได้ ทั้งนี้ ในส่วนของระบบ Linkage Center ที่กรมการปกครองได้ดำเนินการแล้วนั้น สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จะทำหน้าที่ในการสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีความต้องการเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบ Linkage Center ทำการเชื่อมโยงเข้าระบบนั้นได้ และทำหน้าที่ช่วยเหลือสำหรับหน่วยงานใดที่ยังไม่พร้อมในการเข้าสู่ระบบ

ดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตาม สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) อยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐานของระบบการบริการแบบดิจิทัลหรือระบบดิจิทัลอื่น ๆ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถทำแอปพลิเคชัน และระบบได้ด้วยตนเอง โดยสามารถเชื่อมเข้าสู่ระบบ Linkage Center หรือระบบอื่น ๆ ได้ทันที เป็นต้น

ปัจจุบันภาครัฐได้มีการจัดทำแอปพลิเคชัน CITIZENinfo เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถตรวจสอบสถานะบริการของภาครัฐที่ยกเลิกการขอสำเนาเอกสาร และสามารถประเมินความพึงพอใจหลังเข้ารับบริการจากภาครัฐได้ โดยการดำเนินการดังกล่าวสืบเนื่องจากพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายแนวทางการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล ให้ส่วนราชการเร่งรัดยกเลิกการเรียกสำเนาเอกสารจากประชาชน อาทิ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมทั้งให้หน่วยงานภาครัฐที่มีจุดบริการประชาชนทั่วประเทศของรัฐกว่า ๘๐,๐๐๐ จุดร่วมกันปิดหมด เพื่อจัดเก็บตำแหน่งที่อยู่ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในการเริ่มต้นปิดหมดจุดให้บริการประชาชน เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ และในลำดับต่อมา ได้นำข้อมูลพิกัดที่อยู่ดิจิทัลมาพัฒนาต่อยอดเป็นแอปพลิเคชัน CITIZENinfo ข้างต้น

สรุปภาพรวมข้อเสนอของหน่วยงานต่าง ๆ

๑) เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จะดำเนินการทำ Roadmap ซึ่งอาจต้องมีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดหารือร่วมกันเพื่อให้เป็น Roadmap ระดับประเทศ โดยหน่วยงานใดจะขับเคลื่อนเรื่องใดอย่างไรจะต้องมีการหารือร่วมกัน ทั้งนี้ ระบบที่หน่วยงานใดทำได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จะไม่มีการยกเลิกระบบนั้น

๒) ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูล ควรมีการมองภาพรวมในประเทศว่าต้องมีเรื่องใด มาตรฐานการเชื่อมต่อข้อมูลเป็นอย่างไร และการเปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาแอปพลิเคชัน ซึ่งเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ คือ ๑) การทำระบบ Digital ID ให้เป็นช่องทางลักษณะเดียวกันและใช้ได้ทุกบริการ ๒) การทำระบบ Workflow และการทำระบบ Service Packing โดยทำให้สามารถรับรู้ได้ว่าบริการที่เป็นดิจิทัลจากภาครัฐสามารถที่จะกรอกแบบฟอร์มเป็นอิเล็กทรอนิกส์เพียงครั้งเดียว และประชาชนสามารถติดตามสถานะของคำขออนุญาตหรือคำขอต่าง ๆ ได้ ๓) การชำระเงิน ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างหารือว่ามีระบบใดและหน่วยงานใดดำเนินการอย่างไรบ้าง ๔) การทำ Digital Certificate หรือ Digital Document ที่จะทำให้เป็นระบบที่มีความน่าเชื่อถือได้ ทั้งนี้ หากมีการดำเนินการทั้ง ๔ เรื่องดังกล่าว โดยทุกหน่วยงานสามารถเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกันได้ และเป็นระบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกจากการให้บริการของภาครัฐมากขึ้น

๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานมี ๒ ส่วน คือ (๑) ข้อมูลของประชาชน ซึ่งโดยหลักการประชาชนควรมีสิทธิในการร้องขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เช่น ข้อมูล Transcript ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลประวัติคนไข้ เป็นต้น โดยการร้องขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น จะต้องสร้างเครือข่ายของการร้องขอข้อมูล ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงานที่อยู่ในระหว่างดำเนินการสร้างโครงสร้างที่จะเป็นเครือข่ายในการร้องขอข้อมูลผ่าน Authoritative Source (AS) และในการร้องขอนั้น จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ผู้ร้องขอนั้นเป็นบุคคลจริง ซึ่งในทางทฤษฎีการร้องขอข้อมูลสามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ การแสดงตัวตน โดยการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแสดงตัวตนในสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น การแสดงตัวตนโดยบัตรประจำตัวประชาชนในโรงพยาบาล เป็นต้น และการแสดงตัวที่ไม่ต้องไปแสดงตัวตนในสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยแสดงตัวตนด้วยระบบ Digital ID ซึ่งจะสามารถดำเนินการโดยวิธีนี้ได้หรือไม่ เนื่องจากเป็นวิธีที่เพิ่มความสะดวกแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก และถือเป็นการพัฒนาประเทศในระยะยาว เนื่องจากการแสดงตัวตนทาง Digital ID จะทำให้มีความสามารถ

ในการสร้างเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และสร้างธุรกิจเล็กที่เกิดขึ้นใหม่ได้ (Startup) เนื่องจากธุรกิจนี้ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่ที่จะต้องมีการอ่านบัตรจากบัตรประจำตัวประชาชน (๒) ข้อมูลระหว่างหน่วยงานราชการ เช่น ข้อมูลทางอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งสามารถแยกกว่าหน่วยงานใดร้องขอและหน่วยงานใดสามารถให้ข้อมูลนั้นได้

๔) ข้อมูลที่จัดทำเป็นเอกสารของทางราชการให้เป็นระบบ Paperless เช่น ในกรณีของกรมที่ดิน ซึ่งมีข้อมูลโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองต่าง ๆ ที่ต้องจัดทำเป็นรูปแบบกระดาษ ในทางเทคนิคสามารถทำให้เป็น Paperless ที่มีความน่าเชื่อถือที่เป็นเอกสารทางราชการได้ โดยระบบนี้ได้มีการทดลองใช้ในโครงการที่สมาคมธนาคารไทยร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน่วยงานที่จัดตั้งและดำเนินการเกี่ยวกับระบบ Paperless คือ Blockchain Community Initiative และมีการใช้เทคโนโลยี Blockchain เพื่อรับรองเอกสารว่ามีความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกับต้นฉบับ

๕) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีการเชื่อมต่อลักษณะวงเล็กหลายวง ควรมีการเชื่อมต่อวงเล็กหลายวงดังกล่าวเข้าด้วยกันเป็นวงใหญ่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ข้อมูลทั้งหมด

ปัญหาอุปสรรคในการเชื่อมโยงข้อมูล

จากการตรวจติดตามโดยสำนักงาน ก.พ.ร. การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก พบว่าอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการตามมาตรการไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้จากประชาชน พบว่า ยังมีหลายหน่วยงานที่ยังไม่ได้ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูล ซึ่งมีปัญหาจากหลายด้าน ได้แก่

- ด้านระบบฐานข้อมูลกลาง และฐานข้อมูลของหน่วยงาน พบว่า การติดต่อประสานงานการเชื่อมโยงกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลเป็นไปด้วยความล่าช้า ฐานข้อมูลไม่ Update ไม่มีข้อมูลเชิงลึก เป็นต้น
- ข้อกังวลเรื่องกฎหมาย เช่น การตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน การไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานทางกฎหมายได้
- เรื่องอื่น ๆ ได้แก่ SMART Card Reader ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่มีงบประมาณสนับสนุนขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑.๔.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) เสนอให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลลายนิ้วมือในระหว่างสถานีตำรวจทุกสถานีเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด

๒) ในการทำบัตรประจำตัวประชาชนในปัจจุบัน ได้มีการจัดเก็บลายนิ้วมือนิ้วโป้งและนิ้วชี้จำนวน ๒ นิ้วไว้ในฐานข้อมูลกลาง เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบตัวตนในการทำธุรกรรมแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสำคัญ และเพื่อการตรวจสอบตัวตนกรณีมีการเก็บลายนิ้วมือแฝงได้ในที่เกิดเหตุ แต่ปัจจุบันยังไม่มี การเก็บลายนิ้วมือทั้ง ๑๐ นิ้ว จึงอาจจำเป็นต้องสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า เหตุใดจึงไม่มีการจัดเก็บลายนิ้วมือทั้ง ๑๐ นิ้วเพื่อประโยชน์ในการทำประวัติอาชญากรรม

๓) กรมการปกครองควรเตรียมความพร้อมในการให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน และไม่ควรให้หน่วยงานเอกชนดำเนินการ เนื่องจากจะส่งผลถึงค่าใช้จ่าย และความปลอดภัยของข้อมูลของประชาชน

๔) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเหมือนกัน ควรมีขั้นตอนกระบวนการงานที่มีมาตรฐานเหมือนกัน และให้ลดขั้นตอนกระบวนการงานที่ไม่จำเป็นและสร้างภาระให้แก่ประชาชน

๕) มีข้อกำหนดทางกฎหมายใด เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเกี่ยวกับการเชื่อมโยงข้อมูลการยืนยันตัวตน ระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ และภาครัฐกับภาคเอกชน

๖) ขอให้กรมการปกครองช่วยหาแนวทางสนับสนุนที่มีความเป็นไปได้ในการขอข้อมูลโดยให้ ภาคเอกชนสามารถดึงข้อมูลได้จากกรมการปกครอง

๑.๔.๗ สรุปผล

เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับความสะดวก และรวดเร็วจากการให้บริการจากหน่วยงานของ ทุกภาคส่วน ลดภาระค่าใช้จ่ายจากการใช้บริการ และทำให้ภาครัฐสามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูล ไปสู่ การให้บริการระบบ e - Service ได้อย่างเต็มรูปแบบ ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการพัฒนาการเชื่อมโยง ฐานข้อมูลประชาชน จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้กรมการปกครองร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เร่งขยายผลในการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ จากระบบ Linkage Center ที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว

๒) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนาเปลี่ยนแปลง และพิจารณานำเสนอไปยัง สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป

๑.๔.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมการปกครอง
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

ส่วนที่ ๒

การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน

๒.๑ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งและการลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

๒.๑.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เป็นวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยที่ง่ายและชัดเจนที่สุด ถือเป็น การแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่และใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมทั้งเป็นการกำหนดทิศทางและสัญญาประชาคมสำหรับการบริหารประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยมีการใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปล่าสุด ในวันอาทิตย์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยมีขั้นตอนในการออกเสียงลงคะแนน นำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และการนับคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งยังคงมีความยุ่งยากในการลงคะแนน การนับคะแนน และการตรวจสอบความปลอดภัยและความโปร่งใส และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น การสวมสิทธิ บัตรผี การเวียนใช้สิทธิ หรือใช้สิทธิซ้ำซ้อน การกาบัตรเสีย ความไม่สะดวกของการใช้สิทธิต่างหน่วยหรือต่างท้องที่และต่างประเทศ การเปลี่ยนกล่องคะแนน การขานคะแนนผิด การขานบัตรดีเป็นบัตรเสีย บัตรเสียเป็นบัตรดี การขีดนับคะแนนผิด การรวมคะแนนผิดที่หน่วย การเปลี่ยนใบรวมคะแนนหน่วย การแก้ไขรวมคะแนนหน่วย การรวมคะแนนผิดที่ศูนย์ และการประกาศผลล่าช้า เป็นต้น ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาควรมีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง โดยใช้บัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบดิจิทัล (Crypto Voting) เพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับการสวมสิทธิ การนับคะแนนผิด และการรวมคะแนนผิด ซึ่งระบบเทคโนโลยีที่จะต้องศึกษาและนำมาปรับใช้ เช่น ระบบ Blockchain ระบบ Cryptocurrency และระบบรักษาความปลอดภัยแบบ Certification Authority (CA) และขยายผลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ทั้งนี้ ควรมีการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาของบุคคลผู้ที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยจึงทำให้รายชื่อของบุคคลนั้นต้องอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวเสียสิทธิในการเลือกตั้ง

สำหรับการออกเสียงประชามติเป็นกลไกการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีสิทธิร่วมแบ่งปันการใช้อำนาจอธิปไตยจนกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองของประเทศ สำหรับประเทศไทยมีการออกเสียงประชามติล่าสุด คือการออกเสียงประชามติ เรื่องการรับรองร่างรัฐธรรมนูญว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ทั้งฉบับ และการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบว่าจะให้สมาชิกวุฒิสภามาร่วมเลือกนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ในวันอาทิตย์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ โดยมีขั้นตอนในการออกเสียงประชามติ จะเริ่มต้นโดยการเตรียมเอกสารหลักฐานแสดงตน คือ บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งยังคงมีความยุ่งยากในการลงคะแนน การนับคะแนน

และการตรวจสอบความปลอดภัยและความโปร่งใส และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น การสวมสิทธิ บัตรผู้
 การเวียนใช้สิทธิ หรือใช้สิทธิซ้ำซ้อน การกาบัตรเสีย ความไม่สะดวกของการใช้สิทธิต่างหน่วยหรือต่างท้องที่และ
 ต่างประเทศ การเปลี่ยนกล่องคะแนน การขานคะแนนผิด การขานบัตรดีเป็นบัตรเสีย บัตรเสียเป็นบัตรดี การขีด
 นับคะแนนผิด การรวมคะแนนผิดที่หน่วย การเปลี่ยนใบรวมคะแนนหน่วย การแก้ไขรวมคะแนนหน่วย
 การรวมคะแนนผิดที่ศูนย์ และการประกาศผลล่าช้า เป็นต้น ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาควรมีการนำระบบ
 เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการใช้สิทธิในการลงประชามติโดยใช้บัตรประจำตัวประชาชน ในลักษณะเดียวกัน
 กับการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยใช้บัตรประจำตัวประชาชนข้างต้น
 เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิลงประชามติ และส่งผลให้ผลการลงประชามติมีความถูกต้องและ
 สามารถตรวจสอบผลการลงประชามติในทุกพื้นที่ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาการสวมสิทธิในการ
 ลงประชามติ และลดปัญหาบัตรเสีย

โดยแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนได้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งและการออกเสียง
 ประชามติ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดและโปร่งใส และได้รับประโยชน์สูงสุดในการเลือกผู้แทน
 ของตน ดังนั้น จึงเห็นควรพัฒนาระบบการเลือกตั้งและการออกเสียงลงประชามติของสำนักงานคณะกรรมการ
 การเลือกตั้ง ซึ่งเริ่มแรกเป็นการเริ่มขั้นตอนการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเสียกับเครื่องอ่านบัตรประจำตัว
 ประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการแสดงตนก่อน และต้องพัฒนาไปถึงการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง/
 การออกเสียงลงประชามติ การนับคะแนน และต้องพัฒนาเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรที่มีหน้าที่
 ในการจัดการเลือกตั้งและการลงประชามติ

๒.๑.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการใช้สิทธิในการเลือกตั้งและ
 การลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชนและการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

๒.๑.๓ เป้าหมาย

ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและมีสิทธิออกเสียงลงประชามติทุกคนใช้สิทธิในการเลือกตั้งและ
 การลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชน เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดและโปร่งใส

๒.๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการใช้สิทธิในการเลือกตั้งและการลงประชามติ
 โดยบัตรประจำตัวประชาชน และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

๒.๑.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

แนวทางหรือนโยบายในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 สำนักงาน กกต. มีแนวทางหรือนโยบายในการพัฒนาระบบการเลือกตั้ง โดยการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา
 เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ สำนักงาน กกต. ได้ทดลองระบบการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเสียกับ
 เครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการแสดงตนในการออกเสียงลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้ง
 ล่วงหน้านอกเขตจังหวัด โดยมี ๒ จังหวัดที่ทดลอง คือ จังหวัดลพบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี โดยผลของ
 การทดลองนั้นเป็นไปด้วยดี สะดวก รวดเร็ว แต่การทดลองดังกล่าวได้ใช้ระบบแสดงตนแบบคู่ขนานพร้อมทั้ง
 การลงลายมือชื่อในบัญชีลงชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะต้องให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อเพื่อยืนยันตัวเอง
 ตามกฎหมาย โดยสำนักงาน กกต. มีการวางแผนว่าจะใช้ระบบนี้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปในหน่วยการเลือกตั้ง
 นอกเขตจังหวัด และมีความประสงค์ให้มีระบบดังกล่าวในขั้นตอนของการแสดงตนหรือขั้นตอนการเลือกตั้ง
 ในต่างประเทศก่อน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาเรื่องหน้าที่และอำนาจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งต้องมีการแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งและการลงประชามติ ปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินการ ปัญหาเรื่องความพร้อมของหน่วยงานสนับสนุนการเลือกตั้ง ปัญหาเรื่องทัศนคติ ความเชื่อของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนและวิธีการในการลงคะแนนเสียง ปัญหาเรื่องการยอมรับผลการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง ปัญหาบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางเสียสิทธิในการเลือกตั้ง เป็นต้น

กรณีปัญหาบุคคลเสียสิทธิในการใช้สิทธิในการเลือกตั้งหรือการลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชนเนื่องจากชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง

ทะเบียนบ้านกลางนั้นมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ โดยมีไว้ลงรายชื่อของบุคคลผู้ที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๙ กำหนดไว้ว่า ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น และมาตรา ๓๓ กำหนดว่า เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าคุณคนนั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง ซึ่งหมายความว่า ภูมิลำเนาของคุณคนนั้นเปลี่ยนแปลงไป และทำให้คุณคนนั้นไม่สามารถมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดิมได้ เจ้าบ้านจึงต้องมาแจ้งรายชื่อคุณคนนั้นเข้าทะเบียนบ้านกลาง การมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางจะส่งผลให้คุณคนนั้นไม่สามารถทำบัตรประจำตัวประชาชนได้ เนื่องจากทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้านและส่งผลให้เสียสิทธิในการเลือกตั้ง เนื่องจากเงื่อนไขของการทำบัตรประจำตัวประชาชนและการใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นกำหนดไว้ว่า “บุคคลนั้นจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนบ้าน” อย่างไรก็ตาม ปัญหาการนำชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลางในอดีตที่มีความยุ่งยาก เนื่องจากมีการกำหนดไว้ว่า หากบุคคลใดประสงค์จะนำชื่อของตนออกจากทะเบียนบ้านกลางจะต้องไปที่สำนักทะเบียนที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง เพื่อพิสูจน์ว่าตนคือเจ้าของรายการที่อยู่ในทะเบียนบ้านกลางนั้น ปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวให้กระบวนการในการนำชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลางนั้นง่ายขึ้น โดยเมื่อบุคคลใดประสงค์จะนำชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลาง โดยสามารถพิสูจน์ว่าตนคือเจ้าของรายการที่อยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ณ สำนักทะเบียนแห่งใดก็ได้

๒.๑.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) ควรพัฒนาระบบการเลือกตั้งของสำนักงาน กกต. เป็นระบบการเลือกตั้งโดยใช้บัตรประจำตัวประชาชน การดำเนินการนี้จะสอดคล้องกับสังคมแบบ ๔.๐ ประชาชนจะต้องได้รับการอย่างทั่วถึง โดยเริ่มแรกอาจเป็นการเริ่มขั้นตอนการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเสียกับเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการแสดงตนก่อน และต้องพัฒนาไปถึงการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง และการนับคะแนนซึ่งควรแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพราะเมื่อแก้ไขกฎหมายแล้ว เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ส่วนเรื่องงบประมาณในการจัดการเลือกตั้งจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า สำหรับกรณีปัญหาขาดแคลนบุคลากรสนับสนุนในการเลือกตั้ง เห็นว่าหน่วยงานของรัฐมีบุคลากรเพียงพอ แต่ต้องพัฒนาเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากร ทั้งนี้ ต้องเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลง และหากสามารถสร้างความเชื่อมั่น ความโปร่งใสได้ ประชาชนจะเกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

๒) ควรให้กรรมการปกครองวางแผนทางและแผนรองรับในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ดังต่อไปนี้

- (๑) การบริหารจัดการเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการเลือกตั้ง
- (๒) ศึกษาระบบ Crypto Voting ที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขผลการเลือกตั้งได้โดยทำให้มีผลตามกฎหมายและสามารถฟ้องร้องต่อศาลได้
- (๓) พัฒนาระบบการแจ้งผลการดำเนินการต่าง ๆ ผ่านระบบอีเมลของประชาชนแทนการใช้กระดาษในการแจ้ง
- (๔) เสริมสร้างพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๑.๗ สรุปผล

เพื่อให้ประชาชนได้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดและโปร่งใส และได้รับประโยชน์สูงสุดในการเลือกผู้แทนของตน จึงเห็นควรให้สำนักงาน กกต. พัฒนาระบบการเลือกตั้ง โดยให้เสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙) การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำได้โดยวิธีการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเกี่ยวกับเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์แทนการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียงและต้องพัฒนาระบบการลงคะแนนและการนับคะแนน รวมทั้งให้กรรมการปกครองวางแผนทางและแผนรองรับในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งหรือการออกเสียงลงประชามติในอนาคต เช่น การบริหารจัดการเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการเลือกตั้ง การศึกษาระบบ Crypto Voting ที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขผลการเลือกตั้งได้ โดยทำให้มีผลตามกฎหมายและสามารถฟ้องร้องต่อศาลได้ การพัฒนาระบบการแจ้งผลการดำเนินการต่าง ๆ ผ่านระบบอีเมลของประชาชนแทนการใช้กระดาษในการแจ้ง และการเสริมสร้างพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นต้น

๒.๑.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

๒.๒ การใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ โดยการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์แทนบัตร ATM

๒.๒.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ในการใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ของประชาชน ต้องดำเนินการผ่านบัตร ATM ประชาชนจึงต้องมีบัตรหลายใบ และต้องเสียค่าธรรมเนียมบัตร ดังนั้น จะทำอย่างไรให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM ได้นอกจากนี้ บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวควรจะสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการลงทะเบียนผู้พิการ การลงทะเบียนเพื่อรับเบี้ยผู้สูงอายุ และการลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการต่าง ๆ จากรัฐได้ทั้งหมด ตลอดจนเชื่อมโยงกับบัญชีของผู้ได้รับสวัสดิการเพื่อใช้เป็นบัตร ATM ด้วย

๒.๒.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM

๒) เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการเบิกเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM

๒.๒.๓ เป้าหมาย

ประชาชนทุกคนที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ จากภาครัฐ สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพียงใบเดียวในการเบิกเงินนั้นจากตู้ ATM แทนการใช้บัตร ATM ได้

๒.๒.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM

๒) ประชาชนมีความสะดวก โดยสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการเบิกเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM

๒.๒.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

บัตรประจำตัวประชาชนที่จัดทำไว้ยังไม่ได้สนับสนุนเกี่ยวกับระบบ e - Money หากจะดำเนินการจัดทำสวัสดิการต่าง ๆ จะต้องสร้างเป็น Applet เพิ่มเติม ซึ่งจะต้องดูในรายละเอียดกระบวนการต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ในทางเทคนิคสามารถดำเนินการให้สวัสดิการนั้นอยู่ในบัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวได้ และพื้นที่ในบัตรประจำตัวประชาชนมีจำนวนเพียงพอในการจัดทำข้อมูลซึ่งระบบของการดำเนินการความปลอดภัยจะต้องสูง ทั้งนี้ ในเบื้องต้นหากมีการลงข้อมูลใน Chip Card คาดว่าไม่ติดเงื่อนไขใด โดยในระยะเริ่มต้นอาจมีการประสานกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการเรื่องดังกล่าว

๒.๒.๖ ข้อเสนอแนะ

๑) ควรเพิ่มธนาคารเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและศึกษาแนวทางการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของธุรกรรมทางการเงิน

๒) บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวควรจะสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการลงทะเบียนผู้พิการ การลงทะเบียนเพื่อรับเบี้ยผู้สูงอายุ และการลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการต่าง ๆ จากรัฐได้ทั้งหมดตลอดจนเชื่อมโยงกับบัญชีของผู้ได้รับสวัสดิการเพื่อใช้เป็นบัตร ATM ด้วย

๓) กรณีที่กล่าวว่ามีข้อจำกัดทางด้านเทคนิคนั้นเห็นว่า บัตรประจำตัวประชาชนที่ออกโดยกรมการปกครองเป็นบัตรที่มี Chip Card ซึ่งสามารถสร้าง Applet เพิ่ม โดยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือสมาคมธนาคารไทย เพื่อเป็นบัตรกดเงินสดแบบ ATM หรือใช้สำหรับระบบเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e - Money)

๒.๒.๗ สรุปผล

เพื่อความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในการใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการพัฒนาให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้สมาคมธนาคารไทยหาแนวทางการนำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นทางเลือกให้ประชาชนสามารถใช้เป็นบัตร ATM ได้ และมุ่งใช้ระบบ Internet Banking มากกว่า ระบบ e – Wallet (กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์)

๒) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนาเปลี่ยนแปลง และพิจารณานำเสนอไปยังสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป

๒.๒.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมการปกครอง
- กรมบัญชีกลาง
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- สมาคมธนาคารไทย
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

ส่วนที่ ๓

การติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการบริหารรัฐกิจและกรอบแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบันมาใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการทำงานของภาครัฐทั้งในการกำกับดูแล (Governance Principle) การบริการสาธารณะ (Public Service) บทบาทของรัฐบาลและราชการ (Role of Government) ภารกิจรับผิดชอบ (Accountability) เป้าหมายในการทำงาน (Goal Focus) ต่อกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรในรัฐ (Target Audience) ดังแสดงในตารางที่ ๒

พบว่าในการบริหารราชการของไทยมีความใกล้เคียงกับรูปแบบ Traditional Public Administration ซึ่งในการทำงานของส่วนราชการมักยึดตามระเบียบและกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด มีการรับคำสั่งจากสายบังคับบัญชาเป็นลำดับชั้นตามกระทรวง กรม หรือส่วนงานต้นสังกัด ซึ่งสังเกตได้จากแนวทางและเป้าหมายของส่วนราชการในจังหวัดที่แม้ในพื้นที่ในแต่ละจังหวัดจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดแต่ในการปฏิบัติงานก็จะมุ่งทำตามเป้าหมายของกระทรวงที่ต้นสังกัดเป็นลำดับแรก เนื่องจากมีข้อผูกพันทางระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการของตน จึงสะท้อนถึงระเบียบและข้อกำหนดที่พันธนาการหน่วยงานราชการอันมีอิทธิพลสำคัญต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น การสั่งการจากระบบราชการส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นแม้จะทำให้แต่ละสังกัดกระทรวงมีความเป็นเอกภาพภายในต้นสังกัดแต่ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงานประสาน ร่วมมือ หรือบูรณาการกับหน่วยงานต่างกระทรวงและมุ่งทำงานเพื่อตอบสนองนโยบายคำสั่งรัฐบาล รัฐมนตรีกระทรวง อธิบดี มากกว่าความต้องการของประชาชนในพื้นที่ หรือปัญหาในพื้นที่ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบุคลากร ฐานทรัพยากรที่มี ทำให้ในการแก้ไขปัญหาไม่บรรลุเป้าหมาย

ดังนั้น หากระบบการบริหารราชการแผ่นดินต้องการยกระดับเพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิด New Public Governance และ Sustainable Governance เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และแบบมีส่วนร่วม สิ่งสำคัญจึงอยู่ที่กระบวนการออกแบบนโยบายและบริการสาธารณะบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีสภาพทางสังคม ภูมิศาสตร์ ปัญหาข้อจำกัดในพื้นที่ และความต้องการของคนในพื้นที่ รวมทั้งตั้งเป้าหมายการทำงานบนการมีส่วนร่วมของพลเมืองและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถแยกพิจารณาเป็นส่วน ๆ แยกทีละประเด็นย่อย ดังแสดงในหัวข้อต่อไป

ตารางที่ ๒ การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทั้ง ๕ รูปแบบในการบริหารภาครัฐ (Paradigms shifts in Public Administration)^๑

	Ancient Public Administration	Traditional Public Administration (1960s)	New Public Management (1980s)	New Public Governance (2000s)	Smart Sustainable Governance (2020s)
Governance Principle	Only Government	Best Government	Efficient Governance	Good Governance	Effective Governance
Target Audience	Commoners	Voters	Customers	Citizens	Public
Public Services	Basic Provision	Direct Provision	Contracted Provision	Co - produced Provision	Customized Provision
Role of Government	To Rule	To Row	To Steer	To Facilitate	To Design
Leadership Style	Autocratic Style	Bureaucratic Style	Competitive Style	Collaborative Style	Constructive Style
Accountability	Leader	Hierarchy	Market	Network	Multilevel
Goal and Focus	Obedience, Loyalty - Based	Law, Rule - Based	Indicators, Results - Based	Relationships, Trust - Based	Sustainability, Justice - Based

๓.๑ บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

๓.๑.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีความสำคัญต่อการบริหารราชการ แต่พบว่า บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยพบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และอัตรากำลังที่ไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาภายในพื้นที่หรือต่อปริมาณภารกิจที่ได้รับ ความหลากหลายและความซับซ้อนของกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการในจังหวัดและการบริหารงานในพื้นที่ รวมทั้ง การขาดความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชาและบริหารงานในพื้นที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากมีส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งสำนักงานและปฏิบัติงานในจังหวัดจำนวนมากที่ขึ้นต่อกรมหรือกระทรวงต้นสังกัดแต่ไม่ได้ขึ้นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น จึงมีการติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถในการดำเนินการใดหรือการแก้ไขปัญหาในจังหวัดและได้รับการยอมรับจากส่วนราชการในระดับจังหวัดที่สังกัดราชการส่วนกลาง เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและการบริหารราชการในระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

^๑ Source: Economic and Social Council, United Nations (April 2019). “Enhancing the capacity of the public sector in a fast - changing world for the achievement of the Sustainable Development Goals”. Item 3 Enhancing the capacity of the public sector in core functional areas of administration, Committee of Experts on Public Administration (CEPA) 18th session. E/C.16/2019/2. ¹Available at United Nations, Department of Economic and Social Affairs <https://publicadministration.un.org/en/CEPA/session18>.

๓.๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

๒) เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและการบริหารราชการในระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๑.๓ เป้าหมาย

ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถในการดำเนินการใดหรือการแก้ไข ปัญหาในจังหวัดและได้รับการยอมรับจากส่วนราชการในระดับจังหวัดที่สังกัดราชการส่วนกลาง ส่งผลให้การปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและการบริหารราชการในระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้รับทราบข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

๒) การปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและการบริหารราชการในระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๑.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

ที่มาของผู้ว่าราชการจังหวัด

แนวทางการสรรหา แต่งตั้ง โยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด

๑) การสรรหา

การสรรหาผู้ว่าราชการจังหวัดมีหลักเกณฑ์และแนวทาง ดังนี้

(๑) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) กำหนด ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๘.๑/ว ๒๒ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ และที่ นร ๑๐๐๓/ว ๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความประพฤติ ประวัติการรับราชการ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อตำแหน่ง

(๒) อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับสูง กระทรวงมหาดไทย เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการคัดเลือกข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด โดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญ ทักษะ สมรรถนะ ประวัติการรับราชการ การสั่งสมประสบการณ์ในพื้นที่ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดในแต่ละจังหวัดหรือในแต่ละพื้นที่

(๓) คณะกรรมการคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับสูง กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการประเมินและคัดเลือกแล้วเสนอรายชื่อผู้ซึ่งเหมาะสมเรียงตามลำดับคะแนนจำนวนไม่น้อยกว่าตำแหน่งว่าง แต่ไม่เกิน ๓ เท่าของตำแหน่งว่างให้ปลัดกระทรวงพิจารณาและปลัดกระทรวงเสนอรายชื่อข้าราชการที่ได้รับการคัดเลือกต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติแต่งตั้ง และนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง

๒) การแต่งตั้ง โยกย้าย

การแต่งตั้ง โยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด มีหลักเกณฑ์และแนวทางประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) ความรู้ความสามารถในตำแหน่ง

พิจารณาจากผลงานหรือผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน โดยนำผลการประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเดิมในจังหวัดขนาดเล็ก หรือปานกลาง หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดของสำนักงานจังหวัด หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่า ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนานโยบาย วางแผนและแก้ปัญหาการบริหารงานและการปกครองบังคับบัญชา รวมถึงมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ในการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) ให้มีความเหมาะสมในการแต่งตั้ง โยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ดำรงตำแหน่งในแต่ละจังหวัดหรือในแต่ละพื้นที่

(๒) ประโยชน์ของทางราชการ

พิจารณาโดยยึดเหตุผลและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการและการพัฒนา ข้าราชการเป็นหลัก

(๓) คุณลักษณะอื่น ๆ

พิจารณาจากบุคลิกลักษณะ ภาวะผู้นำ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ความประพฤติ และ ศักยภาพในการปฏิบัติงานในตำแหน่งที่จะได้รับการแต่งตั้ง รวมถึงองค์ประกอบเรื่องอาวุโสในราชการ

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดที่มาของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วยหลักเกณฑ์หรือแนวทางอื่น

๑) การเปิดโอกาสให้ข้าราชการจากส่วนราชการอื่นนอกเหนือจากข้าราชการในสังกัด กระทรวงมหาดไทยสามารถเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดได้ โดยในช่วงปี ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นช่วงปฏิรูประบบราชการ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ นอกเหนือจากราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยสามารถเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด โดยการเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดในชั้นแรกอาจเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการพัฒนาจังหวัดตามภารกิจของการพัฒนาจังหวัดได้มีโอกาสเข้าฝึกอบรมขั้นต้นเพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป

๒) การที่มีความเห็นและกระแสจากพื้นที่เรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจในรูปแบบของการให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในบางจังหวัด เพื่อให้เกิดความยึดโยงกับประชาชนมากขึ้น โดยหลักการน่าจะเป็นสิ่งที่ดี แต่ในบริบทของการบริหารราชการของไทยเป็นลักษณะการรวมศูนย์อำนาจมาตั้งแต่แรก ซึ่งปัจจุบัน การบริหารราชการแผ่นดินเป็นรูปแบบของการบริหารราชการแบบส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของทั้ง ๓ รูปแบบข้างต้น ทั้งนี้ หากจะมีการดำเนินการเป็นโครงการนำร่องในบางจังหวัด เช่น จังหวัดที่มีลักษณะพิเศษเกี่ยวกับการเป็น เมืองท่องเที่ยว หรือเป็นแหล่งเศรษฐกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการศึกษาให้ละเอียด และมีนโยบาย ที่จะให้มีการดำเนินการ เนื่องจากในการบริหารพื้นที่นั้นมีเรื่องของความมั่นคง เศรษฐกิจ การบริหารงานต่าง ๆ รวมทั้ง มีองค์กรที่รับผิดชอบอยู่ในพื้นที่หลายระดับและหลายหน่วยงาน

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องในเรื่องของการพัฒนาพื้นที่ ดังนั้น ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการจังหวัดจึงควรที่จะมีพอสมควร ทั้งนี้ จากข้อมูลย้อนหลัง ๑๐ ปี พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเฉลี่ยประมาณ ๒ - ๓ ปี โดยระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสูงสุดประมาณ ๙ ปี และน้อยสุดประมาณ ๔ เดือน (ก่อนไปดำรงตำแหน่งอื่น)

บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งหน้าที่และอำนาจ ตามที่ได้มีการกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด (รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๓ ตัวอย่างหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมายต่าง ๆ) และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ได้มีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบริหารจัดการ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงมีความสำคัญต่อการบริหารราชการ

ตารางที่ ๓ ตัวอย่างหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมายต่าง ๆ

กฎหมาย	หน้าที่และอำนาจ
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	<p>มาตรา ๕๔ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติภารกิจให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ</p> <p>มาตรา ๕๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้</p> <p>(๑) บริหารราชการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และตามแผนพัฒนาจังหวัด</p> <p>(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรีกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล</p> <p>(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจราชการกระทรวงในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี</p> <p>(๔) กำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือน</p>

กฎหมาย	หน้าที่และอำนาจ
	<p>ในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และข้าราชการครู ให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๕) ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการและหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขต หรือภาค ในการพัฒนาจังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ</p> <p>(๖) เสนอบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือเสนอขอจัดตั้งงบประมาณต่อสำนักงบประมาณ ตามมาตรา ๕๒ วรรคสาม และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ</p> <p>(๗) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมาย</p> <p>(๘) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจ ทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือ รัฐวิสาหกิจ ต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ</p> <p>(๙) บรรลุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษ ข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดตามกฎหมาย และตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย</p>
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑	<p>- ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น “ประธานกรรมการ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)” ซึ่ง ก.บ.จ. มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา แผนพัฒนาจังหวัด</p>

กฎหมาย	หน้าที่และอำนาจ
พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗/พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐/พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑	- ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียน/ นายทะเบียนท้องที่/นายทะเบียนประจำจังหวัด
พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕	- ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต (ตั้งโรงรับจำนำ)
พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙	- ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ (พิจารณาอนุญาตการตั้งสถานบริการ/การต่ออายุ ใบอนุญาต ฯลฯ)
พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	- ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา ร่างข้อบัญญัติที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วน จังหวัดส่งให้ และมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติ ราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตาม กฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑	- ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการ คัดเลือกระดับจังหวัด ทำหน้าที่ช่วยเหลือ การปฏิบัติงาน แนะนำ อำนวยความสะดวก และ รายงานปัญหาหรืออุปสรรคต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้ง (กกต.)
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑	- ผู้ว่าราชการจังหวัดสนับสนุนภารกิจตามที่ กกต. มอบหมาย
ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ภายใต้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒	- ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในการเลือกตั้ง และเป็นประธาน คณะกรรมการแบ่งเขตเลือกตั้ง
ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗	- ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด
ฯลฯ	ฯลฯ

การพัฒนาศักยภาพ บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

๑) การพัฒนาเรื่องของการเป็นราชการ ๔.๐ โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระบบ IT) ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงาน ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยวกับการใช้ระบบ IT ในการบริหารงาน มีการทำ Workshop และมีการออกแบบงานหรือกระบวนการสำคัญเพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นต้องเป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัด และกรอบในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การที่จะใช้ระบบ IT หรือยกระดับการดำเนินงานต่าง ๆ อาจจะต้องมีการทำแผนร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อจะได้มีการกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป รวมทั้งได้จัดให้มีการฝึกอบรมรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ก่อนที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ ในประเด็นเกี่ยวกับภาพรวมของการประสานงาน การรับแนวทางการทำงาน ลักษณะของการทำงานช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดในการปฏิบัติงานภายในพื้นที่ การให้ความสำคัญกับการบริการประชาชน ตลอดจนเรื่องของการใช้เทคโนโลยี และทิศทางของการพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ โดยการนำระบบ IT ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงาน

๒) การพัฒนาเรื่องของจังหวัดที่เป็นจังหวัดทดลองแบบบูรณาการหรือผู้ว่าฯ CEO ซึ่งมีความพยายามในการเพิ่มอำนาจในพื้นที่ให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด โดยให้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มากขึ้น และพยายามให้จังหวัดขึ้นมาเป็นงบกลางส่วนหนึ่ง ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้จังหวัดต้องมีแผนพัฒนาจังหวัด มิงงบประมาณจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผน กล่าวคือ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นกลไกในการเพิ่มขีดความสามารถและมีบทบาทในการประสานเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดโดยมีวิสัยทัศน์หรือยุทธศาสตร์เป็นตัวตั้ง รวมทั้ง มีการส่งเสริมในเรื่องของธรรมาภิบาลเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตัวอย่งที่ดีในการขับเคลื่อนงานของจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้เชื่อมโยงการบริหารราชการเชิงพื้นที่ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องในเรื่องของการพัฒนาพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดยังขาดเอกภาพในการทำงานเชิงพื้นที่ เนื่องจากยังมีปัญหาเกี่ยวกับการที่ราชการส่วนกลางบางส่วนมาอยู่ในภูมิภาค (รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๔ ชื่อและจำนวนส่วนราชการในภูมิภาคของกระทรวง กรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ซึ่งราชการส่วนกลางที่มาอยู่ในภูมิภาคนั้นมักจะปฏิบัติตามหัวหน้าราชการส่วนกลางเป็นหลัก หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถที่จะบังคับบัญชาหัวหน้าราชการส่วนกลางที่อยู่ในพื้นที่ได้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาและหาแนวทางในการวางระบบเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นด้วยว่าควรมีการสร้างเอกภาพของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารงานในพื้นที่ รวมทั้ง มีการกระจายงบประมาณและกำลังคนที่มีสมรรถนะลงไปในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถบริหารงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๔ ชื่อและจำนวนส่วนราชการในภูมิภาคของกระทรวง กรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
๑. สำนักนายกรัฐมนตรี	๓๔	๗๖	-
กรมประชาสัมพันธ์	สำนักงานประชาสัมพันธ์เขต (๘)	สำนักงาน ประชาสัมพันธ์ จังหวัด (๗๖)	-
สำนักงบประมาณ	กองจัดทำงบประมาณเขตพื้นที่ (๑๑)	-	-
สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาค (๔)	-	-
สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุน	ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาค (๗)	-	-
สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาค (๔)	-	-
๒. กระทรวงการคลัง	๑,๓๙๒	๗๖	-
กรมธนารักษ์	สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ (๗๖)	-	-
กรมบัญชีกลาง	สำนักงานคลังเขต (๙)	สำนักงานคลัง จังหวัด (๗๖)	-
กรมศุลกากร	สำนักงานศุลกากรภาค (๔) ด้านศุลกากร (๔๘)	-	-
กรมสรรพสามิต	สำนักงานสรรพสามิตภาค (๑๐) สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ (๘๗) สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สาขา (๑๗๗)	-	-
กรมสรรพากร	สำนักงานสรรพากรภาค (๑๒) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ (๑๑๙) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขา (๘๕๐)	-	-
๓. กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา	-	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงาน การท่องเที่ยวและ กีฬาจังหวัด (๗๖)	-

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
๔. กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์	๑๒	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการเขต (๑๒)	สำนักงานพัฒนา สังคมฯ จังหวัด (๗๖)	-
๕. กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	๗๖	๓๗๗	๒,๒๘๓
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงานเกษตร และสหกรณ์ จังหวัด (๗๖)	-
กรมชลประทาน	สำนักชลประทานที่ (๑๗)	-	-
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ (๑๐)	-	-
กรมประมง	-	สำนักงานประมง จังหวัด (๗๖)	สำนักงาน ประมงอำเภอ (๕๒๗)
กรมปศุสัตว์	สำนักงานปศุสัตว์เขต (๙)	สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัด (๗๖)	สำนักงาน ปศุสัตว์อำเภอ (๘๗๘)
กรมพัฒนาที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (๑๒)	-	-
กรมวิชาการเกษตร	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ (๘)	-	-
กรมส่งเสริมการเกษตร	สำนักส่งเสริมและพัฒนา การเกษตรเขตที่ (๖)	สำนักงานเกษตร จังหวัด (๗๖)	สำนักงาน เกษตรอำเภอ (๘๗๘)
กรมส่งเสริมสหกรณ์	-	สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด (๗๖)	-
กรมหม่อนไหม	สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เขต (๕)	-	-

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	-	สำนักงาน การปฏิรูปที่ดิน จังหวัด (๗๓)	-
สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ (๙)	-	-
๖. กระทรวงคมนาคม	๒๔๘	๗๖	-
กรมเจ้าท่า	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ (๗)	-	-
กรมการขนส่งทางบก	-	สำนักงานขนส่ง จังหวัด (๗๖)	-
กรมท่าอากาศยาน	ท่าอากาศยาน (๒๘)	-	-
กรมทางหลวง	สำนักงานทางหลวงที่ (๑๘) แขวงทางหลวง (๑๐๔)	-	-
กรมทางหลวงชนบท	สำนักงานทางหลวงชนบทที่ (๑๕) แขวงทางหลวงชนบท (๗๖)	-	-
๗. กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๕	๗๖	-
กรมอุดมศึกษา	ศูนย์อุดมศึกษาภาค (๕)	-	-
สำนักงานสถิติแห่งชาติ	-	สำนักงานสถิติ จังหวัด (๗๖)	-
๘. กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๖๕	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (๑๖)	สำนักงาน ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จังหวัด (๗๖)	-
กรมทรัพยากรน้ำ	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค (๑๐)	-	-

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต (๖)	-	-
กรมป่าไม้	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ (๑๓)	-	-
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ (๑๖)	-	-
กรมทรัพยากรธรณี	สำนักงานทรัพยากรธรณีเขตที่ (๔)	-	-
๙. กระทรวงพลังงาน	-	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงาน พลังงานจังหวัด (๗๖)	-
๑๐. กระทรวงพาณิชย์	-	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด (๗๖)	-
๑๑. กระทรวงมหาดไทย	๑๒	๕๓๒	๒,๑๓๒
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงาน จังหวัด (๗๖)	-
กรมการปกครอง	-	ที่ทำการปกครอง จังหวัด (๗๖)	ที่ทำการ ปกครองอำเภอ (๘๗๘)
กรมการพัฒนาชุมชน	-	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัด (๗๖)	สำนักงาน พัฒนาชุมชน อำเภอ (๘๗๘)
กรมที่ดิน	-	สำนักงานที่ดิน จังหวัด (๗๖)	สำนักงานที่ดิน อำเภอ (๓๗๖)

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย	ศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเขต (๑๒)	สำนักงาน ป้องกันและ บรรเทา สาธารณภัย จังหวัด (๗๖)	-
กรมโยธาธิการและผังเมือง	-	สำนักงาน โยธาธิการและ ผังเมือง จังหวัด (๗๖)	-
กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น	-	สำนักงานส่งเสริม การปกครอง ท้องถิ่นจังหวัด (๗๖)	-
๑๒. กระทรวงยุติธรรม	๑๙๘	๒๒๐	๒๖
สำนักงานปลัดกระทรวง ยุติธรรม	-	สำนักงาน ยุติธรรม จังหวัด (๑๘)	-
กรมคุมประพฤติ	-	สำนักงาน คุมประพฤติ จังหวัด (๗๖)	-
กรมบังคับคดี	-	สำนักงานบังคับคดี จังหวัด (๗๖)	-
กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนจังหวัด (๗๖) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน (๑๘)	-	-
กรมราชทัณฑ์	เรือนจำกลาง (๓๔) ทัณฑสถาน (๒๕) เรือนจำพิเศษ (๓๐) สถานกักกัน (๑) สถานกักขัง (๕)	เรือนจำ จังหวัด (๕๐)	เรือนจำ อำเภอ (๒๖)

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด	สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดภาค (๙)	-	-
๑๓. กระทรวงแรงงาน	๓๐	๓๐๔	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงานแรงงาน จังหวัด (๗๖)	-
กรมการจัดหางาน	-	สำนักงาน จัดหางาน จังหวัด (๗๖)	-
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน (๒๕)	-	-
กรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงาน	-	สำนักงาน สวัสดิการฯ จังหวัด (๗๖)	-
สำนักงานประกันสังคม	ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงานภาค (๕)	สำนักงาน ประกันสังคม จังหวัด (๗๖)	-
๑๔. กระทรวงวัฒนธรรม	๑๒	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงาน วัฒนธรรม จังหวัด (๗๖)	-
กรมศิลปากร	สำนักศิลปากรที่ (๑๒)	-	-
๑๕. กระทรวงสาธารณสุข	๔๘	๗๖	๘๗๘
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงาน สาธารณสุข จังหวัด (๗๖)	สำนักงาน สาธารณสุข อำเภอ (๘๗๘)

ส่วนราชการ	หน่วยงานส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (จำนวน)	ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	
		ระดับจังหวัด (จำนวน)	ระดับอำเภอ (จำนวน)
กรมควบคุมโรค	สำนักงานป้องกันและ ควบคุมโรคที่ (๑๒)	-	-
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ (๑๒)	-	-
กรมสุขภาพจิต	ศูนย์สุขภาพจิตที่ (๑๒)	-	-
กรมอนามัย	ศูนย์อนามัยที่ (๑๒)	-	-
๑๖. กระทรวงอุตสาหกรรม	๑๘	๗๖	-
สำนักงานปลัดกระทรวง	-	สำนักงาน อุตสาหกรรม จังหวัด (๗๖)	-
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ (๑๑)	-	-
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่	สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่เขต (๓)	-	-
สำนักงานคณะกรรมการ อ้อยและน้ำตาลทราย	ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อย และน้ำตาลทรายภาค (๔)	-	-
๑๗. ส่วนราชการไม่สังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี	๙	๗๖	-
สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ	-	สำนักงาน พระพุทธศาสนา จังหวัด (๗๖)	-
สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเขต (๙)	-	-

หมายเหตุ : ข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการเฉพาะส่วนราชการที่มีหน่วยงานในภูมิภาค ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒
(ไม่รวมหน่วยงานในกรุงเทพมหานคร)

๓.๑.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) การแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดควรเป็นการแต่งตั้งโดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ทักษะความรู้ ความสามารถ และมุมมองให้ตรงหรือใกล้เคียงกับพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ซึ่งเกณฑ์ในการจัดสรร แต่งตั้ง โยกย้าย ผู้ว่าราชการจังหวัดควรออกแบบเกณฑ์ให้สอดคล้อง เหมาะสม สัมพันธ์กับบริบททางสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ ประเด็นปัญหา และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง เช่น ฐานทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่จังหวัด ปัญหาทางสิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติ สถานการณ์ความหลากหลายของชาติพันธุ์ แรงงานข้ามชาติ พื้นที่ติดเขตชายแดน ปัญหา ยาเสพติด ปริมาณประชากรแฝงในพื้นที่ ความอ่อนไหวทางศาสนา ความหลากหลายทางภาษาการสื่อสาร ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และลักษณะการประกอบอาชีพ เป็นต้น

๒) นวัตกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีส่วนสำคัญในการทำให้ กระบวนการมีประสิทธิภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดเปรียบเสมือนผู้บริหารสูงสุด (CEO) ที่จะเป็นประธาน ในการดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และเห็นประโยชน์ของ นวัตกรรม และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ในอดีตที่ผ่านมา การฝึกอบรมรองผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับสูง (Chief Information Officer : CIO) และไปปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนาให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวางยุทธศาสตร์จังหวัดให้ตรงกับพื้นที่ และเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอกระบวนการตัดสินใจให้กับระบบของผู้บริหาร อย่างแท้จริง เนื่องจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด

๔) ควรมีแนวทางจูงใจให้ข้าราชการที่ผ่านการฝึกอบรมในโครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลง รุ่นใหม่ (นปร.) มาช่วยงานผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีผู้ช่วยที่มีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงาน

๕) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีความสำคัญต่อการบริหารราชการ ดังนั้น จะทำอย่างไรให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดมีเอกภาพและมีอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานในพื้นที่ โดยมีการบูรณาการกับกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และพัฒนาจังหวัดตามนโยบายของรัฐบาลเกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งในเบื้องต้น ควรมีการพิจารณาว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นควรเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย หรือเป็นตัวแทนของรัฐบาล หากเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย อำนาจในการที่จะบังคับบัญชากระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ นั้นจะไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร เนื่องจากราชการส่วนกลางที่มาอยู่ในภูมิภาคนั้น มักจะปฏิบัติตามหัวหน้าราชการส่วนกลางเป็นหลัก แต่หากเป็นตัวแทนของรัฐบาลที่มาจากการสรรหา ของคณะกรรมการกลางจากทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยมีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจเรียกว่า “วิทยาลัยผู้ว่า” บุคคลใดจะเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องผ่านสถาบันนี้ก่อนจึงจะได้รับการบรรจุให้เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด และมีการสร้างเอกภาพของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารงาน ในพื้นที่ รวมทั้ง มีการกระจายงบประมาณและกำลังคนลงไปในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถ บริหารงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงต้องสังกัดคณะรัฐมนตรี และเป็นตัวแทนของรัฐบาล โดยจะต้องมีการแบ่งบทบาท ระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดและราชการส่วนกลางให้ชัดเจนว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเต็มในการบังคับบัญชา และสั่งการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับจังหวัดภายใต้มาตรฐานที่ราชการ

ส่วนกลางกำหนด ราชการส่วนกลางมีบทบาทในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาในภาพรวมของประเทศ หรือดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจในระดับมหภาค เช่น การผลิตแหล่งน้ำ ทางด่วน ทางหลวง และเขื่อน เป็นต้น หรือดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ของหลายจังหวัด

๓.๑.๗ สรุปผล

แนวทางการปรับปรุงบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

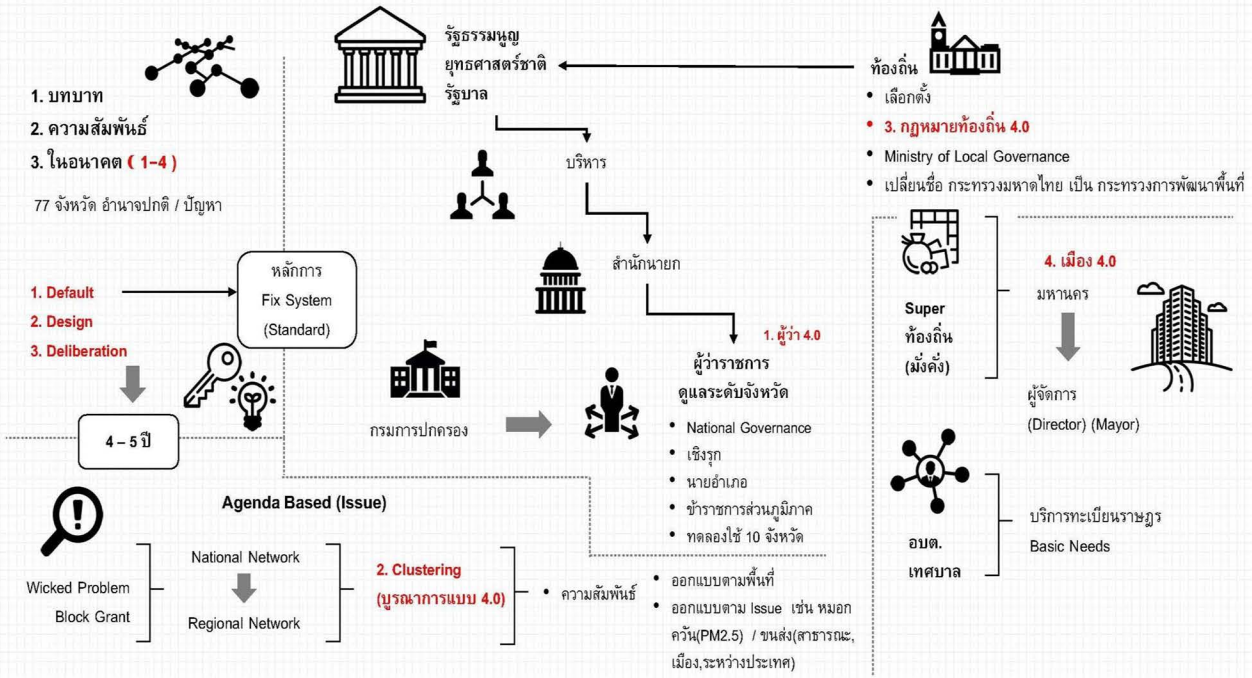
๑) กระทรวงมหาดไทยจะต้องเปิดกว้างในเรื่องของคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด กล่าวคือ ให้ข้าราชการจากกระทรวงต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ มีคณะกรรมการคัดเลือกจากทุกกระทรวง ทบวง กรม และแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี มีวิทยาลัยในการพัฒนาคุณสมบัตินักบริหารเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจเรียกว่า “วิทยาลัยผู้ว่า” โดยเริ่มต้นจากการเข้าสู่ตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับอธิบดีกรมนั้น หากต้องการจะไปเป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อาจให้เข้าวิทยาลัยผู้ว่า ๑ ปี เมื่อผ่านวิทยาลัยผู้ว่าแล้วจะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป

๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องมีเอกภาพในการทำงานอย่างแท้จริง โดยมีนายอำเภอช่วยแบ่งเบาภาระ เช่น การตรวจสอบ การกลั่นกรอง หรือรับมอบอำนาจในบางประเด็นจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเป็นตัวแทนของรัฐบาล คือ คณะรัฐมนตรีอย่างชัดเจนเพื่อให้มีอำนาจในการให้คุณให้โทษ แก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบูรณาการเรื่องงบประมาณเรื่องแผนงานต่าง ๆ ได้

๓.๑.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

AGR : Area Governance Reform 2020

แผนภาพที่ ๑ AGR : Area Governance Reform 2020

๓.๒ หน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๓.๒.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ปัญหาหน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่มีโครงสร้าง บทบาท ภารกิจในราชการส่วนภูมิภาคไม่ได้มีการแบ่งงานหรือแบ่งภารกิจกันทำอย่างชัดเจน ส่งผลให้ในบางภารกิจมีความทับซ้อน ซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า ในการดำเนินการ สิ้นเปลืองงบประมาณที่ใช้ ขาดการวางแผนร่วมกัน ขาดการประสานการทำงานและบูรณาการ ร่วมกัน หรือหากเป็นงานที่มีการบูรณาการร่วมกันก็มักจะเป็นงานที่หาเจ้าภาพไม่ได้ชัดเจน การแบ่งปัน ข้อมูลร่วมกันยังไม่ชัดเจน ขาดการให้ความสำคัญกับเป้าหมายร่วมกัน เนื่องจากในแต่ละส่วนราชการ มักมุ่งเน้นการตอบสนองต่อเป้าหมายหรือนโยบายของต้นสังกัดตนเป็นหลัก รวมทั้ง ขาดความเป็นเอกภาพ ในการบังคับบัญชาและบริหารงานในพื้นที่ เนื่องจากมีส่วนราชการส่วนกลางที่ไปตั้งสำนักงานจังหวัดและ ปฏิบัติงานในจังหวัดจำนวนมาก ซึ่งเป็นสภาพการรวมศูนย์ที่ขึ้นต่อกรมหรือกระทรวงต้นสังกัด แต่ไม่ได้ขึ้นต่อ ผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น จึงมีการติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงหน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาเรื่องดังกล่าวควบคู่ไปกับการศึกษาเรื่อง การปรับปรุงบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากในบางภารกิจจำเป็นต้องมีการแบ่งงาน และต้องมีการพ่วงถ่ายอำนาจระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการศึกษาว่า ข้าราชการส่วนใดควรมีขอบเขตหน้าที่และอำนาจเท่าใด โดยเฉพาะกรณีปัญหาการกระจายอำนาจของ การปกครองส่วนกลางที่ต้องถ่ายโอนไปยังจังหวัดและอำเภอ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการ ลดการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง และการปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากที่สุด

๓.๒.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงหน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๒) เพื่อให้การบริหารราชการเกิดความคล่องตัว ลดการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง และการปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๓.๒.๓ เป้าหมาย

ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่มีโครงสร้าง บทบาท ภารกิจในราชการส่วนภูมิภาค มีการแบ่งงานหรือแบ่งภารกิจกันทำอย่างชัดเจน ส่งผลให้การบริหารราชการเกิดความคล่องตัว ลดการรวมศูนย์ อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง และการปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๓.๒.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้รับทราบข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงหน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๒) การบริหารราชการเกิดความคล่องตัว ลดการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง และการปฏิบัติ ราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๓.๒.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย มีการจัดการกิจและขอบเขตความรับผิดชอบระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ตารางที่ ๕ การจัดการกิจและขอบเขตความรับผิดชอบระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

ภารกิจและขอบเขตความรับผิดชอบ		
ราชการส่วนกลาง	ราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัด - อำเภอ)	ราชการส่วนท้องถิ่น
๑. กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ/การกำกับประเมินผล ๒. ผู้ควบคุมกำกับ (Regulator) กฎระเบียบ และมาตรฐานต่าง ๆ ๓. ปฏิบัติภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะระดับชาติ ได้แก่ ๓.๑) การป้องกันประเทศ/ความมั่นคงภายใน ๓.๒) การต่างประเทศ ๓.๓) การยุติธรรม ๓.๔) การเงินการคลัง ๓.๕) การคมนาคมของประเทศ ๓.๖) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๓.๗) ที่สาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔. งานวิชาการและสนับสนุนความรู้ ๕. วิทยาการใหม่และพัฒนาบุคลากรที่ขาดแคลน ๖. กำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย	๑. เป็นตัวแทนของราชการส่วนกลาง ๒. เชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์ชาติ ๓. ประสานและเชื่อมโยงกับองค์กรทุกภาคส่วนในพื้นที่ ๔. ดูแลเรื่องความมั่นคงภายในความเป็นธรรม ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รวมทั้งบริหารราชการตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ๕. ให้คำปรึกษา สนับสนุนช่วยเหลือทางวิชาการ/เทคนิค แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำกับ ดูแลและประเมินผล การดำเนินการของท้องถิ่น ๖. เป็นหน่วยปฏิบัติการบริการสาธารณะที่ท้องถิ่นไม่ได้ดำเนินการ ๗. ดูแลที่สาธารณะ และกำกับการคุ้มครอง บำรุงรักษา ดูแลที่สาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑. ภารกิจพื้นฐานที่ต้องทำตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ๒. เป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชน ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ๒.๑) โครงสร้างพื้นฐาน ๒.๒) ส่งเสริมคุณภาพชีวิต/การพัฒนาอาชีพ ๒.๓) จัดระเบียบชุมชน/รักษาความสงบเรียบร้อย/การป้องกันอาชญากรรม ๒.๔) การศึกษา เช่น โรงเรียน สถานศึกษา (ที่มีอยู่แล้วและพร้อมจะรับโอน) ๒.๕) การกีฬาและนันทนาการ การสงเคราะห์คนชราและสวัสดิการอื่น ๓. ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเลือกดำเนินการเพิ่มเติมได้ (ทั้งที่เกิดจากการรับการถ่ายโอนหรือท้องถิ่นร้องขอให้ถ่ายโอนหรือจากการริเริ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง)

ทั้งนี้ สำหรับการบริหารราชการของกระทรวงมหาดไทยนั้น ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยยังเป็นหน่วยงานบูรณาการกลางในเชิงพื้นที่ กล่าวคือ การให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหน่วยงานกลางในการกลั่นกรองหรือกำกับดูแลเรื่องต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยกระทรวงมหาดไทยยังเป็นผู้กำกับดูแลอำนาจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงภายในประเทศ หรือภารกิจในส่วนที่จะต้องเป็นอำนาจของรัฐอยู่ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศจึงอาจยังไม่สามารถกระจายอำนาจได้ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของกรให้บริการสาธารณะ หรือการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาชุมชนในบางส่วน กระทรวงมหาดไทยได้มีการกระจายอำนาจบางส่วนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจในการเป็นผู้กำกับดูแลแต่ไม่ได้มีหน้าที่และอำนาจในการสั่งการ กล่าวคือให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจในการประสานความร่วมมือและเป็นผู้ประสานนโยบายราชการส่วนกลางไปยังราชการส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการอำนวยการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการประสานการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนราชการไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากมีการถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก และหากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนราชการไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานอนุกรรมการฯ ก็จะต้องทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดได้

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของภูมิภาคของสำนักงาน ก.พ.ร.

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของภูมิภาคใน ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑) การทบทวนการจัดส่วนราชการในภูมิภาคที่มีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้ง ทำอย่างไรราชการส่วนภูมิภาคจึงจะมีความเหมาะสม และ ๒) การศึกษาเพื่อเป็นข้อเสนอให้จังหวัดมีความคล่องตัวในด้านระบบงาน ระบบเงิน และระบบกำลังคน โดยในเบื้องต้นสำนักงาน ก.พ.ร. ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอให้จังหวัดมีความคล่องตัวในด้านระบบงาน ระบบเงิน และระบบกำลังคน ดังนี้

๑) หากจะวางกลไกให้กรมการจังหวัดซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นเครื่องมือหลักในการสนับสนุนผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินงาน แก้ปัญหาในพื้นที่ และพิจารณาว่าหน่วยงานในพื้นที่มีความเหมาะสมหรือไม่ รวมทั้ง พิจารณาว่าปริมาณของอัตรากำลังที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีพอเพียงหรือไม่นั้น จะต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และองค์ประกอบของกรมการจังหวัดต่อไป

๒) เรื่องของระบบฐานข้อมูล ควรมีแนวทางอย่างไรในการที่จะทำให้จังหวัดมีฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาปัญหาและคาดการณ์ปัญหาในพื้นที่ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น แนวทางในการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (ระบบ GIS) มาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้ง แนวทางในการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว และการอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้ฐานข้อมูลนี้เป็นเครื่องมือในการทำงานต่อไป

๓) เรื่องของงบประมาณ ควรมีแนวทางอย่างไรในการที่จะทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือคณะกรรมการที่ร่วมกันทำงานในพื้นที่สามารถนำงบประมาณมาขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเพียงพอและตรงกับความต้องการของพื้นที่

การกระจายอำนาจในรูปแบบของการเป็นจังหวัดหรือเมืองที่เป็นรูปแบบพิเศษ

แนวทางการกระจายอำนาจในรูปแบบของการเป็นจังหวัดหรือเมืองที่เป็นรูปแบบพิเศษในปัจจุบันมี ๒ ส่วน คือ กรุงเทพมหานคร ที่มีการบริหารจัดการเป็นรูปแบบพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเมืองพัทยา ที่เป็นรูปแบบการปกครองพิเศษเช่นเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันโดยรูปแบบของกรุงเทพมหานคร มีการบริหารจัดการเป็นรูปแบบพิเศษคลุมพื้นที่ทั้งหมด มีความเป็นอิสระ และขึ้นตรงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ส่วนเมืองพัทยามีการบริหารจัดการเป็นรูปแบบพิเศษเพียงบริเวณเมืองพัทยาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดชลบุรีเท่านั้น และมีผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีกำกับดูแลเมืองพัทยา ทั้งนี้ สำหรับการขยายผลรูปแบบดังกล่าวไปยังจังหวัดหรือเมืองอื่น ๆ ที่มีลักษณะพิเศษหรือมีศักยภาพสูง หน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

๑) การดำเนินการเกี่ยวกับแนวคิดของการกระจายอำนาจในรูปแบบของจังหวัดจัดการตนเองนั้น คณะอนุกรรมการในคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการศึกษารูปแบบของจังหวัดต่าง ๆ ที่เคยมีการเสนอมา เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งยังคงจะต้องมีการศึกษาและดำเนินการต่อไป อย่างไรก็ตาม ในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย จะไม่มีราชการส่วนภูมิภาค หากประเทศไทยมีแนวคิดในเรื่องของการกระจายอำนาจเต็มรูปแบบ อาจต้องใช้รูปแบบคล้ายของต่างประเทศ แต่หากจะยังให้มีการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จำเป็นต้องมีการศึกษาและวางบริบทของการปกครองในประเทศไทยว่าบทบาท และหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นควรมีความสัมพันธ์อย่างไร การสร้างองค์กรต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในพื้นที่โดยองค์กรนั้นมีหน้าที่และอำนาจที่คล้ายคลึงกัน อาจทำให้เกิดปัญหาในด้านงบประมาณที่ลงไปในพื้นที่ซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดได้

๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นด้วยในเรื่องของการกระจายอำนาจ โดยปัจจุบันได้มีการพิจารณาจัดทำประมวลกฎหมายท้องถิ่น ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษได้เมื่อมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในเรื่องของเศรษฐกิจ รายได้ และมีการบริหารหรือมีความพิเศษในด้านต่าง ๆ สามารถปรับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษได้ ทั้งนี้ ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนของการประมวลความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยต่อไป

๓) การดำเนินการในเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่วางยุทธศาสตร์ในเรื่องของการกระจายอำนาจไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาการบริหารจัดการในการพัฒนาพื้นที่ และหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ และมีศักยภาพเพียงพอก็ให้มีการพัฒนาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษทั้งในรูปแบบเต็มจังหวัดและในรูปแบบไม่เต็มจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร รวมทั้ง มีการศึกษาเกี่ยวกับเมืองที่มีลักษณะพิเศษ เช่น เมืองสุวรรณภูมิ แม่สอด แหลมอบัง และเกาะสมุย ว่ามีความพร้อมและศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาให้เป็นเมืองที่มีการปกครองรูปแบบพิเศษ และได้จัดทำเป็นร่างกฎหมายเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในหลายรัฐบาลที่ผ่านมา ซึ่งร่างกฎหมายดังกล่าว

อาจจะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว คณะกรรมการกระจายอำนาจจึงมีการดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวต่อไป อย่างไรก็ตาม นโยบายของรัฐบาลในการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษนั้นค่อนข้างยาก เนื่องจากนโยบายในปัจจุบันมีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และอีกหลายเรื่องในพื้นที่ซึ่งหากไม่กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่ให้มีความเหมาะสมอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการดำเนินการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะปัญหาของหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับงบประมาณในการบริหารและพัฒนาประเทศ

๓.๒.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ควรจะกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน ไม่ทับซ้อน เช่น ภารกิจตาม Agenda Based ให้ราชการส่วนกลางรับผิดชอบ ราชการส่วนท้องถิ่นควรทำบริการสาธารณะพื้นฐาน และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจและหน้าที่ในเชิงรุก

๒) การกระจายอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากขึ้น

๓) ทิศทางการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ควรจะมีการเพิ่มอำนาจให้กับบุคคลหรือราชการที่ไม่ใช่ราชการส่วนกลาง โดยมีการเพิ่มอำนาจให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยแนวทางในการเพิ่มอำนาจดังกล่าวควรมีการออกแบบแนวคิด กฎเกณฑ์ หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นและมีความเหมาะสมในแต่ละบริบท กล่าวคือ ไม่ควรออกแบบนโยบายกฎระเบียบ หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษให้มีลักษณะเหมือนกันเป็น Template แต่ในขณะเดียวกันไม่ควรออกแบบให้มีความหละหลวมจนเกิดปัญหาในเรื่องของการตีความและเกิดเป็นช่องโหว่ในเรื่องของความรับผิดชอบได้

๓.๒.๗ สรุปผล

สรุปสาระสำคัญเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงหน้าที่และอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑) ราชการส่วนกลางจะต้องเป็นผู้กำหนดกติกา ตรวจสอบมาตรฐานงานในหน้าที่ ส่วนอำนาจในการอนุมัติให้เกิดผลตามกฎหมายเรื่องนั้น ๆ ต้องมอบอำนาจไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบอำนาจต่อให้นายอำเภอในเรื่องใดบ้าง ขึ้นอยู่กับมาตรฐานในการกำหนดว่าเป็นระดับของภารกิจใดหรือระดับความสำคัญใด ดังนั้น หากโครงสร้างของการเข้าสู่ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นที่ยอมรับของทุกส่วนราชการแล้ว กระทรวงมหาดไทยจะต้องมีการตรวจสอบว่าอำนาจหน้าที่ที่ราชการส่วนกลางต้องปฏิบัติอยู่นั้นมีกี่เรื่อง เพื่อมีการจัดทำแผนในการมอบอำนาจต่อไป ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการดำเนินงานของราชการได้

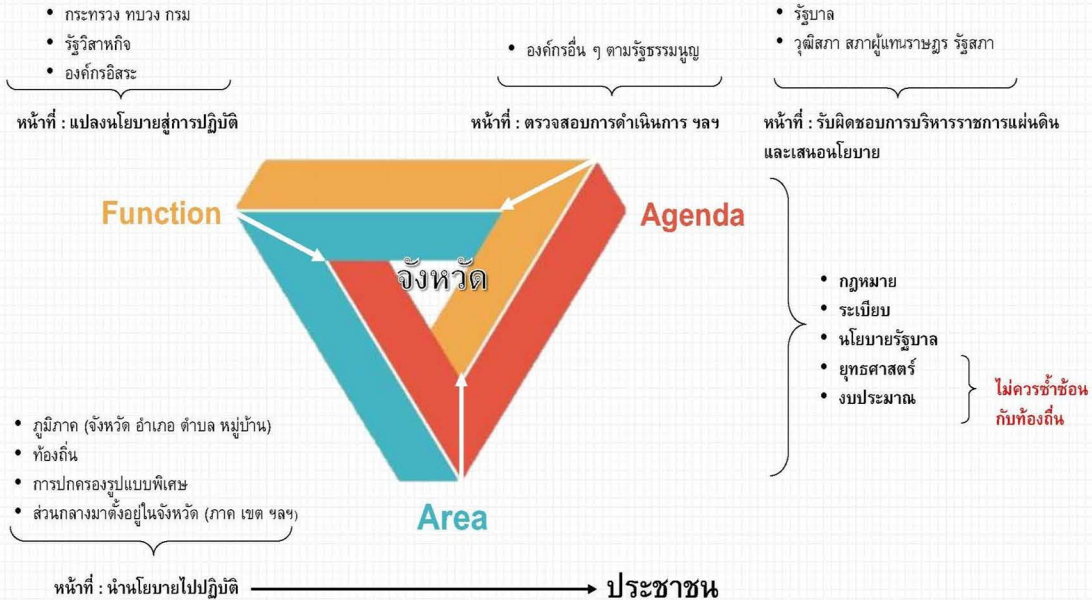
๒) เรื่องของการกระจายอำนาจหรือมอบภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความพร้อมนั้น ขอให้เร่งดำเนินการ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับภารกิจของผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบอำนาจจากราชการส่วนกลาง โดยภารกิจที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตประจำวันของประชาชน ให้มอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล เช่น เรื่องขยะ ถนน เป็นต้น จังหวัดมีหน้าที่เพียงการติดตามผลเท่านั้น ซึ่งจะทำให้สามารถจัดสรรงบประมาณได้ถูกต้อง ทั้งนี้ ภารกิจที่คาบเกี่ยวระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลนั้น ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนภารกิจที่คาบเกี่ยวระหว่างจังหวัดนั้น ให้ราชการส่วนกลางเป็นผู้รับผิดชอบ

๓.๒.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.

- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทางเลือกการเชื่อมโยงของ Agenda – Function - Area

ตัวแบบการสร้างสมดุลระหว่าง Agenda – Function - Area

แผนภาพที่ ๒ ทางเลือกการเชื่อมโยงของ Agenda – Function - Area

๓.๓ ข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัด

๓.๓.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีตัวชี้วัดหลายตัวชี้วัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดความกระจัดกระจายและยังไม่สามารถเป็นตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานกลางเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ข้าราชการในแต่ละระดับได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัจจุบันประเทศไทยใช้ตัวชี้วัดหลัก คือ รายได้ประชาชาติ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) และ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด Gross Provincial Products หรือ GPP ที่มุ่งเน้นการวัดปริมาณทางเศรษฐศาสตร์ โดยรวมอันไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน

นอกจากนั้นการบริหารงานของรัฐบาล ๔.๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดจำเป็นต้องมีการใช้ชุดข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำเพื่อการบริหารราชการภายในจังหวัด หากข้อมูลไม่ถูกต้องจะส่งผลให้การตัดสินใจไม่มีประสิทธิภาพและสิ้นเปลืองงบประมาณ

๓.๓.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเก็บข้อมูล การจัดทำตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาจังหวัดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) เพื่อศึกษาและหาแนวทางให้มีการจัดเก็บข้อมูลที่มีความละเอียดแม่นยำและมีมาตรฐาน ตั้งแต่ระดับบุคคล ครัวเรือน หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล ท้องถิ่น อำเภอ จนไปสู่ระดับจังหวัดโดยอาศัยการเชื่อมฐานข้อมูลกับทะเบียนราษฎรและเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการข้อมูลเพื่อสะดวกแก่การนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว

๓) เพื่อหาแนวทางในการกำหนดให้มีตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานกลางเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ข้าราชการในแต่ละระดับได้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน

๓.๓.๓ เป้าหมาย

๑) มีการจัดเก็บข้อมูลที่มีความละเอียดแม่นยำ มีมาตรฐาน และมีการจัดทำคลังข้อมูลกลางขึ้น

๒) ให้มีการกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศที่ชัดเจนและมีมาตรฐานในทุกๆระดับทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน เพื่อให้การพัฒนาในทุกๆระดับบรรลุผลสัมฤทธิ์และพัฒนาต่อไปสู่สังคมอุดมปัญญา รวมทั้งมีการจัดเก็บข้อมูลและวัดผลตัวชี้วัดต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชุมชนเพื่อให้เกิดความชัดเจนและรับทราบการพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง

๓.๓.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลว่าพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านของตนนั้นมีผลการพัฒนาและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการจังหวัดลงมาจนถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานระดับล่างในพื้นที่เป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านอื่น

๒) ทำให้มีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศที่ชัดเจนและมีมาตรฐานในทุกๆระดับ

๓.๓.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

๑) ตัวชี้วัด การจัดเก็บข้อมูลและการนำไปใช้ของหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๑) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) และสำนักงานประมาณ พัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด และตัวชี้วัดการพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัด ซึ่งตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้นนี้มีใช้ตัวชี้วัดในการวัดผลสำเร็จของงาน (Key Performance indicator : KPI) แต่เป็นตัวชี้วัดการพัฒนาของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดซึ่งจะเป็นการวัดค่ากลางของประเทศเป็นฐาน แล้วจึงนำข้อมูลในแต่ละจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดมาเทียบเพื่อแสดงให้เห็นว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดนั้นอยู่ในระดับใดของประเทศ

ปัจจุบันได้มีการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัดเพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้นำไปใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน

ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๔ ตัวชี้วัดซึ่งเป็นการวัดทั้งหมด ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม (Inclusive Growth) เช่น จำนวนผู้ยากจนของจังหวัด ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ จำนวนผู้อยู่ในระบบประกันสังคม ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยภายในจังหวัด

(๒) ด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Growth & Competitiveness) เช่น การวัดอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในจังหวัด การวัดอัตราการว่างงาน การวัดการออม ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อครัวเรือน

(๓) ด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Green Growth) เช่น การวัดพื้นที่ป่าไม้วามีการเปลี่ยนแปลงภายในจังหวัดเพียงใด ปริมาณขยะที่ถูกกำจัด ถูกต้อง การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และปริมาณการใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

(๔) ด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐ (Government Efficiency) เช่น อัตราการมีน้ำประปาใช้ในพื้นที่จังหวัด อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จำนวนแพทย์ต่ออัตราประชากร จำนวนภาษีท้องถิ่นที่เก็บได้ ความสามารถในการเบิกจ่ายงบประมาณของจังหวัด ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ มีตัวชี้วัดในระดับที่ย่อยลงไปอยู่แล้ว

ตัวชี้วัดสำหรับกลุ่มจังหวัด ๑๘ กลุ่มจังหวัดตามนโยบายของคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) จะเน้นตัวชี้วัดด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ดังนั้น ตัวชี้วัดหลักที่จัดทำจึงเป็นการวัดในเรื่องเศรษฐกิจ เช่น อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัด การขยายตัวของภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ศักยภาพแรงงาน และรายได้จากการท่องเที่ยว สำหรับด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ด้านสังคม เช่น วัดระดับการศึกษาของกลุ่มจังหวัด ด้านการสื่อสาร เช่น การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ข้อมูลซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการจัดทำตัวชี้วัดนี้มีการเปลี่ยนแปลงทุกปี และจะต้องมีการจัดเก็บทุก ๓ ปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้ข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนานี้จะจัดส่งไปยังจังหวัดภายในเดือนเมษายน

การจัดเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่สำคัญงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้สำหรับการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนามาจากหลายแหล่งข้อมูล สำหรับข้อมูลเรื่องเศรษฐกิจและการพัฒนาในระดับมหภาคมาจากการจัดเก็บของสำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูลส่วนอื่นเป็นข้อมูลได้มาจากในพื้นที่ โดยนำข้อมูลมาจากกระทรวงและกรมเป็นหลัก

นอกจากนี้ ปัจจุบันสำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกันกับกระทรวงมหาดไทยจัดทำชุดข้อมูลนอกเหนือจากกลไกของคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) คือชุดข้อมูลที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเป็นการทำฐานข้อมูลความยากจนในระดับบุคคล โดยเริ่มจากจังหวัดทางภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะมีข้อมูลตัวเลขลงลึกไปในระดับบุคคลผ่านข้อมูลจากเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

การนำไปใช้

รายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัดการพัฒนาดังกล่าวและกราฟได้เผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ของสำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและได้จัดส่งโดยตรงไปยังทุกกลุ่มจังหวัดและทุกจังหวัดเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผน สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำข้อมูลเพื่อมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บริหารจังหวัดและผู้บริหารกลุ่มจังหวัดนำไปพิจารณา โดยแนะนำว่าควรพิจารณาจากข้อมูลว่าในแต่ละกลุ่มจังหวัดและแต่ละจังหวัดมีศักยภาพและปัญหาในเรื่องใดเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมศักยภาพของจังหวัดต่อไป

ภายหลังจากที่แต่ละจังหวัดได้ข้อมูลจากสำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วจะสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เมื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเสร็จแล้วจึงจัดทำแผนงานโครงการ จากนั้น สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงบประมาณ จะเข้าประเมินว่าโครงการที่เสนอมานั้นสอดคล้องกับปัญหาหรือสอดคล้องกับการพัฒนาที่จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดนั้นมีศักยภาพหรือไม่ แผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีได้เป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวแต่พยายามผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดไปพัฒนาเช่นกัน ดังนั้น กระทรวง ทบวง กรม จึงต้องรับแผนและเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดไปด้วย

ในแง่การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นตัวเลขทางเศรษฐกิจแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาอีกไปในรายละเอียดในแต่ละพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ เช่น ปัญหาความยากจนในแผนพัฒนาจังหวัดต้องสามารถระบุเชิงพื้นที่และตัวบุคคลลงไปได้ และจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาพื้นที่และกลุ่มบุคคลนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในเชิงพื้นที่ เมื่อปัญหาเกิดขึ้นระหว่างจังหวัด กลุ่มจังหวัดต้องพิจารณาว่าจะสามารถของงบประมาณในกลุ่มจังหวัดได้หรือไม่ เพียงใด^๒

^๒ เอกสารตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (ธันวาคม ๒๕๖๑). เข้าถึงได้จาก

https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8273&filename=index. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑.๒) กระทรวงมหาดไทย

ตัวชี้วัดในการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทยและการปฏิบัติราชการของจังหวัด ปัจจุบันมีตัวชี้วัดที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานในสังกัดต้องรับผิดชอบในแต่ละปีงบประมาณ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

(๑) ตัวชี้วัดที่หน่วยงานกลางเป็นผู้กำหนด เช่น ตัวชี้วัดด้านงบประมาณที่กำหนดตัวชี้วัดเป็นรายแผนงาน รายโครงการ ซึ่งจะเป็นการวัดผลในการใช้จ่ายงบประมาณซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่สำนักงบประมาณกำหนดซึ่งทุกกรมในส่วนกลางต้องดำเนินการ และตัวชี้วัดของสำนักงาน ก.พ.ร. ที่กำหนดภาพรวมขององค์กรในการปฏิบัติงานและถ่ายทอดลงไปถึงระดับบุคคล อาทิ ตัวชี้วัดของผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้กำหนด เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนการปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาขยะซึ่งตัวชี้วัดนี้จะถูกถ่ายทอดลงไปเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินภารกิจดังกล่าวด้วย

(๒) ตัวชี้วัดที่ผู้บังคับบัญชากำหนดในแต่ละปีซึ่งจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับนโยบายเร่งด่วนโดยตัวชี้วัดเชิงภารกิจ (Function base) เช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการกำหนดตัวชี้วัดเรื่องความสามารถในการบริการประชาชนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้ประชาชนสูงสุด การใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการรับบริการจากกระทรวงมหาดไทยซึ่งในทางปฏิบัติอาจจะยังมีปัญหาอยู่บ้างจึงต้องมีการติดตามและประเมินผลต่อไป

นอกจากนี้สำหรับตัวชี้วัดเชิงพื้นที่ (Area base) ซึ่งเป็นไปตามกรอบที่สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางไว้ คือ ต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งต้องเป็นการจัดทำแผนที่สะท้อนจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ขึ้นมาโดยใช้แนวคิด One Plan คือ ต้องมีแผนและเป้าหมายเดียวกัน สะท้อนจากระดับเล็กที่สุดขึ้นมา และในขณะเดียวกันแผนดังกล่าวต้องสะท้อนแผนยุทธศาสตร์ชาติลงมาด้วยเช่นกัน ปัจจุบันจังหวัดทุกจังหวัดได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและมีคณะกรรมการที่จะประเมินคุณภาพของแผนและกำหนดตัวชี้วัดและพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นสอดคล้องกับผลที่ต้องการหรือไม่ และในแต่ละปีหน่วยงานกลางจะมีการประเมินผล หากไม่มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดจะทำให้งบประมาณถูกตัดทอนลง

ดังนั้นกระทรวงมหาดไทยจึงเห็นว่าในปัจจุบันมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนในทุกระดับ และตัวชี้วัดนี้จะมีผลต่อการพิจารณางบประมาณและมีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการด้วย

ตัวชี้วัดที่กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบ

กรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

(๑) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของครัวเรือน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้จัดเก็บจาก ๑๒ ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ โดยจะมีการเก็บข้อมูลทุกปี ส่วนตัวชี้วัดนั้นมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมาช่วยกันกำหนดตัวชี้วัด โดยจะมีการกำหนดตัวชี้วัดแบ่งเป็น ๕ หมวด รวมทั้งสิ้น ๓๑ ตัวชี้วัด แต่ละตัวชี้วัดจะมีการกำหนดเกณฑ์ว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนควรจะเป็นอย่างไร และจะมีการสำรวจข้อมูล เมื่อสำรวจข้อมูลเสร็จแล้วข้อมูลนั้นจะสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละจังหวัดมีตัวใดที่ต่ำกว่าเกณฑ์และเมื่อมีการเก็บข้อมูลทุกปีจะทำให้สามารถเปรียบเทียบผลการพัฒนาของแต่ละปีได้

ดังนี้

ตัวชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) มีทั้งหมด ๕ หมวด รวมทั้งสิ้น ๓๑ ตัวชี้วัด

หมวดที่ ๑ สุขภาพ มี ๗ ตัวชี้วัด ได้แก่

๑. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก ๒,๕๐๐ กรัมขึ้นไป
๒. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวยังน้อย ๖ เดือนแรกติดต่อกัน
๓. เด็กแรกเกิดถึง ๑๒ ปี ได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
๔. ครั้วเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๕. ครั้วเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม
๖. คนอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี
๗. คนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วัน ๆ ละ ๓๐ นาที

หมวดที่ ๒ สภาพแวดล้อม มี ๗ ตัวชี้วัด ได้แก่

๘. ครั้วเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร
๙. ครั้วเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๕ ลิตรต่อวัน

๑๐. ครั้วเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๔๕ ลิตรต่อวัน
๑๑. ครั้วเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ
๑๒. ครั้วเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ
๑๓. ครั้วเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุภัยและภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี
๑๔. ครั้วเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หมวดที่ ๓ การศึกษา มี ๕ ตัวชี้วัด

๑๕. เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน
๑๖. เด็กอายุ ๖ - ๑๔ ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี
๑๗. เด็กจบชั้น ม.๓ ได้เรียนต่อชั้น ม.๔ หรือเทียบเท่า
๑๘. คนในครั้วเรือนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

๑๙. คนอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี อ่าน เขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้

หมวดที่ ๔ การมีงานทำและรายได้ มี ๔ ตัวชี้วัด

๒๐. คนอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี มีอาชีพและรายได้
๒๑. คนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีอาชีพและรายได้
๒๒. รายได้เฉลี่ยของคนในครั้วเรือนต่อปี

๒๓. ครั้วเรือนมีการเก็บออมเงิน

หมวดที่ ๕ ค่านิยม มี ๘ ตัวชี้วัด

๒๔. คนในครั้วเรือนไม่ดื่มสุรา
๒๕. คนในครั้วเรือนไม่สูบบุหรี่
๒๖. คนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

๒๗. ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลจากครอบครัวชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
 ๒๘. ผู้พิการ ได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
 ๒๙. ผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
 ๓๐. คริวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชน หรือท้องถิ่น
 ๓๑. ครอบครัวมีความอบอุ่น

(๒) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) คือ ข้อมูลพื้นฐานที่แสดงให้เห็นสภาพทั่วไป และปัญหาของหมู่บ้านชนบทต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สภาพแรงงาน สุขภาวะและอนามัย ความรู้และการศึกษา การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยจากภัยพิบัติและความเสี่ยงในชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ดำเนินการจัดเก็บทุกหมู่บ้าน ทุก ๒ ปี โดยการจัดเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จากผู้นำท้องถิ่นในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาจังหวัด โดยมีกำหนดตัวชี้วัดทั้งหมด ๗ ด้าน ๓๓ ตัวชี้วัด ซึ่งจะเป็นการวัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้านซึ่งจะมีความสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านเพราะเป็นการสะท้อนว่าในหมู่บ้านนั้นมีระดับการพัฒนาสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์หรือไม่ อย่างไร

ตัวชี้วัดข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) มีทั้งหมด ๗ ด้าน ๓๓ ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านที่ ๑ โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้า การมีที่ดินทำกิน และการติดต่อสื่อสาร

ด้านที่ ๒ สภาพพื้นฐาน ฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีงานทำ การทำงานในสถานประกอบการ ผลผลิตจากการทำนา ผลผลิตจากการทำไร่ ผลผลิตจากการทำการเกษตรอื่น ๆ การประกอบอุตสาหกรรม และการได้รับประโยชน์จากการมีสถานที่ท่องเที่ยว

ด้านที่ ๓ ด้านสุขภาวะและอนามัย ได้แก่ ความปลอดภัยในการทำงาน การป้องกันโรคติดต่อ และการกีฬา

ด้านที่ ๔ ด้านความรู้และการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของประชาชน อัตราการเรียนต่อของประชาชน และการได้รับการศึกษา

ด้านที่ ๕ ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน การรวมกลุ่มของประชาชน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การเรียนรู้โดยชุมชน และการได้รับการคุ้มครองทางสังคม

ด้านที่ ๖ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คุณภาพดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน คุณภาพน้ำ การปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น และการจัดสภาพสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ ๗ ด้านความเสี่ยงของชุมชนและภัยพิบัติ ได้แก่ ความปลอดภัยจากยาเสพติด ความปลอดภัยจากภัยพิบัติ และความปลอดภัยจากความเสี่ยงในชุมชน

ดังนั้นข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลที่ช่วยสะท้อนปัญหาให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป เช่น จังหวัดสามารถนำตัวชี้วัดที่สนใจไปกำหนดเป็น agenda ของจังหวัดได้ เช่น เรื่องความยากจน หนี้สิน การออม อุบัติภัย และแหล่งน้ำ เป็นต้น

ข้อมูล กชช. ๒ค เป็นข้อมูลที่ถูกเก็บตามรหัสของหมู่บ้านในชนบท ซึ่งจะแสดงถึงสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและจะถูกนำไปใช้ในการจัดทำแผนหมู่บ้าน แผนตำบล ซึ่งในปัจจุบันได้มีการบูรณาการในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล อำเภอ ให้เกิดความเชื่อมโยงกัน หรือ One Plan และข้อมูลที่ได้รับมานำมาประมวลผลออกมาให้เห็นว่าหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑ หรือหมู่บ้านที่มีสภาพแร้นแค้น มีอยู่ที่ใดบ้าง กรมการพัฒนาชุมชนมีหน้าที่ให้บริการและชี้เป้าให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องภายใต้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) นอกจากนี้กระทรวงต่าง ๆ ได้นำข้อมูลนี้มาใช้ในการจัดทำคำของบประมาณด้วย อีกทั้ง ในการพิจารณาจากข้อมูลจะสามารถทำให้เห็นว่าแต่ละพื้นที่มีการพัฒนาในภาพรวมดีขึ้นหรือไม่ โดยพิจารณาได้จากการที่มีจำนวนผู้ที่ตกเกณฑ์ลดลง

การจัดเก็บข้อมูล

คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) มีมติ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๒ มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชนจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นไป

(๑) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

จัดเก็บจากทั่วประเทศใน ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ ๗,๒๕๕ ตำบล ๗,๗๗๖ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ ๘๔,๑๑๖ หมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน ๑๒,๙๗๕,๙๓๑ ครัวเรือนทั่วประเทศ โดยจะมีการเก็บข้อมูลทุกปี

ข้อมูล จปฐ. เป็นการเก็บข้อมูลด้วยเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ดังนั้นข้อมูลที่เก็บนั้นสามารถระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูลได้ และตัวชี้วัดแต่ละตัวจะมีเวทีระดับตำบลเป็นผู้สอบทานก่อน หากตำบลไม่ติดใจได้แจ้งจึงจะนำข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบและประมวลผลออกมาว่าผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์

(๒) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) เป็นข้อมูลที่ดำเนินการจัดเก็บทุกหมู่บ้านทุก ๒ ปี โดยการจัดเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จากผู้นำท้องถิ่นในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาจังหวัด

การเก็บข้อมูลของกรมพัฒนาชุมชน ผู้เก็บข้อมูลมี ๒ ประเภท คือ อาสาสมัครที่เก็บข้อมูลครัวเรือนในแต่ละปี และเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับหมู่บ้านและกรมการพัฒนาชุมชนที่เก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น สภาพถนน บ่อน้ำ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่ายังคงมีข้อมูลที่ยังไม่ถูกต้อง ดังนั้น กรมการพัฒนาชุมชนต้องมีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลซึ่งแต่เดิมเป็นการให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้จัดเก็บและนำมาประชุมกันในระดับหมู่บ้าน จากนั้นตำบลจะมาพิจารณาในภาพรวม และตรวจสอบข้อมูลในเชิงประจักษ์ ส่วนอำเภอจะเป็นการพิจารณาในภาพรวมในระดับอำเภอ ดังนั้น จึงต้องมีการทบทวนเพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีมาตรฐานและได้รับความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

สำหรับข้อมูลที่ได้รับจะมีการจัดเก็บเป็นเอกสารในรูปแบบเล่มแล้วจึงนำมาประมวล แต่เนื่องจากกรมการพัฒนาชุมชนตระหนักว่าปัจจุบันข้อมูลควรมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันจึงมีแนวคิดควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น แอปพลิเคชันใน Smart Phone ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้มีการปรับปรุงข้อมูลได้ง่ายและเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น และจะมีการปรับปรุงตัวชี้วัดให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นด้วย

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมพัฒนาชุมชน ได้ร่วมมือกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) เพื่อจัดทำ Platform Big Data ที่เรียกว่า TMAP Logbook ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้าขึ้น โดยข้อมูลนี้จะเป็นการบันทึกข้อมูลรายครัวเรือนและสามารถบ่งชี้ได้ว่าสภาพครัวเรือนเป็นอย่างไร และสามารถบันทึกการช่วยเหลือจากส่วนราชการได้อีกด้วย

สำหรับการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ให้เป็นปัจจุบันและจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัลนั้น ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินงานโครงการเตรียมความพร้อมงานบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศชุมชน ก้าวสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ และโครงการความร่วมมือกับ บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในการจัดทำระบบสำรวจจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล (Digital Survey)

ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดให้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดนำร่องในการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งใช้ระบบสำรวจจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล (CDD Digital Survey) ในการจัดเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงานจากเดิมใช้เวลาจัดเก็บ ๑๘๐ วัน ซึ่งทางจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ใช้เวลาจัดเก็บ ๑๒๐ วัน สามารถลดระยะเวลาการจัดเก็บได้น้อยลงส่งผลให้มีการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้รวดเร็วมากขึ้น

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาผลจำนวน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดโยธธธ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดบึงกาฬ และจังหวัดพิจิตร

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ครอบคลุมทั้ง ๗๖ จังหวัด

สำหรับการปรับปรุงตัวชี้วัด จปฐ. และ กชช. ๒ค ดำเนินการทุก ๆ ๕ ปี เพื่อให้ทันสมัยทันสถานการณ์ปัจจุบัน และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการประชุมคณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ ที่ประชุมมีมติให้ปรับปรุงเครื่องชี้วัด แบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) สำหรับใช้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙) โดยร่างกรอบเครื่องชี้วัด จปฐ. และ กชช. ๒ค ที่ผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) ดังนี้

(๑) กรอบเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จำนวน ๑๑ เป้าหมาย ๒๗ ตัวชี้วัด กับ ๒ ยุทธศาสตร์ ๔ ตัวชี้วัด

(๒) กรอบเครื่องชี้วัด กชช. ๒ค สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จำนวน ๑๕ เป้าหมาย ๗๖ ตัวชี้วัด กับ ๕ ยุทธศาสตร์ชาติ ๙ ตัวชี้วัด

โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ พิจารณาออกแบบปรับปรุงเครื่องชี้วัด เกณฑ์ชี้วัด แบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และพิจารณาออกแบบปรับปรุงข้อคำถาม เครื่องชี้วัด ที่ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) เกณฑ์ชี้วัดความรุนแรงปัญหาของหมู่บ้าน เกณฑ์การจัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้าน และแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการพัฒนาชุมชนจัดสรรงบประมาณศึกษาปรับปรุงเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีคณะทำงานปรับปรุงเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชนจะนำประเด็นการขอให้พิจารณากำหนดตัวชี้วัด GDP ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เสนอให้คณะทำงานพิจารณาเพิ่มเติมต่อไป

การนำไปใช้

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๖ ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทใช้ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชนบท วางแผนพัฒนา อนุมัติโครงการ และการติดตามการปฏิบัติงานโครงการการพัฒนาชนบท

นอกจากนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดจะใช้ข้อมูลจากทั้งข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดข้อมูลของกรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ประกอบกับชุดข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาพิจารณาประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถเห็นสภาพปัญหาได้ ซึ่งแต่ละจังหวัดจะนำข้อมูลที่สนใจไปวิเคราะห์และจะถูกนำไปใช้ในสองส่วน คือ นำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและใช้ในการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น กรณีปัญหาฝุ่น PM ๒.๕ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือในแต่ละพื้นที่นั้นไม่มีข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจนจนนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาได้

โดยการเข้าถึงฐานข้อมูลของ จปฐ. และ ข้อมูล กชช. ๒ค กรมการพัฒนาชุมชนจะมีการปรับปรุงให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น สำหรับการเชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานอื่นนั้น หากเป็นส่วนราชการด้วยกันจะสามารถให้ข้อมูลที่มีทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

๑.๓) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สำนักงาน ก.พ.ร. มีหน้าที่ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลว่าการดำเนินการของผู้ว่าราชการจังหวัดสัมฤทธิ์ผลแล้วหรือไม่ เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยต้องนำนโยบายของรัฐบาลมาขับเคลื่อน สำนักงาน ก.พ.ร. จะนำแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ มาใช้ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น พิจารณาว่าผู้ว่าราชการจังหวัดมีการแก้ไขปัญหาตัวเลข จปฐ. ที่ตกเกณฑ์ในจังหวัดอย่างไร

๒) บทบาทของหน่วยงานกลางในการจัดทำข้อมูลและการบูรณาการข้อมูล

๒.๑) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องข้อมูลสถิติ การทำสำมะโนสำมะโน และมีภารกิจในการผลิตข้อมูลสถิติ บริหารจัดการข้อมูลสถิติ และบริการข้อมูลสถิติ ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาอย่างรวดเร็ว หรือยุค Digital Disruption สำนักงานสถิติแห่งชาติต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สังคมเห็นว่าการที่มีข้อมูลจะทำให้สามารถพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ได้

สำหรับข้อมูลในเชิงพื้นที่นั้น ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลในเชิงพื้นที่ โดยเป็นการจัดทำข้อมูลสถิติและสารสนเทศระดับพื้นที่ ๓๖ จังหวัด โดยแบ่งเป็นชุดข้อมูลระดับจังหวัด และชุดข้อมูลระดับกลุ่มจังหวัด นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำชุดข้อมูลที่สำคัญตามนโยบายรัฐบาลทั้งหมด ๔ ชุดข้อมูล คือ เรื่องข้าว ผู้สูงอายุ การท่องเที่ยว และขยะ รวมทั้งมีการจัดทำชุดข้อมูลสถิติและสารสนเทศ

(Data Set) ในระดับพื้นที่ย่อย (ตำบล) ตลอดจนถึงไปในพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากล่างขึ้นบน (Bottom - Up) โดยได้ลงพื้นที่ไปในตำบลบางระจัน อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชุมชนบ้านหนองโหลง ตำบลบ้านจำ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ขอให้สำนักงานสถิติแห่งชาติให้องค์ความรู้ทางวิชาการด้านสถิติ การจัดทำสารสนเทศ การวิเคราะห์ข้อมูล มาตรฐานและคุณภาพของสถิติ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ เช่น จำนวนผู้สูงอายุ จำนวนผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวนผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ จำนวนผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวนเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจำนวนผู้พิการ โดยต้องการข้อมูลลงไปถึงระดับบุคคลและครัวเรือน และหาวิธีที่จะสามารถใช้ชุดข้อมูลที่มีอยู่เพื่อเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสิทธิที่บุคคลเหล่านี้จะได้รับ

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต้องการจะพัฒนาตนเองแต่ไม่สามารถทำฐานข้อมูลสถิติหรือเก็บข้อมูลสารสนเทศของตนเองได้ สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งการเก็บข้อมูลจากล่างขึ้นบนจะทำให้ได้รับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินการนี้จะสอดคล้องและสนับสนุนการขับเคลื่อนและการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม โดยมีเป้าหมายคือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการเก็บรักษาพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศด้านชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบลเพื่อให้มีฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพร้อมที่จะให้การสนับสนุนด้านองค์ความรู้เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจในภาษาสถิติ (Statistical Literacy) นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จะดำเนินการจัดทำบัญชีข้อมูล หรือ Data Catalog ของประเทศ และของระดับพื้นที่ด้วย

ภายหลังจากที่หน่วยงานต่าง ๆ มีข้อมูลที่ต้องการซึ่งมีมาตรฐานและคุณภาพแล้ว ต้องมีการคัดเลือกข้อมูล Official หรือข้อมูลที่เป็นทางการที่จะเป็นตัวแทนพื้นที่นั้น ๆ ด้วย

วิธีการเก็บข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นการเก็บข้อมูลคนที่อยู่จริงในครัวเรือนนั้น ๆ สำนักงานสถิติแห่งชาติยินดีสนับสนุนด้านวิชาการ การจัดทำข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเป็น Big Data ของประเทศ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

นอกจากนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติไม่ได้ละเลยการจัดทำ Visual Mapping จาก Real Time data แต่ข้อมูลส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อมูลของภาคเอกชนซึ่งภาครัฐเข้าถึงได้ยาก ดังนั้น จึงต้องมีนโยบายที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการวิเคราะห์และทำสารสนเทศเพื่อพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ของประเทศต่อไป

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ปรับกระบวนการและแนวคิดในการทำข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นปีที่ครบกำหนดที่ต้องจัดทำสำมะโนประชากร ในครั้งนี้จะเป็นการดำเนินการแบบเต็มแต่ในการทำสำมะโนประชากรครั้งหน้าอาจต้องมีการหาวิธีการใหม่มาใช้ซึ่งการใช้ข้อมูลที่ไม่มีการลงทะเบียน (Register) กับผู้ดูแล (Admin) จะเป็นประโยชน์อย่างมาก และข้อมูล จปฐ. และ กชช. ๒๓ มีประโยชน์ หากสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับกรมการปกครองซึ่งมีข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เก็บข้อมูลของประชาชนทุกคนได้ครบทุกจังหวัด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะสามารถติดตามข้อมูลต่าง ๆ ได้ทุกด้าน ส่วนการเปิดเผยข้อมูลของบุคคลจำเป็นต้องมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ หากสามารถดำเนินการได้จริงจะทำให้เห็น

ความเคลื่อนไหวของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้ทันที และผู้ว่าราชการจังหวัดจะสามารถติดตามตัวเลขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ ดังนั้น การบูรณาการข้อมูลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติยินดีที่จะให้ความร่วมมือเกี่ยวกับหลักวิชาการสถิติ และมาตรฐานของข้อมูล

๒.๒) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ให้บริการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ในการสนับสนุนและผลักดันให้มีการดำเนินการตามกลไกที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เนื่องจากปัจจุบันแต่ละหน่วยงานต่างมีการดำเนินการของตนเอง ดังนั้น สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลจึงจำเป็นต้องทำให้เกิดแผนหลักเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนด้านดิจิทัลให้แก่ประเทศ

(๒) การจัดทำมีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) ซึ่งจะเป็นกรอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ และธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐจะมีส่วนสำคัญเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องทำข้อมูลให้ถูกต้อง ทันสมัย รวมทั้งต้องกำหนดสิทธิของผู้ใช้ข้อมูลและเจ้าของข้อมูล ซึ่งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกำลังอยู่ระหว่างการกำหนดมาตรฐานและแนวทางการดำเนินการ

(๓) การจัดทำ Open Government Data หรือให้หน่วยงานของรัฐนำข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้นำมาเปิดเผยให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนสามารถนำไปใช้งานต่อได้ โดยต้องเป็นข้อมูลแบบ Machine Readable คือสามารถให้เครื่องคอมพิวเตอร์นำไปใช้งานต่อได้ ไม่ใช่เป็นไฟล์ pdf

(๔) การเป็นหน่วยงานที่เป็นตัวกลางในการผลักดันให้หน่วยงานของรัฐมีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางขึ้น

นอกจากนี้ สำนักงานได้มีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐให้บริการดิจิทัลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานใดที่ยังใช้ระบบกระดาษให้เปลี่ยนมาใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการพัฒนาบริการดิจิทัลภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีแพลตฟอร์มกลางที่ให้ส่วนราชการสามารถใช้งานร่วมกันเพื่อให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลข้อมูล (Data Governance) โดยกำหนดมาตรฐาน แนวทาง มาตรการหลักเกณฑ์ และวิธีการทางเทคโนโลยีดิจิทัล และกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการทำงานระหว่างกันของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกัน

ปัจจุบันเว็บไซต์ data.go.th ของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลได้มีข้อมูล จปฐ. อยู่ในฐานข้อมูลกลางแต่เป็นข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

๒.๓) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

การติดตามการพัฒนาการทางเศรษฐกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังใช้ตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด Gross Provincial Products หรือ GPP ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก แต่ GPP มีการจัดทำข้อมูลล่าช้า ทำให้จำเป็นต้องมีการติดตามจากข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจไปพลางก่อนเป็นเบื้องต้น มีการจัดทำข้อมูลเศรษฐกิจ

เป็นรายเดือนโดยมีการประมวลข้อมูลเป็นภูมิภาค และสำนักงานคลังจังหวัดของกรมบัญชีกลางมีการประมวลเครื่องชี้เศรษฐกิจเป็นรายเดือน เช่น การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวนการจดทะเบียนรถยนต์ชนิดต่าง ๆ ตัวเลขจำนวนโรงงาน อัตราเงินเฟ้อ การจ้างงาน เป็นต้น อีกทั้งสำนักงานเศรษฐกิจการคลังร่วมกับกรมบัญชีกลางมีความพยายามที่จะหาเครื่องชี้เศรษฐกิจเพิ่มเติม เช่น การจัดทำสำรวจความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจให้รวดเร็วมากขึ้นเป็นรายเดือนและเป็นรายจังหวัด

สำหรับข้อมูลเศรษฐกิจเชิงลึกไปกว่าระดับจังหวัด สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีข้อมูลเพียงเฉพาะบางเรื่อง เช่น ข้อมูลที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีสถิติการแห่งรัฐ ส่วนข้อมูลอื่น ๆ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังยังจำเป็นต้องพึ่งพาข้อมูลจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๔) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ปัจจุบัน พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกระทำโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) กำหนดด้วย ดังนั้น จึงเป็นกลไกหนึ่งในการนำข้อมูลที่มีอยู่มาเก็บรวบรวมไว้ในแพลตฟอร์มกลาง นำข้อมูลมาเชื่อมโยงกัน จนกลายเป็น Big Data เพื่อให้สามารถดึงข้อมูลมาใช้ได้แบบ Real Time และสามารถนำมาปรับให้เข้ากับสภาพปัญหาของแต่ละบุคคลได้

นอกจากนั้น สำนักงาน ก.พ.ร. มีบทบาทในการช่วยสนับสนุนในการพัฒนาการบริการประชาชนและพยายามขับเคลื่อนการให้บริการในระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านศูนย์กลางข้อมูลให้ธุรกิจติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จ ครบวงจร ณ จุดเดียว หรือ Biz Portal ซึ่งทำหน้าที่รวมการบริการของภาครัฐไว้ในเว็บไซต์เดียว เช่น หากต้องการขอใบอนุญาตจำหน่ายสุรา หรือยาสูบ จะสามารถค้นหาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวได้ ขออนุญาตออนไลน์ได้โดยในการใช้งานสามารถ Log In เดียวและกรอก Smart Form คือ การกรอกแบบฟอร์มครั้งเดียวเพื่อติดต่อทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วหลังจากนั้นจะสามารถติดตามตรวจสอบสถานการณ์ดำเนินการได้ และจะได้รับใบอนุญาตแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการพัฒนาการบริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัลอีกทางหนึ่งด้วย

๓.๓.๖) ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต

๑) ข้อเสนอแนะต่อสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๑) ข้อมูลที่สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมชำนตินำมาใช้ยังเป็นการพึ่งพาจากส่วนราชการอื่นและไม่ใช้ข้อมูลจากพื้นที่หรือจากตัวผู้ให้ข้อมูลที่แท้จริงรายบุคคล รายหมู่บ้าน รายตำบล รายอำเภอ แสดงว่าข้อมูลนั้นอาจจะมีคุณภาพสูง และแม้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีข้อมูลที่เป็นภาพรวมของจังหวัดแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด เพราะหากไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา หรือผู้ป่วยที่อยู่ในพื้นที่คือบุคคลใด จะไม่สามารถวางแผนงานโครงการให้ตรงเป้าหมายได้ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการพัฒนาประเทศได้อย่างตรงจุด

(๒) นอกจากนี้หากมีการพิจารณาแต่เพียงผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) โดยไม่พิจารณาถึงชุมชน หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของประเทศ และไม่สามารถพัฒนาชุมชน หมู่บ้านให้แข็งแรงได้ จะไม่สามารถสร้าง GDP ของประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรให้มีการปรับปรุงระบบที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และ

การปฏิบัติอย่างแท้จริง และเห็นว่าควรใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ศูนย์ข้อมูลหมู่บ้าน และชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลโดยมีที่ปรึกษา ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่ถูกต้อง อีกทั้งควรจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data ให้ลงลึกไปถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงเพื่อใช้ข้อมูลนี้ในการพัฒนาประเทศ

๒) ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อกระทรวงมหาดไทย

(๑) ข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัด เรื่องนี้กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ต้องปรับข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์มวลรวมระดับชุมชน หมู่บ้าน

(๒) ในการกำหนดแผนงานโครงการเพื่อของงบประมาณควรมีการอ้างอิงข้อมูลที่เป็นอยู่อย่างแท้จริงและกรมการพัฒนาชุมชนควรปรับปรุงข้อมูลโดยใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชนเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงข้อมูลจากทุกแหล่งให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้อ้างอิงได้ เมื่อมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลจะช่วยให้สามารถติดตามผลการดำเนินการได้อย่างแท้จริง เช่น หากมีข้อมูลผู้ว่างงานจะทำให้สามารถตั้งงบประมาณเพื่อจัดการฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้ และหากมีข้อมูลชื่อบุคคลจะทำให้สามารถกำหนดบุคคลที่จะเข้าร่วมโครงการได้ รวมทั้งสามารถติดตามได้ว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วนั้นมีอาชีพแล้วหรือไม่ ส่งผลให้ตัวชี้วัดในการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวดีขึ้นได้

(๓) จากการทดสอบลงทะเบียนผู้ใช้งานระบบ e BMN เพื่อเข้าใช้บริการข้อมูลรายงานหมู่บ้านชนบทไทยจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) และรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า เมื่อค้นหาข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอบางพลี ตำบลบางพลีใหญ่ หมู่ ๘ หมู่บ้านบางพลีนิเวศ สามารถค้นหาข้อมูลเชิงลึกได้ แต่ข้อมูลที่ปรากฏเป็นข้อมูลที่ขาดคุณภาพ กล่าวคือ เมื่อตรวจสอบรายชื่อเจ้าบ้านพบว่าข้อมูลที่ปรากฏนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่มีการปรับปรุงเป็นเวลา ๒๐ ปี ทำให้ข้อมูลเรื่องอายุและการศึกษาของเจ้าบ้านมีความคลาดเคลื่อน

(๔) มีข้อสังเกตว่ากรมการพัฒนาชุมชนได้มีการเตรียมการสำหรับการบรรจุข้อมูลที่สามารถอ่านด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือ Machine Readable ด้วยหรือไม่

(๕) การจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจังหวัดจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาจังหวัดอัจฉริยะ หรือ Smart City

(๖) ทางปฏิบัติทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินการส่วนใหญ่อยู่ที่กระทรวงมหาดไทย แต่ควรมีที่ปรึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานของข้อมูลและวิธีการจัดเก็บข้อมูล คือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

วิธีการในการดำเนินการภายหลังจากมีข้อมูลที่ได้มาตรฐานแล้ว กรมการพัฒนาชุมชนควรใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนของกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่และเก็บข้อมูลตัวบุคคล โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนนำ Tablet เก็บข้อมูลของแต่ละครัวเรือนแล้วนำไปตรวจสอบโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน แล้วเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ซึ่งจะทำให้สามารถดึงข้อมูลดังกล่าวไปใช้ได้ทันที

๓) ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะในภาพรวม

(๑) ควรมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน เพื่อให้การพัฒนาประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้านบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ และพัฒนาไปสู่สังคมที่เป็นสังคมอุดมปัญญา นอกจากนี้ ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัดจะเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาจังหวัดในยุค ๔.๐ และสร้างจังหวัดอัจฉริยะซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีมาช่วยบริหารจัดการร่วมกับการบริหารงานกันแบบบูรณาการ

(๒) การกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาจังหวัดควรเป็นทิศทางเดียวกัน และมีจุดเริ่มต้นมาจากการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งเมื่อรวมกันจะเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาตำบล ตัวชี้วัดในการพัฒนาตำบลรวมกันจะเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาอำเภอ ตัวชี้วัดในการพัฒนาอำเภอรวมกันจะเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาจังหวัด ตัวชี้วัดในการพัฒนาจังหวัดรวมกันจะเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศได้ในที่สุด เนื่องจากควรมีการพัฒนาจากจุดที่เล็กที่สุดขึ้นมาถึงระดับประเทศเพื่อประเมินผลผู้บริหารในทุกระดับว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินการตามตัวชี้วัดหรือไม่ เพียงใด ทำให้ไม่ต้องมีการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ และประสิทธิภาพในการดำเนินการตามตัวชี้วัดจะเป็นสิ่งที่สามารถพิสูจน์ได้ โดยผลการพัฒนาในทุกระดับควรได้รับการเปิดเผยด้วย

(๓) ควรพิจารณาใช้ตัวชี้วัดหลักที่บ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง (General Welfare) เช่น รายได้ต่อหัว หรือ Capital per Income เป็นต้น ซึ่งจะสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้อย่างเจาะจง หรือมีความละเอียดมากขึ้น รวมทั้ง การนำชุดความคิดเรื่องการใช้ตัวชี้วัดมาประกอบการพิจารณาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของรัฐบาลนั้นมีความจำเป็นต้องมีการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น ๆ เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพื่อความถูกต้องและเหมาะสมสูงสุดในการสร้างตัวชี้วัด

(๔) ข้อมูลที่จัดเก็บควรมีความละเอียดและแม่นยำ เนื่องจากหากไม่มีความถูกต้องแม่นยำ จะทำให้กระบวนการแก้ปัญหาที่วิเคราะห์จากข้อมูลนั้น ๆ จะผิดไปจากความเป็นจริง

(๕) เมื่อมีข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำแล้ว แต่ละจังหวัดจะได้นำข้อมูลที่มีอยู่ไปใช้มากน้อยเพียงใด

(๖) หากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัลสามารถดำเนินการบูรณาการข้อมูลได้ จะสามารถทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น

(๗) นอกจากการเก็บข้อมูลแบบเป็นกลุ่มข้อมูลแบบสถิติแล้วควรมีการใช้ Data Science หรือวิทยาการข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้วย โดยคำนึงถึงความสำคัญของการมี Real Time Data (ข้อมูลแบบทันที) และ Visual Data (ข้อมูลที่เห็นประจักษ์) ซึ่งจะเป็นการใช้ข้อมูลที่มาจากรายงานโดยตรง เช่น ในประเทศญี่ปุ่น มีการบริหารจัดการน้ำในช่วงเวลาที่มีการถ่ายทอดการแข่งขันเบสบอลและมีการเข้าห้องน้ำพร้อมกันในช่วงพักการแข่งขัน จากข้อมูลการใช้น้ำนานาที่ต่อเนื่องซึ่งแสดงระดับการใช้น้ำของประชาชนว่าเป็นอย่างไร และจะมีการปรับวาล์วน้ำ ความดันน้ำให้ไม่เกิดความเสียหายต่อท่อส่งน้ำ ในสาธารณรัฐเกาหลีได้มีข้อมูลราคาแอปเปิลของแต่ละตลาด ในรัฐบาลสิงคโปร์มีการใช้ข้อมูลของ Grab เพื่อปรับจุดจอดรถแท็กซี่ (Taxi Stand) ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ เป็นต้น สำหรับประเทศไทยกรณีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM ๒.๕ โดยประเทศไทยมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ PM ๒.๕ ผลกระทบของ PM ๒.๕ พื้นที่ที่มีการเผาป่า และพื้นที่ที่มีการเผาข้าวแล้ว แต่ไม่มีการจัดทำข้อมูลเป็น Visual Mapping ให้เห็นภาพพื้นที่ที่มีการเผาป่า พื้นที่ที่มีการเผาข้าว และพื้นที่ที่เกิดฝุ่นละอองเกินมาตรฐานส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นกับพื้นที่

การเกษตรแบบใด และเมื่อมีการถ่ายภาพพื้นที่เกษตรในแต่ละช่วงของปีจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากมีการทำ Visual Mapping จาก Real Time Data จะทำให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าควรมีการดำเนินการช่วยเหลือไปยังครัวเรือนหรือชุมชนใดบ้าง และสามารถออกมาตราการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

อีกทั้งมีข้อสังเกตว่าประเทศไทยจะสามารถหลุดจากกรอบของการเก็บข้อมูลแบบ Linear หรือข้อมูลแบบคงที่นี้ได้อย่างไร เช่น เรื่อง Citizen Center Data หากต้องการทราบว่าสตรีมีครรภ์ที่มีที่อยู่ต่างกัน เปรียบเทียบกันแล้วสตรีสองคนนี้จะมีโอกาสในการคลอดบุตรอย่างปลอดภัยแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด มีความยากลำบากในการพบแพทย์แตกต่างกันอย่างไร ข้อมูลเชิง Outcome เหล่านี้จะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของสตรีมีครรภ์ ซึ่งข้อมูลนี้มีความน่าสนใจมากกว่าข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ในพื้นที่หนึ่งมีจำนวนผู้ที่มีฐานะยากจนจำนวนเท่าใด เป็นต้น และในปัจจุบันมีหน่วยงานใดที่เริ่มมีแนวคิดในการใช้ข้อมูลเชิง Outcome โดยนำประชาชนเป็นศูนย์กลางแล้วหรือไม่

(๘) สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินการของส่วนราชการ คือ การจัดทำข้อมูล Raw Data หรือข้อมูลดิบให้มีคุณภาพ เมื่อข้อมูลดิบมีคุณภาพแล้วจะมีหน่วยงานอื่นที่สามารถดำเนินการรวบรวมข้อมูลสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลได้ เช่น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่ดำเนินการทำการวิจัยเพื่อนำข้อมูลนั้น ๆ ให้แก่ภาครัฐเพื่อตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่อไป ดังนั้น คุณภาพของข้อมูลจากภาครัฐจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และข้อมูลดิบและข้อมูลที่เป็นสารสนเทศต้องสามารถเข้าถึงได้ง่าย

อีกทั้งการที่สำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่จะดำเนินการจัดทำบัญชีข้อมูล หรือ Data Catalog ของประเทศจะเป็นประโยชน์ในการที่จะนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

(๙) ยุทธศาสตร์ ๔.๐ หัวใจสำคัญคือข้อมูล เนื่องจากหากข้อมูลไม่ถูกต้องจะทำให้การตัดสินใจไม่ถูกต้องแม่นยำ ไม่มีประสิทธิภาพ และสิ้นเปลืองงบประมาณ ดังนั้น ข้อมูลต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย (Updated) ถูกต้องแม่นยำ (Accurate) และตรงกับความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ๆ ต้องมีการเก็บข้อมูลจากตัวบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรอย่างแท้จริง ข้อมูลจึงจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับทะเบียนราษฎรได้ สำหรับข้อมูลในพื้นที่ระดับชุมชน (ในเขตเทศบาล) และหมู่บ้าน (นอกเขตเทศบาล) ควรเก็บข้อมูลตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน และชุมชน ต้องมีสำนักงานซึ่งเป็นศูนย์ข้อมูลระดับหมู่บ้านและชุมชน มีคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเพื่อเก็บข้อมูล มีหน่วยงานที่สร้างมาตรฐานของข้อมูล รวมทั้งต้องมีฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับทะเบียนราษฎร

เรื่องมาตรฐานในการเก็บข้อมูลควรมีการพิจารณาว่าข้อมูลประเภทใดที่สามารถสะท้อนให้เห็นคุณภาพชีวิตของประชาชนใน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด สำหรับตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมควรมีการร่วมกันพิจารณาว่าจะสามารถเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับหมู่บ้าน ชุมชนอย่างไร ในระดับหมู่บ้าน ตัวเลขรายได้ของประชากรเฉลี่ยต่อคนต่อปี (Per Capita Income) ในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชนเป็นอย่างไร การกระจายความมั่งคั่ง (Distribution of Wealth) แสดงให้เห็นรายได้ของแต่ละบุคคลว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ดัชนีความสุข (Happiness Index) เป็นอย่างไร ในแต่ละท้องถิ่นมีการลดรายจ่ายประจำหรือไม่ อย่างไร ซึ่งตัวเลขเหล่านี้จะสามารถทำให้เห็นคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถประเมินผลประสิทธิภาพการดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้อีกด้วย

นอกจากการวัดผลทางกายภาพแล้วควรมีการวัดผลทางวัฒนธรรมด้วยในเรื่องสังคม อดมปัญญา โดยอาจวัดจากการมุ่งสันติสุขว่าชุมชนนั้นไม่มีความขัดแย้ง สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายและวัฒนธรรมของภายในชุมชนหรือไม่ มีการใช้เหตุผลในการอยู่ร่วมกัน เคารพเสียงส่วนใหญ่และกติกาสังคมหรือไม่ มีการศึกษาเรียนรู้โลกสมัยใหม่ และใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการดำรงชีพ อย่างไร มีการใช้ชีวิตบนความพอดีหรือไม่ มีหนี้สินมากกว่าความจำเป็นหรือไม่ ซึ่งต้องมีการวัดจากตัวบุคคล และเชื่อมโยงกับระบบทะเบียนราษฎร

ดังนั้น จึงเห็นควรมีการตั้งคณะทำงานเพื่อทำงานร่วมกันในการศึกษาและออกแบบ มาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการศึกษาและออกแบบวิธีการ จัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง รวมทั้งศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัด ในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน แล้วนำเสนอผลการดำเนินการเสนอต่อคณะอนุกรรมการ โดยคณะทำงานอย่างน้อยควรประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ดังนี้

๑. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. กรมการปกครอง
๓. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
๔. กรมการพัฒนาชุมชน
๕. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๖. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
๗. สำนักงานประมาณ
๘. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(๑๐) เห็นด้วยกับการทบทวนและปรับวิธีการของงบประมาณของกลุ่มจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

(๑๑) การให้มีงบประมาณของกลุ่มจังหวัดและงบประมาณของภาคสุดท้ายมักเป็นการนำไปแบ่งกัน ดำเนินการในแต่ละกลุ่มจังหวัด เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากลุ่มจังหวัดไม่ได้พิจารณาจาก ตัวชี้วัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเป้าหมายการพัฒนาอย่างแท้จริงจึงเกิดความไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับผู้ว่าราชการจังหวัดมีการโยกย้ายทุก ๑ หรือ ๒ ปี ทำให้ยุทธศาสตร์และนโยบายเปลี่ยนแปลงไปตาม ผู้ว่าราชการจังหวัด อีกทั้งระดับภาคและกลุ่มจังหวัดไม่มีองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรงจึงจำเป็นต้องอาศัย ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นผู้นำของกลุ่มจังหวัดรับผิดชอบและทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดและเป็นผู้นำ ของกลุ่มจังหวัดจึงทำให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างจังหวัด และแท้จริงแล้วราชการส่วนกลางต้องมีหน้าที่ ในการบูรณาการงานของแต่ละจังหวัดเข้าหากัน จึงเห็นว่าการตั้งกลุ่มจังหวัดและภาคจะไม่สามารถดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำตัวชี้วัดและนำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ ประชาชนมาพิจารณาว่ามีเรื่องใดต่ำกว่าเกณฑ์แล้วนำเรื่องดังกล่าวไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัด และหากมองในภาพรวมของประเทศก็สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศได้

(๑๒) การแบ่งกลุ่มจังหวัด และแบ่งภาคนอกจากเป็นการแบ่งตามเขตพื้นที่ (Area Base) แล้ว ควรมีการแบ่งกลุ่มจังหวัดและภาคตามประเด็นที่จะดำเนินการร่วมกัน (Issue Base) ด้วย เช่น กลุ่มจังหวัดที่จะดำเนินการร่วมกันในเรื่องพลังงาน เรื่อง Smart City เรื่องเมืองค้าขายแดนและการแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวหรือกลุ่มจังหวัดที่ปลูกข้าว เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันการกำหนดและเขียนแผนระดับภาคทำได้ยากเนื่องจากแต่ละจังหวัดในแต่ละภาคมีศักยภาพที่แตกต่างกันพอสมควร ดังนั้น หากมีการจัดกลุ่มในรูปแบบดังกล่าว จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

๓.๓.๗ สรุปผล

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการเป็นไปด้วยความรอบคอบและได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างละเอียดและชัดเจน ที่ประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ได้มีมติตั้งคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ เพื่อพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วยอนุกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานดังต่อไปนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
๒. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๓. กรมการปกครอง
๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
๕. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
๖. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๗. กรมการพัฒนาชุมชน
๘. สำนักงานประมาณ
๙. สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
๑๐. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

และให้มีหน้าที่และอำนาจในการศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง รวมทั้งศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน

โดยคณะอนุกรรมการได้มีการประชุมร่วมกับคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ เพื่อให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา โดยผลการพิจารณาศึกษาปรากฏในรายงานผลการศึกษการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ของคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ในคณะกรรมการการปกครอง ตามที่แนบไว้ในภาคผนวก ก

๓.๓.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- กรมการปกครอง
- กรมการพัฒนาชุมชน
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานประมาณ
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

๓.๔ การบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base) และส่วนราชการ (Function)

๓.๔.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

ปัจจุบันแผนการใช้งบประมาณสำหรับใช้ในพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ มีทั้งการกำหนดแผนเพื่อจัดสรรงบประมาณตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ (Function) ที่จะมีการดำเนินการในพื้นที่และจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area Base) ซึ่งเป็นแผนที่มุ่งแก้ไขปัญหาและสะท้อนความต้องการของประชาชน แต่ปัจจุบันยังไม่มีบูรณาการแผนอย่างสมดุลกัน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

๓.๔.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อติดตามและศึกษาแนวทางการบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base) และส่วนราชการ (Function) ให้มีความสอดคล้องกันและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างสูงสุด

๓.๔.๓ เป้าหมาย

ให้มีการบูรณาการแผนงบประมาณและเกิดการสอดประสานกันระหว่างแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base) และแผนงบประมาณของส่วนราชการ (Function) อย่างสมดุล และเป็นแผนงบประมาณที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง

๓.๔.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ได้ทราบข้อมูลและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๒) มีการบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่และแผนงบประมาณของส่วนราชการ ซึ่งทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๓.๔.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

- ๑) แนวทางการจัดทำการวิเคราะห์ การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

ปัจจุบันการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมเป็นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ไปสู่แผนรวม (Comprehensive) โดยมีการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงแผนของประเทศทั้งระบบเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาประเทศในภาพรวม โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดได้มีการยึดยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ นโยบายรัฐบาล รวมทั้งแผนรายสาขา/เฉพาะด้านต่าง ๆ ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และข้อสั่งการ

ของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งได้ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาภาค เพื่อเป็นแผนชี้้นำการพัฒนาในภาพรวมของพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกพื้นที่ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ในกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนผ่านกลไกคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ซึ่งในขั้นตอนการวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน (Internal Factors) โดยใช้ SWOT Analysis และ TOWS Matrix และปัจจัยภายนอก (External Factors) โดยใช้ PESTEL รวมถึงใช้เทคนิคการเปรียบเทียบระดับการพัฒนา (Benchmarking) เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพและปัญหาที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดเผชิญ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหา และโอกาสของพื้นที่

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ใช้แนวคิด Benchmarking ในการเปรียบเทียบการดำเนินการภายในของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และการเปรียบเทียบการดำเนินการระหว่างจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดเดียวกันและระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ทั้งประเทศผ่านตัวชี้วัดในมิติต่าง ๆ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระดับการพัฒนาสามารถนำมาพิจารณาปรับใช้ในการประเมินสถานภาพและตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดมีจุดเน้นที่ชัดเจนว่าต้องการมุ่งไปในทิศทางใด รวมทั้งสามารถกำหนดทางเลือกยุทธศาสตร์ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มีการกำหนดให้ใช้กระบวนการประชาคมแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนหรือการจัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้มีการประสานแผนในระดับพื้นที่ โดยการรวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อให้แผนมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน ในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน (One Plan) ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

สำหรับการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาได้มุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่ายร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมหรือประชาชน และชุมชน เพื่อร่วมกันวางยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เหมาะสมกับโอกาสและศักยภาพของภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด รวมทั้งร่วมมือกันในการสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัดสู่การปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผลโดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน

ในการเสนอแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด ให้เสนอในช่วงปีแรกของแผนสำหรับการทบทวนหรือปรับปรุงแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด ให้ดำเนินการเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด เพื่อให้แผนทันสถานการณ์ และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแผนทุกปี

๒) กระบวนการจัดทำ และเสนอแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ในปัจจุบันมีการปรับปรุงกระบวนการในการจัดทำ และเสนอแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ก.บ.ภ. กำหนดกรอบ นโยบาย ขั้นตอน และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแจ้งให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดทราบ

(๒) จังหวัดเริ่มดำเนินการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ และสำรวจความต้องการของประชาชนผ่านกลไกการประสานแผนในระดับพื้นที่จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ โดยจัดส่งข้อมูลให้จังหวัดนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด (มาตรา ๑๘) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) เริ่มประชุมเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด และคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เริ่มประชุมเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาของจังหวัด

(๔) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการนำส่งแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด (พร้อมบัญชีรายการโครงการที่ต้องการให้สนับสนุน) ให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อใช้ประกอบในการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด

(๕) แต่ละจังหวัดประชุมหารือกับทุกภาคส่วนในจังหวัดเพื่อพิจารณาแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัดในคราวเดียวกัน หรือแยกกันก็ได้ (มาตรา ๑๙ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑)

(๖) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการดำเนินการจัดส่งความเห็นของที่ประชุมเกี่ยวกับแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการทราบ และปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้สมบูรณ์และนำส่งคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (อ.ก.บ.ภ.)

(๗) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการปรับปรุงแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดให้สมบูรณ์ และส่งคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค

(๘) คณะอนุกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคกลั่นกรองและเสนอความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบ

(๙) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค พิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด และนำเสนอเรียนคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ

๓) กระบวนการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ One Plan ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ปัจจุบันได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดแนวทางการบูรณาการในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล และอำเภอให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค และประเทศไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล

พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยลงประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ตั้งแต่หมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล ท้องถิ่น อำเภอ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค และแผนพัฒนาภาค นำไปสู่เป้าหมาย การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาในแต่ละระดับที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้มีการจัดเวทีประชาคมร่วมกันของหมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่นเพื่อรวบรวมปัญหาความต้องการของ ประชาชนมาจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน และแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยนายอำเภอกำหนดวัน เวลา และ สถานที่ในการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกันของหมู่บ้าน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และ อาจประสานให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่เข้าร่วมเวทีประชาคมด้วยก็ได้ และส่งต่อปัญหา ความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนให้คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) เพื่อใช้วิเคราะห์ กลั่นกรอง และใช้ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดย ก.บ.ต. ส่งแผนพัฒนาตำบลให้คณะกรรมการ บริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) ใช้ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และส่งต่อให้คณะกรรมการ บริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ใช้ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

กระทรวงมหาดไทยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและ ประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้มีการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและ แผนชุมชนที่สะท้อนและรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ มีการนำข้อมูลจาก เวทีประชาคมหมู่บ้านและชุมชน ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญ เพื่อรองรับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ สามารถตอบสนองนโยบายสำคัญเร่งด่วนที่จะแก้ไขปัญหาและ พัฒนาระดับหมู่บ้านและชุมชนของรัฐบาล นอกจากนี้ได้กำหนดให้มีการประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการ พัฒนาหมู่บ้านและชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ

ระเบียบดังกล่าวมีการกำหนดการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ดังนี้

๒.๑) แผนพัฒนาหมู่บ้าน

กรณีหมู่บ้านที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้คณะกรรมการหมู่บ้านจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และพิจารณากำหนดวันที่เหมาะสมในการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน และให้นายอำเภอรับทราบวันในการจัดทำ เวทีประชาคมหมู่บ้านตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านเสนอ โดยอำเภอแจ้งให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่เข้าร่วมเวทีประชาคมด้วย

๒.๒) แผนชุมชน

แผนชุมชน กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้คณะกรรมการ ชุมชน (คกค.ชุมชน) รับผิดชอบจัดทำแผนชุมชน และพิจารณากำหนดวันที่เหมาะสมในการจัดเวทีประชาคมชุมชน โดยขอความเห็นชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เมื่อผู้บริหาร อปท. อนุมัติแล้ว ให้แจ้ง คกค.ชุมชน และส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าร่วมเวทีประชาคมด้วย

การจัดทำและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน

คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน นำข้อมูลจากเวทีประชาคมหมู่บ้าน และชุมชน ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญแผนงาน/โครงการ เมื่อจัดทำ แผนพัฒนาหมู่บ้าน/แผนชุมชนเสร็จแล้ว ส่งให้คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาท้องถิ่น

๒.๓) แผนพัฒนาตำบล

คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) เป็นกลไกหลักในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบล โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง ก.บ.ต. และให้นายอำเภอ ลงนามในคำสั่งแต่งตั้ง ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน ก.บ.ต. และตัวอย่างคำสั่ง เป็นไปตามที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

การจัดทำและประสานแผนพัฒนาตำบล

ก.บ.ต. รวบรวมข้อมูล จปฐ. กชช. ๒ค และข้อมูลอื่น ๆ รวมทั้งรวบรวมแผนพัฒนา หมู่บ้าน แผนชุมชน และแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และจำแนกแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่าง เดือนมีนาคมถึงเมษายน และจัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนาส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งแผนพัฒนาตำบลให้กับคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ

การประเมินแผนพัฒนาตำบล ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดดำเนินการประเมินผล แผนพัฒนาตำบลตามแบบที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดและรายงานให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบ

๒.๔) แผนพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นรับผิดชอบจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับ การประสานโครงการตามบัญชีประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือโครงการ ที่คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด พร้อมทั้งตรวจสอบโครงการดังกล่าวเพื่อไม่ให้โครงการซ้ำซ้อนกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติงาน ของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นและให้จัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนาเพื่อจัดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการ

สำหรับการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการประสาน แผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ จำแนกแผนงาน/โครงการที่ อบต. เทศบาล เมืองพัทยา และแผนงาน/โครงการที่ ก.บ.อ. ขอรับการสนับสนุนรวบรวมจัดทำเป็นบัญชีประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในพื้นที่อำเภอ ส่งให้ ก.บ.อ. รวมทั้ง ส่งให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด โดยพิจารณาโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอรับการประสานโครงการตามบัญชีประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือโครงการของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด พร้อมทั้งตรวจสอบโครงการดังกล่าวเพื่อไม่ให้โครงการซ้ำซ้อนกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น และให้จัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนา เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทมีอำนาจและหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๖ (๑) มาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ให้คำนึงถึงความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

๒.๕) แผนพัฒนาอำเภอ

ก.บ.อ. เป็นกลไกหลักในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ โดยให้อำเภอดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง ก.บ.อ. และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในคำสั่งแต่งตั้ง

การจัดทำและประสานแผนพัฒนาอำเภอ

ก.บ.อ. นำกรอบทิศทางการพัฒนาอำเภอและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ โดยกำหนดให้แผนพัฒนาอำเภอมีระยะเวลาสอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากปัญหาและความต้องการของประชาชน แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ นอกจากนี้ แผนพัฒนาอำเภอให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบผ่านคณะทำงานกลั่นกรองแผนพัฒนาอำเภอ โดยให้นายอำเภอเข้าชี้แจงข้อมูลแผนพัฒนาอำเภอแต่ละอำเภอต่อคณะทำงานฯ และเมื่อคณะทำงานฯ ได้พิจารณาแล้ว จะนำเข้าการประชุม ก.บ.จ. เพื่อทราบ นอกจากนี้ ก.บ.จ. จำแนกแผนงานหรือโครงการระดับอำเภอในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนาส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดส่งแผนความต้องการระดับอำเภอให้ ก.บ.จ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด หรือแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานนั้น ๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ มีดังนี้

- (๑) มีกลไกการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ชัดเจน
- (๒) แผนพัฒนาในระดับพื้นที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง
- (๓) มีงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแผน และนำแผนงาน/โครงการ ไปบรรจุไว้ในแผนของส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) มีการกำกับ ติดตามการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่และการประเมินผลคุณภาพแผน เพื่อปรับปรุงคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของประชาชนในพื้นที่

ระเบียบฯ กำหนดให้มีการบูรณาการงบประมาณและประสานความร่วมมือเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณให้เป็นไปตามแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยการแสวงหาความร่วมมือและการบูรณาการจากทุกภาคส่วน และให้จังหวัด ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณานำโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในแผนพัฒนาอำเภอ แผนความต้องการระดับอำเภอ แผนงาน/โครงการระดับตำบล แผนงาน/โครงการระดับหมู่บ้านและชุมชน ไปประกอบการจัดตั้งค่าของงบประมาณหรือจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามอำนาจหน้าที่ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น เนื่องจากเป็นแผนงาน/โครงการที่ผ่านกระบวนการประชาคมของประชาชนในพื้นที่

ทั้งนี้ ในส่วนของกรมการพัฒนาชุมชน มีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ ก.บ.ต. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จำนวน ๗,๐๓๖ ตำบล ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน กำหนดเป้าหมายในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๖,๗๖๖ ตำบล และสนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๕๒,๖๖๐,๐๐๐ บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลในการสร้างสัมมาชีพชุมชนที่เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด ในส่วนพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๑๙ ตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ถือเสมือนเป็นการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

(๒) รูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้ ก.บ.ต. จัดทำแผนพัฒนาตำบลตามรูปแบบที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

ทั้งนี้ การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ อยู่ในช่วงแรกของการบังคับใช้ (มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒) โดยให้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนให้ครบถ้วนในทุกหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในอนาคตอาจจะมีการพัฒนาเชื่อมโยงแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนเข้าด้วยกัน

๓.๔.๖ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑) พื้นที่ที่เป็นหมู่บ้านนั้นมีระเบียบคณะกรรมการหมู่บ้านชัดเจนและมีองค์ประกอบในการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่พื้นที่ที่เป็นเขตเมืองหรือชุมชนยังขาดระเบียบที่เป็นมาตรฐานกลาง หรือเรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการชุมชน” ดังนั้น จึงเห็นว่ากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำระเบียบที่เป็นมาตรฐานกลาง มีคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน โดยให้มีหน้าที่ในการเก็บข้อมูลและรวบรวมแผนเพื่อนำมาสู่การบูรณาการในระดับอำเภอ ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการระดับจังหวัดและใช้แผนนี้ในการจัดตั้งงบประมาณเป็นหลัก สำหรับราชการส่วนกลางให้ทำหน้าที่ในบทบาทของการกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน กติกา ตามหน้าที่และอำนาจของตน ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ควรเริ่มจากแนวทางดังกล่าว เพื่อให้แผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง

๒) ภารกิจของสำนักงานประมาณอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ งานนโยบายหรืองานบูรณาการของราชการส่วนกลาง และระดับจังหวัดหรืองานในพื้นที่ ดังนั้น ควรจะมีบุคลากรสำนักงานประมาณปฏิบัติงานประจำอยู่ที่จังหวัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนและบูรณาการเรื่องงบประมาณของส่วนราชการและการพัฒนาในพื้นที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) เรื่องแผนในการพัฒนาพื้นที่นั้นจะเริ่มต้นมาจากหมู่บ้าน โดยระเบียบของคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งในระเบียบของคณะกรรมการชุมชนควรจะมีการจัดทำกลไกในการเก็บข้อมูล มีการบูรณาการแผนและควรทำในรูปแบบของ Big Data Digital Form ให้เห็นพื้นที่ปัญหา ประเภทปัญหา ขอบเขตของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและสามารถที่จะตรวจสอบได้อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า การตั้งงบประมาณนั้นตอบสนองความต้องการประชาชนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้จัดสรรงบประมาณลงไปได้อย่างแท้จริง สำหรับงบประมาณของราชการส่วนกลางนั้นจะต้องเป็นเรื่องในระดับมหภาคของประเทศ เช่น เรื่องของนโยบายต่าง ๆ การแก้ปัญหาอุทกภัย และระบบการขนส่งในระดับมหภาค เป็นต้น

๓.๔.๗ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมการพัฒนาชุมชน
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- สำนักงานประมาณ

๓.๕ แนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

๓.๕.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

แนวทางการพัฒนาในเรื่องของจิตใจและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาตั้งแต่ระดับเด็กจนถึงผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างมีเหตุผล ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยหน่วยงานที่ต้องมีการดำเนินงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนสังคมอุดมปัญญา ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

๓.๕.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

๒) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างมีเหตุผล ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๓.๕.๓ เป้าหมาย

ส่งเสริมการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ โดยให้หน่วยงานสามารถบริหารงานแบบบูรณาการได้อย่างชาญฉลาดในยุค ๔.๐ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยใช้วิถีแบบสันติภาพและสันติสุข การปรับตัว การมีเหตุผล การเรียนรู้ และความพอเพียง

๓.๕.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ
- ๒) ได้รับทราบข้อมูลแนวทางการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างมีเหตุผล ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๓.๕.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

แนวทางที่ส่วนราชการดำเนินการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ และการวางนโยบาย หรือแผนกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

๑) กรรมการปกครอง

โครงการของกรรมการปกครองที่เกี่ยวข้องกับสังคมอุดมปัญญา มีอยู่หลายโครงการ ได้แก่

(๑) โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งพยายามที่จะสร้างให้ประชาชนในหมู่บ้านและตำบลมีความเข้มแข็งทางการเมือง ยึดหลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของประเทศไทย

(๒) โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยผ่านกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งจะต้องสร้างให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง สามารถจัดทำแผนการสร้างความปลอดภัยระดับตำบล ที่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาในทุกมิติ โดยยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การปฏิรูปประเทศ รวมถึงแผนระดับต่าง ๆ โดยจะมีชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนสร้างความปลอดภัยระดับตำบลจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเป็นพี่เลี้ยงช่วยให้คณะกรรมการหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าชุด กำนันที่อยู่ในพื้นที่ตำบลของตนเองเป็นเลขานุการชุด และส่วนราชการอื่น ๆ ที่นายอำเภอคัดเลือกจำนวน ๓ คน เช่น ครู กศน. สาธารณสุขอำเภอ เกษตรอำเภอ และพัฒนากรอำเภอ เป็นต้น

(๓) โครงการหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือ ทำให้หมู่บ้านเข้มแข็ง โดยอธิบดี กรรมการปกครองมีเป้าหมายว่าในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ นี้ จะทำให้เกิดหมู่บ้านเข้มแข็งหนึ่งตำบลต่อหนึ่งหมู่บ้าน โดยให้ปลัดอำเภอที่รับผิดชอบประจำตำบลเป็นผู้ขับเคลื่อนเพราะรับผิดชอบประจำตำบล ซึ่งจะนำผลงานของแต่ละตำบลของปลัดอำเภอแต่ละคนมาเป็นตัวกำหนดความดีความชอบหรือความก้าวหน้าในโอกาสต่อไป เมื่อหมู่บ้านเข้มแข็งทุกหมู่บ้าน เป้าหมายในอนาคตจะทำให้เกิดอำเภอสีขาวปลอดยาเสพติด อำเภอมั่นคง อำเภอมีคุณธรรม ซึ่งจะสอดคล้องกับสังคมอุดมปัญญา ทั้งนี้ มีปัจจัยที่กรรมการปกครองจะต้องขับเคลื่อน คือ การจะอย่างไรให้คนในชาติมีความพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และยุทธศาสตร์ชาติ เพราะฉะนั้น ต้องขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยสร้างวินัยของคนไทยให้มีความพอเพียง เคารพกฎ กติกา กฎหมาย มีนิสัยที่สุจริตและตรงไปตรงมามากขึ้น รวมทั้ง มีจิตอาสาและรับผิดชอบต่อสังคม

อีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้อง คือ การส่งเสริมหลักบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ประสานงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยกรรมการปกครองได้แจ้งเรื่องนี้ไปยังจังหวัด อำเภอ ให้ดำเนินการขับเคลื่อนหลักบวร มีเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสที่อยู่ในหมู่บ้านเป็นหลัก โดยให้นายอำเภอทำงานคู่ขนานไปกับเจ้าคณะ ซึ่งผลการดำเนินการกรณีที่มีการขับเคลื่อนโครงการร่วมกัน จะเป็นที่ชื่นชมชื่นชอบของประชาชนและได้ผลในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ กรรมการปกครอง ได้นำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ บรรจุไว้ในหลักสูตรของโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ผ่านกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน

๒) กรรมการพัฒนาชุมชน

แนวทางที่กรรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการสร้างสรรค์สังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ คือ โครงการหมู่บ้านศีล ๕ โดยมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก แต่กรรมการพัฒนาชุมชนที่มีบุคลากรในพื้นที่จะเป็นผู้เข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชาวบ้าน ประกอบกับโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่กรรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการ จะมีกิจกรรมของหมู่บ้านศีล ๕ เข้าไปบูรณาการร่วมกัน อีกทั้ง กรรมการพัฒนาชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงบประมาณหรือกิจกรรมที่ได้ลงไปในพื้นที่ เป้าหมายคือทำให้แต่ละหมู่บ้าน แต่ละชุมชนมีความสุข มีเกณฑ์ในการประเมินของความสุขมวลรวม แต่กระบวนการในการดำเนินงาน มีลักษณะของการสร้างระบบคิดกับวิถีปฏิบัติเพื่อให้มีวิธีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียกว่าโครงการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีวิธีการทำงานคือ มีคณะทำงานในระดับกระทรวง จังหวัด อำเภอ และตำบล ในการขับเคลื่อนหมู่บ้านกระบวนการในการทำงาน คือสร้างแกนนำหมู่บ้านเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนแทน เพราะทีมพัฒนากรมีน้อยจึงอาศัยการสร้างผู้นำในการขับเคลื่อนงาน และไปรวมตัวกับชาวบ้านทั้งหมด แต่เนื่องจากงบประมาณมีไม่เพียงพอ จึงต้องเริ่มดำเนินการจำนวน ๓๐ คริวเรือน ทำความเข้าใจกับชาวบ้านเรื่องหนี้ครัวเรือน โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ ว่าวิธีการปฏิบัติตัว หรือว่าความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร จากนั้นให้ ๓๐ คริวเรือนนี้ดำเนินการไปขยายความรู้ ความเข้าใจให้ชาวบ้านทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้ กรรมการพัฒนาชุมชนได้สนับสนุนงบประมาณเป็นค่าสาธิต กิจกรรมในการเรียนรู้เรื่องของการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงประกอบกับเรื่องของการทำแผนพัฒนาครอบครัว ทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ทำให้ระบบคิดของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดการมีส่วนร่วมในการคิดพัฒนาบ้านร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อให้มีการอยู่ร่วมกันตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ขณะนี้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ปัจจุบันดำเนินการไปแล้ว ๑๘,๔๙๕ หมู่บ้าน

ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

ตารางที่ ๖ ข้อมูลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ปีงบประมาณ	ระดับ “พออยู่ พอกิน” (หมู่บ้าน)	ระดับ “อยู่ดี กินดี” (หมู่บ้าน)	ระดับ “มั่งมี ศรีสุข” (หมู่บ้าน)	รวม (หมู่บ้าน)	รวมยอดสะสม (หมู่บ้าน)
๒๕๕๒	๕๐	๖๐	๕๐	๑๖๐	๑๖๐
๒๕๕๓	๒๕๘	๓๑๘	๓๐๑	๘๗๗	๑,๐๓๗
๒๕๕๔	๑,๒๗๘	๒๕๐	๒๒๘	๑,๗๕๖	๒,๗๙๓
๒๕๕๕	๕๖๘	๒๔๕	๖๕	๘๗๘	๓,๖๗๑
๒๕๕๖	๖๓๑	๒๒๐	๒๗	๘๗๘	๔,๕๔๙
๒๕๕๗	๗๐๘	๑๔๕	๒๕	๘๗๘	๕,๔๒๗
๒๕๕๗ (ทุนชุมชน)	๑	๓	-	๔	๕,๔๓๑
๒๕๕๘	๑,๖๐๐	๒๕๔	๒๔	๑,๘๗๘	๗,๓๐๙
๒๕๕๙	๗๓๔	๑๓๕	๙	๘๗๘	๘,๑๘๗
๒๕๕๙ (งปออื่น)	๕๙๙	๔๘	๓	๖๕๐	๘,๑๘๗
๒๕๖๐	๗๕๐	๑๒๐	๘	๘๗๘	๙,๐๖๕
๒๕๖๒	๗,๑๗๕	๑,๕๒๔	๘๑	๘,๗๘๐	๑๘,๔๙๕
รวม	๑๔,๓๕๒	๒,๐๘๑	๘๒๑	๑๘,๔๙๕	๑๘,๔๙๕

ผลความก้าวหน้าการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยอดสะสมรวมดำเนินการทั้งสิ้น ๘,๓๗๒,๒๑๓ ครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๕๒ ของจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ)

สร้างความมั่นคงทางอาหาร	สร้างสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม
๓,๗๓๘,๗๐๐ ครัวเรือน	๒,๒๒๐,๘๐๖ ครัวเรือน	๒,๔๑๒,๗๐๗ ครัวเรือน
คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๑	คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑๑	คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๙
ของจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ	ของจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ	ของจำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ

(ข้อมูล ณ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓)

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

เป้าหมายสำคัญ

๑. นำธรรมะไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักศีล ๕

๒. ครอบครัวอบอุ่น สังคมสงบสุข เกิดความปรองดองสมานฉันท์

๓. เด็กและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ

๔. พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง

บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน

๑. บทบาทด้านการปกครอง เป็นต้นแบบการปกครองแบบธรรมาภิบาล ผ่านรูปแบบการปกครองในรูปของพระอุปัชฌาย์กับลัทธิวัชรวิหริก พระอาจารย์กับอันเตวาสิก (อาจารย์กับลูกศิษย์) ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกันดุจบิดาและบุตร และเป็นต้นแบบของการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย เช่น ปลงอาบัติ เพื่อยอมรับการกระทำที่ผิดพลาด การขอมติสงฆ์ในการทำสังฆกรรมต่าง ๆ การพิจารณาเพื่อให้มีการว่ากล่าวตักเตือนกัน

๒. บทบาทด้านสุขภาพจิต พระสงฆ์ มีศักยภาพที่สำคัญในการบำบัดสุขภาพจิต ทั้งในด้านการป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพจิต และการบำบัดรักษา ใน ๔ มิติ คือ กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งพิงของคนไร้ที่พึ่ง เช่น วัดพระบาทน้ำพุ เป็นต้น

๓. บทบาทด้านการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ ในกระบวนการเรียนการศึกษาของคณะสงฆ์ ทั้งทางธรรม และทางโลก ซึ่งได้ผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพให้กับสังคม เช่น หลวงวิจิตรวาทการ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยูร ธรรมปยุตโต) เป็นต้น และเป็นระบบการศึกษาที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความประหยัด ไม่จำกัดวัย เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔. บทบาทด้านการเผยแพร่ เป็นบทบาทหลักของพระสงฆ์ ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของศาสนาให้กับประชาชน ผ่านการเทศน์ ซึ่งปัจจุบันได้มีการปาฐกถา การบรรยาย การสนทนาธรรม ที่ได้มีการสอดแทรกเกร็ดและองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้กับประชาชน

๕. บทบาทด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ เป็นบทบาทที่สำคัญและเห็นเด่นชัดนับตั้งแต่การให้สถานที่ในการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ยืมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็น ตลอดจนจนถึงการสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ถนน และช่วยเหลือชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

แนวทางที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดำเนินการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ คือ โครงการวัดประชารัฐสร้างสุข พัฒนาวัดด้วยแนวทาง ๕ ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมโครงการนี้ และได้ทำ MOU กับมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ โครงการนี้ทำกิจกรรม ๕ ส โดยได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปทำกิจกรรม ๕ ส ที่วัด โดยการสนับสนุนภารกิจในเรื่องที่เป็นแนวทาง ๕ ส คือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย แนวทางการดำเนินงาน คือ จะเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมาร่วมทำกิจกรรมกับวัด โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวก รวมทั้งในส่วนค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถใช้งบประมาณได้ โดยอาจเป็นการขอบริจาคจากภาคเอกชน ทั้งนี้ ได้มีการตั้งเป้าหมายว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจับคู่วัด คือ ๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อ ๒ ศาสนสถาน ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยปัจจุบันมีการร่วมกันดำเนินกิจกรรมนี้ทั้งหมด ๑๐,๐๐๐ กว่าแห่ง เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัด ชุมชนให้สะอาดรวมทั้งพระภิกษุได้มามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ทั่วประเทศ และกำหนดไว้ว่าต้องมีการ Big Cleaning Day ๑ เดือน ต่อ ๑ ครั้ง และทุกวันสำคัญของทางพระพุทธศาสนา ซึ่งโครงการต่าง ๆ นี้ได้กำหนดไว้ในแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

๔) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แนวทางที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการนั้น คณาจารย์เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นพระคุณเจ้า มีส่วนน้อยเป็นฆราวาส โดยส่วนที่หนึ่ง คือ เรื่องของการจัดการเรียนการสอน ในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก จะมุ่งเน้นให้นิสิตนำองค์ความรู้ไปใช้กับพื้นที่ชุมชนและพัฒนาชุมชน คือ สิ่งที่ยุทธการกับการเรียนการสอน ส่วนที่สอง คือ ในส่วนของสำนักงานพระสอนศีลธรรมได้ทำเรื่องของการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ขณะนี้มีการขับเคลื่อนในเรื่องของการขยายผลไปสู่ที่อาชีวศึกษาวิถิพุทธ ซึ่งจะเป็นการบูรณาการว่าในเรื่องของการใช้หลักทางพระพุทธศาสนา เข้าไปสู่สถานศึกษาระดับที่สูงขึ้นและเชื่อมโยงกับภาคส่วนที่เป็นเอกชน ส่วนที่สาม คือ เรื่องของการทำงานวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดทำเรื่องของสังคมสร้างความปลอดภัย มีการบูรณาการนำศาสตร์ที่เป็นทางด้านสังคมศาสตร์หรือสาขาสันติศึกษาหรือพัฒนาสังคม ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดทำโครงการวิศวะกรสันติภาพท้องถิ่น มีเป้าหมายคือผู้นำของชุมชน นอกจากนี้ในเรื่องการพัฒนาสังคมให้เกิดสันติสุขได้ต้องมีความเข้าใจเรื่องสันติวิธี การมีสติและเป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องของสติ ขันติและสันติ เมื่อสำเร็จการศึกษาพระภิกษุที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กลับไปพัฒนาชุมชนของตน โดยระดับสังฆาธิการสำหรับที่เป็นวิทยาเขต เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้มีการนำกลับไปใช้ในชุมชนของตนจริง ๆ ยกตัวอย่างเช่น โครงการศีล ๕ เมื่อมีความเข้าใจเรื่องศาสตร์แล้วต้องไปบูรณาการปรับใช้เรื่องศีล ๕ ไปสอนชาวบ้าน โดยนำองค์ความรู้ที่เป็นงานวิจัยที่ได้จากปริญญาโท ปริญญาเอก ถ่ายทอดให้ชาวบ้านได้เข้าใจ สำหรับปริญญาตรีที่เป็นพระนิสิตระดับที่ยังไม่สูงวัยได้ดำเนินการบ่มเพาะระหว่างการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจึงได้ลงไปช่วยชุมชนในลักษณะของการพัฒนาร่วมกับชุมชน ถือว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ผลิตบุคลากรให้กับชุมชนด้วย

๕) สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการมีโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีหน่วยงานหลายหน่วยงานในการดำเนินการตามโครงการ คือ มหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ ภายใต้ความร่วมมือหรือการสนองงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงวัฒนธรรม โครงการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์หรือโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยในระยะแรกประชาสัมพันธ์โครงการควบคู่ไปกับการสำรวจว่าพี่น้องประชาชนชาวไทยรักษาศีล ๕ ให้ได้อย่างน้อย คราวเรือนละ ๑ ข้อ โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทำงานร่วมกันกับกรมการพัฒนาชุมชน โดยใช้ข้อมูล จปฐ. เป็นฐานข้อมูล และร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรม มหาเถรสมาคม ซึ่งถ้าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ดำเนินการตามเป้าหมายจะทำให้เกิดอาชญากรรมลดน้อยลง แต่ถ้าหมู่บ้านใดอาชญากรรมไม่ลดลงแสดงว่าต้องประชาสัมพันธ์โครงการเพิ่มมากขึ้น โดยจัดกิจกรรม เช่น ทำบุญในวันพระ แต่งกายชุดขาว นุ่งขาวห่มขาว และการปฏิบัติธรรม เป็นต้น และเมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๒ ได้มีการประกวดหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล ๕ ได้แก่หมู่บ้านทางภาคเหนือที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ ปัจจุบันโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้รับการบรรจุตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจเข้าร่วมโครงการได้สมัครเข้าร่วม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดตั้งสำนักงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ขึ้นที่วัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร มีพระพรหมเสนาบดีเป็นประธานในการขับเคลื่อน โดยงานและแผนการดำเนินงานทั้งหมดจะมีคณะสงฆ์ เป็นผู้ขับเคลื่อนและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นเพียงหน่วยในการสนับสนุน เรื่องงบประมาณและให้คำปรึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงบประมาณ ทั้งนี้ งบประมาณในการดำเนินโครงการประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

(๑) งบอุดหนุนให้กับสำนักงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นประจำทุก ๆ ปี ตามแผนงานโครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ เสนอเข้ามา

(๒) งบอุดหนุนไปยังจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนในส่วนของภูมิภาค ในพื้นที่จังหวัด ทั้ง ๗๖ จังหวัด

นอกจากนี้ ภายหลังจากที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนแล้วจะดำเนินการทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแต่ละจังหวัดด้วย เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนโครงการและกำหนดแผนการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแผนการดำเนินงานของทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยรูปแบบการดำเนินการในแต่ละจังหวัดจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ เมื่อมีการดำเนินการตามแผนการดำเนินงานไปแล้วจะมีการลงพื้นที่ตรวจสอบเป็นประจำทุก ๆ ปี ทั้งนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีแผนที่จะลงพื้นที่ในเดือนมีนาคม แต่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงระงับการลงพื้นที่ไว้ก่อนจนกว่าจะเข้าสู่สถานการณ์ปกติ ภายหลังจากลงพื้นที่แล้วจะให้คำแนะนำและสอบถามข้อมูลว่า มีหน่วยงานใดบ้างที่ให้ความสำคัญ และช่วยกันขับเคลื่อนโครงการนี้ แล้วเกิดผลลัพธ์อย่างไร รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไปตรวจสอบว่าหลังจากที่มีงบประมาณ และนำข้อมูลเหล่านี้ที่ได้จาก ๗๖ จังหวัด มารวบรวมเพื่อพัฒนาและนำมาต่อยอดในปีต่อไป นอกจากนั้น ในการตรวจเยี่ยมยังมีการพิจารณาว่า หน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่มีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนอย่างไรบ้าง และหลังจากที่มีการดำเนินโครงการนี้แล้วจำนวนคดีความเกี่ยวกับอาชญากรรมต่าง ๆ ลดลงหรือไม่ หากลดลงแสดงว่า

การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งจากการลงพื้นที่จะได้มีการประมวลผลและต่อยอดพัฒนาปรับปรุงต่อไป และใช้กระบวนการนี้ในการคัดเลือกหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบอีกด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือ กำหนดให้แต่ละจังหวัดคัดเลือกหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ จังหวัดละ ๒ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่คนละอำเภอ มีคณะกรรมการลงไปตรวจเยี่ยมวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยพิจารณาว่าชุมชนที่เป็นต้นแบบได้ดำเนินกิจกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ และมีการดำเนินกิจกรรมได้บ้าง เมื่อได้หมู่บ้านชุมชนต้นแบบของระดับจังหวัดแล้ว จะทำการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบในระดับภาค ทั้งหมด ๔ ภาค รวมทั้งประเทศมีทั้งหมด ๔ หมู่บ้าน

๖) กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการผ่านโครงการพลังบวร ซึ่งได้ดำเนินการร่วมกับหลายหน่วยงานและโครงการดังกล่าวเป็นข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะขับเคลื่อนพลังบวรนี้มาสร้างการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชุมชน ซึ่งเดิมหลักการพลังบวรที่ทำในชุมชนนี้เรียกว่า “ชุมชนคุณธรรม” ประกอบด้วย ๓ หลักการ คือ ๑. น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ๒. ยึดมั่นทางด้านศาสนาที่ตัวเองนับถือ โดยมีได้จำกัดแค่ศาสนาพุทธเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาซิกข์ และศาสนาฮินดูด้วย และ ๓. การดำเนินชีวิตโดยส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งจะเน้นทางด้านสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญา แล้วนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละชุมชนมาสร้างรายได้ผ่านผลิตภัณฑ์สินค้าที่เราเรียกว่า OTOP คือมีการออกแบบโดยดึงอัตลักษณ์ของชุมชนมาใช้

ในระยะเริ่มแรก โครงการพลังบวรได้มีการตั้งเป้าหมาย คือ ชุมชนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขลดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ โดยกระทรวงวัฒนธรรมได้หารือกับกระทรวงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงที่มีกลไกในพื้นที่ เช่น กระทรวงมหาดไทย นำข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีไปปรับใช้และตั้งเป้าหมายเพิ่มเติมจากโครงการชุมชนคุณธรรม ให้มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลข่าวสารไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อยู่ในชุมชนคุณธรรมด้วย โดยในเบื้องต้นได้ออกแบบให้ใช้เทคโนโลยี คือกลุ่มไลน์ โดยตั้งกลุ่มไลน์ในทุกชุมชนคุณธรรม โดยเฉพาะชุมชนคุณธรรมต้นแบบ ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๓,๐๐๐ กว่าชุมชน เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม หรือกระทรวงสาธารณสุขไปเผยแพร่ให้กับผู้แทนชุมชนคุณธรรมที่อยู่ในกลุ่มไลน์ ซึ่งเป็นผู้นำบวร คือ ผู้นำบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำทางการศึกษา นำไปเผยแพร่ส่งต่อให้กับคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกันกับผู้นำชุมชนเหล่านี้อีกทอดหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นเท็จ (Fake News) ที่อาจสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลงานกิจกรรมของรัฐบาล ขณะนี้มีการจัดตั้งกลุ่มไลน์ทั้งหมดประมาณ ๕๐ กลุ่ม สมาชิกทั้งหมดนี้เป็นผู้นำชุมชนหรือผู้นำด้านศาสนา ข่าวสารที่ทำการสื่อสารทางเดียว เพื่อให้จะได้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล รวมทั้ง ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่เร่งด่วน นโยบายเร่งด่วน หรือประเด็นสำคัญเร่งด่วน เช่น ขณะนี้มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งจะมีการส่งข้อความไปให้ทางกลุ่มไลน์ ๓ ช่วง คือ เช้า เที่ยง เย็น โดยส่งข้อมูลข่าวสารวิธีการป้องกัน สถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งสถานการณ์หมอกควันว่ามีแนวทางป้องกันอย่างไร ซึ่งผลจากการดำเนินการ คือ ผู้ที่อยู่ในกลุ่มไลน์จะมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องไปให้ชาวบ้านได้รับรู้ รับทราบ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อชาวบ้าน และให้ทางวัฒนธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานตรวจสอบว่าจังหวัดได้ดำเนินการส่งต่อข้อมูลหรือชุมชนได้ข้อมูลใดบ้าง เพื่อให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องไม่ใช่ข้อมูลที่บิดเบือนและต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงก่อนที่จะส่งไป

ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

โครงการกิจกรรม : การสร้างความเข้มแข็งของพลัง "บวร" เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดได้ร่วมบูรณาการดำเนินงานโครงการพลังคนไทยร่วมใจ ป้องกันไวรัสโคโรนา (COVID - ๑๙) ของชุมชนคุณธรรม ในการจัดทำหน้ากากแบบผ้า ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ข้อมูล ณ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓)

ขณะนี้ จังหวัดได้รายงานสรุปผลการบูรณาการฯ ครบทั้ง ๗๖ จังหวัดแล้ว สรุปดังนี้

๑. จำนวนชุมชนที่มีความพร้อมในการผลิตหน้ากากอนามัยแบบผ้า จำนวน ๓,๗๔๓ ชุมชน

๒. ชุมชนที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตหน้ากากแบบผ้า

๒.๑ จำนวน ๒,๐๐๒ ชุมชน

๒.๒ หน้ากากอนามัยแบบผ้าที่ผลิตแล้ว จำนวน ๘๗,๑๙๕ ชิ้น

๒.๓ หน้ากากอนามัยแบบผ้าที่คาดว่าจะผลิตได้ จำนวน ๔,๒๕๓,๓๑๘ ชิ้น

๓. หน้ากากอนามัยแบบผ้าที่ผลิตได้ สามารถนำไปแจกจ่ายให้กับหน่วยงาน สถานศึกษา

๗) กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ โดยมีหน้าที่ดำเนินการ ถ่ายทอดลงสู่สถานศึกษา โรงเรียน รวมทั้งดำเนินการพัฒนาครู ซึ่งผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ คือศึกษานิเทศก์ โดยเข้าไปช่วยแนะแนวสถานศึกษาและโรงเรียน เพื่อที่จะนำพาครูสู่ชุมชน นอกจากนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีการติดตามผลการดำเนินการของศึกษานิเทศก์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำไปสู่การปฏิบัติตามแบบสังคมอุดมปัญญา ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินโครงการเยี่ยมบ้าน โดยมีเป้าหมายให้ทุกสถานศึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง แต่หากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในสถานที่ห่างไกลครูอาจจะเดินทางไปเยี่ยมบ้านนักเรียนได้เพียงครั้งเดียวใน ๑ ภาคเรียน แต่ถ้ามีการคมนาคมที่สะดวกจะสามารถเดินทางไปเยี่ยมนักเรียนได้ภาคเรียนละ ๒ ครั้ง นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีการปลูกฝังนักเรียนเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมาโดยตลอด

แนวทางที่ส่วนราชการดำเนินการเกี่ยวกับสังคมอุดมปัญญาด้านการพัฒนาการเมือง

๑) กรมการปกครอง

เรื่องของการพัฒนาการเมือง ในอดีต กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยไม่ใช่หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ แต่เป็นหน่วยงานสนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาทางการเมืองเท่านั้น โดยยุทธศาสตร์ชาติกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและเป็นผู้บูรณาการกับทุกหน่วยงาน ซึ่งขณะนี้ได้มีการประชุมของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาชนคนไทยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยมีการร่างหลักสูตร และเชิญหน่วยงาน จำนวน ๑๓ หน่วยงาน เข้าอบรม

๒) กรมการพัฒนาชุมชน

บทบาทภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และการสร้างผู้นำที่ดี ยกตัวอย่างกรณีหากมีผู้สมัครรายหนึ่งซึ่งจะสมัครในตำแหน่งของนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเป็นนักยุทธศาสตร์วางแผนของข้อมูลหมู่บ้าน กล่าวคือนำข้อมูลที่ตกเกณฑ์ของ จปฐ. มาประกอบการพิจารณาและเสนออธิบายในการแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่น เรื่องรายได้

การแก้ปัญหาแหล่งน้ำ แก้ปัญหาไฟฟ้า แก้ปัญหาความทุกข์ยากขัดสน นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการในการสร้างผู้นำที่มีศักยภาพจากการสั่งสมองค์ความรู้ เช่น ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมักเริ่มต้นจากการเป็นประธานศูนย์เยาวชนตำบล ก้าวสู่การเป็นสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่สุด แสดงให้เห็นว่ามีการสั่งสมองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำแผน กระบวนการที่จะไปทำค่าของงบประมาณ กระบวนการทางงบประมาณ กระบวนการสร้างการรับรู้ร่วมกัน เพราะฉะนั้น สิ่งที่กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการเปรียบเสมือนการสร้างผู้นำทางอ้อม โดยเป็นการสร้างผู้นำในทางที่ถูกต้องในเรื่องของกระบวนการหาข้อมูล การแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการร่วมมือของคนในชุมชน

บทบาทของส่วนราชการในการดำเนินการจัดการเรื่องข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหรือข้อมูลที่บิดเบือนที่สร้างความขัดแย้งเรื่องศาสนา

๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

หมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นเพียงส่วนเดียวขององค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งมีมานานแล้ว โดยเจ้าคุณวัดสามพระยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เรียกหน่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาว่าหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ประกอบด้วยงานทั้งหมด ๘ งาน คือ ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาอาชีพ หรือสัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตาธรรม กตัญญูกตเวที และสามัคคีธรรม ซึ่งมีคณะสงฆ์เป็นประธาน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นรองประธานและคณะกรรมการ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยประชาชนและข้าราชการในพื้นที่ ปัจจุบันมีตำบลทั่วประเทศ ๗,๒๕๕ ตำบล แต่มีการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ๖,๑๐๐ ตำบล ที่เป็นรูปธรรม แต่ละฝ่าย ทั้งคณะสงฆ์และผู้นำหมู่บ้าน ข้าราชการประชาชน จะแบ่งเป็นคณะกรรมการฝ่ายศีลธรรม วัฒนธรรม คณะกรรมการฝ่ายสุขภาพอนามัย คณะกรรมการฝ่ายสัมมาอาชีพ คณะกรรมการฝ่ายสันติสุข คณะกรรมการศึกษาสงเคราะห์ คณะกรรมการสาธารณสงเคราะห์ คณะกรรมการฝ่ายกตัญญูกตเวทิตาธรรม และคณะกรรมการฝ่ายสามัคคีธรรม เพื่อเป็นองค์กรในการขับเคลื่อนและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีกลุ่มงานคุ้มครองพระพุทธศาสนา เพื่อประมวลเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ทั้งหมด มีการจัดตั้งทีมโฆษกขึ้น หากมีเรื่องกระทบกระทั่งกันระหว่างศาสนาต่าง ๆ กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา จะรับเรื่องแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหา โดยมีแนวคิดในการตอบปัญหา คือ ทุกฝ่ายสามารถที่จะแชร์ความรู้สึก สามารถที่จะพูดคุยกันได้และไม่ไปโทษบุคคลอื่น สำหรับประเด็นเรื่องการสร้างความรู้และความเข้าใจในเรื่องการสร้างมัสยิด ทางมหาเถรสมาคมไม่นิ่งนอนใจ และได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เรื่อง กรณีมีกลุ่มบุคคลเผยแพร่ข่าวที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาและสร้างความแตกแยก ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้นำเรียนมหาเถรสมาคม และมหาเถรสมาคมมีมติว่าพระพุทธศาสนาไม่เคยมีความแตกแยก ไม่เคยส่งเสริมความแตกแยก จากที่มีข่าวจากบุคคลต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดน่าน ซึ่งยุยงส่งเสริมบิดเบือนข้อเท็จจริงอันก่อให้เกิดความขัดแย้ง เกิดความแตกแยกแบ่งกลุ่ม แบ่งพวกในสังคม เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน การดำเนินการสร้างกระแสปลูกปั้นของบุคคลและกลุ่มบุคคลดังกล่าว อาศัยวัดและภิกษุเป็นเครื่องมือ เพื่อมุ่งหวังแนวโน้มให้ประชาชนให้หลงเชื่อ สร้างเครือข่าย สร้างมวลชนให้กระจายไป เรื่องดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกระทำของกลุ่มบุคคลหรือบุคคลเพียงบางส่วน มหาเถรสมาคมไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น ขอให้พุทธศาสนิกชนได้ใช้วิจารณญาณในการรับฟังข้อมูลข่าวสารอย่างมีสติ วิเคราะห์และพิจารณาถึงความถูกต้องความเหมาะสม โดยไม่ตกเป็นเครื่องมือของบุคคลกลุ่มดังกล่าวและต้องการนำข้อมูลให้เกิดความขัดแย้งแตกแยก และจะเวียนให้ทุกจังหวัดได้ทราบด้วย

๒) กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมได้มีโอกาสดำเนินงานเกี่ยวกับศาสนาทุกศาสนา คือ ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ซิกข์ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมการศาสนา ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมจะมีสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมที่มีหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ จากสายด่วน ๑๗๖๕ ของกระทรวงวัฒนธรรม และของสำนักนายกรัฐมนตรีผ่านหมายเลขโทรศัพท์ ๑๑๑๑ เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียน จะดำเนินการนำเรียนผู้บริหารเพื่อทราบและนำมาวิเคราะห์ เมื่อวิเคราะห์เสร็จแล้วจะมีการนำข้อมูลส่งให้ฝ่ายกฎหมายพิจารณาว่ามีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใด อย่างไร แล้วจึงจะดำเนินการตั้งคณะกรรมการ เพื่อที่จะลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงวัฒนธรรม อาจเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรมที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้น ๆ ลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะมีการวินิจฉัยและดำเนินการโดยฝ่ายกฎหมาย

๓) กรมการปกครอง

ปัจจุบันมีปัญหาการแชร์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างมัสยิดทั่วประเทศนั้นเป็นความจริงระดับหนึ่ง เนื่องจากประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย ดังนั้น จึงมีสุเหร่า และผู้บริหารสุเหร่า คือ อิหม่าม คอเต็บและบิหลั่น และมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดที่ไม่รวมกรุงเทพมหานคร โดยปัจจุบันมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๓๕ จังหวัด และหากจังหวัดใดต้องการจะมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจะต้องมีการสร้างมัสยิดกลางประจำจังหวัด จึงมีการคัดค้านการสร้างมัสยิดจากกลุ่มพี่น้องชาวพุทธ แต่ที่ผ่านมาชาวพุทธและอิสลามสามารถอยู่ร่วมกันได้ พุทธศาสนิกชนสามารถไปสุเหร่า คริสต์ศาสนิกชนมาช่วยพุทธศาสนิกชน โดยอยู่แบบพี่น้องทำให้ข้อขัดแย้งสามารถแก้ไขได้ไม่บานปลาย เพราะที่ผ่านมาประชาชนได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติมาโดยตลอด

สำหรับกรมการปกครอง มีกองส่งเสริมองค์กรศาสนาอิสลามและกิจการฮัจย์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมให้พี่น้องมุสลิมที่มีฐานะไม่ดีมีโอกาสได้ไปเมืองนครเมกกะ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย รวมทั้ง ตั้งงบประมาณในการจ่ายเงินตอบแทนให้กับผู้บริหารของสุเหร่าเป็นประจำทุกเดือน คล้ายกับค่าตอบแทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้ง ค่าใช้จ่ายของสุเหร่าด้วย

๔) คริสต์ศาสนา

ในเรื่องของคริสต์ศาสนา ได้มีโอกาสพัฒนาต่อยอดแนวคิดสังคมอุดมปัญญา และ Smart City โดยได้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งในเครือข่ายโรงพยาบาล โรงเรียน หรือโบสถ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้น ไม่ว่าจะเป็บริบทสังคมเมือง หรือสังคมชนบท โดยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) สภาคริสตจักรในประเทศไทย

คริสตจักรได้นำเทคโนโลยี และเครื่องมือต่าง ๆ เข้าไปพัฒนาในส่วนของโรงพยาบาล ในเครือข่ายในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด เช่น โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน โรงพยาบาลโอเวอร์บรู๊ค ได้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานและการให้บริการต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาลตั้งแต่การลงทะเบียน การตรวจรักษา การจ่ายยา ทำให้แพทย์และพยาบาลประหยัดเวลาโดยการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือเข้าไปช่วย ในส่วนของโรงเรียนในเครือข่าย เช่น โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์

วิทยาลัย โรงเรียนดาราวิทยาลัย และโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในเรื่องของการเรียนการสอน และมีการเสริมหลักสูตรภาษาไทยให้มีรูปแบบคล้ายกับการเรียน English Program รวมทั้งได้นำบุคลากรจากต่างประเทศช่วยในการอบรมและจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

นอกจากนี้เทคโนโลยียังมีส่วนช่วยคริสตจักรในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ กล่าวคือ ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการนมัสการพระเจ้าผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ออนไลน์ทั่วประเทศแทนการเปิดนมัสการพระเจ้าที่โบสถ์ โดยกระทำด้วยความระมัดระวังเพราะเป็นความสำคัญทางจิตใจของชาวคริสต์ รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนพระคัมภีร์ทางออนไลน์ให้สมาชิกทุกคนได้ติดตามและหนุนเสริมความคิดความเชื่อซึ่งกันและกันในระบบออนไลน์

อย่างไรก็ตาม คริสตจักรในประเทศไทยหรือคริสตจักรในต่างประเทศกำลังเผชิญปัญหาเดียวกันในเรื่องของสมาชิกคริสตจักรในพื้นที่ห่างไกลหรือในชนบทเริ่มมีจำนวนลดน้อยลง มีเพียงกลุ่มของผู้สูงอายุที่เดินทางไปโบสถ์ ส่วนกลุ่มวัยรุ่นได้อพยพจากชนบทเข้าสู่ตัวเมือง ซึ่งคริสตจักรกำลังดำเนินการหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยดูแลเอาใจใส่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะอยู่ในสังคมเมือง หรือชนบท มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามพื้นที่ในเขตชนบท และพยายามใช้วิธีสื่อสารทางเครือข่าย แต่ในบางพื้นที่ที่มีความห่างไกลมาก เช่น พื้นที่เขตติดต่อชายแดนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน หรือจังหวัดตากอาจมีปัญหาในเรื่องของเครือข่ายที่ขัดข้อง คริสตจักรจะอาศัยกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลที่มีโอกาสเข้ามาศึกษาในตัวเมืองและกลับถิ่นที่อยู่อาศัยนำความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีช่วยในการติดต่อสื่อสารต่อไป

(๒) สภาพระมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

คริสตชนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย เหล่าคริสตชนต้องการมีส่วนร่วมช่วยเหลือสิ่งต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ โดยเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีถือว่าเป็นพรของพระเจ้าสามารถช่วยกันทำให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้าได้ แต่ต้องทำให้ทุกคน ทุกศาสนามีความสุข ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ทำให้เกิดความแตกแยกหรือการแบ่งชนชั้น โดยปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เด็กรุ่นใหม่มีกรอบความคิด ค่านิยม และความเชื่อแตกต่างไปจากเดิม บางครั้งการใช้เทคโนโลยีของเด็กรุ่นใหม่มีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เป็นอันตราย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยปลูกฝังคุณธรรมและความคิดที่ดีให้กับกลุ่มเด็กรุ่นใหม่ ซึ่งเรื่องของคุณธรรมเป็นเรื่องของทุกคน ทุกศาสนา ที่ต้องนำมาบูรณาการกับสังคมเพื่อนำไปสู่สังคมที่มีความสุข ผู้คนในสังคมมีความรับผิดชอบ มีวินัยต่อตนเองและสังคม ทั้งนี้ หากทุกคนสามารถเปลี่ยนแนวความคิด เปลี่ยนมุมมองการสื่อสารได้ สังคมจะดีขึ้นและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๕) คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

การอยู่ร่วมกันของสังคมต้องอาศัยการเรียนรู้พื้นฐานความเชื่อและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของสังคม ให้ความศรัทธาในศาสนาของตนเอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับทุกศาสนาในสังคม และให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทุกคนควรอยู่ด้วยความเข้าใจและอยู่ด้วยกันอย่างสันติ ทุกคนสามารถนับถือศาสนาได้ตามความเชื่อของตน ซึ่งความเชื่อเป็นพื้นฐานของปัจเจกชน เป็นการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลให้ประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม

หลักการของศาสนาอิสลามเป็นหลักการกว้าง ๆ ไม่ก้าวก่ายกันและกัน ซึ่งปัจจุบันชาวมุสลิมได้เปิดรับเทคโนโลยีและการเรียนการสอนโดยให้บุคคลพัฒนาตนเองไปสู่สังคมที่มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพัฒนาร่วมกัน มีการเจริญเติบโตก้าวหน้าในสังคม ๔.๐ และพร้อมที่จะช่วยพัฒนาประเทศไปด้วยกัน ทั้งนี้

สำหรับความท้าทายในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม คือ การวางกรอบการเรียนรู้ให้กับเยาวชนรุ่นหลังอย่างถูกวิธี ซึ่งชาวมุสลิมจะเน้นการเรียนรู้ที่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทุกคนต่างมีความเชื่อ เราควรส่งเสริมความเชื่อของคนทุกคนเพื่ออยู่ร่วมกันและช่วยกันพัฒนาประเทศต่อไป

๓.๕.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) ประเด็น Key Success Factor ของสังคมความรู้หรือสังคมอุดมปัญญา คือ การจัดการนโยบายที่มีเป้าหมายต่อทุกศาสนาและทุกบริบท ซึ่งพื้นที่การปรึกษาหารือที่มีคุณภาพ โดย Dialog Process จะเกิดขึ้นได้ต้องมี ๓ องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ ๑ Facilitator คือ คนนำพูด เช่น ผู้นำชุมชนที่เข้าใจ

องค์ประกอบที่ ๒ Content คือ เนื้อหาที่นำไปสู่ประโยชน์สาธารณะ ประกอบด้วย ๑) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนกลุ่ม และ ๒) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคำว่าสาธารณะ

องค์ประกอบที่ ๓ พื้นที่ เช่น ทางภาคใต้ ค่อนข้างจะมี Dialog Process ได้ดีกว่าทางภาคเหนือ ยกตัวอย่าง สภากาแฟ เป็นต้น

๒) จากการวิจัย พบว่า การเปิดพื้นที่คุยกันเป็นเรื่องสำคัญ เช่น กรณีผู้ใหญ่ห่วงใยเด็กแต่ไม่คุยกัน การที่มีคนที่เป็น Facilitator เข้าไปทำให้เกิดการพูดคุยกันจะทำให้ผู้ใหญ่มองเห็นเด็ก เด็กมองเห็นความห่วงใยของผู้ใหญ่ และเช่นเดียวกันการเปิดพื้นที่สาธารณะให้มีการเปิดใจพูดคุยกันจะทำให้เด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนหันกลับมามีเป้าหมายร่วมกัน เด็กกับผู้ใหญ่สามารถทำงานร่วมกันได้ และผู้ใหญ่สามารถส่งเสริมให้เด็กนำความรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เข้ามาพัฒนาหมู่บ้านได้

๓) สังคมอุดมปัญญาเป็นเรื่องใหญ่ของประเทศ โดยสังคมอุดมปัญญาเป็นความหวังของประเทศชาติ แต่เรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ปัญหา คือ ส่วนราชการต่างคิดต่างทำแม้จะมีเป้าหมายเดียวกัน

๔) ในสังคมยุคใหม่ที่คำว่า ความรู้คู่คุณธรรม ต้องยกระดับไปถึงขั้น Global Knowledge และ Global Citizen

๕) ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี แต่ปัจจุบันได้มี Fake News ทำให้คนที่นับถือศาสนาพุทธ และคนที่นับถือศาสนาอิสลามเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อกัน โดยเนื้อข่าวจะเห็นว่ามีกรณีจี้กันรุนแรงมาก จึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรีบดำเนินการแก้ไข ไม่ควรนิ่งเฉยเพราะจะทำให้ประชาชนเข้าใจผิด

๖) สถาบันทางสังคมสถาบันแรก คือ สถาบันครอบครัว และสถาบันครอบครัวกับสถาบันการศึกษาต้องร่วมมือกันปรับพฤติกรรมของเด็กนักเรียนผ่านวิชาโฮมรูม และสถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญที่จะพัฒนาสังคมได้ด้วย เนื่องจากจะต้องผลิตคนที่ดีเข้าสู่สังคม

๗) สถาบันการศึกษาเป็นจุดรวมของศาสนาขนาดใหญ่ ในสถาบันการศึกษามีหลากหลายศาสนา ทุกศาสนาอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร ในสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทางมหาวิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ขึ้นมาตามความชื่นชอบ ความเชื่อของนักศึกษา ได้มีการจัดตั้งชมรมศาสนาพุทธ ชมรมศาสนาคริสต์ ชมรมศาสนาอิสลาม ทุกชมรมจะมีการจัดกิจกรรมมากมายแต่สามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมได้ในทุกชมรมถึงแม้จะมีศาสนาต่างกัน ทุกศาสนาเป็นเพื่อนกัน ดังนั้น จึงควรนำสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศเป็นต้นแบบของเยาวชน เป็นตัวเชื่อมระหว่างศาสนาทุกศาสนา

๓.๕.๗ สรุปผล

เพื่อพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างมีเหตุผล ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จึงเห็นควรดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) หน่วยงานควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานเรื่องสังคมอุดมปัญญา เพื่อให้เห็นว่ามีมีการปฏิบัติการหรือพัฒนาการไปอย่างไร รวมถึงมีการประเมินผลการปฏิบัติการ เพื่อจะได้พัฒนาไปสู่การปฏิบัติการที่เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

๒) ต้องให้หน่วยงานมีเป้าหมายเดียวกัน เพราะถ้ามีเป้าหมายเดียวกันจะช่วยให้ส่วนราชการเดินไปในทิศทางเดียวกัน ช่วยกันคิด ร่วมกันสร้าง โดยบูรณาการร่วมกัน

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยกันวางรากฐานสถาบันทางสังคมสถาบันแรก คือ สถาบันครอบครัว ให้มีความแข็งแรง มีความคุ้มกันจากสิ่งแปลกปลอมภายนอก เนื่องจากจะต้องผลิตคนหรือผลิตมนุษย์ที่ดีที่จะมาอยู่ในสังคม

๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการเรื่องของข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหรือข้อมูลที่บิดเบือนที่สร้างความขัดแย้งเรื่องศาสนา โดยรีบแก้ไขหรือรีบแถลงข่าวโดยเร็ว อย่างนี้เฉย เพราะจะทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจผิดกันไปเรื่อย ๆ

๓.๕.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กระทรวงมหาดไทย
- กรมการปกครอง
- กรมการพัฒนาชุมชน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงวัฒนธรรม
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
- สภาคริสตจักรในประเทศไทย
- สภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

๓.๖ แนวทางการส่งเสริมการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

๓.๖.๑ หลักการ/เหตุผล/สภาพปัญหา

จากยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ ๒ ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) ได้วางแนวทางหลักการในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และพัฒนาบริการภาครัฐผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้น เพื่อให้เกิดโครงการที่เป็นรูปธรรม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หรือปัจจุบันเป็น

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จึงจัดทำโครงการจังหวัดอัจฉริยะ (Smart Province) ขึ้น โดยถือเป็นนโยบายเร่งด่วนภายใต้แนวคิดการพัฒนาประเทศไปสู่ “Smart Thailand” ซึ่งประกอบไปด้วย Smart Network, Smart Government และ Smart Business ทั้งนี้ในระยะแรกของโครงการได้กำหนดให้ “จังหวัดนครนายก” เป็นต้นแบบของจังหวัดที่ดำเนินการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อมุ่งสู่การเป็น “Smart Province” เนื่องด้วยความเหมาะสมของขนาดพื้นที่จังหวัดและความพร้อมทั้งด้านสถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยว การเกษตร และจะขยายผลไปสู่จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๖๐ การจัดทำโครงการจังหวัดอัจฉริยะข้างต้น ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ซึ่งเกิดจากรัฐบาลสมัยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยถือเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขึ้นตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๖๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยมอบหมายรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ สังคม และโทรคมนาคม เป็นกรรมการ และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม ซึ่งคณะกรรมการฯ นี้ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ตามแนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทย ๔.๐ และยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี โดยได้มีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในช่วงแรกเมื่อปี ๒๕๖๑ โดยพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ๑๐ พื้นที่ใน ๗ จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต ขอนแก่น เชียงใหม่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการดำเนินงานของการเป็น Smart City โดยหลักจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนา ด้าน Software, Energy, Logistics และ Information Technology ทั้งนี้ แนวทางการส่งเสริมการสร้าง Smart City ในปัจจุบันยังขาดทิศทางในการดำเนินการที่ชัดเจน ขาดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างแท้จริง บางกรณีขาดความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณ หรือการเชื่อมโยงเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย และความรู้ความสามารถของบุคลากร เป็นต้น จึงควรมีการติดตามและศึกษา เพื่อหามาตรฐานในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นระบบ อันเป็นแนวทางการส่งเสริมการสร้าง Smart City ให้สามารถบริหารงานแบบบูรณาการได้อย่างชาญฉลาดในยุค ๔.๐

๓.๖.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อติดตามและศึกษาข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

๓.๖.๓ เป้าหมาย

ส่งเสริมการสร้าง Smart City ให้สามารถบริหารงานแบบบูรณาการได้อย่างชาญฉลาดในยุค ๔.๐ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยปรับปรุงการทำงานทั่วทั้งจังหวัดตั้งแต่ระดับเมือง อำเภอ ตำบล และกระจายทั่วถึงระดับหมู่บ้านโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

๓.๖.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ได้รับทราบข้อมูล อุปสรรค ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City)
- ๒) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และบุคลากรจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่มีความรู้ความสามารถ มีการบูรณาการทำงานร่วมกัน และมีความพร้อมในทุกด้านในการบริหารงานราชการที่สอดคล้องและรองรับกับการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

๓.๖.๕ ผลการพิจารณาติดตามและศึกษา

ในอดีตกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบันคือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้จัดทำโครงการจังหวัดอัจฉริยะ (Smart Province) ขึ้นโดยถือเป็นนโยบายเร่งด่วนภายใต้แนวคิดการพัฒนาประเทศไปสู่ “Smart Thailand” และในระยะแรกของโครงการได้กำหนดให้ “จังหวัดนครนายก” เป็นต้นแบบของจังหวัดที่ดำเนินการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อมุ่งสู่การเป็น “Smart Province” เนื่องด้วยความเหมาะสมของขนาดพื้นที่จังหวัดและความพร้อมทั้งด้านสถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยว การเกษตร และจะขยายผลไปสู่จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

กิจกรรมหลักที่สำคัญของโครงการ Smart Thailand ได้แก่

๑) กิจกรรม Smart City หรือ Smart Province ซึ่งได้ดำเนินการนำร่องที่จังหวัดนครนายก โดยจะทำให้เกิดการบริการราชการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บริการข้อมูลที่เป็นสำเนาสำหรับประชาชนในระดับท้องถิ่น

๒) กิจกรรม Smart Citizen Info. (การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริการภาครัฐโดยใช้ประโยชน์จากบัตรประจำตัวประชาชน) ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จาก Smart Card ตามนโยบายของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเป็นระบบที่จะช่วยให้นำบัตรประชาชนแบบ Smart Card มาใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐได้

เป้าหมายโครงการ Smart Thailand

๑) ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลการให้บริการและสนับสนุนความช่วยเหลือตามมาตรการต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลสิทธิที่ตนพึงได้รับการบริการภาครัฐผ่านบัตรประจำตัวประชาชน (Smart Card) ผ่านศูนย์บริการร่วมโครงการ Smart Citizen Info

๒) ประชาชนสามารถทำธุรกรรม หรือขั้นตอนทางราชการต่าง ๆ ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ณ จุดบริการครบวงจรแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)

๓) สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของระบบบริการภาครัฐแบบบูรณาการผ่านระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกลางภาครัฐ

ผลจากแนวทางการสร้างจังหวัดอัจฉริยะ

แนวทางการสร้างจังหวัดอัจฉริยะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในหลายด้าน ได้แก่ ประชาชนจะได้รับการบริการจากภาครัฐได้สะดวกรวดเร็วขึ้น รัฐสามารถใช้ข้อมูลในการวางแผนงานด้านการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐใช้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพตรงต่อความต้องการ และประชาชนสามารถใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ในการติดต่อสื่อสารหรือการขอรับบริการจากภาครัฐได้อย่างกว้างขวางโดยอาศัยหลักการบริหารแบบบูรณาการ สามารถเชื่อมโยง ๕ ภาคส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนท้องถิ่นและชุมชน หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค หน่วยงานราชการส่วนกลางและภาคเอกชนเข้าด้วยกัน

เมื่อทุกภาคส่วนทำงานเชื่อมโยงกันจนเป็นระบบจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ การประสานงาน และการสั่งการให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ ช่วยลดระยะเวลาและรายจ่าย ซึ่งเป็นผลดีทั้งรัฐ เอกชนและประชาชน โดยผลที่ได้รับคือการพัฒนาและศักยภาพที่ก้าวกระโดดของจังหวัดและประเทศชาติ

ความเป็นมาของเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

เมื่อปี ๒๕๖๐ การจัดทำโครงการจังหวัดอัจฉริยะข้างต้น ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โดยความเป็นมาของ Smart City นั้น ไม่ได้มีโครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งมีที่มาจากกรณีที่รัฐบาลสมัยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยถือเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขึ้น โดยแต่เดิมมีรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน มีสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงาน และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม และปัจจุบันประธานคณะกรรมการดังกล่าว คือ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ โดยกรรมการและเลขานุการในปัจจุบัน คือ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) ส่วนหน่วยงานสำนักงาน สนข. และสำนักงาน สนพ. เป็นกรรมการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก ทั้งนี้ มี Smart City Thailand office เป็นหน่วยงานชั่วคราวในการทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบริหารจัดการในลักษณะคล้าย Admin

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะของประเทศไทย

คณะกรรมการฯ ได้กำหนดนิยามที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะประเทศไทย ตามประกาศคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ที่ ๑/๒๕๖๑ เรื่องหลักเกณฑ์การประเมินและคุณสมบัติวิธีการ และกระบวนการในการพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะประเทศไทย ดังต่อไปนี้

“เมืองอัจฉริยะ” หมายความว่า เมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากร ของเมืองและประชากรเป้าหมาย โดยเน้นการออกแบบที่ดี และการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชน ในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนา เมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อย่างยั่งยืน

“ประเภทของเมืองอัจฉริยะ” มี ๒ ประเภท ประกอบด้วย

๑) เมืองเดิม หมายความว่า เมืองเดิมที่มีประชากรอยู่อาศัยที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ตามบริบทความต้องการของเมือง โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง สาธารณูปโภค ที่อยู่อาศัย พื้นที่พักผ่อน แหล่งงาน พาณิชยกรรม รวมถึงการจัดพื้นที่ของเมืองอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ ของเมือง

๒) เมืองใหม่ หมายความว่า เมืองที่ได้รับการพัฒนาพื้นที่ขึ้นใหม่ให้เป็นเมืองทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ตามบริบทความต้องการของเมือง โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง สาธารณูปโภค ที่อยู่อาศัย พื้นที่พักผ่อน แหล่งงาน พาณิชยกรรม รวมถึงการจัดพื้นที่ของเมืองอย่างเหมาะสม

“ลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ” มี ๗ ด้าน ประกอบด้วย

๑) สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) หมายความว่า เมืองที่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดการน้ำ การดูแลสภาพอากาศ การบริหารจัดการของเสีย และการเฝ้าระวังภัยพิบัติ ตลอดจนเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๒) เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) หมายความว่า เมืองที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เมืองเกษตรอัจฉริยะ เมืองท่องเที่ยวอัจฉริยะ เป็นต้น

๓) ขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) หมายความว่า เมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบจราจรและขนส่งอัจฉริยะเพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยเพิ่มประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงของระบบขนส่งและการสัญจรที่หลากหลาย เพิ่มความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางและขนส่ง รวมถึงเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) หมายความว่า เมืองที่สามารถบริหารจัดการด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสมดุลระหว่างการผลิตและการใช้พลังงานในพื้นที่เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงานและลดการพึ่งพาพลังงานจากระบบโครงข่ายไฟฟ้าหลัก

๕) พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) หมายความว่า เมืองที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนเปิดกว้างสำหรับความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการมีส่วนร่วม

๖) การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) หมายความว่า เมืองที่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โดยคำนึงถึงหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย และมีความสุขในการดำรงชีวิต

๗) การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) หมายความว่า เมืองที่พัฒนาระบบบริการภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของภาครัฐ โดยมุ่งเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องผ่านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมบริการ

หากหน่วยงานมีความประสงค์ขอรับรองการเป็น Smart ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน ๒ Smart จากจำนวน ๗ Smart ข้างต้น และต้องผ่าน Smart ภาคบังคับ คือ Smart Environment โดยหน่วยงานสามารถยื่นใบสมัครเพื่อขอรับการตรวจสอบและประเมินจากคณะกรรมการที่กำกับดูแลเพื่อรับรองความเป็น Smart

ในการดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในแต่ละด้านข้างต้น จะมีการตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อขับเคลื่อนดำเนินการ โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นคณะอนุกรรมการด้าน Smart Living ที่มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นเลขานุการ ซึ่งได้ดำเนินการประชุมจำนวน ๒ ครั้ง และมีการกำหนดกรอบการพิจารณาความเป็น Smart Living ๓ ประเด็น คือ ๑) ประชาชนมีสุขภาพดี ส่งเสริมอนามัยของประชาชน ๒) เมืองปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติภัย และสาธารณภัย ๓) สิ่งอำนวยความสะดวกรอบตัว จากนั้น กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งกรมและรัฐวิสาหกิจในสังกัด รวมทั้งจังหวัดต่าง ๆ ในการพิจารณาสนับสนุนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ โดยในส่วนของ

จังหวัดที่มีพื้นที่เป้าหมายการกำหนดเป็นเมืองอัจฉริยะ ให้พิจารณาสนับสนุนแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับ Positioning ของพื้นที่ โดยอาจพิจารณาบรรจุเป็นโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในแผนยุทธศาสตร์จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด สำหรับในส่วนของจังหวัดที่ไม่ได้ประกาศ Positioning ว่าเป็นเมืองอัจฉริยะ อาจให้พิจารณาขอรับการประเมินเป็นเมืองอัจฉริยะในเบื้องต้น โดยสมัครเข้าเว็บไซต์ของกระทรวงคมนาคม

ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการดำเนินการโดยยึดยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้นำเรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติเสนอคณะรัฐมนตรี และเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เสนอมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยเห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพและดำเนินการกิจการในการขับเคลื่อนประเด็นพื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ ซึ่งสอดคล้องกับประกาศที่กำหนดให้กระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการและผังเมืองดูแลในเรื่องของ Smart Living โดยให้หน่วยที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ในการสนับสนุน คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะประเทศไทย

แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะมีเป้าหมาย ได้แก่ ปีที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒) พัฒนาเมืองอัจฉริยะ ๑๐ พื้นที่ใน ๗ จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต ขอนแก่น เชียงใหม่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และกรุงเทพมหานคร ปีที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓) พัฒนาเมืองอัจฉริยะ ๓๐ พื้นที่ใน ๒๔ จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พิษณุโลก น่าน อุบลราชธานี อุตรธานี หนองคาย นครพนม มุกดาหาร กระบี่ พังงา สงขลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล นครศรีธรรมราช และระนอง และ ปีที่ ๓ - ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ขยายเมืองอัจฉริยะผ่านการรับสมัครเมืองอัจฉริยะ และคาดว่าจะครอบคลุมการให้บริการเมืองอัจฉริยะ และระบบ City Data Platform ๑๐๐ พื้นที่ใน ๗๖ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร

การขอรับการพิจารณาประกาศเป็นเมืองอัจฉริยะ

ความเป็นมา ความหมาย และองค์ประกอบของการเป็น Smart City การจัดทำแผนรายละเอียดและหลักเกณฑ์ทั้งหมดเกี่ยวกับ Smart City มีปรากฏในคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ซึ่งสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากเว็บไซต์ www.smartcitythailand.or.th

เมืองต่าง ๆ ต้องดำเนินการจัดทำเขียนโครงการ (Proposal) เพื่อขอรับการพิจารณาเป็นเมืองอัจฉริยะ โดยต้องมีการเขียนแผน ๒ ปีให้ชัดเจนว่าเมืองนั้นต้องการเป็นเมืองแบบใดและทิศทางใด ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวสามารถต่ออายุได้ และสำหรับการขอรับการพิจารณา ในข้อเสนอโครงการต้องเสนอรายละเอียดข้อมูล ๕ เรื่อง ได้แก่

- ๑) การกำหนดเขตเมืองอัจฉริยะ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ประเภท และลักษณะของการพัฒนาเมือง
- ๒) แนวทางการลงทุนและดำเนินการก่อสร้างพื้นฐานของเมืองอัจฉริยะ
- ๓) แนวทางการพัฒนาระบบจัดเก็บและบริหารข้อมูลของเมือง
- ๔) รายละเอียดการพัฒนาพื้นที่เมืองอัจฉริยะและบริการระบบเมืองอัจฉริยะ กิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับประเภทและลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่ขอรับการพิจารณา
- ๕) แนวทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

เมื่อเมืองต่าง ๆ ได้เสนอโครงการเข้ามาแล้วจะมีเกณฑ์การพิจารณาประเมินโดยเมืองใดผ่านการประเมิน เมืองนั้นจะได้รับตราสัญลักษณ์ของการเป็น Smart City และจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในลำดับต่อมา เช่น การลดหย่อนภาษีจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) หรือการได้รับให้ทดลองเป็นเขตพื้นที่สัญญาณห้าจี (5G) จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นต้น

ปัจจุบันมีการเสนอขอรับการพิจารณาเป็นเมืองอัจฉริยะจำนวน ๒๗ เมือง ซึ่งยังไม่ได้ผ่านกระบวนการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในขั้นของการได้ตราสัญลักษณ์ โดย depa ได้ประกาศให้เป็นเขตส่งเสริมดิจิทัลนำร่อง และได้ช่วยเหลือส่งเสริมการใช้ดิจิทัลเมืองดังกล่าว เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้ เป็นต้น ซึ่งในจำนวนเมืองดังกล่าวคาดว่าจะผ่านการประเมินจำนวน ๓ พื้นที่ ได้แก่ เมืองโคราช จังหวัดนครราชสีมา เมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีเมืองต่าง ๆ เริ่มส่งเรื่องขอรับการประเมินอีกจำนวนมาก และสำหรับการจัด Roadshow นั้น depa ได้มีการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความต้องการในเชิงพื้นที่ เช่น ส่วนราชการในพื้นที่ ภาคเอกชน ประชาชน เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพิจารณา Smart City ที่ประกอบด้วยลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ๗ ด้าน ตามที่กล่าวแล้ว โดยภาคบังคับ คือ Smart Environment ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ depa ได้มีความพยายามของบูรณาการภูมิภาค ซึ่งบางจังหวัดได้ถูกตัดงบประมาณในส่วนนี้ ดังนั้น จังหวัดใดที่ไม่ได้งบประมาณ depa ได้พยายามของงบประมาณปกติในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มาจัดการนำร่องต่อเนื่องในเขตส่งเสริมดิจิทัลดังกล่าว เพื่อนำเสนอกรณีของการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้สำหรับตอบสนองความต้องการของเมืองในแต่ละมิติ ซึ่งในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ depa ได้จัดสรรงบประมาณจำนวน ๑๒ ล้านบาท (ปีงบประมาณ ๒๕๖๓) ในการนำร่องพัฒนา Smart Economy ทางด้านการท่องเที่ยว Smart Environment ทางด้านมลพิษหรือสิ่งแวดล้อมทางอากาศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม depa ได้มีความพยายามที่จะบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การของงบประมาณในบางเรื่อง และสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดความเป็นเมืองอัจฉริยะในแต่ละด้าน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้มีการตั้งงบประมาณในคำของบูรณาการเพื่อตอบสนองความต้องการของเมืองเพิ่มเติม เช่น จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น โดยได้เน้นการนำร่องเกี่ยวกับเรื่องของการค้าขายแดน การยกระดับชุมชนเกษตรให้มีการนำดิจิทัลมาสนับสนุนการทำเกษตร เช่น Smart Farm เทคโนโลยี IOT ที่สามารถบริหารจัดการน้ำแล้ง ระบบชลประทาน การกระจายน้ำ เป็นต้น ซึ่งมีการจัดทำโครงการประมาณ ๒๐ - ๓๐ โครงการ

ตัวอย่างเมืองอัจฉริยะในพื้นที่ ๒ จังหวัด (ตามแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะประเทศไทย ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (ปีที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒)) ได้แก่

๑. จังหวัดเชียงใหม่

ในการดำเนินงานขับเคลื่อนเกี่ยวกับ Smart City ของจังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านมาได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกภาคส่วน อาทิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานของ depa การไฟฟ้า การประปา การสื่อสาร เป็นต้น และในการดำเนินงานการพัฒนาเมืองอัจฉริยะดำเนินการมาแล้วในช่วงการบริหารของผู้ว่าราชการจังหวัด ๓ คน ซึ่งได้มีการขับเคลื่อน Smart City ตามที่กำหนดไว้ โดยเบื้องต้นได้เลือกเป้าหมายที่ถนนนิมมานเหมินท์ : Smart Nimman เนื่องจากเป็นเส้นทางในเชิงการท่องเที่ยวของประชาชนทั้งไทยและต่างชาติ ซึ่งมีระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : CMU Smart City เนื่องจากในรูปแบบของมหาวิทยาลัยสามารถบริหารจัดการตนเองได้

๑.๑ โครงการ Smart Nimman

ในส่วนแผนงานของ Smart Nimman ได้มีการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ จำนวน ๕ ครั้ง ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวน ๔๕๗.๔๔ ล้านบาท เพื่อใช้ในแผนงานดังนี้

๑) การนำสายไฟฟ้าลงดิน ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการด้านระบบไฟฟ้า ใช้งบประมาณ ๑๗๐ ล้านบาท โดยในส่วนนี้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นหน่วยดำเนินการ ทั้งนี้ ในวงงบประมาณดังกล่าว ยังขาดงบประมาณงานด้านโยธา (ขุด/เจาะ/บ่อพัก/ระบบท่อ) จำนวนประมาณ ๑๓๐ ล้านบาท โดยในส่วนนี้ เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นหน่วยดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันเทศบาลดังกล่าวมีรายได้ประมาณกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท แต่ติดเงื่อนไขที่มีแผนงานโครงการอยู่แล้ว หากตัดรายได้มา ๔๐ % จะเป็นเงินจำนวนประมาณ ๔๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นงบบริหารตามข้อกฎหมาย และในส่วนที่เหลือจะเป็นงบพัฒนาด้านต่าง ๆ

๒) งานปรับปรุงผิวทางเดิน ใช้งบประมาณ ๖๐ ล้านบาท โดยกรมทางหลวงเป็นหน่วยดำเนินการ ซึ่งจะขอใช้เงินเหลือจ่ายจากงบประมาณปี ๒๕๖๓ แต่เนื่องจากเดิมถนนนิมมานเหมินท์ อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ และในภายหลังได้มอบให้เป็นที่รับผิดชอบของแขวงทางหลวงเชียงใหม่ ซึ่งจะได้มีการใช้งบประมาณดำเนินการดังกล่าว แต่เกรงว่าในอนาคตอาจเกิดกรณีปัญหาว่า หากเทศบาลนครเชียงใหม่ต้องใช้งบประมาณ ๑๓๐ ล้านบาท ในการดำเนินการข้างต้น กรมทางหลวงอาจต้องโอนถนนนั้นคืนให้เทศบาลดังกล่าว และจะเกิดกรณีปัญหาว่า แขวงทางหลวงเชียงใหม่จะไม่สามารถของบประมาณจากกรมทางหลวงได้ เนื่องจากไม่มีถนนที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ กรณีนี้จึงอาจกระทบไปยังเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ต้องของบประมาณจากเทศบาลดังกล่าวเพิ่มเติม จากจำนวนเดิม ๑๓๐ ล้านบาท เป็นจำนวน ๑๙๐ ล้านบาท

๓) งานติดตั้งระบบและสายสื่อสารลงดิน ได้มีการเตรียมขอใช้งบประมาณคณะกรรมการบริษัท ทีโอที จำกัด มหาชน จำนวน ๒๙.๕ ล้านบาท ซึ่งในส่วนนี้เจ้าหน้าที่แจ้งว่าไม่ขัดข้องและสามารถดำเนินการของงบประมาณได้ โดยหน่วยดำเนินการ คือ บริษัท ทีโอที จำกัด มหาชน

๔) งานวางขยายท่อประปา ได้มีการเตรียมเสนอขอใช้งบประมาณโดยการประปาส่วนภูมิภาค จำนวน ๔๐ ล้านบาท ซึ่งหน่วยดำเนินการ คือ การประปาส่วนภูมิภาค

๕) งานติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ซึ่งอยู่ระหว่างขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒๗.๙๔ ล้านบาท โดยหน่วยดำเนินการ คือ ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างระบบความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อน Smart City ที่นำสายไฟฟ้าลงดินดังกล่าว ได้ดำเนินการดูแลผู้พิการทั้งด้านสายตาและผู้พิการที่ใช้วีลแชร์ โดยทางเดินเท้าที่มีอยู่นั้น จะมีการลดระดับให้เท่ากับถนน เพื่อไม่ให้ผู้พิการดังกล่าวใช้ทางลำบาก และจะมีการใช้สัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ด้วยความช่วยเหลือของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่น การทำป้ายอัจฉริยะหรือสัญญาณเตือนต่าง ๆ เป็นต้น

กรณีตามแผนงานของ Smart Nimman ที่จะนำสายไฟฟ้าลงดินข้างต้น เคยมีการประชุมร่วมระหว่างนายกรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด และภาคเอกชน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒ โดยผลของการประชุมร่วมดังกล่าวมีการกล่าวว่า การเสริมสร้างเมืองอัจฉริยะจังหวัดเชียงใหม่ ที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานถนนนิมมานเหมินท์ด้วยการนำสายไฟฟ้าลงดิน วางระบบท่อส่งน้ำประปาใหม่ ปรับปรุงทางเดินเท้า ปรับปรุงระบบไฟส่องสว่าง ให้มีการ

บูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงคมนาคม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนตามขั้นตอน ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ได้ดำเนินการเรื่องนี้ก่อนจะนำเข้าสู่คณะรัฐมนตรี และได้มีการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว เพื่อบูรณาการความร่วมมือการใช้งบประมาณจากส่วนราชการต่าง ๆ

ในการดำเนินโครงการดังกล่าวมีกรณีปัญหาและอุปสรรค โดยสรุป ได้แก่

๑) แม้ว่าการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยดีแล้ว แต่ติดเงื่อนไขเรื่องงบประมาณ เช่น งบประมาณจากเทศบาลนครเชียงใหม่ เกิดกรณีข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้งบประมาณจำนวนมากเกือบ ๒๐๐ ล้านบาท ในการดำเนินงานด้านถนนที่มีระยะทางเพียง ๒ กิโลเมตร โดยเทศบาลนครเชียงใหม่กังวลเกี่ยวกับการตอบประชาคมว่า ถนนเส้นนี้คืออะไร เนื่องจากมีอีกหลายพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล

๒) เทศบาลนครเชียงใหม่แจ้งว่า ถ้าจะให้สนับสนุนงบประมาณ ขอใช้เวลา ๓ ปี ในการปรับปรุงถนนเส้นทางนี้ ซึ่งจากข้อเท็จจริงได้มีการลงพื้นที่เจรจาสอบถามประชาชนในพื้นที่ โดยประชาชนเห็นว่าควรใช้เวลาเพียง ๓ - ๖ เดือน ในการดำเนินงาน เนื่องจากหากใช้ระยะเวลานานจะเกิดความเสียหายต่อธุรกิจได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่ผู้ลงทุนมาเช่าพื้นที่

๓) ข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการพร้อมกัน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จำเป็นต้องจัดซื้อจัดจ้างแบบผู้รับจ้างรายเดียวที่สามารถดำเนินงานในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ที่สามารถรับประกันความทันต่อเวลาและคุณภาพที่สูงได้ ซึ่งอาจส่งผลให้ฝ่ายตรวจสอบตั้งข้อสังเกตในข้อกฎหมายเกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง โดยจะต้องระเบียบให้ชัดเจน

๔) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแจ้งว่า มีหน้าที่ดำเนินการเฉพาะในส่วนความรับผิดชอบส่วนเรื่องโครงสร้างสาธารณูปโภค เทศบาลนครเชียงใหม่ต้องเป็นหน่วยดำเนินการ ซึ่งเทศบาลนครเชียงใหม่แจ้งว่าไม่ขัดข้องในการสนับสนุนงบประมาณดังกล่าว แต่เนื่องจากมีแผนงานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในการบริหารจัดการแล้ว ดังนั้น หากเทศบาลดังกล่าวไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้ได้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซึ่งมีเงินกองทุนจะสามารถช่วยสนับสนุนงบประมาณในเรื่องสาธารณูปโภคแทนได้หรือไม่ หรือของบกลางรัฐบาล เพื่อให้การนำร่องของจังหวัดเชียงใหม่ประสบความสำเร็จในการเป็น Smart City

ทั้งนี้ จังหวัดเชียงใหม่ได้มีการชะลอการดำเนินการของโครงการดังกล่าว โดยอยู่ระหว่างการหาวิธีผลักดันและขับเคลื่อนในการดำเนินการก่อสร้างพื้นฐาน ซึ่งกรณีนี้จังหวัดเชียงใหม่มีข้อสังเกตว่าเงินกองทุนที่การไฟฟ้ามินั้น จะสามารถนำมาช่วยสนับสนุนโครงการนี้ได้หรือไม่ ทั้งนี้ จะได้ไปหารือร่วมกันกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในส่วนของเทศบาลนครเชียงใหม่และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะขอหารือให้ทั้งสององค์กรช่วยสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่ยังขาด ดังนั้น ในระหว่างการชะลอการดำเนินการนำสายไฟฟ้าลงดิน ณ ย่านถนนนิมมานเหมินท์ ได้มีการดำเนินงานกิจกรรมหลายประเภท โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่จอดรถอัจฉริยะ (Smart Parking) บริเวณไร่ฟอร์ด ๘๘ ไร่ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บริเวณด้านหน้าศูนย์ประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บนถนนนิมมานเหมินท์ ซึ่งจะเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางไปยังจุดต่าง ๆ บนย่านนิมมานเหมินท์ได้สะดวกยิ่งขึ้น และคาดว่าจะช่วยแก้ปัญหาการจราจรได้มากในระดับหนึ่ง และการติดตั้งเซ็นเซอร์ตรวจจับจุดจอดรถ ย่านถนนนิมมานเหมินท์ โดยติดตั้งเซ็นเซอร์แบบฝังใต้พื้นบริเวณแนวห้ามจอดขาว - แดง ที่มีระยะห่างจาก

ทางเลีย่วทางแยก ๑๐ เมตร บนถนนนิมมานเหมินท์ ซึ่งเซ็นเซอร์จะตรวจจับรถที่มาจอดทับหรือมาจอดใกล้ ๆ บริเวณที่มีเซ็นเซอร์ติดตั้งอยู่และส่งสัญญาณไปยังระบบคลาวด์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต จากนั้นจะมีการแจ้งเตือนไปยังกลุ่มไลน์ของเจ้าพนักงานจราจร เพื่อให้เจ้าพนักงานจราจรดำเนินการตามกฎหมายต่อไป โดยการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยเพิ่มความคล่องตัวของการจราจร ลดการใช้พลังงาน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจราจร เป็นต้น

ข้อเท็จจริง ความเห็น และข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกรณีปัญหา และอุปสรรคตามแผนงานของ Smart Nimman

๑) เทศบาลนครเชียงใหม่ : การดำเนินการของงบประมาณในปัจจุบันจะต้องของงบประมาณโดยตรงไปยังสำนักงบประมาณ และหากจะใช้งบประมาณตามแผนงานประจำปีจะต้องตั้งงบประมาณล่วงหน้า ซึ่งในแผนงานประจำปีไม่ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ จึงไม่สามารถจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการข้างต้น รวมทั้งยังไม่สามารถจัดทำของงบประมาณได้ทันในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ นอกจากต้องดำเนินการของงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการตามแผนงานข้างต้น ซึ่งในการของงบประมาณตามระบบจะต้องใช้งบประมาณปี ๒๕๖๕ ทั้งนี้ หากประสงค์จะใช้งบประมาณที่มาจากรายได้ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งมีเงินสะสมอยู่ประมาณ ๕๐๑ ล้านบาท โดยในจำนวนนี้ได้อนุมัติใช้แล้วจำนวน ๕๖ ล้านบาท คงเหลือ ๔๔๕ ล้านบาท และต้องนำเงินที่เหลือกันรายจ่ายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนด คือ ๑) รายจ่ายบุคลากรเดือนละประมาณ ๕๕ ล้านบาท จำนวน ๓ เดือน เท่ากับ ๑๖๕ ล้านบาท ๒) ร้อยละ ๑๐ ของงบประมาณรายจ่าย เท่ากับประมาณ ๑๖๖ ล้านบาท จึงคงเหลือเงินสะสม ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จำนวน ๑๑๔ ล้านบาท ดังนั้น การจะนำเงินคงเหลือทั้งหมดใช้เพื่อดำเนินงานตามแผนงานดังกล่าวอาจเป็นไปได้ ประกอบกับปัจจุบันเทศบาลนครเชียงใหม่มีรายได้จากการเก็บภาษีเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๒ ลดลงจำนวน ๑๙๕ ล้านบาท นอกจากนี้วิธีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอาจมีกรณีปัญหาทางปฏิบัติ เช่น การประมูล การจัดทำ TOR เป็นต้น

๒) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาครับผิดชอบดูแลพื้นที่ทั้งหมด ๗๔ จังหวัดในประเทศไทย ซึ่งในประเด็นของการปรับปรุงพื้นที่โดยเฉพาะเมืองท่องเที่ยว จะสอดคล้องตามโครงการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค คือ การก่อสร้างระบบไฟฟ้าเคเบิลใต้ดินในพื้นที่ของเทศบาลเมืองขนาดใหญ่ โดยกำหนดขอบเขตเพื่อประเมินจัดลำดับของเมืองที่จะพัฒนาปรับปรุงระบบไฟฟ้าเป็นเคเบิลใต้ดิน ซึ่งในระยะแรกเป็นโครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าในเมืองใหญ่ ระยะที่ ๑ (คพย. ๑) ตามพื้นที่ ๔ เมือง ได้แก่ เมืองเชียงใหม่ เมืองนครราชสีมา เมืองพัทยา และเมืองหาดใหญ่ โดยงบประมาณทั้งหมดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่อยู่ระหว่างการสำรวจออกแบบ การประกาศประกวดราคาเพื่อหาผู้รับจ้าง และในการดำเนินงานนั้น ได้มีการประสานงานกับจังหวัดเชียงใหม่และเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีผู้แทนจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขตที่ประจำอยู่จังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ประสานงานร่วมกัน ซึ่งได้มีการกล่าวถึงแผนงานของ Smart Nimman ด้วย

โครงการในพื้นที่ ๔ เมืองข้างต้น จะมีบางพื้นที่อยู่นอกขอบเขตพื้นที่ของการจัดทำโครงการ คพย. ๑ เช่น พื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ตามแผนงานข้างต้น กรณีนี้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงได้ทำแผนงานเพิ่มโดยการปรับปรุงระบบไฟฟ้าเคเบิลใต้ดิน ซึ่งหลักการจะต่างจากโครงการของ คพย. ๑ คือ งบประมาณของการลงทุนมี ๒ ส่วน คือ ๑) การดำเนินการเฉพาะระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ ๒) การดำเนินงานด้านโยธา หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ช่วยกันบูรณาการและร่วมสนับสนุนงบประมาณ ทั้งนี้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนงานนี้

จำนวน ๑,๓๕๐ ล้านบาท (แผนระยะยาว ๕ ปี) และปัจจุบันยังคงเหลือเงินส่วนนี้ ดังนั้น ในพื้นที่เมืองต่าง ๆ ที่มีความประสงค์ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำ Smart หรือเคเบิลใต้ดิน สามารถตั้งงบประมาณด้านงานโยธา และร่วมกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในการดำเนินการ และหากงบประมาณดังกล่าวหมดแล้ว สามารถจัดทำแผนเสนอตั้งงบประมาณใหม่ได้

๓) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ต้องของงบประมาณผ่านสำนักงบประมาณ ซึ่งในขั้นตอนของการจัดทำคำขอได้ผ่านไปแล้ว โดยยังไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้งบประมาณเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับแผนงานที่จังหวัดเชียงใหม่ยังขาดงบประมาณ ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเกี่ยวข้องกับการเป็น Smart City ของจังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องของระบบความปลอดภัย ซึ่งมีระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากเป็นงบประมาณไม่สูงจนเกินไป ทั้งนี้ มีระบบ CCTV ร่วมกับสำนักงานตำรวจทั่วจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนกว่า ๑,๐๐๐ จุด โดยมีศูนย์ควบคุมจอแสดงผลกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ โครงการ CMU Smart City

ในส่วนของโครงการ CMU Smart City มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นพื้นที่นำร่องการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะตั้งแต่ช่วงการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่มีอำนาจบริหารจัดการตนเอง จึงสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยโครงสร้างพื้นฐานหลักที่มหาวิทยาลัยเน้นให้ความสำคัญในการเป็น Smart City คือ การเก็บข้อมูลตนเองให้มีความพร้อมก่อน ซึ่งในส่วนของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ (Big Data) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น ได้มีการเริ่มเก็บข้อมูลมาตั้งแต่ประมาณ ๗ - ๘ ปีที่ผ่านมา โดยเก็บข้อมูลทั้งข้อมูลบุคลากร ชีวิตความเป็นอยู่ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาและบุคลากร การสัญจร พลังงาน สาธารณูปโภค อาคาร สถานที่ และเมื่อมีข้อมูลดังกล่าวแล้วจะสามารถนำไปวางแผนในการพัฒนาต่อไปได้ ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ

๑) Smart Energy โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการลงทุนเกี่ยวกับพลังงานทดแทนจำนวนมาก เช่น การติดตั้งระบบ Smart Grid ที่สามารถซื้อขายพลังงานข้ามส่วนงานได้ การติดตั้ง Solar Rooftop ภายในมหาวิทยาลัย และระบบ Energy Storage ซึ่งงบประมาณในการดำเนินการมาจากการให้สัมปทานภาคเอกชนในการติดตั้งระบบข้างต้น ซึ่งภาคเอกชนจะแข่งขันกันให้ส่วนลดมหาวิทยาลัย หรือเรียกว่า Private Power Purchase : Private PPA โดยการดำเนินการนี้ไม่ขัดต่อระเบียบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ในการจัดทำระบบไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ไม่มีกรณีปัญหานั้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีระบบบริหารจัดการตนเอง มีการซื้อไฟฟ้าจาก Substation ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยเส้นสายไฟทั้งหมดมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการเอง จึงทำให้มีข้อมูลเกี่ยวกับการไฟฟ้าเกือบทั้งหมดในมหาวิทยาลัย อีกทั้ง เนื่องจากในระยะเวลา ๘ ปีที่ผ่านมา ได้มีการติดตั้งระบบเก็บข้อมูล ซึ่งก่อนจะได้มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ มหาวิทยาลัยได้ทราบข้อมูลรายละเอียดการใช้ไฟฟ้าต่อนาทีและชั่วโมงแล้ว จึงสามารถออกแบบการใช้ไฟฟ้าจากระบบไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ที่สะดวกและสามารถทราบว่า ในแต่ละวัน และแต่ละตึกอาคารต้องใช้ไฟฟ้าในอัตราเท่าใด และบางวันหากไม่มีการใช้ไฟฟ้าจะสามารถขายไฟฟ้าต่อไปได้ ซึ่งในภายหลังได้มีการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้สำหรับการซื้อขายไฟฟ้าระหว่างตึก ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการใช้ไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์ต้องไม่เกิดกรณีไฟฟ้าตกหรือกระแสไฟฟ้าย้อนกลับไปสร้างปัญหาต่อสายส่งไฟฟ้าในระบบไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

นอกจากนี้ เรื่องสำคัญของการติดตั้งระบบไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์จะต้องมีการติดตามและบันทึกว่า มีการใช้ไฟฟ้าในอัตราเท่าใดหรือมีการใช้ไฟฟ้าหมดหรือไม่อย่างไร และหากใช้ไฟฟ้าไม่หมดจะต้องมีระบบตัดการทำงานเพื่อให้ระบบสายส่งหรือคุณภาพของไฟฟ้าไม่เกิดปัญหา อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยได้มีการรายงานข้อมูลดังกล่าวไปยังการไฟฟ้าเขตเพื่อทราบจำนวนและรายละเอียดการติดตั้ง และในข้อมูลดังกล่าวนั้น หน่วยงานหรือบุคคลทั่วไปสามารถที่จะเข้าดูข้อมูลในส่วนนี้ได้แบบ Online และ real time ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความพร้อมเป็นอย่างมาก สำหรับการให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีต่อจังหวัดเชียงใหม่หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน แต่เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการติดเงื่อนไขระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการ

๒) Smart Environment โดยได้จัดทำศูนย์บริหารจัดการชีวมวลครบวงจร (CMU Recycling Center) ซึ่งใช้งบประมาณในการก่อสร้างจำนวนประมาณ ๗๐ ล้านบาท โดยในศูนย์นี้ประกอบด้วยอาคารคัดแยกขยะ ที่ใช้สำหรับจัดการขยะประมาณวันละ ๓๐ ตัน และนำสารอินทรีย์ทั้งหมดผลิตพลังงานในรูปแบบของก๊าซมีเทน เพื่อผลิตไฟฟ้าใช้ในมหาวิทยาลัยและเชื้อเพลิงสำหรับยานยนต์ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสารอินทรีย์จากขยะก่อให้เกิดมลพิษสูง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงมีความมุ่งหวังให้เทศบาลต่าง ๆ จัดการสารอินทรีย์ของตนเองก่อนการจัดทำโรงงานไฟฟ้า โดยการคัดแยกนำสารอินทรีย์ออกมาหมักทำปุ๋ยหรือหมักทำพลังงาน และสำหรับในส่วนที่ไม่ปนเปื้อนสารอินทรีย์จะเหมาะกับการผลิตพลังงานในรูปแบบการเผา ซึ่งจะสามารถควบคุมมลภาวะต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีระบบบริหารจัดการต่าง ๆ ได้แก่

(๑) ระบบการบำบัดน้ำเสียโดยไม่ปล่อยน้ำเสียออกนอกมหาวิทยาลัยและรีไซเคิลน้ำวันละประมาณ ๑๒,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

(๒) ระบบเครื่องตรวจวัดคุณภาพอากาศภายในมหาวิทยาลัย เพื่อแจ้งบุคลากรและนักศึกษาให้ทราบคุณภาพอากาศเป็นรายชั่วโมง และเตือนว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งดำเนินการโดยการติดตั้งเซ็นเซอร์ภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งอีกหลายพื้นที่ทั่วประเทศที่มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยเหลือร่วมมือกับภาครัฐ

(๓) ระบบความปลอดภัยที่มีอำนาจในการจัดการบริหารพื้นที่ตนเอง และสามารถเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของนักศึกษา บุคลากร โดยหลักแล้วจะเป็นการเก็บข้อมูลจราจรแบบ ID รถยนต์และรถจักรยานยนต์ทุกคันด้วยระบบการอ่านป้ายทะเบียน รวมถึงเริ่มมีการใช้ระบบ ID ในการเข้าสู่อาคารสถานที่หรือการเช็ครายชื่อเพื่อแสดงตนด้วยระบบ QR Code ทั้งนี้เมื่อได้ข้อมูลในส่วนนี้จะสามารถจัดทำสถิติจราจรเพื่อทราบจำนวนยานพาหนะเข้าออกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และแบ่งตามประตู อีกทั้งมีระบบวิเคราะห์การสวมหมวกนิรภัย การสนับสนุนการจราจรบริเวณถนนนิมมานเหมินท์ ด้านการจัดทำระบบป้องกันการจอดรถในที่หวงห้าม ตลอดจนมีการจัดทำระบบการบริหารความปลอดภัยที่ใช้กับพนักงานรักษาความปลอดภัยเพื่อส่งพนักงานไปศูนย์เกิดเหตุได้ทันที ซึ่งใน Port เดียวกันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังได้มีการนำไปสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องไฟป่าด้วย

(๔) ระบบภาคเกษตรอัจฉริยะ ที่สามารถดูแลพืชผลโดยควบคุมเครื่องจักรจากที่พักอาศัยได้

(๕) ระบบ CMU 5G Trial ที่อยู่ระหว่างการพัฒนาอันเกิดจากความร่วมมือกับ AIS ซึ่งเป็น LabScale เช่น เสาไฟฟ้าอัจฉริยะที่ให้แสงสว่างและบอกคุณภาพอากาศ ความเป็นไปในเมืองบริเวณนั้นได้ รดน้ำในท้องที่ที่อาจไม่จำเป็นต้องมีคนขับ โดยสามารถควบคุมจากส่วนกลางได้

(๖) ระบบการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่อยู่ระหว่างการพัฒนา โดยแพทย์ใหญ่ไม่ต้องไปผ่าตัดในโรงพยาบาลพื้นที่ห่างไกล และสามารถผ่าตัดจากศูนย์กลาง ซึ่งใช้หุ่นยนต์ในการผ่าตัดได้

ความเห็นและข้อเสนอแนะของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๑) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความมุ่งหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ คัดแยกขยะของตนเองด้วยการคัดแยกส่วนที่เป็นชีวมวลออกมาหมักเพื่อผลิตเป็นปุ๋ยหรือพลังงานและนำส่วนที่เหลือ (ไม่ใช่ชีวมวล) ไปเผาที่โรงเผา เนื่องจากหากไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปเผาจะทำให้เตาเผาควบคุมอุณหภูมิไม่ได้ และส่งผลให้ควบคุมมลพิษไม่ได้ อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งอาจมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินการคัดแยกขยะที่มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากมีการเปิดให้เอกชนที่มีความพร้อมเข้ามาลงทุน (โรงบริหารจัดการขยะลักษณะเดียวกับของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้เงินลงทุนประมาณ ๗๐ ล้านบาท) จะช่วยลดปัญหาขยะได้ แต่เนื่องจากปัจจุบันยังมีประเด็นทางข้อกฎหมายและมีการคัดค้านจากชุมชน จึงทำให้เอกชนไม่สามารถเข้ามาลงทุนในลักษณะดังกล่าวได้

๒) การดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของจังหวัดเชียงใหม่ั้น ควรผลักดันการทำให้เป็น Sandbox ให้ได้ โดยนำองค์ความรู้และโครงการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ดำเนินการสำเร็จแล้ว ขยายผลออกไป ซึ่งบางครั้งอาจต้องมีการคิดนอกรอบ หรือทลายกฎระเบียบบางอย่าง เพื่อเรียนรู้ร่วมกันและสร้างกฎใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การดำเนินการในเรื่องเมืองอัจฉริยะจึงจะสำเร็จได้

๓) การพัฒนาเมืองอัจฉริยะจะต้องพิจารณาด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไป ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ประชากรของเมือง เทคโนโลยี และงบประมาณ ทั้งนี้ ลักษณะของเมืองอัจฉริยะจะแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่

โครงการเมืองอัจฉริยะนอกเหนือจากโครงการนำร่อง

จังหวัดเชียงใหม่มีโครงการเมืองอัจฉริยะนอกเหนือจากโครงการนำร่อง (โครงการ Smart Nimman และโครงการ CMU Smart City) ดังนี้

๑) Chiang Mai Smart Urban Mobility Alliance Network

๒) Chiang Mai Walking Street to Beyond

๓) Smart Old Town

โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (สาขาภาคเหนือตอนบน เชียงใหม่) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การขับเคลื่อนความเป็น Smart City ของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่

๑) เทศบาลนครเชียงใหม่ : เทศบาลนครเชียงใหม่ มีลักษณะองค์ประกอบของการเป็น Smart City ๗ ด้าน คือ

๑.๑) Smart Environment โดยมีการพัฒนาแอปพลิเคชันจัดการเก็บขยะรีไซเคิล เรียกว่า GEPP ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนมีนาคม และมีภาคเอกชนเป็นผู้สนับสนุน โดยแอปพลิเคชันนี้จะทำให้ผู้ซื้อขยะรีไซเคิลเจอกับผู้ขายขยะรีไซเคิลที่อยู่ในชุมชน จำนวน ๙๑ ชุมชน

๑.๒) Smart Mobility โดยความร่วมมือระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับหลายหน่วยงาน เช่น UNDP (องค์กรภายใต้ระบบการทำงานของสหประชาชาติหรือโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติหรือ (United Nations Development Programme) ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่ายการเดินทางในพื้นที่เมือง Smart Mobility Alliance Network ที่มีการรวมขนส่งสาธารณะทั้งหมดจากภาครัฐและเอกชนของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ และใช้งบประมาณของ UNDP ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น

- การพัฒนาระบบการจ่ายค่าบริการรถโดยสารเป็น Smart Payment ในรูปแบบ E - Ticket ซึ่งการดำเนินการช่วงระยะแรกติดปัญหาด้านระเบียบว่าด้วยหลักการจ่ายเงิน เช่น เมื่อมีการรูดใช้บัตรแล้วจำนวนเงินไม่เข้าระบบที่เทศบาลนครเชียงใหม่ทันที โดยจำนวนเงินดังกล่าวจะตัดยอดอีกวันหลังจากการรูดใช้บัตร ซึ่งได้มีการพยายามปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้เพื่อให้การตัดยอดเงินดำเนินการได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง ให้ถูกต้องตามระเบียบเกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน

- การดำเนินการด้าน Smart Digital Intelligent โดยดำเนินการจัดทำป้ายจราจรอัจฉริยะ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเส้นทางเดินรถโดยสาร มีรถโดยสารใด และใช้ระยะเวลาเท่าใดในการมาถึง ซึ่งการดำเนินการนี้อยู่ระหว่างการทดลองติดตั้งบริเวณพื้นที่ประตูท่าแพที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่

- การส่งเสริมให้ใช้รถโดยสารประเภทรถตุ๊กตุ๊กไฟฟ้า โดยจะให้มีการเปลี่ยนรถตุ๊กตุ๊กจากเครื่องยนต์ธรรมดาให้เป็นเครื่องยนต์ไฟฟ้า และให้มีการกู้เงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

- การจัดทำแผนเกี่ยวกับการจัดซื้อรถประจำทางไฟฟ้าในอีก ๓ ปี ข้างหน้า เพื่อเปลี่ยนรถประจำทางประเภทเครื่องยนต์ธรรมดาเป็นระบบไฟฟ้า

๑.๓) Smart Economy โดยความร่วมมือระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับภาคเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวทางนวัตกรรมดิจิทัล หรือการพัฒนานวัตกรรมถนนคนเดินของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบว่าเส้นทางของถนนคนเดินดังกล่าวมีร้านใดและขายที่ตำแหน่งใด

๑.๔) Smart Government โดยมีการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกในระดับเมือง ซึ่งในส่วนนี้ได้งบประมาณจาก UNDP

๑.๕) Smart Living โดยมีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด จำนวน ๔๑๕ กล้องครอบคลุมพื้นที่บริเวณต่าง ๆ ของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เช่น ถนน สถานีขนส่ง สวนสาธารณะ เป็นต้น โดยภาพทั้งหมดจะถูกส่งมาที่ศูนย์ควบคุมสัญญาณไฟจราจร และกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เทศบาลนครเชียงใหม่ และได้มีการเชื่อมข้อมูลไปยังตำรวจภูธรภาค ๕ เพื่อเชื่อมโยงบูรณาการทั้งจังหวัด ซึ่งที่ผ่านมาได้มีประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาขอใช้บริการคุณภาพจากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดที่ศูนย์ควบคุมสัญญาณไฟจราจรและกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยส่วนใหญ่ประชาชนจะขออุทธรณ์การเกิดอุบัติเหตุ ส่วนเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ จะขออุทธรณ์เพื่อใช้ในการติดตามคดีต่าง ๆ เช่น คดีอาชญากรรม คดียาเสพติด เป็นต้น

ทั้งนี้ ในอนาคตเทศบาลนครเชียงใหม่จะได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดให้มีความอัจฉริยะมากยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาระบบการทำงานของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดให้สามารถวิเคราะห์สัญญาณภาพและแจ้งเตือนภัยอัตโนมัติ และการพัฒนาเรื่องของซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในกรณีที่เมื่อมีบุคคลใดขับซิ่งรถจักรยานยนต์เข้ามาในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่โดยไม่สวมหมวกนิรภัย

กล้องจะตรวจจับป้ายทะเบียนรถไว้เพื่อให้เจ้าพนักงานจราจรส่งใบสั่งไปยังที่อยู่ของบุคคลนั้น โดยที่เจ้าพนักงานจราจรไม่จำเป็นต้องตั้งด่านตรวจจับ ปรับผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ไม่สวมหมวกนิรภัยเหมือนที่ผ่านมา เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบสัญญาณไฟจราจร โดยใช้ระบบสกูท (SCOOT) ทั้งหมด ซึ่งเป็นระบบควบคุมสัญญาณไฟจราจรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีหลักการทำงาน คือ การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์สัญญาณไฟจราจร และจัดจังหวะสัญญาณไฟจราจรทุกทางแยกภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ให้สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับสภาพการจราจรที่เกิดขึ้นจริง (นับจำนวนรถที่ผ่านเข้ามาในทุกทางแยกและประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อกำหนดเวลาในการปล่อยรถที่เหมาะสมในแต่ละทางแยก) อย่างไรก็ตาม สำหรับปัญหาการจราจรติดขัดในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น อาจมีสาเหตุมาจากการสัญจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในปัจจุบันที่มีเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง มีถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่บางส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง เช่น ถนนนิมมานเหมินท์ เป็นต้น จึงทำให้ทางร่วมทางแยกทั้งหมดยังไม่ได้เชื่อมระบบกันโดยสมบูรณ์ ซึ่งเทศบาลนครเชียงใหม่อยู่ระหว่างการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ปัจจุบันอยู่ระหว่างการหารือร่วมกับกรมทางหลวงว่าจะเชื่อมระบบเข้าด้วยกัน)

๑.๖) Smart Energy โดยมีจุดจอดรถอัจฉริยะ Smart Parking ในพื้นที่นิมมานเหมินท์ ซึ่งดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้มีการทดลองนำเซ็นเซอร์ไปติดตั้งบริเวณทางร่วมทางแยก ห้ามรถจอด จำนวน ๑๓๓ จุด ในพื้นที่นิมมานเหมินท์ เพื่อจัดระเบียบการจราจร โดยระบบนี้จะมีสัญญาณเตือนไปยังตำรวจจราจรและศูนย์ควบคุมเทศบาลนครเชียงใหม่ หากมีผู้ฝ่าฝืนจอดในพื้นที่ในระยะ ๑๐ เมตร ของพื้นที่ดังกล่าว

๑.๗) Smart People โดยมีการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสาธารณะจากความร่วมมือกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

๒) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการกระจายจุดติดตั้งเครื่องแม่ข่าย (จุดบันทึกภาพย้อนหลัง) ประจำอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานีตำรวจภูธร เพื่อความสะดวกในการประสานงานด้านข้อมูลระหว่างหน่วยงานราชการและประชาชน โดยศูนย์ควบคุมจอแสดงผลกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จะมีการเชื่อมโยงกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งรับข้อมูลมาจากอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานีตำรวจภูธร รวมทั้งมีการส่งข้อมูลไปยังตำรวจภูธรภาค ๕ เพื่อเชื่อมโยงบูรณาการทั้งจังหวัด และได้กำหนดขั้นการเข้าถึงข้อมูลภาพย้อนหลัง ดังนี้

๒.๑) เจ้าหน้าที่ประจำอำเภอ (เจ้าหน้าที่อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ) สามารถดูข้อมูลภาพปัจจุบันได้เท่านั้น หากต้องการดูภาพย้อนหลังจะต้องขออนุมัติจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

๒.๒) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับมอบหมาย สามารถดูข้อมูลภาพปัจจุบันและภาพย้อนหลังได้ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข ลบ ข้อมูลภาพได้

๒.๓) ตำรวจภูธรภาค ๕ ขอเชื่อมโยงสัญญาณภาพจากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยจัดเก็บข้อมูลภาพย้อนหลังเอง จึงสามารถบริหารจัดการและมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลทั้งหมด

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่โดยให้จังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงานในพื้นที่ใช้ศูนย์ควบคุมจอแสดงผลกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่ในการประชุมวางแผน เฝ้าระวัง รวมทั้ง ติดตามสถานการณ์ไฟฟ้า หมอกควัน และค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน เกินมาตรฐาน (ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้บัญชาการหลัก) และมีการแบ่งจอภาพ จำนวน ๑๕ จอ จากจำนวนทั้งหมด ๓๐ จอ เพื่อให้ นำโปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ เช่น ระบบติดตามจุดความร้อน (Hotspot) (ขนาด ๒ X ๒ เมตร) ด้วยดาวเทียมจะใช้ในการเฝ้าระวังและติดตามแบบเรียลไทม์ว่ามีจุดใดบ้างที่เกิดไฟฟ้า เพื่อส่งเจ้าหน้าที่ไปดับไฟฟ้า ระบบการตรวจจับหมอกควัน และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน จะใช้ในการวัดค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ผ่านทางแอปพลิเคชันต่อไป ระบบการวิเคราะห์ทิศทางลม จะใช้ประกอบการวางแผนในการดับไฟฟ้า (ดับไฟฟ้าที่ต้นลมก่อนปลายลม) และใช้ประกอบการวิเคราะห์ค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน เป็นต้น ทั้งนี้ ในอนาคตอาจมีการนำโปรแกรมเกี่ยวกับสถานการณ์เรื่องภัยพิบัติอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้เพิ่มเติมต่อไป

๓) เทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ : การดำเนินการของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่ามในการขับเคลื่อนไปสู่เมืองอัจฉริยะ ฟ้าฮ่าม สมาร์ทซิตี (ในช่วงที่คณะกรรมการการปกครองไปศึกษาดูงาน อยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บท)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมภายในชุมชนอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เทศบาลตำบลฟ้าฮ่ามต้องเริ่มหาแนวทางใหม่ และนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาพัฒนาควบคู่ไปกับนโยบายของหน่วยงาน เพื่อนำพาประชาชนก้าวสู่ประเทศไทย ๔.๐ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืนต่อไป จึงนำมาสู่แนวคิดที่จะพัฒนาตำบลฟ้าฮ่ามให้เป็นเมืองชาญฉลาดที่น้อยอยู่และยั่งยืน หรือเมืองอัจฉริยะ ฟ้าฮ่าม สมาร์ทซิตี (Faham Smart City) โดยมีทีมที่ปรึกษาจากสถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนแม่บทของเมืองอัจฉริยะ ฟ้าฮ่าม สมาร์ทซิตี ที่เป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการจัดทำแผนแม่บทฯ สรุปลงได้ ดังนี้

๓.๑) หลักการวางแผน

การผลักดันให้เกิดแผนแม่บทฯ เป็นความร่วมมือระหว่างทีมที่ปรึกษากับเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม และประชาชนในพื้นที่ โดยแผนแม่บทฯ ทั้งหมดจะมาจากความคิดและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม ทั้งนี้ หลักการวางแผนแม่บทฯ จะไม่ได้เน้นไปที่เรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีสำเร็จรูปมาติดตั้ง แต่จะเริ่มต้นจากการถอดรหัสปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ทำความเข้าใจปัญหาและความต้องการ พิจารณาพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ และหาทางออกที่สอดคล้อง เพื่อตอบโจทย์พื้นที่อย่างยั่งยืน

๓.๒) กรอบการวางแผน

หัวใจของการเป็นเมืองอัจฉริยะไม่ได้อยู่ที่จะแก้ปัญหาแต่ละจุดอย่างไร แต่อยู่ที่ การสร้าง Better Flow ของ Urban Metabolism เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน ดังนั้น การวางแผนแม่บทฯ ต้องมีการพิจารณาให้รอบด้าน เนื่องจากการที่ประชาชนในพื้นที่จะฉลาดคิด ฉลาดอยู่ ฉลาดเป็น ต้องมีสมดุลที่ดี โดยจะต้องวิเคราะห์ระบบของตำบลฟ้าฮ่ามให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ก่อนที่จะถอดรหัสนำไปสู่แนวทางการพัฒนาให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ฟ้าฮ่าม สมาร์ทซิตี ที่น้อยอยู่และยั่งยืน

๓.๓) ผลการดำเนินการในปัจจุบัน

๓.๓.๑) ศักยภาพของตำบลฟ้าฮ่าม

จุดแข็ง

(๑) มีทุนโดดเด่น ๓ ประการ ดังนี้

(๑.๑) ทุนระบบนิเวศ คือ มีต้นไม้ใหญ่ที่ทรงคุณค่าอยู่มาก นับเป็นมรดกของเมืองเชียงใหม่

(๑.๒) ทุนทางสังคม คือ ยังคงรักษาความเป็นชุมชนที่เกื้อกูลกันไว้ได้

(๑.๓) ทุนทางเศรษฐกิจ คือ มีฐานทางเศรษฐกิจที่ดี เช่น เรื่องของราคาที่ดิน และเรื่องของการเป็นแหล่งงาน

(๒) มีแม่เหล็กสำคัญ ๒ อัน ดังนี้

(๒.๑) มีสายน้ำที่เป็นแม่เหล็ก คือ แม่ควา และแม่ปิง ที่เป็นเสมือนแม่ฮ่องสอนใกล้บ้าน

(๒.๒) มีถนนสวยงามที่เป็นแม่เหล็ก คือ มีศักยภาพที่จะเป็น New Nimman ได้ในอนาคต

จุดอ่อน

(๑) ขาดฐานข้อมูลที่ดี

(๒) พื้นที่มีขนาดเล็ก ยากต่อการบูรณะและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ (สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ)

โอกาส

(๑) เป็นย่านธุรกิจใหม่ที่ยังสามารถขยายตัวจากการค้าและการลงทุนใหม่ ๆ

(๒) สามารถเชื่อมต่อภายนอกได้เป็นอย่างดี (Well - Connectivity)

อุปสรรค

- ยากที่จะควบคุมดูแลประชากรแฝงที่เข้ามา การเข้าออกเกิดขึ้นตลอดเวลาและไม่แน่นอน ซึ่งเป็นโจทย์ของเมืองสมัยใหม่ที่จะมีเรื่องของประชากรแฝงอยู่เสมอ

ข้อมูลจากการใช้โดรนในการวิเคราะห์เชิงกายภาพของพื้นที่

- มีถนนที่เข้าถึงริมน้ำปิง มีพื้นที่จัดเก็บขยะอันตราย มีพื้นที่สีเขียวค่อนข้างมาก ดินน้ำปิงแต่ประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้ ถนนสุขสันต์ (มีต้นไม้ใหญ่) มีพื้นที่แปลงใหญ่หลายแปลง โดยเป็นพื้นที่ของราชการ เป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นค่อนข้างต่ำ (แม้จะติดถนนซูเปอร์ไฮเวย์) มีพื้นที่ของเทศบาลฯ ทางทิศเหนือ อยู่ติดกับทางหลวง มีพื้นที่ของคาร์ทีลเลอร์ มีพื้นที่ชุมชนอยู่ตรงกลาง มีบริษัทต่าง ๆ ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก มีเอกชนเป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่อยู่ทั้งสองฝั่ง มีพื้นที่ชุมชนและพาณิชย์กรรม และมีที่ดินอีกหลายแปลงที่คาดว่าจะเกิดการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในแนวตั้ง มีบ้านจัดสรรและคอนโดหลายแห่ง ไม่ค่อยมีร้านค้าใหญ่ในชุมชน มีพื้นที่สีเขียวแต่เข้าไม่ถึง มีชนพลาซ่า/ตลาดรวมโชค มีการปลูกพืชผักสวนครัว มีพื้นที่ว่างขนาดใหญ่

๓.๓.๒) ความต้องการของประชาชน

ทีมที่ปรึกษาได้มีการสอบถามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พบว่าประชาชนในพื้นที่มีความต้องการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาจะเป็นด้านการสัญจร ชุมชน เศรษฐกิจ การปกครอง การดูแลสุขภาพอาคาร การใช้พลังงาน และอื่น ๆ ตามลำดับ

๓.๓.๓) ประเด็นท้าทายสำคัญ

เมื่อทราบศักยภาพและความต้องการของประชาชนในพื้นที่แล้ว จึงนำมาสู่การกำหนดประเด็นท้าทายสำคัญ ได้แก่ ฝุ่นควัน คุณภาพต้นไม้ การมีพื้นที่จำกัด ปริมาณขยะ (๑๓ ตันต่อวัน) เศรษฐกิจชุมชนไม่คึกคัก การสัญจรที่แออัด ข้อมูลในการบริหารจัดการกระจายคุณภาพน้ำในแม่ควาและแม่ปิง พื้นที่อาหารที่เคยมีหายไป ปัญหาสุขภาพในสังคมสูงวัย และเรื่องของโควิด ๑๙

๓.๓.๔) ทิศทางการพัฒนา

การกำหนดทิศทางการพัฒนา ทีมที่ปรึกษาได้มีการประชุมและพูดคุยกัน ในทุกภาคส่วนเพื่อให้ได้แผนแม่บทฯ ที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับพื้นที่มากที่สุด ภายใต้หลักการเป็นเมืองอัจฉริยะ บนฐานของความน่าอยู่และยั่งยืน โดยการใช้เรื่องสิ่งแวดล้อมนำ ก่อนจะตามด้วยชุมชน ระบบการจัดการ และอื่น ๆ โดยใส่ใจ Metabolic Flows ที่ดีกว่า มีการสร้าง Smart Loops เชื่อมโยงประเด็นท้าทายสำคัญ เข้าด้วยกัน ซึ่งวิธีการนำเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาจะนึกถึง Smart Loops เป็นตัวตั้ง รวมทั้งมีการจัดทำระบบข้อมูลเป็น Layer (ทำระบบ GIS เป็นหลาย Layer) ได้แก่ Layer ฐานข้อมูลร้านอาหาร ร้านค้า ชุมชน และแหล่งท่องเที่ยว/ จุด check-in สำคัญ Layer ฐานข้อมูลการกระจายตัวของถูงขยะ Layer ฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบาง และอาสาสมัครในพื้นที่ Layer ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน (ปีที่สร้าง ปีที่ซ่อมของ ถนน ท่อ เสว กล้องโทรทัศน์วงจรปิด ตลอดจน หลอดไฟแบบ LED) และ Layer ฐานข้อมูลพืชพันธุ์ ต้นไม้ พื้นที่สีเขียว แปลงเกษตร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะสามารถช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาของเมือง การเข้าใจเมือง และทราบการมีทรัพยากรอยู่ในเมืองพอเพียงที่จะคิดเห็นอนาคตของเมืองได้ ทั้งนี้ นวัตกรรมที่ผ่านการศึกษา ความเป็นไปได้และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม และประชาชนในพื้นที่ มีดังนี้

๓.๓.๔.๑) สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การจัดการขยะ กล่าวคือ ระบบข้อมูลประกอบ การบริหารจัดการขยะอย่างชาญฉลาด โดยสามารถ ตรวจสอบสถานะของถูงขยะตามโซนต่าง ๆ ได้ รวมทั้ง การแปลงขยะไปเป็นปุ๋ยอินทรีย์	+ Garbage Bag with Barcode/ Different Colors แยกตามหมู่ (จะทำให้มีข้อมูลปริมาณขยะ ในแต่ละโซน/ ชุมชน (สัมพันธ์กับปริมาณถูงที่รับไป) ซึ่งสามารถสะท้อนข้อมูลกลับไปที่ชุมชนเพื่อกระตุ้น ให้ลดขยะแข่งกันได้) + From Food Waste to Tree Care, Haze Free & Food Safety – บ.ไปไม้ในเมือง (แปลงขยะ ที่เป็นเศษอาหารจากครัวเรือน และจากเซ็นทรัล เข้าสู่กระบวนการในการหมัก (Compost) ด้วยเครื่อง ซึ่งช่วยลดการเผาขยะลดหมอกควัน

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
	และได้ช่วยคุณภาพดีออกมาจากเศษอาหารและเศษใบไม้ไปสู่การดูแลต้นไม้ในเมือง รวมทั้งสามารถนำไปส่งเสริมการเพาะปลูกภายในครัวเรือน หรือแปลงเกษตรชุมชน และสร้างอาชีพเสริมจากการจำหน่ายปุ๋ยและต้นกล้าได้
การดูแลต้นไม้และสร้างระบบข้อมูลพืชพรรณที่รวมไปถึงข้อมูลด้านชนิด คุณลักษณะ และสุขภาพของต้นไม้	+ Smart Rain App (Automatic Sprinkler) (นำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมสปริงเกอร์เพื่อดูแลจุดที่ไม่สามารถจ่ายน้ำเข้าไปถึงได้โดยง่าย) + GIS - Community Data/ Trees Information
การบริหารการจัดการน้ำ และการบริหารน้ำเสีย	+ เต็มอากาศด้วยกังหันน้ำ เพื่อให้คุณภาพน้ำดีขึ้น + สร้างฝายขนาดเล็ก
การลดผลกระทบจากหมอกควันในระดับชุมชนและครัวเรือน (เน้นกลุ่มเปราะบาง)	+ Mobile Purifier Gardens (เน้นสร้างสวนขนาดเล็ก + เคลื่อนย้ายได้ ในมุมต่าง ๆ ของเมือง อย่างน้อย ๑ ชุมชน ๑ สวนฟอกฝุ่นควัน) + Haze Free Houses With ๓M (เน้นติดตั้งแผ่นกรองอากาศ ๓M (๒๒๐ บาท) อย่างง่ายในพัดลม แอร์ และหน้าต่าง สำหรับบ้านที่มีสมาชิกเป็นกลุ่มเปราะบาง)

๓.๓.๔.๒) ชุมชนอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การส่งเสริมความปลอดภัย กล่าวคือ ระบบกล้องวงจรปิดที่เชื่อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ระบบเฝ้าระวังภัยในชุมชน และระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาและสถานที่ท่องเที่ยว	+ Smart Connected CCTV + Wifi Free For ALL + Lost & Found (Fondue platform)
การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก และเยาวชน อันเชื่อมโยงกับนโยบายหลักของเทศบาล ในการส่งเสริมด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ และการส่งเสริมด้านความปลอดภัย	+ Smart & Customized Healthcare and Monitoring System – AIDERYCARE + Thermo - Scan Units/ Community Masks + COVID - ๑๙ Self – Screening App – CMU

๓.๓.๔.๓) การปกครองอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การพัฒนาาระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ	+ LTAX GIS/ LTAX ๓๐๐๐ + Google Earth + SpaTax ๒๐๑๙ + Drone

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การให้บริการประชาชนที่สะดวกรวดเร็ว กล่าวคือ ระบบบริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) การจัดทำฐานข้อมูลกลางของหน่วยงาน และแอปพลิเคชันรับเรื่องร้องเรียน	+QueQ (Services & Car Park mgt./ Well - Prepared Documents) (บริหารคิวเพื่อเลี่ยงการเข้ามาติดต่อเทศบาลฯ พร้อมกัน เป็นจำนวนมากจนไม่มีที่จอดรถ + ช่วยเตรียมความพร้อมผู้มาติดต่อ โดยตรวจสอบเอกสารที่ต้องนำมาด้วย) +Fondue – NECTEC (Traffy Fondue แอปพลิเคชันที่จัดทำขึ้นเพื่อแจ้งและติดตามปัญหาเมืองระหว่างประชาชนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ)
การพัฒนาระบบข้อมูลสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะร่วมกับอาสาสมัครในชุมชน และในการเชื่อมประสานกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาเมืองร่วมกัน	+GIS (Community Data on Vulnerable Groups/ Volunteers) +Online Meeting +Crowdsourcing on Risky Areas

๓.๓.๔.๔) เศรษฐกิจอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
ระบบข้อมูลส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนผ่านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่แม่น้ำคาบ และสนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการนวัตกรรม	+ GIS + City Lab (Led by Community Architects) (City Lab นำโดยสถาปนิกชุมชนเข้ามาสร้างฉากทัศน์ต่าง ๆ เสนอต่อเมือง เพื่อให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกันและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน โดยใช้ความรู้และความต้องการของชุมชนเป็นหลักสำคัญในการคิดเรื่องอนาคต
การพัฒนาฐานข้อมูลห้างร้าน/ กิจการต่าง ๆ ในพื้นที่ อันเป็นฐานของการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กันได้ด้วย	+ GIS - Community Data - Tourist Places/ Restaurants & Local Shops

๓.๓.๔.๕) การสัญจรอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยและกลุ่มเปราะบางที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ (ระบบกู้ชีพฉุกเฉินอัจฉริยะ)	+Rapid EMS Service (Fondue Platform – Link Line)
การเพิ่มประสิทธิภาพการจราจรในช่วงเวลาที่สำคัญ (อาทิ ในช่วงของการรับเสด็จ และเทศกาล)	+Municipal Alert (Warning via SMS/ Line)

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การส่งเสริมการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวทางน้ำบริเวณภาคน้ำฟ้าฮ่าม	+ Smart River Tour + Low Carbon Walking Path (with Graffiti)

๓.๓.๔.๖) อาคารอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การสร้างต้นแบบอาคารอัจฉริยะเพื่อลดการใช้พลังงาน ปลอดภัย และเป็นแหล่งเรียนรู้	+ Multi - Functional Municipal Building

๓.๓.๔.๗) พลังงานอัจฉริยะ

โครงการสำคัญ	ทางเลือกนวัตกรรม
การบูรณาการพลังงานอัจฉริยะเข้ากับอาคารอัจฉริยะที่กล่าวถึงข้างต้น บนฐานที่ทางเทศบาลมีแผนและโครงการด้านนี้อย่างโดดเด่นอยู่แล้ว โดยเฉพาะการติดตั้งไฟแบบ LED แทนหลอดไฟปกติ	+ ERDI - Easy Smart Meter + Digital Flow Water Meter + Solar Roof + Hardware Smart Controller Remote Sensing

๓.๔) การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

๓.๔.๑) เสนอนวัตกรรมที่ผ่านการศึกษาความเป็นไปได้และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม และประชาชนในพื้นที่ โดยให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในการเลือกนวัตกรรม

๓.๔.๒) ประเมินราคา และรวบรวมฐานข้อมูลหน่วยให้บริการ (Venders) ด้านนวัตกรรมที่ถูกเลือก

๓.๔.๓) พัฒนาร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) สำหรับกำหนดกรอบในการพัฒนาและขับเคลื่อนนวัตกรรมข้างต้นในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมต่อไป (เน้นให้พัฒนาระบบและเป็นพี่เลี้ยงจนพื้นที่สามารถปฏิบัติต่อได้เอง)

๒. จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่เกาะ มีสถานกงสุลจำนวน ๒๕ ประเทศ เป็นเมืองพี่เมืองน้อง (Sister Cities) ๑๔ ประเทศ โดยจังหวัดภูเก็ตได้นำเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในการดำเนินการจำนวนมาก ซึ่งจังหวัดภูเก็ตเป็นเมือง Smart City อันดับที่ ๒ ของอาเซียน และอันดับที่ ๔๙ ของโลก ทั้งนี้ Phuket Smart City ได้เริ่มต้นดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๙ โดยระบบการขับเคลื่อนในการดำเนินการดังกล่าวมี ๕ ขั้นตอน คือ ๑) Geographic Boundary and Smart City Vision ๒) Infrastructure Plan ๓) City Data Platform with Cyber Security ๔) Smart City Solutions and Services ๕) Sustainable Management Model โดยในรายละเอียดสรุปดังนี้

๑) Vision : Sustainable Tourism เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยว จึงได้มีการให้ความสำคัญและจัดทำกราฟสถิติการเจริญเติบโตของเมือง เพื่อทราบปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในเมืองภูเก็ต โดยจังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดเป็นอันดับที่ ๒ ของประเทศไทย จำนวน ๔๗๗,๓๒๔ ล้านบาท ทั้งนี้ ในเริ่มแรกจังหวัดภูเก็ตได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยมีการระดมสมองของบุคลากร เพื่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ

๒) Smart City Digital Infrastructure จังหวัดภูเก็ตได้มีการวางระบบ Free Wifi LoraWan จำนวน ๑,๑๐๐ Public ทั่วเกาะภูเก็ตซึ่งมีขนาดพื้นที่ ๕๔๓ ตารางกิโลเมตร

๓) Phuket City Data Platform : Living Data จังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินเกี่ยวกับความปลอดภัยทางจราจรโดยมีกล้องวงจรปิด จำนวนกว่า ๑,๐๐๐ ตัว โดยรถทุกคันจะถูกจัดทำข้อมูลผ่านกล้องวงจร อีกทั้งอยู่ระหว่างการพัฒนาระบบ Face Capture เพื่อให้ทราบว่าบุคคลที่เข้ามาในจังหวัดมีประวัติอย่างไร ซึ่งถือเป็นเรื่องของการรักษาความปลอดภัย และในกรณีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ได้มีการบริหารจัดการจราจรโดยได้มีความพยายามลดจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่ปฏิบัติหน้าที่บนถนนตามพื้นที่แยกสัญญาณไฟจราจร และใช้การตรวจสอบข้อมูลทาง IOC เพื่อปฏิบัติการตามจับผู้กระทำความผิด รวมทั้งระบบการดำเนินการของจังหวัดภูเก็ตยังสามารถทำงานควบคู่กับการเตือนภัยสึนามิและแจ้งเตือนไปยังเรือที่อยู่ในทะเล ซึ่งสามารถดำเนินการตรวจสอบเตือนภัยได้ทั้งเกาะด้วยกล้อง CCTV ที่มีอยู่ทั้งหมด นอกจากนี้ได้มีการส่งเสริมเรื่องของการลงทุนซึ่งได้มีการจัดทำข้อมูลเพื่อให้นักลงทุนต่างประเทศทราบรายละเอียดข้อมูลได้

๔) Smart City Solutions and Services ในส่วนของ Smart Living : Safety ได้มีการจัดทำ Draft Video Analytic (Intrusion and People Counting For Beach Swimming Boundary) ซึ่งมีเทคโนโลยีที่จัดทำเป็นลักษณะเสาไฟและกล้องโทรทัศน์วงจรปิด พร้อมกับจอโฆษณาที่นักท่องเที่ยวสามารถขอความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุร้าย และตรวจสอบดูพื้นที่ท่องเที่ยว โดยภาคเอกชนสามารถใช้จอโฆษณาดังกล่าวได้ซึ่งถือเป็นการใช้เงินลงทุนของภาคเอกชนในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ได้มีระบบ Smart Safety : Maritime Safety ซึ่งเป็นระบบความปลอดภัยทางทะเล โดยมีระบบแยกตัวบุคคล และระบุตำแหน่งบุคคล โดยมีการจัดทำสายรัดข้อมือริสแบนด์ให้นักท่องเที่ยวที่จะต้องโดยสารทางเรือสามารถส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือมาได้หากเกิดกรณีเรือล่ม ซึ่งจะมีโดรนที่สามารถนำพุนเข้าทำการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว

๕) Smart Environment เป็นโครงการที่ดำเนินงานโดยเทศบาลเมืองป่าตองร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เมืองป่าตองเป็นสถานที่น่าเที่ยวและน่าอยู่อย่างยั่งยืน

ในระยะที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการดังนี้

(๑) Application Patong Report ใช้ในการควบคุมดูแลการจัดเก็บขยะแบบ Real Time (ปัจจุบันยังไม่มี Update Data)

(๒) ติดตั้ง Sensor วัดปริมาณขยะในถังขยะ และรายงานปริมาณขยะมายัง Back Office จากนั้นเจ้าหน้าที่จะทำการส่งรถขยะเข้าไปจัดเก็บ (ปัจจุบันยังไม่มี Update Data)

(๓) ติดตั้ง GPS ในรถขนขยะ เพื่อตรวจสอบการทำงานและเวลาในการขนขยะว่าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เนื่องจากระยะทางในการเดินทางไปยังเตาเผาขยะเป็นระยะทางไกล

(๔) ติดตั้ง Sensor ตรวจสอบคุณภาพน้ำในคลองปากบางซึ่งเป็นคลองหลักในบริเวณป่าตองทั้งหมด ๕ จุด

(๕) ติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ตรวจสอบป้ายทะเบียนทางเข้า – ออกเมืองป่าตองทั้งหมด ๑๑ จุด แต่เนื่องจากที่ผ่านมามีงบประมาณในส่วนที่เป็นการติดตั้ง แต่ไม่มีงบประมาณในการดูแลรักษา แต่อย่างไรทำให้ปัจจุบันใช้งานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจาก Fiber Optic ขาด และกล้องบางชุดไม่ทำงาน

(๖) ติดตั้งสถานีตรวจวัดอากาศ (น้ำฝน) ๖ สถานี ซึ่งเป็นการติดตั้งเพื่อวัดปริมาณน้ำฝนเนื่องจากเขตป่าตองมีโอกาสในการเกิดดินถล่ม (Land Slide) บ่อยครั้ง ทำให้จำเป็นต้องมีการวัดปริมาณน้ำฝนที่ตกอย่างต่อเนื่อง

ในระยะที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีการดำเนินการ ๔ โครงการ ดังต่อไปนี้

(๗) โครงการปรับปรุงห้องควบคุมระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ซึ่งดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดจะสามารถตรวจจับความผิดปกติบริเวณชายหาดป่าตองได้ เช่น ถ้ามีรถวิ่งในบริเวณชายหาด กล้องจะตรวจจับได้และบันทึกอย่างอัตโนมัติ

(๘) โครงการพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัย ในเส้นทางสายเลียบบหาดป่าตอง ระยะที่ ๑

(๙) ทำ Application เทศบาลเมืองป่าตองขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนใช้เป็นช่องทางในการติดตามข่าวสาร แจ้งเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับเทศบาลเมืองป่าตอง

(๑๐) โครงการจ้างที่ปรึกษางานทำแผนที่ ๓ มิติ เพื่อการบริหารจัดการท้องถิ่น โครงการดังกล่าวเป็นการรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายทั้งถนน ประปา แหล่งน้ำ ที่ทิ้งขยะ มารวบรวมกันไว้เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจุบันอยู่ระหว่างการส่งงานงวดสุดท้าย

ในระยะที่ ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีโครงการดังต่อไปนี้

(๑๑) โครงการยกระดับความปลอดภัย ภายในถนนพระเมตตาตลอดสาย

(๑๒) โครงการเพิ่มศักยภาพความปลอดภัยภายในชุมชนตั้งแต่สามแยกนาในตลอดสาย

(๑๓) โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันอุบัติเหตุในเขตพื้นที่เศรษฐกิจ

เมืองป่าตอง

(๑๔) โครงการพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยในเส้นทางสายเลียบบหาดป่าตอง ในระยะที่ ๒

อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีการเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ทำให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บรายได้และทำให้ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน

๖) โครงการ Ambulance Operations Center (AOC) เป็นหนึ่งในโครงการ Smart City ของจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารมาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ซึ่งประกอบด้วยระบบ ดังนี้

(๑) Safety Ambulance Module เป็นระบบติดตามและระบุตำแหน่งรถพยาบาลด้วยระบบ GPS เพื่อทราบตำแหน่งของรถพยาบาลว่าอยู่บริเวณใดในจังหวัดภูเก็ต ห่างจากจุดเกิดเหตุและโรงพยาบาลเพียงใด รวมทั้งช่วยคำนวณระยะทางและระยะเวลาจากโรงพยาบาลไปยังจุดเกิดเหตุและจากจุดเกิดเหตุไปยังโรงพยาบาลได้ ซึ่งจะช่วยให้การส่งการถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น

(๒) ระบบแสดงผลสัญญาณชีพแบบ Real Time (Patient Monitoring System) เป็นการประเมินความดัน อัตราการเต้นของหัวใจ ออกซิเจนในเลือดแล้วรายงานไปยังศูนย์สั่งการ และศูนย์สั่งการจะสามารถรู้อาการเบื้องต้นของผู้ป่วยและเตรียมการรองรับผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถดำเนินการช่วยเหลือผู้ป่วยได้ทันทีผ่านศูนย์สั่งการโดยไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ป่วยเดินทางถึงโรงพยาบาลก่อน เช่น สามารถสั่งให้เริ่มให้ยาที่จำเป็น หรือปั๊มหัวใจหรือช็อตคลื่นไฟฟ้าได้ทันที รวมทั้งสามารถติดตามอาการได้ตลอดการเดินทางมายังโรงพยาบาล

(๓) มีระบบสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์สั่งการ (ศูนย์เรนทรอันดามัน) หรือ Dispatch Center Communication System ซึ่งจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

(๔) ระบบแว่นตาและกล้องพกพาอัจฉริยะ (Ambulance Third Eye) ซึ่งเจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์สามารถใช้ได้เมื่อจำเป็นต้องเยี่ยมผู้ป่วยในภาคสนาม หรือตามบ้าน สัญญาณภาพและเสียงสามารถส่งมายังศูนย์สั่งการได้

๓) Smart Education : การใช้ข้อมูลเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถติดตามช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นรายบุคคล และนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม แตกต่างจากเดิมที่ใช้ระบบ Manual ไม่ทันสมัย และข้อมูลกระจุกกระจาย ไม่สามารถประมวลผลได้ทันเหตุการณ์

ข้อมูลที่มีการบันทึกในระบบ เช่น ข้อมูลบุคลากรครู ข้อมูลนักเรียนในเรื่องการขาด ลา มาสาย ข้อมูลครอบครัวของนักเรียน ฯลฯ ซึ่งเมื่อมีข้อมูลต่าง ๆ แล้วจะทำให้สามารถเตรียมพร้อมด้านการศึกษาได้อย่างถูกต้อง และผู้บริหารจะสามารถมีข้อมูลในการบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนสามารถติดตามนักเรียนได้ ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบผลการเรียน และตรวจสอบการเข้าเรียนได้ เป็นต้น

สำหรับการใช้ข้อมูลที่มีอยู่นั้น ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้ ในการจัดทำแผนทางการศึกษา หรือ Blueprint เพื่อจัดแผนทางการศึกษาของนักเรียนได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ร่วมกัน เช่น หากมีข้อมูลสถิตินักเรียนขาดเรียนมากจะมีการวางแผนในการเดินทางไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถติดตามความเป็นเลิศของนักเรียนตามความถนัดได้จากข้อมูลของนักเรียน

๔) Phuket Smart Police เป็นส่วนหนึ่งของ Smart Living ซึ่งมุ่งพัฒนา Smart Safety ของจังหวัดภูเก็ต โครงการนี้ดำเนินการโดยตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต ดังนี้

(๑) ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉินแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต (Thailand Emergency Call Center ๑๙๑ Phuket Province) ซึ่งเป็นระบบกล้องวงจรปิด หรือ CCTV ที่ทำการตรวจจับความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในจุดต่าง ๆ โดยยึดหลักการทำงานตามพระบรมราโชบายในการบริหารจัดการและมีแผนเผชิญเหตุ โดยเสริมเทคโนโลยีเข้ากับฐานข้อมูลขนาดใหญ่ในการป้องกันอาชญากรรมและภัยก่อการร้าย โดยมีการบูรณาการร่วมกับระบบต่าง ๆ ได้แก่ ระบบกล้องวงจรปิดทุกต้นตัสุข ระบบคัดกรองอาชญากรรม ด้านตรวจท่าฉัตรไชย ระบบวิทยุดิจิทัล PS - LTE พร้อมระบุพิกัดสายตรวจ ระบบ BioMetric เชื่อมโยงฐานข้อมูลต่างชาติและระบบ Crimes เชื่อมฐานข้อมูลอาชญากรรมของตำรวจ ซึ่งโครงการนี้ได้เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบันเพื่อสร้างความปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

(๒) ด้านตรวจอัจฉริยะจังหวัดภูเก็ต (Phuket Smart Checkpoint) คือ บริเวณด่านท่าฉัตรไชยเป็นเส้นทางจากจังหวัดพังงาสู่จังหวัดภูเก็ต ระหว่างการเดินทางเข้าสู่ด่านจะมีกล้องตรวจจับความเร็ว ป้ายทะเบียน ใบหน้า และวินัยจราจร และมีจุดลงทะเบียน ที่ประตูเมืองภูเก็ตก่อนเข้าสู่ด่านตรวจท่าฉัตรไชยโดยรถทุกคัน และผู้ที่นั่งในรถทุกคนจะต้องมีการลงทะเบียนก่อนเข้าสู่ด่านเพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูล ซึ่งบริเวณด่านจะมีระบบไม่กั้นอัจฉริยะตรวจจับทะเบียนและใบหน้าผู้ขับขี่ หากไม่มีการลงทะเบียนระบบไม่กั้นจะไม่เปิดให้ผ่าน พร้อมมีศูนย์สั่งการควบคุมอาชญากรรมและกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อคัดกรองคนร้ายตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยเชื่อมโยงข้อมูลไปยังศูนย์ปฏิบัติการควบคุมสั่งการและบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ Phuket Police Operation Command Centre ณ ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉินแห่งชาติจังหวัดภูเก็ตแบบ Real time ซึ่งในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ด้านท่าฉัตรไชยได้รับการยกระดับให้รับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวด้วย โดยได้รับความร่วมมือของภาคเอกชนที่สนับสนุนงบประมาณกว่า ๑๐ ล้านบาท ในการดำเนินการอย่างทันที่ ซึ่งวิธีการดำเนินการตรวจสอบบุคคลที่ด่านท่าฉัตรไชยจะนำไปใช้กับทั้งการเดินทางเข้าจังหวัดภูเก็ต ทางน้ำบริเวณท่าเรือต่าง ๆ และทางอากาศเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ จังหวัดภูเก็ตยังมีระบบที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเป็น Smart City เช่น ระบบ Smart Bus ซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการรถโดยสารประจำทางอัจฉริยะที่สามารถทราบระยะเวลาการเข้าเทียบท่าจอด อย่างไรก็ตามโครงการนี้อาจถูกชะลอไว้ก่อนเนื่องจากมีแผนของการสร้างรถไฟฟ้า ระบบ Smart Education ที่วางระบบกลไกการดำเนินการในโรงเรียนโดยให้ผู้ปกครองสามารถทราบข้อมูลของนักเรียน เช่น การมาถึงโรงเรียน ผลการเรียน เป็นต้น และระบบรถโมบายที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถเคลื่อนที่ในการดำเนินการ Face Capture โดยข้อมูลสามารถเชื่อมโยงไปถึงสถานีตำรวจจำนวน ๑๘๕ สถานีได้ทันที

สภาพปัญหา อุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตได้เสนอสภาพปัญหาและอุปสรรคของการเป็น Smart City พร้อมให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) ปัญหาด้านข้อมูล โดยจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า หน่วยงานขาดความเข้าใจและในทางปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น กรณีการทำ Smart Living ในขณะที่การดำเนินการตรวจคนเข้าเมืองจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลไปยังสำนักทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ ซึ่งมีความประสงค์ให้ภาครัฐที่จัดเก็บข้อมูลให้หน่วยงานอื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างแท้จริง

๒) ปัญหาด้านงบประมาณ เนื่องจากการดำเนินการ Smart City จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนจำนวนมาก แต่งบประมาณยังคงต้องรอจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น งบประมาณจังหวัด หรือ งบกลุ่มจังหวัด เป็นต้น การดำเนินงานจึงไม่สามารถขับเคลื่อนได้ กรณีนี้เห็นว่า รัฐบาลควรมีการใช้งบประมาณที่เป็นหมวดของ Smart City โดยตรง เพื่อให้การดำเนินงานสามารถดำเนินการได้ต่อไปแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรัฐบาลเนื่องจากมีแผนงานที่ต้องดำเนินการแล้ว

๓) ระบบในการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากปัจจุบันทุกหน่วยงานอยู่ภายใต้ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างเหมือนกัน แต่เนื่องจากความต้องการใช้เทคโนโลยีจำเป็นต้องใช้ระบบที่มีเทคโนโลยีสูง ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถดำเนินการได้ ต้องผ่านการเสนอราคาตามระเบียบของการจัดซื้อจัดจ้าง และคุณภาพที่ได้มักจะไม่สูงเพียงพอต่อการนำไปใช้งานได้

๔) การร่วมทุนจากภาคเอกชนในทางปฏิบัติดำเนินการบริหารจัดการไม่สะดวก ซึ่งมีความประสงค์ให้มีการร่วมลงทุนโดยภาคเอกชนได้ เพื่อไม่ต้องใช้งบประมาณของภาครัฐ โดยภาครัฐจะได้ประโยชน์ที่ไม่ต้องลงทุนใช้งบประมาณและสามารถจัดเก็บภาษีได้ด้วย

๕) ปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินการโครงการ Smart Living : Marine Safety พบว่าการรายงานรายชื่อผู้โดยสารก่อนลงเรือของผู้ประกอบการยังไม่เป็นจริง เนื่องจากมีการหลีกเลี่ยงภาษี การซื้อประกันภัยของบุคคลที่ลงเรือยังไม่มีการทำประกันภัยสำหรับทุกคน ทำให้ไม่เกิดมาตรฐานในการท่องเที่ยวทางทะเลและผู้ประกอบการ มักอ้างว่าไม่สามารถดำเนินการแจ้งชื่อและลงทะเบียนได้ทันเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาที่หน้าท่าจำนวนมาก แต่ขณะนี้นักท่องเที่ยวลดน้อยลงจึงน่าจะไม่มีเกิดปัญหาในการดำเนินการรวมทั้งท่าเรือต่าง ๆ ยิ่งคงกังวลว่า หากท่าเรือใดมีมาตรฐานมากเกินไปผู้ประกอบการจะเลือกไปใช้ท่าเรือที่มีมาตรฐานน้อยกว่าเพื่อความสะดวกของผู้ประกอบการ แต่หากท่าเรือมีวิสัยทัศน์ว่าท่าเรือปลอดภัยจะมีส่วนในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากกว่าก็จะทำให้ท่าเรือนั้นให้ความร่วมมือ ตลอดจนถึงปัจจุบันยังมีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ Smart Pier กับท่าเรือขนาดใหญ่ เช่น ท่าเรือรัชฎา ซึ่งโดยปกติมักเป็นกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่มีการซื้อทัวร์จากบริษัทมาก่อนแต่จะเป็นกรณีที่นักท่องเที่ยวมาซื้อตั๋วขึ้นเรือด้วยตนเอง และเรือแต่ละลำมีความจุประมาณ ๓๐๐ คน ซึ่งหากยังไม่มีการดำเนินการโครงการ Smart Pier แล้วเกิดอุบัติเหตุกับเรือแต่ละลำ จะทำให้เกิดความเสียหายมากกว่ากรณีเรือพีนิคซ์ลัม

๖) สภาพปัญหาในการดำเนินการโครงการ Smart City Phuket ที่สำคัญ ได้แก่ ความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่เมื่อต้องมีการดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบ E - bidding ทำให้ในการจัดซื้อไม่ได้บริษัทที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงเนื่องจากต้องคำนึงถึงราคาเป็นหลัก และหน่วยงานราชการที่ดำเนินการระบบไว้แล้ว แต่ไม่ได้โอนโครงการไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษาในเวลาต่อมา นอกจากนี้ เห็นว่าระบบการจัดซื้อจัดจ้างอาจทำให้โครงการไม่เกิดความคุ้มค่า ควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนใช้ระบบการร่วมทุนมาดำเนินการและดูแลรักษาระบบนั้นเอง ส่วนภาครัฐมีหน้าที่จัดเก็บภาษีเท่านั้นเพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการ

ข้อจำกัดในการดำเนินงานบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

กระทรวงมหาดไทยชี้แจงว่า ข้อจำกัดในการดำเนินงานบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน มีกรณีตัวอย่าง ดังนี้

๑) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยในการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีหน่วยงานรองรับในระดับภูมิภาค คือ สถิติจังหวัด แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสำนักงาน ก.พ. และ สำนักงาน ก.พ.ร. พิจารณาว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสำนักงานจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงมหาดไทยที่เป็นผู้ขับเคลื่อนเรื่อง Digital Province โดยเรื่องนี้ได้มีการสะท้อนข้อมูลไปยังสำนักงาน ก.พ. และสำนักงาน ก.พ.ร. ว่า สำนักงานจังหวัดมีการกิจจากผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการเรื่องต่าง ๆ จำนวนมาก หากประสงค์ให้สำนักงานจังหวัดเป็นผู้ขับเคลื่อนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านอัตรากำลัง ซึ่งหากสำนักงาน ก.พ. เกรงว่าจะเกิดปัญหาในภาพรวมด้านกำลังคน ขอให้ดำเนินการโดยนำกรอบอัตรากำลังคนที่เกษียณของสำนักงานสถิติจังหวัดจัดมาให้สำนักงานจังหวัดเป็นระยะ

๒) พื้นที่ในการดำเนินการเป็นพื้นที่ป่า เช่น โครงการของรัฐบาลชุดที่แล้วที่กำหนดให้มี อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ป่าจำนวนมาก ซึ่งการจะดำเนินการได้ต้องแก้ไขการเป็น พื้นที่ป่าไม้ และในขั้นตอนการอนุมัติต้องอนุมัติโดยระดับกระทรวงจึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน เนื่องจากในระดับกระทรวงมีเรื่องพิจารณาจำนวนมาก ทั้งนี้ มีกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กำหนดเกี่ยวกับการให้ทำ หลักเกณฑ์ใหม่ที่ย่างขึ้น ภายใน ๑๘๐ วัน ซึ่งการดำเนินงานในส่วนนี้ผ่านกำหนดระยะเวลา ๑๘๐ วันแล้ว จึงทำให้การอนุมัติอาจเป็นโมฆียะ ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีการตรวจสอบ เงื่อนไขรายละเอียดใหม่และให้ความเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าว ควรทำในลักษณะเป็นโครงการของรัฐ หรือ มอบอำนาจให้คณะกรรมการระดับจังหวัดดำเนินการ และสำหรับการอนุมัติของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมนั้น ในส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อนุมัติได้ในระดับกรม แต่หากเป็น กรณีที่เดิมเป็นพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งในภายหลังพื้นที่นั้นถูกประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น จึงต้องแก้ไขการเป็นพื้นที่ป่าไม้ ๒ ระดับ โดยนำเรื่องเสนอเข้าสู่คณะรัฐมนตรี และเมื่อผ่านกระบวนการ จนประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะต้องนำเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการระดับกระทรวงเพื่อพิจารณาดำเนินการ ต่อไป ทั้งนี้ ผู้ตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคยแจ้งว่า การจะดำเนินให้เกิด ความสะดวกในเรื่องนี้ ควรเขียนโครงการโดยให้หน่วยงานที่ดูแลป่าไม้เป็นหน่วยดำเนินการร่วม อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของ Fiber Optic งบประมาณไม่ได้มีประกาศของกระทรวงในการแก้ไขเรื่องดังกล่าวแล้ว

๓) การร่วมลงทุน มีกรณีตัวอย่างเช่น จังหวัดราชบุรีได้มีการขออนำสายไฟลงดิน รอบวัดมหาธาตุ ปรากฏว่า มีการแจ้งให้ใช้เงินสะสมของท้องถิ่น ซึ่งท้องถิ่นในพื้นที่ไม่มีเงินสะสมในส่วนนี้แล้ว จึงควรมีการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้เงินสะสมด้วย อีกทั้งมีข้อสังเกตว่า หากมีการจัดทำตามโครงการ ที่มีผู้ร่วมลงทุนหลายหน่วยงานซึ่งต้องมีการลงนามในสัญญาโดยบุคคลหลายคน จะเกิดกรณีข้อสังเกต จากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือไม่ และบุคคลใดจากหน่วยงานใดควรเป็นผู้ลงนามในการจัดซื้อจัดจ้าง

๔) มีกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) แจ้งว่า ในเชิงเทคนิคไม่พร้อมที่จะนำสายสัญญาณร้อยท่อลงร่วมกับสายไฟฟ้า เนื่องจากอาจเกรงว่าจะกระทบต่อต้นทุนของผู้ประกอบการ ดังนั้น สำนักงาน กสทช. ต้องเป็นหน่วยงานหลัก ในการสั่งการเชิงนโยบายว่า ในพื้นที่ที่จะทำ Smart City ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบในส่วนนี้ด้วย

๕) การจัดทำค่าของประมาณที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจัดทำไว้สำหรับสนับสนุนการปรับปรุง ระบบไฟฟ้าใต้ดินเป็นงบประมาณที่น้อยเกินไป เนื่องจากการดำเนินการเป็นเรื่องเชิงเทคนิคที่ต้องใช้ งบประมาณจำนวนมาก

๖) การใช้งบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการดำเนินการ Smart City อาจไม่เพียงพอ ควรใช้งบประมาณระดับภาค

๗) การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์บนอาคาร ควรมีการพิจารณาและศึกษารายละเอียดที่อาจกระทบต่อ โครงสร้างของอาคาร และต้องคำนึงถึงการทำลายแผงโซลาร์เซลล์เมื่อหมดอายุการใช้งาน เนื่องจากเป็นพลาสติก ที่ต้องใช้ระยะเวลาการย่อยสลาย

๘) การใช้กระแสไฟฟ้าที่ใช้ในบ้านจากแผงโซลาร์เซลล์ ควรมีการพิจารณาและศึกษารายละเอียด ในเชิงเทคนิค กรณีการกระชากไฟฟ้า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า

๙) ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด CCTV ที่ปัจจุบันมีหลายฝ่ายคิดค้นหลายรูปแบบและติดตั้งกันเอง ดังนั้น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ควรเป็นหลักในการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง กรณีเป็นการติดตั้งระบบกล้อง CCTV เพื่อเป็น Smart City หรือที่สาธารณะ รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วง และกล้อง CCTV ต้องผ่านคณะกรรมการในระดับกระทรวง โดยระดับสำนักงานจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการ และในส่วนของงบประมาณให้ขอในชั้นของระดับภาค

๑๐) Smart City ของจังหวัดขอนแก่น มีการร่วมลงทุนระหว่างผู้ประกอบการภาคเอกชนกับท้องถิ่นในการดำเนินการเรื่อง Smart Mobility ในเฉพาะเขตเมือง อย่างไรก็ตามการกำหนดเกี่ยวกับเรื่อง Smart City ควรมีการคำนึงถึงเมืองชนบทด้วยเนื่องจากอาจมีผลทางด้านการค้าขายของผู้ค้ารายย่อย

๑๑) การแบ่งโครงสร้างของกรมที่สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแยกจากกันจำนวนมาก โดยลักษณะงานและความรับผิดชอบบางพื้นที่ อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบหลายหน่วยงาน การบริหารจัดการหรือแก้ไขปัญหาจึงเกิดความล่าช้า

๓.๖.๖ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

๑) ในภาพรวมลักษณะของการดำเนินงานเกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะ กระทรวงมหาดไทย ควรรับผิดชอบหลัก แต่ปรากฏว่า ไม่มีอำนาจการบริหารจัดการที่แท้จริง

๒) งบประมาณของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อดำเนินการตามแผนงานปรับปรุงระบบไฟฟ้าเคเบิลใต้ดินที่สนับสนุนในส่วนเฉพาะระบบไฟฟ้าในจำนวนเงิน ๑,๓๕๐ ล้านบาทนั้น เป็นงบประมาณที่จัดสรรไว้ในจำนวนที่น้อยเกินไป

๓) จากข้อมูลเอกสารของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีการประชุมการขับเคลื่อนโครงการเชียงใหม่อัจฉริยะ Smart Nimman เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดยที่ประชุมมีมติให้ชะลอการดำเนินโครงการกิจกรรมสายไฟฟ้า สายสื่อสาร และระบบสาธารณูปโภคลงใต้ดิน ในขณะที่ได้รับฟังการให้ข้อมูลจากจังหวัดเชียงใหม่ว่า มีข้อติดขัดเกี่ยวกับงบประมาณที่ยังขาดเพียงจำนวนประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท จึงเห็นว่า ควรมีการผลักดันให้สำเร็จลุล่วง เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับฟังจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ได้ดำเนินการแล้ว ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์มาก หากจังหวัดเชียงใหม่ผลักดันเรื่องนี้ให้สำเร็จลุล่วงคาดว่าจะเกิดประโยชน์ต่อจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมากเช่นกัน

๔) ในเชิงการท่องเที่ยวไม่ควรมีภาพพจน์ในลักษณะเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่ได้มีกรณีเรื่องความปลอดภัย ซึ่งควรมีการอาศัยเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนตามที่จังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินการ

๕) ปัจจุบันระเบียบในการดำเนินงานของภาครัฐมีจำนวนมาก ซึ่งทำให้ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานต่าง ๆ ทั้งนี้ ระเบียบมีไว้เพื่อป้องกันการทุจริตแต่ปรากฏว่าข้อเท็จจริงไม่สามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างแท้จริง

๖) การดำเนินการเรื่อง Smart City หน่วยงานควรดำเนินงานร่วมมือกัน เนื่องจากเมืองท่องเที่ยวเป็นการดำเนินการในภาคกว้าง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการเสนองบประมาณเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานของจังหวัดเชียงใหม่

๗) การจัดทำแผนแม่บทของเมืองอัจฉริยะ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดทำ โดยสิ่งที่เห็นได้ชัด คือ การดำเนินการเรื่องของเมืองอัจฉริยะจะต้องเริ่มต้นด้วยการพูดคุยกันในทุกภาคส่วนของพื้นที่ เพื่อให้สามารถร่วมมือกันขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะต่อไปได้

๘) การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการร่วมทุน จะใช้ระยะเวลานาน จึงควรมีหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบโดยมติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เรื่องการลงทุนโดยภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้

๙) ควรมีการพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการร่วมทุน พร้อมกับการพิจารณาเรื่อง Smart City เพื่อนำไปสู่การประหยังบประมาณของประเทศ

๑๐) กรณีของ Smart City ภูเก็ต หากจำเป็นต้องรงบประมาณของส่วนกลางอาจไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครบวงจร แต่หากเป็นการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าจะมงบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเห็นด้วยกับการสร้างให้เกิดความปลอดภัยทางทะเลให้ได้มาตรฐานสากล เพราะหากดำเนินการระบบดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและไม่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก

๑๑) เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการ Smart Living : Marine Safety ซึ่งจะจัดให้มี Wristband เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวที่ลงเรือท่องเที่ยวในทะเลสวมใส่ และตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงที่ยังไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติและมีการรณรงค์ให้คนไทยมาท่องเที่ยวที่จังหวัดภูเก็ต เป็นโอกาสดีที่สามารถทดลองระบบที่จะมีการจัดทำได้เป็นอย่างดี และตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงระหว่างที่ยังอยู่ระหว่างดำเนินการโครงการ Smart Pier จะมีการรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างไร

๑๒) หากมีการนำระบบ CCTV และระบบของด่านตรวจท่าฉัตรไชยไปดำเนินการในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ด้านสะเดา ด้านสุโขทัย และด้านเบตง เป็นต้น น่าจะเป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก อีกทั้งหากในอนาคตมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเมืองมากยิ่งขึ้นต้องคำนึงถึงการผลิตบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อความต้องการ

๑๓) ควรกำหนดให้จังหวัดภูเก็ตเป็นตัวอย่างในการจัดทำระบบ CCTV และการบูรณาการทุกภาคส่วนในการใช้ CCTV ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจังหวัดภูเก็ตมีเป็นจำนวนมาก

๑๔) เมื่อมีกล้องพิสูจน์อัตลักษณ์ใช้งานแล้ว ควรมีการลดจำนวนตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากเทคโนโลยีมีส่วนช่วยดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว และควรมีการประเมินว่าสามารถเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุทันเพียงใด

๑๕) Smart City ไม่ควรหมายถึงการดำเนินการโดยใช้เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวแต่ควรคำนึงถึงการทำให้เมืองมีความปลอดภัยและน่าอยู่ ควรต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกาะภูเก็ตเป็นเกาะที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของโลก นอกจากนั้น การพัฒนา Smart City จะสำเร็จได้ควรให้ภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

๑๖) ข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าและแนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต จะเป็นประโยชน์สำหรับการนำไปเผยแพร่ และแนะนำให้จังหวัดต่าง ๆ ประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดของตนเอง เพื่อมุ่งสู่การเป็น Smart City

๓.๖.๗ สรุปผล

เนื่องด้วยการดำเนินงานของเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ซึ่งต้องดำเนินการโดยการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีกรณีปัญหา ข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณ ระเบียบ กฎหมาย การจัดเก็บข้อมูลและการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นควรนำข้อมูลนี้พิจารณาและนำเสนอพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓.๖.๘ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๓.๗ ศูนย์ดำรงธรรม

๓.๗.๑ ที่มาและความสำคัญของศูนย์ดำรงธรรม

ศูนย์ดำรงธรรมมีจุดเริ่มต้นเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๖ โดยกระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้ง “ศูนย์บริการข่าวสารของกระทรวงมหาดไทย” เพื่อรับฟังความคิดเห็น รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เกี่ยวกับงานของกระทรวงมหาดไทย ทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๕๖๗ และทางไปรษณีย์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๗ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย”

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการจัดโครงสร้างของศูนย์ดำรงธรรมใหม่ แบ่งเป็นส่วนกลาง (ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย และศูนย์ดำรงธรรมของหน่วยงานระดับกรมและรัฐวิสาหกิจ) และส่วนภูมิภาค (ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ) แต่ปัญหาของศูนย์ดำรงธรรมตลอดมา คือ เรื่องการบริหารที่ขาดบุคลากร และงบประมาณ จึงไม่สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารประเทศได้มีคำสั่ง ที่ ๙๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ โดยกำหนดให้ทุกจังหวัดจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมอำเภอขึ้น และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่งจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมขึ้นในอำเภอและกำหนดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีสาเหตุจากการร้องเรียนร้องทุกข์ ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอจึงได้จัดตั้งขึ้นทุกอำเภอจำนวน ๘๗๘ อำเภอ

๓.๗.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อศึกษาและติดตามการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรม
- ๒) เพื่อศึกษาและติดตามปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงระบบการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรม

๓.๗.๓ ภารกิจของศูนย์ดำรงธรรม

ศูนย์ดำรงธรรมสามารถแบ่งภารกิจออกเป็น ๗ ภารกิจหลัก ได้แก่

- ๑) งานรับเรื่องร้องเรียนและร้องทุกข์ (รวมทั้งงานเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค) และงานระงับข้อพิพาท (โดยจะให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอนายอำเภอมอบหมายเป็นผู้ใกล้ชิดในการระงับข้อพิพาท)
- ๒) งานอำนวยความสะดวกหรืองานบริการแบบเบ็ดเสร็จ เช่น การทำบัตรประจำตัวประชาชน การคัดสำเนาทะเบียนราษฎร การรับชำระค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า การรับชำระภาษีรถทุกชนิด (กรณีไม่ต้องตรวจสภาพรถ)
- ๓) งานบริการและส่งต่อ เช่น การต่อใบอนุญาตต่าง ๆ อาทิ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ การขออนุญาตใช้ไฟฟ้า น้ำ ประปา และโทรศัพท์
- ๔) งานบริการข้อมูลข่าวสารและให้คำปรึกษา เช่น การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย หนี้นอกระบบ ปัญหาครอบครัว การประกอบอาชีพ เป็นต้น
- ๕) งานรับเรื่องความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน
- ๖) งานเป็นศูนย์รองรับการปฏิบัติตามนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล
- ๗) ชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว

จากสถิติการเข้ามารับบริการศูนย์ดำรงธรรมทั่วประเทศพบว่า ประชาชนมาขอรับบริการมาก ๕ อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ ๑ งานบริการแบบเบ็ดเสร็จ เช่น การทำบัตรประจำตัวประชาชน การคัดสำเนาทะเบียนราษฎร การรับชำระค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า การรับชำระภาษีรถทุกชนิด (กรณีไม่ต้องตรวจสภาพรถ) อันดับที่ ๒ งานบริการข้อมูลข่าวสาร อันดับที่ ๓ บริการให้คำปรึกษา อันดับที่ ๔ รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ และอันดับที่ ๕ บริการรับเรื่องและส่งต่อ

๓.๗.๔ ปัญหาของศูนย์ดำรงธรรม

๑) โครงสร้างและการเชื่อมโยงข้อมูลการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนและร้องทุกข์ : ในปัจจุบันมีการแบ่งโครงสร้างการให้บริการประชาชนที่ชัดเจนมีหลายระดับเพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับความต้องการของประชาชน แต่ขาดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างจุดให้บริการ บางครั้งประชาชนที่เดือดร้อนจะยื่นเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนไปตามศูนย์ดำรงธรรมในระดับต่าง ๆ เมื่อขาดความเชื่อมโยงฐานข้อมูลทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนของประเด็นการร้องเรียนร้องทุกข์ได้

๒) มาตรฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ : ได้มีการจัดสรรกรอบอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างเหมาบริการให้เพียงพอต่อภารกิจ รวมทั้งได้มีการให้สวัสดิการเพื่อจูงใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น เรื่องขวัญกำลังใจ และปริมาณคนกับปริมาณงานไม่สมดุลกันจึงไม่ใช่ปัญหาในการขับเคลื่อน แต่ควมมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และศักยภาพของเจ้าหน้าที่เป็นเรื่องสำคัญเพราะหากเจ้าหน้าที่มีศักยภาพ ในการปฏิบัติหน้าที่ มีมาตรฐานในการทำงานที่สูงจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การบริการให้คำปรึกษา การแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน หรือการนำความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนไปดำเนินการให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การรวบรวมปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับนโยบาย : ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีการร้องทุกข์ร้องเรียนผ่านกลไกศูนย์ดำรงธรรมมีเป็นจำนวนมากและมีความหลากหลายซึ่งบางปัญหาสามารถแก้ไขได้ในระดับพื้นที่ (จังหวัด/อำเภอ) แต่มีบางปัญหาซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งที่ผ่านมาไม่ได้มีการนำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อแก้ไขอย่างเป็นระบบด้วยกลไกในระดับนโยบาย

๔) ขาดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในองค์กรรวม : การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในบางเรื่องบางครั้งที่ต้องบูรณาการการทำงานจากหลายหน่วยงาน ซึ่งจังหวัด/อำเภอโดยศูนย์ดำรงธรรมจะต้องทำหน้าที่ในการประสานงาน และบูรณาการการทำงานจากหลายหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในองค์กรรวมและยั่งยืน มิใช่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและเป็นการดำเนินการเพียงด้านใดด้านหนึ่ง

๕) ภารกิจและหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าน้ำหนักของงานอยู่ในระดับของกลุ่มงาน ซึ่งอำนาจหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมเปรียบเหมือน “ยักษ์ไม่มีกระบอง” กล่าวคือ รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์แต่ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากไม่มีอำนาจรองรับให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน หรือในทางกฎหมายยังไม่มีบทบัญญัติรับรองในส่วนเรื่องของภารกิจดังกล่าว ซึ่งมีแต่ประกาศหรือคำสั่ง แต่ขาดพระราชบัญญัติรับรองที่ชัดเจน

๓.๗.๕ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมเพื่อให้เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลของศูนย์ดำรงธรรมโดยเฉพาะการให้บริการรับเรื่องราวร้องทุกข์ให้มีความเชื่อมโยง สามารถสืบค้นกันได้

๒) มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูง ปฏิบัติงานได้อย่างมีมาตรฐาน รวมทั้งมีการสร้างคลังความรู้รวบรวมแนวทาง หรือกรณีตัวอย่างในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๓) มีการรวบรวม ประมวลปัญหาที่มีความถี่มากและเป็นปัญหาเชิงนโยบาย/ปัญหาเชิงกฎหมายที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้แล้วเสร็จในพื้นที่เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแก่รัฐบาลให้มีการแก้ไขเชิงระบบต่อไป

๔) เว็บไซต์ของศูนย์ดำรงธรรมควรมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้เป็นปัจจุบันและประชาชนสามารถเข้าถึงได้ รวมถึงสามารถร้องเรียนหรือยื่นเรื่องร้องทุกข์ผ่านทางออนไลน์ได้ตลอดเวลาโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปที่ศูนย์บริการประชาชนหรือศาลากลางจังหวัด จึงจะถือได้ว่าตอบโจทย์และตรงความต้องการของประชาชนในยุค ๔.๐

๕) ศูนย์ดำรงธรรมควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทำให้ประชาชนทราบและเห็นได้ชัดเจนในการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านระบบออนไลน์ เช่น ผ่าน Hot Line ๑๕๖๗ รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ รับและส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ หรือถ้ามีเรื่องต้องเร่งรัดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลด้านต่าง ๆ ให้ใช้ระบบนี้ และบริการเบ็ดเสร็จ เป็นต้น และระบบการยื่นเรื่องร้องเรียนควรยื่นได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ผู้ร้องเรียนแจ้งชื่อ และไม่ต้องแจ้งชื่อผู้ร้องเรียน เพื่อเป็นการรับรองให้ผู้ร้องเรียนว่าได้รับการคุ้มครอง โดยวิธีการนี้ทำให้ประชาชนสามารถกล้าที่จะร้องทุกข์หรือแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นและเดือดร้อนมีผลกระทบต่อตนเอง

๖) ควรมีการยกระดับศูนย์ดำรงธรรม โดยให้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติกำหนดอำนาจและหน้าที่ให้ชัดเจน

๗) ประเด็นปัญหาของศูนย์ดำรงธรรมที่ควรแก้ไขก่อนเป็นอันดับแรก ได้แก่ มาตรฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และขาดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในองค์กรวม ซึ่ง ๒ ประเด็นนี้จะต้องดำเนินไปพร้อมกันไม่เช่นนั้นงานของศูนย์ดำรงธรรมจะไม่มีประสิทธิภาพ

๓.๗.๖ ข้อเสนอแนะต่อประกาศ คสช. ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗ เรื่องการจัดศูนย์ดำรงธรรม

๑) คำสั่งของ คสช.ที่ ๙๖/๒๕๕๗ ควรเปลี่ยนชื่อคำสั่งให้ตรงประเด็นในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะไม่ควรใช้ชื่อคำสั่งเพียงแค่ตัวเลขเท่านั้น

๒) การออกประกาศคำสั่ง เรื่องการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม ควรเป็นประกาศที่มีกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งรองรับ เพื่อให้อำนาจในการดำเนินงานแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีมาตรฐานชัดเจนตามระเบียบกฎหมายที่ควรปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในงานนั้น ๆ ของศูนย์ดำรงธรรมมิใช่มีประกาศออกมาเพียงอย่างเดียวแต่ยังขาดการระบุความสำคัญในแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

๓) ประกาศคำสั่ง ที่ ๙๖/๒๕๕๗ นั้น ในการดำเนินงานตามความเป็นจริงนั้น ไม่สามารถทำได้ทุกข้อเนื่องจากติดปัญหาในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่มีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน จึงทำให้ศูนย์ดำรงธรรมรับงานในส่วนของการรับเรื่องร้องเรียนและร้องทุกข์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นตามภารกิจหลัก แต่ไม่สามารถดำเนินการเรื่องที่รับมาและประสานต่อให้ประชาชนได้สำเร็จตามความต้องการของประชาชนจริง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันศูนย์ดำรงธรรมมีเรื่องร้องเรียนเข้ามาเป็นจำนวนมาก ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา มีเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ จำนวน ๔ ล้านกว่ากรณี ที่เห็นได้ชัดคือภารกิจงานมากแต่เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ อีกทั้งติดปัญหามาตรฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และขาดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในองค์กรวม

๔) ผู้ที่เกี่ยวข้องในการออกประกาศคำสั่งที่ ๙๖/๒๕๕๗ ควรมีวิธีการหรือทำแผนนโยบายให้ชัดเจนและครอบคลุม สอดคล้องกับปัญหาในบริบทของประเทศไทยที่แท้จริง

๓.๗.๗ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- กรมการปกครอง
- กรมที่ดิน
- ส่วนราชการจังหวัด
- ส่วนราชการอำเภอ

ส่วนที่ ๔

ข้อสังเกตของคณะกรรมการกิจการ

จากการพิจารณาติดตามและศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค คณะกรรมการมีข้อสังเกตเพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน

๑.๑ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เอกชน และสถาบันการเงิน

๑.๑.๑ ขอให้มีการตรวจสอบหาสาเหตุที่หน่วยงานยังไม่ได้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนให้เป็นบัตรอเนกประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการภาครัฐ เพื่อรายงานต่อรัฐบาล และดำเนินการติดตามผลความคืบหน้าในภายหลัง เนื่องจากการเร่งรัดให้ดำเนินการจะทำให้เกิดความสะดุดและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

๑.๑.๒ ขอให้กรมการปกครองมีการเพิ่มระบบ ๓ ระบบ คือ

๑) ระบบการยืนยันตัวตนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Identification (eID)) ในการดำเนินการ Digital ID เนื่องจากกรมการปกครองเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความมั่นคงและมีระบบความปลอดภัยสูง จึงขอให้จัดทำ Application Programming Interface (API) ของ eID ให้กับส่วนราชการ และภาคเอกชนได้มีการใช้งานโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้ไม่เป็นภาระต่อประชาชนในการเสียค่าบริการในท้ายที่สุด

๒) ในส่วนของ Biometric ซึ่งในการอนุญาตอยู่ในส่วนของกรมการปกครองอยู่แล้ว เพียงดำเนินการผ่านการ Identity เพื่อเข้าสู่ระบบการบริการในขั้นตอนต่อไป

๓) จัดทำระบบ National Certificate Authority ให้ประชาชนเพื่อให้มีการลงลายมือชื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Blockchain ในการดำเนินการเกี่ยวกับ Digital Paper หรือ Digital E - mail ซึ่งจะส่งผลไปยังการใช้ e - Voting ที่จะต้องมีความปลอดภัยสูง พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งระบบ E - mail โดยการใช้แอดเดรสจากเลขประจำตัวประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้มีการสื่อสารเมื่อต้องการส่งข้อความถึงกัน มีการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และมีความปลอดภัยสูง รวมทั้งมีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย ซึ่งในการเชื่อมโยงนั้นจะผ่านทางธนาคารกรุงไทยและเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน โดยในการรายงานนั้นจะไปถึงกรมการปกครอง อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการนี้ต้องมีการลดต้นทุนในการดำเนินการ ซึ่งการให้บริการประชาชนดังกล่าวจะต้องเป็นบริการที่ประชาชนไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงค่าบริการต่าง ๆ ภาครัฐไม่ควรเรียกค่าใช้จ่ายจากหน่วยงานเอกชน เพื่อผลักดันให้ระบบการบริการทั้งหมดดังกล่าวมีความเป็นไปได้

๑.๑.๓ ขอให้กรมการปกครองพัฒนาระบบ National Digital ID (NDID) และระบบ National Certificate Authority ให้ประชาชน พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งระบบ E - mail โดยการใช้แอดเดรสจากเลขประจำตัวประชาชน

๑.๑.๔ ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนา

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กรมการปกครอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

๑.๒ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อสมัครสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๒.๑ พรรคการเมืองแต่ละพรรคสามารถดำเนินการขออนุญาตการอ่านบัตรจาก กรมการปกครอง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) ได้ รวมทั้งการตรวจสอบและปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนพรรคการเมืองของแต่ละพรรคที่เก็บไว้ที่ส่วนกลางของสำนักงาน กกต. ได้โดยตรง

๑.๒.๒ สำนักงาน กกต. ควรพัฒนาระบบการรับสมัครสมาชิกพรรคการเมืองและการจัดทำ ฐานข้อมูลทะเบียนพรรคการเมือง โดยให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแต่ละพรรคใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๑.๒.๓ พรรคการเมืองสามารถแก้ไขข้อบังคับพรรคการเมืองที่เกี่ยวกับการสมัครสมาชิก พรรคการเมืองโดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้าน และสามารถทำหนังสือ ขออนุญาตใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนกับกรมการปกครองได้

๑.๒.๔ คุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยหลัก คือ หลักสัญชาติ หลักภูมิลำเนา และหลักความสามารถ ซึ่งถ้าส่วนราชการจะเรียกสำเนาเอกสารนั้น จะต้องคำนึงว่านำไปตรวจสอบเรื่องใด โดยในปัจจุบันสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการติดตั้งตู้คือสก์ (Kiosk) ที่ศาลากลาง จังหวัดครบทุกจังหวัดแล้ว ส่วนราชการสามารถเข้าไปดูข้อมูลได้ที่ตู้ดังกล่าว โดยไม่ต้องเรียกสำเนาบัตร ประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านจากผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักบริหาร การทะเบียน กรมการปกครอง สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พรรคการเมืองทุกพรรค

๑.๓ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์เพื่อแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

๑.๓.๑ ควรให้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวโดยนำสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชน มาใส่ไว้ในบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งบัตรดังกล่าวมีอายุ ๕ ปี โดยมีอายุถึงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ทั้งนี้ จากระยะเวลาดังกล่าวยังมีช่วงเวลา ๒ ปี กว่าบัตรจะหมดอายุ หากดำเนินการทำระบบนี้ได้จะเป็นการดี

๑.๓.๒ เนื่องจากสวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนในส่วนของวงเงินในกระเป๋าเงิน อิเล็กทรอนิกส์ (e - Money) อาจต้องมีการศึกษาหรือตรวจสอบว่าบัตรประจำตัวประชาชนจะสามารถรองรับ การให้สวัสดิการนี้ได้หรือไม่

๑.๓.๓ กรณีที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับสิทธิตามสวัสดิการแล้ว ในภายหลังสถานะ ของผู้ถือบัตรเปลี่ยนแปลง กรณีนี้หากสามารถมีการให้ข้อมูลระหว่างกันว่าสถานะของบุคคลดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลง และในการตรวจสอบได้มีการเปิดข้อมูลตลอดแล้ว จะสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ได้ทันที

๑.๓.๔ การยุบรวมบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับบัตรประจำตัวประชาชนให้เป็นบัตรใบเดียวกัน จะต้องมีการขอแก้กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลทางการเงินและรายได้ ของผู้มีบัตร ซึ่งเป็นข้อมูลเฉพาะส่วนบุคคลในหน่วยความจำของบัตรประจำตัวประชาชน และมีข้อกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐสามารถเชื่อมโยงข้อมูลทางการเงินไปใช้ประโยชน์ด้าน การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและ สามารถสอบทานข้อมูลย้อนหลังได้

โดยสรุป เพื่อประหยัดงบประมาณของประเทศ สร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ เพิ่มความสะดวกและลดความสับสนของประชาชนในการรับบริการจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแทนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการเพิ่ม Applet สวัสดิการผู้มีรายได้น้อยไว้ในบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้สามารถใช้บริการในระบบยืนยันตัวตนบุคคล (Identity) ด้วยบัตรประจำตัวประชาชน จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้กระทรวงการคลังกำหนดแผนและทิศทาง การเปลี่ยนผ่านเพื่อนำไปสู่การใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวให้ชัดเจน

๒) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนา

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กระทรวงการคลัง กรมการปกครอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

๑.๔ การใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์เชื่อมโยงข้อมูล เพื่อลดการใช้เอกสารหลักฐาน และการบริการแบบ One Stop Service

๑.๔.๑ เสนอให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลลายนิ้วมือในระหว่างสถานีตำรวจทุกสถานี เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด

๑.๔.๒ ในการทำบัตรประจำตัวประชาชนในปัจจุบัน ได้มีการจัดเก็บลายนิ้วมือนิ้วโป้ง และนิ้วชี้ จำนวน ๒ นิ้วไว้ในฐานข้อมูลกลาง เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบตัวตนในการทำธุรกรรมแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสำคัญ และเพื่อการตรวจสอบตัวตนกรณีมีการเก็บลายนิ้วมือแฝงได้ในที่เกิดเหตุ แต่ปัจจุบันยังไม่มีมีการเก็บลายนิ้วมือทั้ง ๑๐ นิ้ว จึงอาจจำเป็นต้องสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า เหตุใดจึงไม่มีการจัดเก็บลายนิ้วมือทั้ง ๑๐ นิ้วเพื่อประโยชน์ในการทำประวัติอาชญากรรม

๑.๔.๓ กรมการปกครองควรเตรียมความพร้อมในการให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน และไม่ควรถูกหน่วยงานเอกชนดำเนินการ เนื่องจากจะส่งผลถึงค่าใช้จ่ายและความปลอดภัยของข้อมูลของประชาชน

๑.๔.๔ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเหมือนกัน ควรมีขั้นตอนกระบวนการที่มีมาตรฐานเหมือนกัน และให้ลดขั้นตอนกระบวนการที่ไม่จำเป็นและสร้างภาระให้แก่ประชาชน

๑.๔.๕ มีข้อจำกัดทางกฎหมายใด เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเกี่ยวกับการเชื่อมโยงข้อมูลการยืนยันตัวตนระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ และภาครัฐกับภาคเอกชน

๑.๔.๖ ขอให้กรมการปกครองช่วยหาแนวทางสนับสนุนที่มีความเป็นไปได้ในการขอข้อมูล โดยให้ภาคเอกชนสามารถดึงข้อมูลได้จากกรมการปกครอง

โดยสรุป เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับความสะดวก และรวดเร็วจากการให้บริการจากหน่วยงานของทุกภาคส่วน ลดภาระค่าใช้จ่ายจากการใช้บริการ และทำให้ภาครัฐสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลไปสู่การให้บริการระบบ e - Service ได้อย่างเต็มรูปแบบ ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการพัฒนาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้กรมการปกครองร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เร่งขยายผลในการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ จากระบบ Linkage Center ที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว

๒) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนาเปลี่ยนแปลง

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กรมการปกครอง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

๒. แนวทางการปรับปรุงการใช้สิทธิของประชาชน

๒.๑ การใช้สิทธิในการเลือกตั้งและการลงประชามติโดยบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

๒.๑.๑ ควรพัฒนาระบบการเลือกตั้งของสำนักงาน กกต. เป็นระบบการเลือกตั้ง โดยใช้บัตรประจำตัวประชาชน การดำเนินการนี้จะสอดคล้องกับสังคมแบบ ๔.๐ ประชาชนจะต้องได้รับการอย่างทั่วถึง โดยระยะแรกอาจเป็นการเริ่มขั้นตอนการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเสียกับเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ในการแสดงตนก่อน และพัฒนาไปถึงการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งและการนับคะแนน ซึ่งควรแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพราะเมื่อแก้ไขกฎหมายแล้ว เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ส่วนเรื่องของงบประมาณในการจัดการเลือกตั้งจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า สำหรับกรณีปัญหาขาดแคลนบุคลากรสนับสนุนในการเลือกตั้ง เห็นว่าหน่วยงานของรัฐมีบุคลากรเพียงพอ แต่ต้องพัฒนาเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากร ทั้งนี้ ต้องเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลง และหากสามารถสร้างความเชื่อมั่น ความโปร่งใสได้ ประชาชนก็จะเกิดการยอมรับเอง

๒.๑.๒ ควรให้กรมการปกครองวางแนวทางและแผนรองรับในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ดังต่อไปนี้

๑) การบริหารจัดการเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ในการเลือกตั้ง

๒) ศึกษาระบบ Crypto Voting ที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขผลการเลือกตั้งได้ โดยทำให้มีผลตามกฎหมายและสามารถฟ้องร้องต่อศาลได้

๓) พัฒนาระบบการแจ้งผลการดำเนินการต่าง ๆ ผ่านระบบอีเมลของประชาชน แทนการใช้กระดาษในการแจ้ง

๔) เสริมสร้างพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสรุป เพื่อให้ประชาชนได้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งและการออกเสียงลงประชามติเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด โปร่งใส และได้รับประโยชน์สูงสุดในการเลือกผู้แทนของตน เห็นควรให้สำนักงาน กกต. พัฒนาระบบการเลือกตั้ง โดยให้เสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙) ว่าด้วยการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยวิธีการใช้บัตรประจำตัวประชาชนเสียกับเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ แทนการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง และต้องพัฒนาระบบการลงคะแนนและการนับคะแนน รวมทั้งให้กรมการปกครองวางแนวทางและแผนรองรับในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งหรือการออกเสียงลงประชามติในอนาคต

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

๒.๒ การใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ โดยการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์แทนบัตร ATM

๒.๒.๑ ควรเพิ่มธนาคารเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและศึกษาแนวทางการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของธุรกรรมทางการเงิน

๒.๒.๒ บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวควรจะสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการลงทะเบียนผู้พิการ การลงทะเบียนเพื่อรับเบี้ยผู้สูงอายุ และการลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการต่าง ๆ จากรัฐได้ทั้งหมด ตลอดจนเชื่อมโยงกับบัญชีของผู้ได้รับสวัสดิการเพื่อใช้เป็นบัตร ATM ด้วย

๒.๒.๓ กรณีที่กล่าวว่ามีข้อจำกัดทางด้านเทคนิคนั้นเห็นว่า บัตรประจำตัวประชาชนที่ออกโดยกรมการปกครองเป็นบัตรที่มี Chip Card ซึ่งสามารถสร้าง Applet เพิ่มโดยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือสมาคมธนาคารไทย เพื่อเป็นบัตรกดเงินสดแบบ ATM หรือใช้สำหรับระบบเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e - Money)

โดยสรุป เพื่อความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในการใช้สิทธิและเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ผู้แทนหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นด้วยในการพัฒนาให้ประชาชนสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ แทนบัตร ATM จึงขอให้มีการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอให้สมาคมธนาคารไทยหาแนวทางการนำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นทางเลือกให้ประชาชนสามารถใช้เป็นบัตร ATM ได้ และมุ่งใช้ระบบ Internet Banking มากกว่า ระบบ e - Wallet (กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์)

๒) ขอให้มีการนำผลการพิจารณาติดตามและศึกษาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมีแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ในการนำเสนอคณะรัฐมนตรีถึงแผนการพัฒนาเปลี่ยนแปลง

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กรมการปกครอง กรมบัญชีกลาง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สมาคมธนาคารไทย สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

๓. แนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

๓.๑ บทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

๓.๑.๑ การแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดควรเป็นการแต่งตั้งโดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ทักษะความรู้ ความสามารถ และมุมมองให้ตรงหรือใกล้เคียงกับพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ซึ่งเกณฑ์ในการจัดสรรแต่งตั้ง โยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัดควรออกแบบเกณฑ์ให้สอดคล้อง เหมาะสม สัมพันธ์กับบริบททางสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ ประเด็นปัญหา และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง

๓.๑.๒ นวัตกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีส่วนสำคัญในการทำให้กระบวนการงานมีประสิทธิภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดเปรียบเสมือนผู้บริหารสูงสุด (CEO) ที่จะเป็ประธานในการดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และเห็นประโยชน์ของนวัตกรรม และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๓ ในอดีตที่ผ่านมา การฝึกอบรมรองผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง (Chief Information Officer : CIO) และไปปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนาให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวางยุทธศาสตร์จังหวัดให้ตรงกับพื้นที่ และเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอกระบวนการตัดสินใจให้กับระบบของผู้บริหารอย่างแท้จริง เนื่องจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด

๓.๑.๔ ควรมีแนวทางมุ่งให้ข้าราชการที่ผ่านการฝึกอบรมในโครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ (นปร.) มาช่วยงานผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีผู้ช่วยที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

๓.๑.๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีความสำคัญต่อการบริหารราชการ ดังนั้น จะทำอย่างไรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีเอกภาพและมีอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานในพื้นที่ โดยมีการบูรณาการกับกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และพัฒนาจังหวัดตามนโยบายของรัฐบาลเกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งในเบื้องต้น ควรมีการพิจารณาว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นควรเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย หรือเป็นตัวแทนของรัฐบาล หากเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย อำนาจในการที่จะบังคับบัญชากระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ นั้นจะไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร เนื่องจากราชการส่วนกลางที่มาอยู่ในภูมิภาคนั้นมักจะปฏิบัติตามหัวหน้าราชการส่วนกลางเป็นหลัก แต่หากเป็นตัวแทนของรัฐบาลที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการกลางจากทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยมีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจเรียกว่า “วิทยาลัยผู้ว่า” บุคคลใดจะเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องผ่านสถาบันนี้ก่อนจึงจะได้รับการบรรจุให้เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด และมีการสร้างเอกภาพของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารงานในพื้นที่ รวมทั้ง มีการกระจายงบประมาณและกำลังคนลงไปในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถบริหารงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชนอย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงต้องสังกัดคณะรัฐมนตรี และเป็นตัวแทนของรัฐบาล โดยจะต้องมีการแบ่งบทบาทระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดและราชการส่วนกลางให้ชัดเจนว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเต็มในการบังคับบัญชาและสั่งการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับจังหวัด ภายใต้มาตรฐานที่ราชการส่วนกลางกำหนด ราชการส่วนกลางมีบทบาทในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาในภาพรวมของประเทศ หรือดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจในระดับมหภาค เช่น การผลิตแหล่งน้ำ ทางด่วน ทางหลวง และเขื่อน เป็นต้น หรือดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ของหลายจังหวัด

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๓.๒ หน้าที่และอำนาจ และความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๓.๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ควรจะกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน ไม่ทับซ้อน เช่น ภารกิจตาม Agenda Based ให้ราชการส่วนกลางรับผิดชอบ ราชการส่วนท้องถิ่นควรทำบริการสาธารณะพื้นฐาน และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจและหน้าที่ในเชิงรุก

๓.๒.๒ การกระจายอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากขึ้น

๓.๒.๓ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ควรมีการเพิ่มอำนาจให้กับบุคคลหรือราชการที่ไม่ใช่ราชการส่วนกลาง โดยมีการเพิ่มอำนาจให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยแนวทางในการเพิ่มอำนาจดังกล่าวควรมีการออกแบบแนวคิด กฎเกณฑ์ หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นและมีความเหมาะสมในแต่ละบริบท กล่าวคือ ไม่ควรออกแบบนโยบาย กฎระเบียบ หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษให้มีลักษณะเหมือนกันเป็น Template แต่ในขณะเดียวกันไม่ควรออกแบบให้มีความหละหลวมจนเกิดปัญหาในเรื่องของการตีความและเกิดเป็นช่องโหว่ในเรื่องของความรับผิดชอบ

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๓ ข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัด

๓.๓.๑ ควรมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศในทุกกระดับ ทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน เพื่อให้การพัฒนาประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้านบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ และพัฒนาไปสู่สังคมที่เป็นสังคมอุดมปัญญา นอกจากนี้ ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัดจะเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาจังหวัดในยุค ๔.๐ และสร้างจังหวัดอัจฉริยะซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีมาช่วยบริหารจัดการร่วมกับการบริหารงานกันแบบบูรณาการ (ทั้งนี้ มีข้อเสนอในการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ปรากฏตามที่แนบไว้ในภาคผนวก ก)

๓.๓.๒ การกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาจังหวัดควรเป็นทิศทางเดียวกัน และมีจุดเริ่มต้นมาจากการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน เนื่องจากควรมีการพัฒนาจากจุดที่เล็กที่สุดขึ้นมาถึงระดับประเทศเพื่อประเมินผลผู้บริหารในทุกระดับว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินการตามตัวชี้วัดหรือไม่เพียงใด ทำให้ไม่ต้องมีการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ และประสิทธิภาพในการดำเนินการตามตัวชี้วัดจะเป็นสิ่งที่สามารถพิสูจน์ได้ โดยผลการพัฒนาในทุกระดับควรได้รับการเปิดเผยด้วย

๓.๓.๓ ควรพิจารณาใช้ตัวชี้วัดหลักที่บ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง (General Welfare) เช่น รายได้ต่อหัว หรือ Capital per Income เป็นต้น

๓.๓.๔ ข้อมูลที่จัดเก็บควรมีความละเอียดและแม่นยำ เนื่องจากหากไม่มีความถูกต้องแม่นยำ จะทำให้กระบวนการแก้ปัญหาที่วิเคราะห์จากข้อมูลนั้น ๆ ผิดไปจากความเป็นจริง

๓.๓.๕ หากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัลสามารถดำเนินการบูรณาการข้อมูลได้ จะสามารถทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น

๓.๓.๖ นอกจากการเก็บข้อมูลแบบเป็นกลุ่มข้อมูลแบบสถิติแล้วควรจะมีการใช้ Data Science หรือวิทยาการข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้วย โดยคำนึงถึงความสำคัญของการมี Real Time Data (ข้อมูลแบบทันที) และ Visual Data (ข้อมูลที่เห็นประจักษ์) ซึ่งจะเป็นการใช้ข้อมูลที่มาจากประชาชนเองโดยตรง

๓.๓.๗ สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินการของส่วนราชการ คือ การจัดทำข้อมูล Raw Data หรือข้อมูลดิบให้มีคุณภาพ เมื่อข้อมูลดิบมีคุณภาพแล้วจะมีหน่วยงานอื่นที่สามารถดำเนินการรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลได้

๓.๓.๘ ยุทธศาสตร์ ๔.๐ หัวใจสำคัญ คือ ข้อมูล เนื่องจากหากข้อมูลไม่ถูกต้องจะทำให้การตัดสินใจไม่ถูกต้องแม่นยำ ไม่มีประสิทธิภาพ และสิ้นเปลืองงบประมาณ ดังนั้นข้อมูลต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย (Updated) ถูกต้องแม่นยำ (Accurate) และตรงกับความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ๆ ต้องมีการเก็บข้อมูลจากตัวบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรอย่างแท้จริง ข้อมูลจึงจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับทะเบียนราษฎรได้

๓.๓.๙ ข้อมูลที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำมาใช้ยังเป็นการพึ่งพาจากส่วนราชการอื่นและไม่ใช้ข้อมูลจากพื้นที่หรือจากผู้ใช้ข้อมูลที่แท้จริงรายบุคคล รายหมู่บ้าน รายตำบล รายอำเภอ แสดงว่าข้อมูลนั้นอาจจะมีคุณภาพสูง และแม้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีข้อมูลที่เป็นภาพรวมของจังหวัดแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด หากไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา หรือผู้ป่วยที่อยู่ในพื้นที่คือบุคคลใด จะไม่สามารถวางแผนงาน/โครงการให้ตรงเป้าหมายได้ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการพัฒนาประเทศได้อย่างตรงจุด

นอกจากนี้หากมีการพิจารณาแต่เพียงผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) โดยไม่พิจารณาถึงชุมชน หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของประเทศ และไม่สามารถพัฒนาชุมชน หมู่บ้านให้แข็งแรงได้ จะไม่สามารถสร้าง GDP ของประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรให้มีการปรับปรุงระบบที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและการปฏิบัติอย่างแท้จริง และเห็นว่าควรใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ศูนย์ข้อมูลหมู่บ้านและชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลโดยมีที่ปรึกษา ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่ถูกต้อง อีกทั้งควรจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data ให้ลงลึกไปถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง เพื่อใช้ข้อมูลนี้ในการพัฒนาประเทศ

๓.๓.๑๐ ข้อมูลตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาจังหวัด เรื่องนี้กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ต้องปรับข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และควรมีการวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับชุมชน หมู่บ้าน

๓.๓.๑๑ ในการกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อของงบประมาณควรมีการอ้างอิงข้อมูลที่เป็นอยู่อย่างแท้จริง และกรมการพัฒนาชุมชนควรปรับปรุงข้อมูลโดยใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชนเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงข้อมูลจากทุกแหล่งให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้อ้างอิงได้ เมื่อมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลจะช่วยให้สามารถติดตามผลการดำเนินการได้อย่างแท้จริง เช่น หากมีข้อมูลผู้ว่างงานจะทำให้สามารถตั้งงบประมาณเพื่อจัดการฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้ และหากมีข้อมูลชื่อบุคคลจะทำให้สามารถกำหนดบุคคลที่จะเข้าร่วมโครงการได้ รวมทั้งสามารถติดตามได้ว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วนั้นมีอาชีพแล้วหรือไม่ ส่งผลให้ตัวชี้วัดในการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวดีขึ้นได้

๓.๓.๑๒ จากการทดสอบลงทะเบียนผู้ใช้งานระบบ e - BMN เพื่อเข้าใช้บริการข้อมูล รายงานหมู่บ้านชนบทไทยจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) และรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า เมื่อค้นหาข้อมูลปี ๒๕๖๒ ที่จังหวัด สมุทรปราการ อำเภอบางพลี ตำบลบางพลีใหญ่ หมู่ ๘ หมู่บ้านบางพลีนิเวศ สามารถค้นหาข้อมูลเชิงลึกได้ แต่ข้อมูลที่ปรากฏเป็นข้อมูลที่ขาดคุณภาพ กล่าวคือ เมื่อตรวจสอบรายชื่อเจ้าบ้านพบว่าข้อมูลที่ปรากฏนั้น เป็นข้อมูลที่ไม่มีการปรับปรุงเป็นเวลา ๒๐ ปี ทำให้ข้อมูลเรื่องอายุและการศึกษาของเจ้าบ้านมีความคลาดเคลื่อน

๓.๓.๑๓ กรมการพัฒนาชุมชนได้มีการเตรียมการสำหรับการบรรจุข้อมูลที่สามารถ อ่านด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือ Machine - Readable ด้วยหรือไม่

๓.๓.๑๔ การจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจังหวัดจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนา เมืองอัจฉริยะ หรือ Smart City

๓.๓.๑๕ ทางปฏิบัติทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินการส่วนใหญ่อยู่ที่กระทรวงมหาดไทย แต่ควรมีที่ปรึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานของข้อมูลและวิธีการจัดเก็บข้อมูล คือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงาน สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

๓.๓.๑๖ วิธีการในการดำเนินการภายหลังจากมีข้อมูลที่ได้มาตรฐานแล้ว กรมการพัฒนาชุมชนควรใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนของกรมการปกครองและกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นในการเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่และเก็บข้อมูลตัวบุคคล โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน นำ Tablet เก็บข้อมูลของแต่ละครัวเรือนแล้วนำไปตรวจสอบโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน แล้วเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรซึ่งจะทำให้สามารถดึงข้อมูลดังกล่าวไปใช้ได้ทันที

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

๓.๔ การบูรณาการแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ (Area Base) และส่วนราชการ (Function)

๓.๔.๑ พื้นที่ที่เป็นหมู่บ้านนั้นมีระเบียบคณะกรรมการหมู่บ้านชัดเจนและมีองค์ประกอบ ในการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่พื้นที่ที่เป็นเขตเมืองหรือชุมชนยังขาดระเบียบที่เป็นมาตรฐานกลาง หรือเรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการชุมชน” ดังนั้น จึงเห็นว่ากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในการจัดทำระเบียบที่เป็นมาตรฐานกลาง มีคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน โดยให้มีหน้าที่ในการเก็บข้อมูล และรวบรวมแผนเพื่อนำมาสู่การบูรณาการในระดับอำเภอ ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการระดับจังหวัดและใช้แผนนี้ ในการจัดตั้งงบประมาณเป็นหลัก สำหรับราชการส่วนกลางให้ทำหน้าที่ในบทบาทของการกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน กติกา ตามหน้าที่และอำนาจของตน ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ควรเริ่มจากแนวทางดังกล่าว เพื่อให้ แผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง

๓.๔.๒ ภารกิจของสำนักงานประมาณอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ (๑) งานนโยบายหรืองานบูรณาการของราชการส่วนกลาง และ (๒) ระดับจังหวัดหรืองานในพื้นที่ ดังนั้น ควรจะมีบุคลากรสำนักงานประมาณปฏิบัติงานประจำอยู่ที่จังหวัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนและบูรณาการเรื่องงบประมาณของส่วนราชการและการพัฒนาในพื้นที่ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔.๓ เรื่องแผนในการพัฒนาพื้นที่นั้นจะเริ่มต้นมาจากหมู่บ้าน โดยระเบียบของ คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชน ซึ่งในระเบียบของคณะกรรมการชุมชนควรจะมีการจัดทำกลไกในการเก็บข้อมูล มีการบูรณาการแผน และควรทำในรูปแบบของ Big Data Digital Form ให้เห็นพื้นที่ปัญหา ประเภทปัญหา ขอบเขตของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและสามารถที่จะตรวจสอบได้ อย่างชัดเจน รวมทั้ง ต้องทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า การตั้งงบประมาณนั้นตอบสนองความต้องการประชาชน มากน้อยเพียงใด เพื่อให้จัดสรรงบประมาณลงไปได้อย่างแท้จริง สำหรับงบประมาณของราชการส่วนกลางนั้น จะต้องเป็นเรื่องในระดับมหภาคของประเทศ เช่น เรื่องของนโยบายต่าง ๆ การแก้ปัญหาอุทกภัย และระบบ การขนส่งในระดับมหภาค เป็นต้น

๓.๔.๔ ควรมุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่ายร่วมกันทุกภาคส่วนโดยคำนึงถึงความพร้อม ของทุกภาคส่วน (ส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน) เพื่อร่วมกันวางยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เหมาะสมกับ โอกาสและศักยภาพของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และร่วมมือกันในการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

๓.๔.๕ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ต้องมีการวิเคราะห์ศักยภาพและ สภาวะการณ์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยควรนำข้อมูลผลการวิเคราะห์ตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด ที่จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อมูลการวัดระดับการพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด (Province and Cluster Benchmarking) ที่จัดทำโดยกระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงาน สถิติแห่งชาติ มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และหรือแก้ไขปัญหาคำคัญเร่งด่วนของจังหวัด

๓.๔.๖ จังหวัดและกลุ่มจังหวัดควรกำหนดยุทธศาสตร์ให้มีจุดเน้นของการพัฒนาพื้นที่ อย่างชัดเจน รวมทั้งให้มีการกำหนดสัดส่วนงบประมาณที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วย

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานประมาณ

๓.๕ แนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการ

๓.๕.๑ ประเด็น Key Success Factor ของสังคมความรู้หรือสังคมอุดมปัญญา คือ การจัดการนโยบายที่มีเป้าหมายต่อทุกศาสนาและทุกบริบท ทั้งนี้ เห็นว่า สังคมอุดมปัญญาเป็นเรื่องใหญ่ และถือเป็นความหวังของประเทศชาติ แต่เรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งปัญหา คือ ส่วนราชการต่างคิดต่างทำ แม้จะมีเป้าหมายเดียวกัน

๓.๕.๒ สถาบันการศึกษา เป็นจุดรวมของศาสนาขนาดใหญ่ และทุกศาสนาอยู่รวมกัน
 อย่างเป็นมิตร จึงควรนำสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นต้นแบบ
 ของเยาวชน โดยเป็นตัวเชื่อมระหว่างศาสนาทุกศาสนา

๓.๕.๓ แนวทางการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาแบบบูรณาการควรเป็นแนวทาง
 การพัฒนาในเรื่องจิตใจและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันหรือส่งเสริมให้เป็น “สังคมพหุวัฒนธรรม (Cultural
 Diversity)” ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาตั้งแต่ระดับเด็กจนถึงผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาสังคมไปสู่สังคมประชาธิปไตย
 อย่างมีเหตุผล ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการ
 พัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงาน
 พระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลาม
 แห่งประเทศไทย สภาคริสตจักรในประเทศไทย สภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

๓.๖ แนวทางการส่งเสริมการสร้างเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

๓.๖.๑ ทิศทางการพัฒนา Smart City ในแต่ละเมืองทั่วโลกนั้นไม่มีนิยามหรือกฎเกณฑ์
 ตายตัว แต่ละเมืองเลือกเน้นในส่วนที่ต้องการพัฒนาที่แตกต่างกัน ส่วนที่เหมือนกัน คือ การนำเทคโนโลยี
 มาใช้เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเมืองเพื่อตัดสินใจในการบริหารจัดการเมืองด้านต่าง ๆ เช่น การจราจร การขนส่ง
 การบริหารทรัพยากรน้ำ อากาศ เป็นต้น

๓.๖.๒ Smart City เป็นนโยบายสาธารณะที่มีลักษณะของการมองไปในอนาคต (Foresight)
 เป็นการวาดภาพเมืองที่เป็นไปได้ในอนาคต (Scenario Planning) มากกว่าที่จะเป็นนโยบายสาธารณะ
 ที่มีลักษณะเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง (Problem Solving) จึงต้องมีกระบวนการคิดและออกแบบ
 ที่ต่างจากการทำวิจัยทั่วไปที่เน้นหาสาเหตุของปัญหา หาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
 และหาแนวทางที่จะแก้ปัญหา

๓.๖.๓ การปรับเปลี่ยนเมือง (City Transformation) นั้นมักมีการเน้นกระบวนการใหม่ ๆ
 หรือแนวคิดใหม่ ๆ ของการสร้างการมีส่วนร่วม (Public Participation) ที่เป็นเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ๑) Civic Hackers
 ๒) Mini Publics ๓) Online Public Engagement (e.g. Gamification, Blogs, Interactive Platforms)
 ๔) Municipality Agreements ๕) Collaborative Platforms ๖) Innovative Funding Schemes

๓.๖.๔ บทเรียนที่สำคัญจากเมืองภูเก็ตและเมืองอื่น ๆ ในต่างประเทศ ได้แก่

๑) การขาดเจ้าภาพในพื้นที่และทิศทางในการขับเคลื่อน Smart City ของเมือง
 เนื่องจากรูปแบบการปกครองพื้นที่เขตเมืองที่เป็นมาแต่อดีต คือ ระดับเทศบาลที่มีขนาดกลางหรือเล็ก ที่ไม่มี
 การรวมตัวกันเพื่อบูรณาการแนวทางการพัฒนาพื้นที่เมือง ในกรณีของประเทศไทยการบริหารงาน
 ระดับภูมิภาคนั้นเข้มแข็งกว่าระดับท้องถิ่นมาก ทำให้โครงการส่วนใหญ่เป็นในเชิง Function - Based
 ตามยุทธศาสตร์กระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐบาลกลาง เช่น depa เป็นต้น

๒) ความยากในการแชร์ข้อมูลของทางราชการ ทั้งระหว่างหน่วยงานรัฐเอง และ
 กับองค์กรเอกชน หรือประชาชนทั่วไป ที่จะเกิดประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่

๓) กฎหมายและกฎระเบียบ และวัฒนธรรมการทำงานที่ไม่เอื้อให้เกิดการทำงาน
 เชิงบูรณาการได้

๓.๖.๕ ลักษณะของการดำเนินงานเกี่ยวกับเมืองอัจฉริยะ กระทรวงมหาดไทย
ควรรับผิดชอบหลัก แต่ปรากฏว่าไม่มีอำนาจการบริหารจัดการที่แท้จริง

๓.๖.๖ งบประมาณของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อดำเนินการตามแผนงานปรับปรุงระบบ
ไฟฟ้า เคเบิลใต้ดินที่สนับสนุนในส่วนเฉพาะระบบไฟฟ้าในจำนวนเงิน ๑,๓๕๐ ล้านบาท นั้น เป็นงบประมาณ
ที่จัดสรรไว้ในจำนวนที่น้อยเกินไป

๓.๖.๗ ปัจจุบันระเบียบในการดำเนินงานของภาครัฐมีจำนวนมาก ซึ่งทำให้ไม่เอื้อต่อการ
ดำเนินงานต่าง ๆ ทั้งนี้ ระเบียบมีไว้เพื่อป้องกันการทุจริตแต่ปรากฏว่าข้อเท็จจริงไม่สามารถป้องกันการ
การทุจริตได้อย่างแท้จริง

๓.๖.๘ การจัดทำแผนแม่บทของเมืองอัจฉริยะเป็นสิ่งที่ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดทำ โดย
สิ่งที่เห็นได้ชัด คือ การดำเนินการเรื่องของเมืองอัจฉริยะจะต้องเริ่มต้นด้วยการพูดคุยกันในทุกภาคส่วน
ของพื้นที่เพื่อให้สามารถร่วมมือกันขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะต่อไปได้

๓.๖.๙ การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการร่วมทุนจะใช้ระยะเวลานาน จึงควรมีหน่วยงาน
หลักในการรับผิดชอบโดยมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เรื่องการร่วมทุนโดยภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้

๓.๖.๑๐ ควรมีการพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการร่วมทุน พร้อมกับ
การพิจารณาเรื่อง Smart City เพื่อนำไปสู่การประหยัดงบประมาณของประเทศ

๓.๖.๑๑ ข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวอย่างเมืองอัจฉริยะในพื้นที่ ๒ จังหวัด

๑) Smart City ภูเก็ต

(๑) หากจำเป็นต้องรองงบประมาณของส่วนกลางอาจไม่สามารถดำเนินการ
ได้อย่างครบวงจร แต่หากเป็นการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าจะใช้งบประมาณ
ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเห็นด้วยกับการสร้างให้เกิดความปลอดภัย
ทางทะเลให้ได้มาตรฐานสากล เพราะหากดำเนินการระบบดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและไม่เป็นอุปสรรค
ต่อการท่องเที่ยวน่าจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก

(๒) เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการ Smart Living : Marine Safety ซึ่งจะ
จัดให้มี Wristband เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ลงเรือท่องเที่ยวในทะเลสวมใส่ และตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงที่ยังไม่มี
นักท่องเที่ยวต่างชาติ และมีการรณรงค์ให้คนไทยมาท่องเที่ยวที่จังหวัดภูเก็ต เป็นโอกาสดีที่สามารถ
ทดลองระบบที่จะมีการจัดทำได้เป็นอย่างดี และตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงที่ยังอยู่ระหว่างดำเนินการโครงการ
Smart Pier จะมีการรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างไร

(๓) หากมีการนำระบบ CCTV และระบบของด่านตรวจท่าฉัตรไชย
ไปดำเนินการในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ด้านสะเดา ด้านสุโขทัย และด้านเบตง เป็นต้น
น่าจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก อีกทั้ง หากในอนาคตมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเมืองมากยิ่งขึ้น
ต้องคำนึงถึงการผลิตบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อความต้องการ

(๔) ควรกำหนดให้จังหวัดภูเก็ตเป็นตัวอย่างในการจัดทำระบบ CCTV และ
การบูรณาการทุกภาคส่วนในการใช้ CCTV ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังจังหวัดภูเก็ต
มีเป็นจำนวนมาก

(๕) เมื่อมีกล้องพิสูจน์อัตลักษณ์ใช้งานแล้วควรมีการลดจำนวนตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากเทคโนโลยีมีส่วนช่วยดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว และควรมีการประเมินว่าสามารถเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุตามเพียงใด

(๖) Smart City ไม่ควรหมายถึงการดำเนินการโดยใช้เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวแต่ควรคำนึงถึงการทำให้เมืองมีความปลอดภัยและน่าอยู่ ควรต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกาะภูเก็ตเป็นเกาะที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของโลก นอกจากนี้ การพัฒนา Smart City จะสำเร็จได้ควรให้ภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

๒) Smart City เชียงใหม่

(๑) ความเข้าใจของคนทั่วไปในเชียงใหม่เรื่อง Smart City นั้นยังมีน้อย หลายคนมีความกังวลว่าโครงการ Smart City จะเป็นโครงการที่ฉาบฉวย มีการใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า เกิดการคอร์รัปชัน เกิดการครอบงำโดยกลุ่มชนชั้นสูง (Elite Capture) และเป็นโอกาสของภาครัฐในการตรวจสอบประชาชนในลักษณะที่ลิดรอนสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) เช่น การใช้ CCTV เกินความจำเป็น

(๒) จากการเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้อยู่ ผู้เยือน และผู้ลงทุนในเมืองเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญที่สุดของเชียงใหม่ ได้แก่ การจราจร การเดินทาง การขาดระบบขนส่งสาธารณะ ปัญหาหมอกควันและคุณภาพอากาศ ปัญหาการขาดข้อมูลจากภาครัฐในเรื่องบริการต่าง ๆ การจัดการขยะ และการจัดการน้ำ เช่น เรื่องคลองแม่ข่า เป็นต้น

(๓) ลักษณะเด่นของเมืองเชียงใหม่ที่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งคนกรุงเทพฯ นักท่องเที่ยวชาวจีน ชาวต่างชาติที่มาพำนักในเชียงใหม่ระยะยาว (Long - Stay) ได้แก่ การเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ มีวัฒนธรรมเก่าแก่ มีลักษณะของความเป็นกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีอากาศเย็นสบาย ตลอดจนมีโครงสร้างและบริการสาธารณสุขพื้นฐานที่ดี ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน ห้างร้าน หรือตลาดสด เป็นต้น

(๔) ฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ คือ เรื่องการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยจุดเด่นของเมืองสองลักษณะ ได้แก่ กลุ่มทางศิลปวัฒนธรรม (Cultural Industry) เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปะ งานฝีมือ งานออกแบบ โบราณสถาน ความสร้างสรรค์ (Creativity) และกลุ่มทางสุขภาพ (Wellness Industry) ได้แก่ การแพทย์ ทัศนกรรม นวดแผนโบราณ สปา ยาสมุนไพร Meditation Centers ธุรกิจด้าน Fitness และอาหารปลอดสารพิษ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองลักษณะนี้สามารถพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันได้ เพื่อรองรับความต้องการของกลุ่มคนหลักที่อาศัยในเมืองเชียงใหม่

การดำเนินการเรื่อง Smart City หน่วยงานควรดำเนินงานร่วมมือกัน เนื่องจากเมืองท่องเที่ยวเป็นการดำเนินการในภาคกว้าง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ควรมีการเสนองบประมาณเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานของจังหวัดเชียงใหม่

(๕) โครงการ Smart City เชียงใหม่ควรเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีส่วนประกอบย่อย ๆ หลายโครงการของภาครัฐที่ร่วมกับภาคเอกชนและประชาสังคมเพื่อพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้บรรลุ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ ที่เน้นเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากร ปัญหาความเหลื่อมล้ำ (Inequality) รูปแบบต่าง ๆ โดยควรตั้งเป้าหมายให้เชียงใหม่เป็นเมืองแบบอย่าง (Good Practice Model) ของเมืองรองเมืองอื่นในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียในการขับเคลื่อนความเป็น Smart City

(๖) โครงการ Smart City เชียงใหม่ควรเป็นโครงการที่มีระยะเวลา ๑๐ ปี โดยมีการตั้ง Key Performance Indicators ระดับเมืองที่ชัดเจน มีการวางระบบการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันควรนำแนวคิดเรื่อง Complexity Thinking มาใช้ ซึ่งเป็นแนวความคิดด้านการบริหารงานภาครัฐที่เหมาะสมกับความซับซ้อนในการบริหารจัดการเมือง

(๗) ยุทธศาสตร์ของแผน Smart City เชียงใหม่ภายใต้วิสัยทัศน์ Chiang Mai : A City that Cares มีกลยุทธ์ ๓ ระนาบ ได้แก่

(๗.๑) Environment and Mobility (Physical Platform)

(๗.๒) Government and Economy (Digital Platform)

(๗.๓) People and Living (Deliberative Platform)

เรียงตามความเร่งด่วน แต่ไม่ได้เรียงตามความสำคัญ โดยเรื่องที่เร่งด่วน คือ โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและสิ่งแวดล้อม (อากาศและน้ำ) ส่วนเรื่องที่เร่งในระลอกกลาง และที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ การพัฒนาภาครัฐทั้งส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น รวมถึงการผันคนในระบบเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับ Digital Economy ส่วนที่สำคัญที่สุดคือ Outcome ของ Smart City ต้องส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ดีขึ้น และเป็นเมืองที่มีการแปรเปลี่ยนตามกาลเวลาอย่างยั่งยืน

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๓.๗ ศูนย์ดำรงธรรม

๓.๗.๑ โครงสร้างและการเชื่อมโยงข้อมูลการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนและร้องทุกข์ : ในปัจจุบันขาดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างจุดให้บริการ บางครั้งประชาชนที่เดือดร้อนจะยื่นเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ไปตามศูนย์ดำรงธรรมในระดับต่าง ๆ เมื่อขาดความเชื่อมโยงฐานข้อมูลทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนของประเด็นการร้องเรียนร้องทุกข์ได้

๓.๗.๒ มาตรฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ : ได้มีการจัดสรรกรอบอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างเหมาบริการให้เพียงพอต่อภารกิจ รวมทั้งได้มีการให้สวัสดิการเพื่อจูงใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น เรื่องขวัญกำลังใจ และปริมาณคนกับปริมาณงานไม่สมดุลกันจึงไม่ใช่ปัญหาในการขับเคลื่อน แต่ความมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และศักยภาพของเจ้าหน้าที่เป็นเรื่องสำคัญ การแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน หรือการนำความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนไปดำเนินการให้เกิดผลนั้นจะมีประสิทธิภาพ

๓.๗.๓ การรวบรวมปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับนโยบาย : ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีการร้องเรียนร้องทุกข์ผ่านกลไกศูนย์ดำรงธรรมมีเป็นจำนวนมากและหลากหลาย ซึ่งบางปัญหาสามารถแก้ไขได้ในระดับพื้นที่ แต่มีบางปัญหาซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และหรือกฎหมาย โดยที่ผ่านมามีการนำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อแก้ไขอย่างเป็นระบบด้วยกลไกในระดับนโยบาย

๓.๗.๔ ขาดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในองค์กรรวม : การแก้ไขปัญหาต้องบูรณาการการทำงานจากหลายหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในองค์กรรวมและยั่งยืน มิใช่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและเป็นการดำเนินการเพียงด้านใดด้านหนึ่ง

๓.๗.๕ ภาระหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรม คือ รับงานได้แต่ในการบริหารจัดการไม่สามารถทำได้ เนื่องจากไม่มีอำนาจรองรับให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน หรือในทางกฎหมายยังไม่รองรับในส่วนเรื่องของภาระงานดังกล่าว ซึ่งมีแต่ประกาศหรือคำสั่ง แต่ขาดพระราชบัญญัติรองรับที่ชัดเจน

ในประเด็นนี้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมเพื่อให้เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ดังนี้

๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลของศูนย์ดำรงธรรมโดยเฉพาะการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ให้มีความเชื่อมโยง สามารถสืบค้นกันได้

๒) มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูง ปฏิบัติงานได้อย่างมีมาตรฐาน รวมทั้งมีการสร้างคลังความรู้รวบรวมแนวทาง หรือกรณีตัวอย่างในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๓) มีการรวบรวม ประมวลปัญหาที่มีความถี่มากและเป็นปัญหาเชิงนโยบาย/ปัญหาเชิงกฎหมายที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้แล้วเสร็จในพื้นที่ เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแก่รัฐบาลให้มีการแก้ไขเชิงระบบต่อไป

๔) เว็บไซต์ของศูนย์ดำรงธรรมควรมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ รวมถึงสามารถร้องเรียนหรือยื่นเรื่องร้องทุกข์ผ่านทางออนไลน์ได้ตลอดเวลา

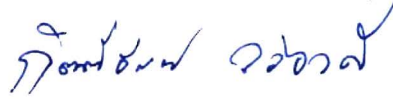
๕) ศูนย์ดำรงธรรมควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทำให้ประชาชนทราบและเห็นได้ชัดเจนในการยื่นเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ผ่านระบบออนไลน์ เช่น ผ่าน Hot Line ๑๕๖๗ โดยให้มีการร้องเรียนได้ ๒ แบบ ได้แก่ ผู้ร้องเรียนแจ้งชื่อ และไม่ต้องแจ้งชื่อผู้ร้องเรียน เพื่อเป็นการรับรองว่าผู้ร้องเรียนจะได้รับการคุ้มครอง โดยวิธีการนี้จะทำให้ประชาชนกล้าที่จะร้องทุกข์หรือแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นและความเดือดร้อน ที่มีผลกระทบกับตนเอง

๖) ควรมีการยกระดับศูนย์ดำรงธรรม โดยให้มีพระราชบัญญัติรองรับในการดำเนินงาน

๗) ประเด็นปัญหาของศูนย์ดำรงธรรมที่ควรแก้ไขอันดับแรก ได้แก่ มาตรฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และขาดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในองค์กรวม ซึ่ง ๒ ประเด็นนี้จะต้องดำเนินไปพร้อมกัน ไม่เช่นนั้นงานของศูนย์ดำรงธรรมจะไม่มีประสิทธิภาพ

ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมที่ดิน ส่วนราชการจังหวัด ส่วนราชการอำเภอ

คณะกรรมการธิการขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และข้อสังเกตของคณะกรรมการ เพื่อโปรดพิจารณาและนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

(นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาตี)

เลขานุการคณะกรรมการธิการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายงานผลการศึกษากำจัดทำตัวชี้วัด
ในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๗/๕๓๕๖

คณะกรรมการการปกครอง
สภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานผลการศึกษาการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ของคณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัด
ในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

เรียน ประธานคณะกรรมการการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลการศึกษาการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒๑ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ เพื่อพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย

๑. นายสุรชัย ศรีสารคาม	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายนิติ วิวัฒน์วานิช	คณะกรรมการ
๓. นายวีระชาติ ดาริชาติ	คณะกรรมการ
๔. นายสัญญาชัย เตชนิมิตรวัช	คณะกรรมการและเลขานุการ

อนึ่ง คณะกรรมการได้มีมติเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการดังนี้

๑) ในคราวประชุมคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติให้ นายสุรชัย ศรีสารคาม พ้นจากการเป็นประธานคณะกรรมการ และได้มีมติตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๑.๑) นายสมคิด เชื้อคง	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒) นายธานินทร์ สุภาแสน	คณะกรรมการ

๒) ในคราวประชุมคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง
คณะกรรมการเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๒.๑) นายนรพัชร์ อัครวัลลภ	คณะกรรมการ
๒.๒) นางอรวรรณ สุทธางกูร	คณะกรรมการ
๒.๓) นางสาวอารีรัตน์ กิตติสมบูรณ์สุข	คณะกรรมการ
๒.๔) นายวีรพงศ์ ฤทธิรอด	คณะกรรมการ
๒.๕) นางสาวกวิตา วาจากิจ	คณะกรรมการ

๓) ในคราวประชุมคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง
คณะกรรมการเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๓.๑) นางสาวสุรุ่งลักษณ์ เมฆะอำนวยชัย	คณะกรรมการ
๓.๒) นางศิริเนตร กล้าหาญ	คณะกรรมการ

๔) ในคราวประชุมคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง
คณะกรรมการเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๔.๑) รองศาสตราจารย์ศรุตา สมพอง	คณะกรรมการ
๔.๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม กุณาวงค์	คณะกรรมการ

๕) ในคราวประชุมคณะกรรมการธิการ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง
คณะทำงานเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๕.๑) นายบุญลักษ์ สุรัสวดี	คณะทำงาน
๕.๒) นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	คณะทำงาน
๕.๓) นางสาววรรณิยา เอมะศิริ	คณะทำงาน
๕.๔) นางสาวอมรารวรรณ ทิวถนอม	คณะทำงาน
๕.๕) นายชัยยา ข้าสะอาด	คณะทำงานและเลขานุการ

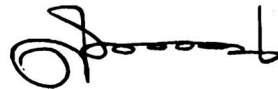
๖) ในคราวประชุมคณะกรรมการธิการ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง
คณะทำงานเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๖.๑) นายทรงกลด สว่างวงศ์	คณะทำงาน
๖.๒) นายชัยรัตน์ แก้วเพียงเพ็ญ	คณะทำงาน
๖.๓) นายสุพัฒน์ นาครัตน์	คณะทำงาน
๖.๔) นางพิศวง ชีระธรรม	คณะทำงาน
๖.๕) นางณพิชญา เทพรอด	คณะทำงาน
๖.๖) นายพิชัย ร่วมภูมิสุข	คณะทำงาน

บัดนี้ คณะทำงานได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ
ในระดับต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ เพื่อพิจารณา
รายงานผลการศึกษาการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมคิด เชื้อคง)

ประธานคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๐๐๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ committee.a2563@gmail.com

รายงานผลการศึกษารายงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ
ในระดับต่าง ๆ

โดย คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

คณะทำงานและเลขานุการคณะทำงานจัดทำตัวชี้วัด
ในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

ตัวชี้วัดการพัฒนาประเทศ

คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ได้ศึกษาและออกแบบเกี่ยวกับตัวชี้วัดการพัฒนาประเทศ ใน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. การศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ
๒. การศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง
๓. การศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

ไปใช้งาน

ประเด็นที่ ๑ การศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ

จากการศึกษาตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่มีใช้ในปัจจุบัน สามารถแยกตัวชี้วัดการพัฒนาประเทศออกเป็น ๓ กลุ่ม ๑ ฐานข้อมูลสถิติทั่วไป พร้อมทั้งระบุระดับการประเมิน และหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

๑. กลุ่มตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติ ใช้ประเมินการพัฒนาระดับประเทศ ส่วนราชการ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยมีสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

๒. กลุ่มตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ ใช้ประเมินส่วนราชการ และจังหวัด โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

๓. กลุ่มตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ (จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน) ใช้ประเมินการพัฒนาจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

๔. ฐานข้อมูลสถิติทั่วไป ใช้สำหรับบริการหน่วยงานและประชาชน ได้แก่ ข้อมูลสำมะโนประชากร ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน และข้อมูลอื่น ๆ ที่จัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติ (ใช้ประเมินการพัฒนาระดับประเทศ ประเมินผลการพัฒนาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ)

หน่วยดำเนินการ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกองยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม และสำนักบัญชีประชาชาติ

หน่วยรับการประเมิน : ส่วนราชการ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด

๑. ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform (eMENSOCR)) ใช้ติดตามการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน แผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในส่วนกลางและจังหวัด ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๖ ด้าน

๒. ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform (TPMAP)) ใช้ระบุกลุ่มเป้าหมายระดับจังหวัดถึงครัวเรือนและตัวบุคคล และติดตามประเมินผลการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกระทรวงมหาดไทยบูรณาการกับฐานข้อมูลหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ข้อมูลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ข้อมูลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและคนพิการ ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ฯลฯ มีตัวชี้วัดความยากจนหลายมิติที่เลือกจากข้อมูล จปฐ. จำนวน ๑๗ ตัวชี้วัดใน ๕ ด้าน (สุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ และการเข้าถึงบริการของรัฐ) หรือสามารถเลือกใช้ทั้ง ๓๑ ตัวชี้วัดตามข้อมูล จปฐ. ทั้งหมด

๓. เส้นความยากจน (Poverty Line) รายปีระดับประเทศและระดับจังหวัด โดยคำนวณจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio - Economic Surveys (SES) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ)

๔. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product (GDP)) ใช้ชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ (ใช้ประเมินผลการพัฒนาการขับเคลื่อนภารกิจของส่วนราชการ จังหวัด ตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ)

หน่วยดำเนินการ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)

หน่วยรับการประเมิน : ส่วนราชการ และจังหวัด

ตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ (e - SAR) (การปรับปรุงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การขับเคลื่อนตามนโยบายของรัฐบาลและแผนงานหลัก การนำนวัตกรรมมาใช้ให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ ๔.๐ และการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ) สำนักงาน ก.พ.ร. ประเมินส่วนราชการตามตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และประเมินจังหวัด จำนวน ๒๗ ตัวชี้วัด ประกอบด้วยตัวชี้วัดพื้นฐาน ๒๔ ตัวชี้วัดที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้ประเมินการจัดทำแผนของจังหวัด และเพิ่มอีก ๓ ตัวชี้วัดที่สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดให้ตามประเด็นปัญหาของแต่ละจังหวัด (เฉพาะ ๕ จังหวัดแรกจากการจัดลำดับของแต่ละปัญหา)

ตัวชี้วัดการพัฒนาพื้นที่ (จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน) (ใช้ประเมินสถานการณ์การพัฒนา ปัญหาอุปสรรค และผลการพัฒนาในระดับพื้นที่)

หน่วยดำเนินการ : กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

หน่วยรับการประเมิน : จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน

๑. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Minimum Need) (จปฐ.) เป็นข้อมูลสำมะโนจัดเก็บโดยกระทรวงมหาดไทยเป็นประจำทุกปีจากทุกครัวเรือนในเขตเมืองและชนบทใน ๗๖ จังหวัด ประกอบด้วย ๓๑ ตัวชี้วัด กำหนดโดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเป็นเจ้าภาพตัวชี้วัดและร่วมยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทั้ง ๗๖ จังหวัดให้เป็นไปตามมาตรฐานเกณฑ์ชี้วัดที่กำหนด (ทุก ๕ ปีตามห้วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ข้อมูลตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ของแต่ละพื้นที่ภายในจังหวัด และข้อมูลกลุ่มเป้าหมายระดับครัวเรือนและบุคคลของแต่ละพื้นที่ เป็นข้อมูลหลักที่จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชนนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/อำเภอ/ตำบลแบบบูรณาการ แผนพัฒนาหมู่บ้าน/แผนชุมชน และติดตามสนับสนุนประเมินผลการดำเนินงาน เช่น โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในมิติต่าง ๆ

๒. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (Village Basic Information) (กชช. ๒๓) ประกอบด้วย ๓๓ ตัวชี้วัด กำหนดโดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นเจ้าภาพตัวชี้วัดและร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านตามตัวชี้วัด (ปัญหารุนแรงมาก ปัญหารุนแรงปานกลาง ปัญหาน้อย) และยกระดับการพัฒนาหมู่บ้าน (จากระดับล่างถึงเป็นปานกลางและก้าวหน้า) ใช้ในการจัดทำแผนระดับต่าง ๆ ของจังหวัดประกอบกับข้อมูล จปฐ.

๓. ข้อมูลประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment (LPA)) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้เกณฑ์ประเมิน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การบริหารจัดการ ๒) การบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ๓) การบริหารการเงินและการคลัง ๔) การบริการสาธารณะ และ ๕) ธรรมภิบาล

ฐานข้อมูลสถิติทั่วไป (ให้บริการหน่วยงานและประชาชน)

๑. ข้อมูลสำมะโนประชากร จัดเก็บทุก ๑๐ ปี

๒. ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน จัดเก็บทุกเดือนแบบสุ่มตัวอย่าง

๓. ข้อมูลเส้นความยากจน

๓.๑ ตัวชี้วัดความยากจนหลายมิติระดับประเทศ (National MPI) ประกอบด้วย ๔ มิติ ๑๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ๑) มิติการศึกษา ๒) มิติการใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ ๓) มิติความเป็นอยู่ และ ๔) มิติความมั่นคงทางการเงิน คำนวณจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio - Economic Surveys (SES))

๓.๒ ตัวชี้วัดความยากจนหลายมิติของเด็ก (Child MPI) ประกอบด้วย ๔ มิติ ๑๐ ตัวชี้วัด ได้แก่ ๑) มิติการศึกษา ๒) มิติสวัสดิภาพเด็ก ๓) มิติมาตรฐานความเป็นอยู่ และ ๔) มิติสุขภาพ คำนวณจากข้อมูลสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ (MICS ๒๕๕๘/๕๙)

ประเด็นที่ ๒ การศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง

จากการศึกษาวิธีการจัดเก็บข้อมูล พบว่า มีวิธีการจัดเก็บข้อมูล ๓ วิธีหลัก ได้แก่ ๑) สำมะโน ๒) การสุ่มตัวอย่าง และ ๓) การรวบรวมรายงานผลการดำเนินการ/ผลการประเมินของส่วนราชการที่ได้ดำเนินการ โดยฐานข้อมูลจัดเก็บไว้ที่เซิร์ฟเวอร์ของหน่วยงานเอง ที่ระบบคลาวด์ของหน่วยงานภายนอก และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ไม่มีคลังข้อมูลกลางของประเทศ ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานจัดเก็บไว้ที่หน่วยงานของตนเองขาดการนำเข้าและเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลกลาง และการเชื่อมโยงข้อมูลบุคคล มีหน่วยงานเข้าร่วมแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องขอกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันจะยังไม่มีคลังข้อมูลกลางของประเทศ แต่มีหน่วยงานจำนวนหนึ่ง ที่ให้บริการข้อมูลกลางหรือข้อมูลพื้นฐาน เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ตัวอย่างข้อมูล เช่น ข้อมูลสำมะโนประชากร ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ข้อมูลตัวชี้วัดการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น) กรมการพัฒนาชุมชน (ข้อมูล จปฐ. ข้อมูล กชช. ๒ค และข้อมูลการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ) และกรมการปกครอง (ระบบ Linkage Center) ให้บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนโดยตรง และสนับสนุนข้อมูลประชาชนให้แก่หลายหน่วยงานตามที่ร้องขอ

หน่วยงานที่จัดทำรายการข้อมูลสถิติทางการที่เปิดเผยได้ (Data Catalog) ของทุกหน่วยงาน คือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ แต่ไม่ใช่คลังข้อมูลกลาง เพียงช่วยชี้แหล่งข้อมูลพร้อมคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata)

ระดับหน่วยงาน บางหน่วยงานมีคลังข้อมูลกลางที่รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่หน่วยงานจัดเก็บระบบข้อมูลสำหรับผู้บริหาร (BI)

ประเด็นที่ ๓ การศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน

จากการศึกษาวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัด/ฐานข้อมูลไปใช้งาน พบว่า หน่วยงานเผยแพร่ข้อมูลที่เปิดเผยได้หลายช่องทาง เช่น ทางเว็บไซต์เฉพาะของแต่ละฐานข้อมูล เว็บไซต์หน่วยงาน ให้บริการที่สำนักงาน ไปรษณีย์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น โดยช่องทางที่เป็นที่นิยมมากที่สุด คือ ช่องทางออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลและตัวชี้วัดสะดวกมากที่สุด

ส่วนข้อมูลที่เปิดเผยสาธารณะไม่ได้ ได้แก่ ข้อมูลระดับครัวเรือนและบุคคล หน่วยงานภาครัฐสามารถร้องขอข้อมูลที่เกี่ยวข้อต่อหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นเจ้าของข้อมูลและรับส่งข้อมูลระหว่างกันอย่างเป็นทางการ (ลายลักษณ์อักษร)

ผลการศึกษาและการออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัด/ฐานข้อมูลในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน แบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑. ระบบ Data Catalog หรือรายการข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลในลักษณะนี้สามารถนำไปแก้ไขปัญหาเรื่องคลังข้อมูลกลางได้ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติจะเป็นผู้รับผิดชอบและเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมหรือการบูรณาการข้อมูล ระบบแหล่งข้อมูลสถิติทางการ และ Open Data ของทุกหน่วยงานพร้อมทั้งคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล

๒. ระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center) กรมการปกครอง โดยสำนักบริหารการทะเบียน ทำหน้าที่ให้บริการข้อมูล (Gateway) โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นดัชนีสืบค้นและจัดเก็บข้อมูล ร่วมกับภาพใบหน้าและลายพิมพ์นิ้วมือ ระบบนี้ให้บริการแก่ประชาชนและหน่วยงานในมิติของการบริการประชาชน รักษาความสงบเรียบร้อย หลักสิทธิมนุษยชน และตามที่ส่วนราชการร้องขอ ปัจจุบันมี ๗๓ หน่วยงานที่เปิดบริการ ๒๐๕ บริการ เช่น ขออนุญาตใช้น้ำ ขออนุญาตใช้ไฟ ข้อมูลผู้ถือหนังสือเดินทาง ข้อมูลการรักษาพยาบาล ใบขับขี่ การขึ้นทะเบียนทหาร ข้อมูลเกษตรกร และฐานข้อมูลส่วนราชการต่าง ๆ ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยตนเอง หน่วยงานที่จะให้เปิดข้อมูลต้องทำความตกลง (MOU) กับกรมการปกครองเพื่อแสดงความยินยอมแลกเปลี่ยนการเข้าถึงฐานข้อมูล ปัจจุบัน มี ๒๖๐ หน่วยงานเข้าร่วมเชื่อมโยงฐานข้อมูล

โดยสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนา ใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อให้บริการประชาชน รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความสำเร็จในการขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดและข้อมูลตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายยุทธศาสตร์ชาติมีการนำไปใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการและติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของประเทศ ของส่วนราชการ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงบประมาณ สำหรับจังหวัดเป็นหน่วยงานที่ใช้ทั้งตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์กระทรวง กลุ่มจังหวัด (Top Down) และตัวชี้วัดระดับพื้นที่ (Bottom Up) ในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาจังหวัด/อำเภอ/ตำบลแบบบูรณาการ

ข้อเสนอ

๑. ตัวชี้วัด

๑) ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) และระบบ e - Budgeting จังหวัด ต้องรายงานแผนและผลการดำเนินงานซ้ำซ้อนกันในทั้งสองระบบ ควรประสานงานกันระหว่างสองหน่วยงาน คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ ให้จังหวัดสามารถรายงานได้ในครั้งเดียวในส่วนที่สามารถทำได้ (ไม่ใช่ส่วนที่เป็นชั้นความลับ) โดยสำนักงบประมาณให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า อยู่ระหว่างดำเนินการ โดยจะบูรณาการ eMENSCR กับระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ BB - EvMIS

ระบบ eMENSCR ควรปรับปรุงให้มีช่องทางเสนอข้อคิดเห็นและ Feedback จากส่วนราชการ

๒) ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ควรจะจัดเก็บในระดับจังหวัดด้วย (GPP)

๓) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นข้อมูลที่เน้นหนักด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จัดเก็บแบบสำมะโนทุกปีจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ ๗๖ จังหวัดทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้าน/ชุมชน และการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัจจุบันระดับครัวเรือนและบุคคล อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลในกรุงเทพมหานคร จึงไม่สามารถนำไปประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมของประเทศ หรือนำไปใช้เป็นฐานในการจัดทำตัวชี้วัดอื่น ๆ ในระดับประเทศ โดยเฉพาะปัจจุบัน รัฐบาลและส่วนราชการที่เป็นเจ้าภาพต้องขับเคลื่อนและรายงานผลการพัฒนาตามตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งข้อมูล จปฐ. ที่จะจัดเก็บระหว่างปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ อยู่ระหว่างการปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และในห้วงเวลาดังกล่าว หากขยายขอบเขตการจัดเก็บข้อมูลไปถึงกรุงเทพมหานครก็จะมีฐานข้อมูลพร้อมใช้ในภาพรวมทั้งประเทศ

๔) ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform (TPMAP)) เป็นระบบฐานข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาความยากจนรายบุคคลทั้งในมิติการศึกษา การสาธารณสุข ความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิต และการเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรจะได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการและเป้าหมายในการพัฒนา เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาให้ตรงจุด ซึ่งปัจจุบันนอกจากจะมีข้อมูล จปฐ. แล้วยังมีข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด จปฐ. หลายหน่วยงานมาร่วมบูรณาการ เช่น ข้อมูลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ข้อมูลผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและคนพิการ ข้อมูลเด็กนักเรียนยากจน และอีกหลายหน่วยงานที่กำลังจะตามมา เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อมีทั้งข้อมูลชี้เป้าและข้อมูลที่ดำเนินการไปแล้ว อยู่ในระบบเดียวกัน หน่วยงานก็มีความสะดวกสามารถติดตามการแก้ไขปัญหาได้ครบวงจรว่ามีปัญหาที่พื้นที่ใด กลุ่มเป้าหมายใด และดำเนินการไปแล้วอย่างไร ดังนั้น จึงเห็นควรส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่ต้องการใช้งานระบบ TPMAP ได้เข้าร่วมบูรณาการฐานข้อมูลในระบบ TPMAP กับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จัดการระบบโดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ) ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ เสนอให้จัดเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองทั่วประเทศ และทำให้เป็นมาตรฐานข้อมูลแบบเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์และการเชื่อมโยงฐานข้อมูล

๕) ในการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาควรคำนึงถึงความทันสมัยและความเที่ยงตรงของข้อมูล ด้วย เนื่องจากในปัจจุบันข้อมูลที่น่ามาตอบตัวชี้วัดส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลย้อนหลัง ไม่มีความเป็นปัจจุบัน และ บางครั้งเป็นข้อมูลจากการคาดการณ์ ดังนั้น เพื่อให้ฝ่ายบริหารและส่วนราชการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ดี ควรมีการปรับปรุงข้อมูลและวิธีการจัดเก็บโดยเชื่อมโยงจากฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์หรือแพลตฟอร์มต่าง ๆ มาประมวล วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากอนุกรรมการ/ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

- ข้อมูลที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน ควรตรวจสอบให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้งบประมาณสามารถไปถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงและครบถ้วน
- หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและรักษาข้อมูล ควรเน้นหนักการสร้างศักยภาพการบริหารจัดการข้อมูลของจังหวัดด้วย เพื่อเพิ่มความปลอดภัยของข้อมูล เช่น ในกรณีที่ข้อมูลส่วนกลางถูกโจมตี
- ควรใช้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ต้องจัดเก็บเพิ่ม แต่ต้องพัฒนาระบบการดึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ตามความต้องการ เช่น ข้อมูลความรู้เรื่องใดที่จะต้องเผยแพร่ให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนันทราบ ควรจะเร่งรีบดำเนินการให้ความพร้อมใช้รองรับสถานการณ์หลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ข้อมูลเมื่อใช้ไปเรื่อย ๆ ก็จะมีการตรวจสอบและมีความถูกต้องเพิ่มขึ้น เช่น การนำมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาประเทศตามกรอบ SDGs มหาวิทยาลัยสามารถกำหนดให้นักศึกษานำไปทำวิทยานิพนธ์ช่วยรัฐบาลได้ และควรระมัดระวังเรื่องการจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนกันในพื้นที่ เช่น กระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒. ฐานข้อมูลสถิติทั่วไป

๑) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ควรจะมีบทบาทที่ชัดเจน เป็นเจ้าภาพในการกำหนดกรอบแนวทางและการจัดทำงบประมาณการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่หน่วยงานทั้งในส่วนกลางและจังหวัด ปัจจุบันแต่ละหน่วยงานต่างก็ดำเนินการแยกกันกระจัดกระจาย โดยเฉพาะการขับเคลื่อนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในพื้นที่ทุกระดับภายในจังหวัด สำนักงานสถิติจังหวัด ในฐานะฝ่ายเลขานุการของผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็น CIO ต้องมีบทบาทในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามที่ได้รับงบประมาณจากกระทรวงดิจิทัลฯ

กระทรวงดิจิทัลฯ ควรมอบหมายอำนาจหน้าที่เรื่องการบริหารจัดการงบประมาณ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับจังหวัดให้แก่สำนักงานสถิติแห่งชาติ และจังหวัดควรกำหนดให้สถิติจังหวัดเป็นกรมการบริหารการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ

๒) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ด้วยเทคโนโลยีปัจจุบัน การบริหารจัดการข้อมูลกลางไม่จำเป็นต้องเอาข้อมูลทั้งหมดมาองรวมกันเพื่อให้เป็นศูนย์ข้อมูลกลาง การใช้ข้อมูลสามารถทำได้ โดยดึงข้อมูลจากหน่วยงานที่จัดทำข้อมูลนั้น ๆ โดยการค้นหาฐานข้อมูลที่ต้องการจากรายการข้อมูล (Data Catalog) คุณลักษณะของข้อมูล (Attribute) และการกำหนดมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูล

๓) กรมการปกครอง แม้จะไม่ใช้คลังข้อมูลกลาง แต่หากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลระดับบุคคลสามารถเชื่อมโยงกับระบบ Linkage Center ของกรมการปกครอง นอกจากจะส่งเสริมการนำข้อมูลไปใช้บริการประชาชนแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นปัจจุบันของข้อมูล เช่น การตรวจสอบข้อมูลการเกิดและตายของบุคคล การตรวจทานข้อมูลประชากรตามช่วงอายุ เป็นต้น

๔) ควรพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลรูปแบบใหม่ในลักษณะที่เป็นข้อมูล ณ ปัจจุบัน เช่น เมื่อมีการชำระค่าโรงแรม/ร้านอาหาร จะมีการเชื่อมโยงข้อมูลไปยังฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถทราบได้ทันทีว่า ณ เวลานั้น มีรายได้จากการท่องเที่ยวเกิดขึ้นเท่าใด

ส่วนราชการควรพิจารณาหาตัวเลขที่มีการจัดเก็บอยู่เป็นปัจจุบันผ่านระบบต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงและวิเคราะห์เชิงสถิติเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการคาดการณ์สถานการณ์ หรือประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารได้

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากคณะอนุกรรมการ

๑. นายสมคิด เชื้อคง ประธานคณะอนุกรรมการ ประธานคณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๒. นายธานินทร์ สุภาแสน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๓. รองศาสตราจารย์ศรุดา สมพงษ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม กุณาวงค์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากจังหวัด

๕. นายวีรพงศ์ ฤทธิ์รอด หัวหน้าสำนักงานจังหวัดน่าน คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๖. นางสาวสุรุ่งลักษณ์ เมฆะอำนวยชัย รองเลขาธิการ ก.พ.ร. คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๗. นางศิริเนตร กล้าหาญ ผู้อำนวยการกองติดตามและประเมินผลการพัฒนาระบบราชการ ฯ
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

๘. นางอรวรรณ สุทธางกูร รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๙. นางสาวอารีรัตน์ กิตติสมบุญรสขุ ผู้อำนวยการกลุ่มประสานสถิติระดับพื้นที่
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากกรมการปกครอง

๑๐. นายนิติ วิวัฒน์วานิช ผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองท้องที่ คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๑๑. นายวีระชาติ ดาริชาติ ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๑๒. นายสัจชัย เตชนิมิตรวัช ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบข้อมูล
สำนักบริหารการทะเบียน คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๑๓. นางสาวกวิตา วาจากิจ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

๑๔. นายนรพัทธ์ อัครวัลลภ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๕. นายบุญฉัตร สวัสดิ์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๑๖. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๑๗. นางสาววรรณิยา เอเมะศิริ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองยุทธศาสตร์ชาติ
และการปฏิรูปประเทศ คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
๑๘. นางสาวอมรารวรรณ ทิวถนอม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองขับเคลื่อน
และประเมินผลการพัฒนา คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากสำนักงานงบประมาณ

๑๙. นายสุพัฒน์ นาครัตน์ ผู้อำนวยการกองจัดทำงบประมาณเพื่อการบูรณาการงบประมาณเขตพื้นที่
และการบูรณาการงบประมาณในการบริหารราชการในต่างประเทศ คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดฯ
๒๐. นางพิศวง ชีระธรรม นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ **คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ**

ผู้แทนจากสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

๒๑. นางณพิชญา เทพรอด ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๒๒. นายพิชัย ร่วมภูมิสุข ที่ปรึกษาดิจิทัลอาวุโส **คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ**

ผู้แทนจากสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๒๓. นายทรงกลด สว่างวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ
๒๔. นายชัยรัตน์ แก้วเพียงเพ็ญ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

ผู้แทนจากกรมการพัฒนาชุมชน

๒๕. นายชัยยา ข้าสะอาด ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน
เลขานุการคณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดฯ

รายงานผลการศึกษา ตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

โดย...คณะทำงานจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

วันพุธที่ 23 ธันวาคม 2563

ณ ห้องประชุมกรมการศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้น 4 อาคารรัฐสภา

คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

1. นายสมคิด เชื้อคง	ประธานคณะกรรมการ	ประธานคณะกรรมการ
2. นายธานินทร์ สุภาแสน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ	คณะกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ศรุตดา สมพงษ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ	คณะกรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม กุณาวงค์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ	คณะกรรมการ
5. นายวีรพงศ์ ฤทธิ์รอด	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดน่าน	คณะกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร.		คณะกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ		คณะกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ		คณะกรรมการ
9. ผู้แทนสำนักงานประมาณ		คณะกรรมการ
10. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย		คณะกรรมการ
11. ผู้แทนกรมการปกครอง		คณะกรรมการ
12. ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน		คณะกรรมการ
13. ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น		คณะกรรมการ
14. ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง		คณะกรรมการ
15. ผู้แทนสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)		คณะกรรมการ

กรอบในการศึกษา

1

ศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

2

ศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง

3

ศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน

ผลการศึกษา

1

ศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ
ในระดับต่างๆ

2

ศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง

3

ศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ
ในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน

ผลศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

ฐานข้อมูลสถิติทั่วไปสำหรับบริการหน่วยงานและประชาชน : สถศบ.

กลุ่มตัวชี้วัดตาม
ยุทธศาสตร์ชาติ

- ❖ ใช้ประเมินผลการพัฒนาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- ❖ หน่วยดำเนินการ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกองยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม และสำนักบัญชีประชาชาติ
- ❖ หน่วยรับการประเมิน : ส่วนราชการ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด
- ❖ ตัวชี้วัด :
 - ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR : Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform)
 - ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP : Thai People Map and Analytics Platform)
 - เส้นความยากจน (Poverty Line)
 - ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP)

กลุ่มตัวชี้วัด
ตามยุทธศาสตร์
ของส่วนราชการ

- ❖ ใช้ประเมินผลการพัฒนาการขับเคลื่อนภารกิจของส่วนราชการ จังหวัด ตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ
- ❖ หน่วยดำเนินการ : สำนักงาน ก.พ.ร.
- ❖ หน่วยรับการประเมิน : ส่วนราชการ และจังหวัด
- ❖ ตัวชี้วัด : การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ (e-SAR)

กลุ่มตัวชี้วัด
การพัฒนาพื้นที่
(จังหวัด อำเภอบ. อปท.
ตำบล หมู่บ้าน)

- ❖ ใช้ประเมินสถานการณ์การพัฒนา ปัญหาอุปสรรค และผลการพัฒนาในระดับพื้นที่
- ❖ หน่วยดำเนินการ : กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)
- ❖ หน่วยรับการประเมิน : จังหวัด อำเภอบ. ตำบล หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ❖ ตัวชี้วัด :
 - ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Minimum Need) : จปฐ.
 - ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (Village Basic Information) : (กชช. 2ค)
 - ข้อมูลประสิทธิภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA)

ฐานข้อมูล
สถิติทั่วไปสำหรับ
บริการหน่วยงาน
และประชาชน

➤ ข้อมูลสำมะโนประชากร

➤ ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

➤ ข้อมูลเส้นความยากจน

- ตัวชี้วัดความยากจนหลายมิติระดับประเทศ (National MPI) ประกอบด้วย 4 มิติ 12 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) มิติการศึกษา (2) มิติการใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ (3) มิติความเป็นอยู่ และ (4) มิติความมั่นคงทางการเงิน คำนวณจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน (Socio-economic Surveys: SES)
- ตัวชี้วัดความยากจนหลายมิติของเด็ก (Child MPI) ประกอบด้วย 4 มิติ 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การศึกษา (2) สวัสดิภาพเด็ก (3) มาตรฐานความเป็นอยู่ และ (4) สุขภาพ คำนวณจากข้อมูลสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2559 (MICS 2558/59)

ผลการศึกษา

1

ศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

2

ศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำ
คลังข้อมูลกลาง

3

ศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ
ในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน

วิธีการจัดเก็บข้อมูล

- สัมภาษณ์
- สุ่มตัวอย่าง
- รวบรวมรายงานผลการดำเนินการ/ผลการประเมิน

- ไม่มีคลังข้อมูลกลางของประเทศ
- ข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บไว้ที่หน่วยงานของตนเองขาดการนำเข้าและเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลกลาง
- การเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลมีหน่วยงานเข้าร่วมแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องข้อกำหนด

การจัดทำคลังข้อมูล

ผลการศึกษา

1

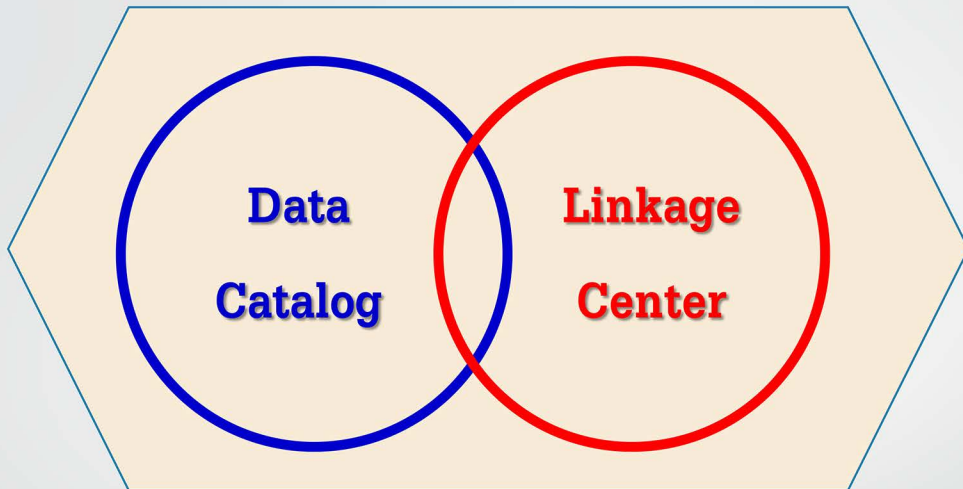
ศึกษาและออกแบบมาตรฐานตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ

2

ศึกษาและออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำคลังข้อมูลกลาง

3

ศึกษาและออกแบบวิธีการเผยแพร่และการนำตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ไปใช้งาน

การนำไปใช้เป็น
ข้อมูลในการกำหนด
นโยบายและ
ทิศทางการพัฒนา

การเผยแพร่และ
ประชาสัมพันธ์ข้อมูล
เพื่อให้บริการ
ประชาชน

การนำไปใช้เป็นข้อมูล
ในการประเมินความสำเร็จ
ในการขับเคลื่อนภารกิจและ
พัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา
ความเดือดร้อนของ
ประชาชน

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากในการประเมินความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ภารกิจของส่วนราชการ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รวมทั้งผลการเบิกจ่ายงบประมาณส่วนราชการในส่วนกลาง ก็จะออกแบบรายงาน และตัวชี้วัดเพื่อให้จังหวัด กลุ่มจังหวัดและหน่วยงานในภูมิภาคและท้องถิ่นรายงาน ซึ่งบางตัวซ้ำซ้อนและเป็นภาระ ควรมีการบูรณาการการรายงานเข้าด้วยกัน

ข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) เป็นระบบฐานข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาความยากจนรายบุคคล ทั้งในมิติการศึกษา การสาธารณสุข ความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิต และการเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรจะได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการและเป้าหมาย ในการพัฒนา เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาให้ตรงจุด

ในการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาควรคำนึงถึงความทันสมัยและความเที่ยงตรงของข้อมูลด้วย เนื่องจากในปัจจุบันข้อมูลที่นำมาตอบตัวชี้วัดส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลย้อนหลัง ไม่มีความเป็นปัจจุบัน และบางครั้ง เป็นข้อมูลจากการคาดการณ์ ดังนั้น เพื่อให้ฝ่ายบริหารและส่วนราชการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ดี ควรมีการปรับปรุงข้อมูลและวิธีการจัดเก็บโดยเชื่อมโยงจากฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์หรือแพลตฟอร์ม ต่างๆ มาประมวล วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมการประชุมและการเดินทางไปศึกษาดูงาน
ของคณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการ

ภาพกิจกรรมการประชุมของคณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการ

ภาพการเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะกรรมการร่วมกับคณะอนุกรรมการ

๑. การศึกษาดูงาน เรื่อง “การให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน จากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค” ในวันจันทร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมบัวแก้ว ชั้น ๒ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

๒. การศึกษาดูงาน เรื่อง “การดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของจังหวัดเชียงใหม่”
ในระหว่างวันอังคารที่ ๑๗ - วันพุธที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

๓. การศึกษาดูงาน เรื่อง “การดำเนินการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของจังหวัดภูเก็ต”
ในระหว่างวันศุกร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม - วันเสาร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดภูเก็ต

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๙/๒๕๖๔

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ..... ๒๕๐๗/๒๕๖๔
วันที่..... ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔
เวลา..... ๑๕.๐๐ น.

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗

มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการศึกษาของคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑๘) ในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

(๑) นายไพจิต ศรีวรขาน	ประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสมคิด เชื้อคง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายสุรชัย ศรีสารคาม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายเอกราช ช่างเหลา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายอารี ไกรนรา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นายจิรทัต ไกรเดชา	โฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายวุฒินันท์ บุญชู	โฆษกคณะกรรมการ
(๙) นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	เลขานุการคณะกรรมการ
(๑๐) นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๑) นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์	กรรมการ
(๑๒) นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธ์	กรรมการ
(๑๓) นายเกื้อกุล ด้านชัยวิจิตร	กรรมการ
(๑๔) นายเดชอัคร์ ขาวทอง	กรรมการ
(๑๕) นายนพตล มาตรศรี	กรรมการ

ต่อมา นายสุรชัย ศรีสารคาม ได้พ้นจากกรรมการในคณะกรรมการการปกครอง เพราะสมาชิกภาพสิ้นสุดลง และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นายฉลอง เทอดวิระพงศ์ เป็นกรรมการแทน

หลังจากนั้น ในคราวประชุมคณะกรรมการการปกครอง ครั้งที่ ๒๓ วันอังคารที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ครั้งที่ ๒๕ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒๙ วันพุธที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมมีมติแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) นายไพจิต ศรีวรขาน	ประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสมคิด เชื้อคง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายเอกราช ช่างเหลา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

(๔) นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่สาม
(๕) นายอารี ไกรนรา	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่สี่
(๖) นายเดชอิศม์ ขาวทอง	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่ห้า
(๗) นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่หก
(๘) นายจิรทัต ไกรเดชา	โฆษกคณะกรรมการธิการ
(๙) นายวุฒินันท์ บุญชู	โฆษกคณะกรรมการธิการ
(๑๐) นางสาวกิตติธัญญา วาจาดี	เลขานุการคณะกรรมการธิการ
(๑๑) นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการ
(๑๒) นางสาววินนาค ตาศีย์	กรรมการธิการ
(๑๓) นางสาวพิมพ์พร พรพฤตมิพันธุ์	กรรมการธิการ
(๑๔) นายเกื้อกุล ต่านชัยวิจิตร	กรรมการธิการ
(๑๕) นายนพดล มาตรศรี	กรรมการธิการ

บัดนี้ คณะกรรมการธิการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนจากภาครัฐ และการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายไพจิต ศรีวรขาน)

ประธานคณะกรรมการธิการการปกครอง
สภาผู้แทนราษฎร

วันที่ ๑๕ / ๑๕๖๕
วันที่ ๑๕ / ๑๕๖๕ เวลา ๑๕.๑๕ น.

สำนักกรรมการธิการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการธิการการปกครอง

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๐๐๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ committee.a2563@gmail.com

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑

สำนักการประชุม

เลขที่รับ ๒๑ / ๒๕๖๕

วันที่ ๒๕ / ๑๑ / ๒๕๖๕ เวลา ๑๕.๑๕

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๑๑๐ / ๒๕๖๕

วันที่ ๒๕ / ๑๑ / ๒๕๖๕ เวลา ๑๕.๑๕